

Brüssel, 9. juuli 2015
(OR. en)

10549/15

LIMITE

CFSP/PESC 334
COPS 207

MÄRKUS

Saatja:	Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja
Saaja:	Poliitika- ja julgeolekukomitee (PJK)
Teema:	ÜVJP peamised aspektid ja põhivalikud (2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe II osa E jao punkt 25) – 2014 – Kavand: Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja aastaaruanne Euroopa Parlamendile

2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe II osa E jao punktis 25 on sätestatud, et kõrge esindaja peab igal aastal Euroopa Parlamendiga nõu tulevikku suunatud dokumendi üle, milles määratakse kindlaks ÜVJP peamised aspektid ja põhivalikud, sealhulgas rahaline mõju liidu üldeelarvele, hinnang aastal n-1 käivitatud meetmetele ning hinnang ÜVJP kooskõlale ja täiendavusele võrreldes liidu teiste välisrahastamisvahenditega.
- Nicolaidise rühm vaatas aruande kavandi läbi ja leppis 3. juulil 2015 vaikiva nõusoleku menetluse teel kokku, et poliitika- ja julgeolekukomiteel palutakse allpool esitatud muudetud aruande kavand heaks kiita.
- Eeltoodut silmas pidades palutakse poliitika- ja julgeolekukomiteel nimetatud aruande kavand heaks kiita ning edastada see alaliste esindajate komitee kaudu nõukogule heakskiitmiseks.

Kavand: Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja aastaaruanne
Euroopa Parlamendile

ÜVJP peamised aspektid ja põhivalikud

– 2014 –

SISSEJUHATUS.....	15
1. Näited ELi tegevusest maailmas	16
2. Eesseisvad väljakutsed.....	20
A. Ülevaade tegevusest piirkondade kaupa	21
1. Lõunanaabrus, Lähis-Ida rahuprotsess ja Araabia poolsaar.....	21
1.1. Põhja-Aafrika	21
1.1.1. Alžeeria.....	21
1.1.2. Maroko.....	22
1.1.3. Tuneesia.....	23
1.1.4. Liibüa.....	24
1.2. Lähis-Ida.....	25
1.2.1. Egiptus	25
1.2.2. Jordaania.....	26
1.2.3. Liibanon.....	27
1.2.4. Süüria.....	28
1.2.5. Lähis-Ida rahuprotsess	30

1.3.	Araabia poolsaar, Iraan ja Iraak	35
1.3.1.	Pärsia lahe koostöönõukogu ja selle liikmesriigid	35
1.3.2.	Iraan	36
1.3.3.	Iraak	38
1.3.4.	Jeemen	41
1.4.	Piirkondlik koostöö	42
1.4.1.	Araabia Riikide Liiga	42
1.4.2.	Islami Koostöö Organisatsioon (OIC)	43
1.4.3.	Vahemere Liit	44
2.	Venemaa, idanaabrus ja Kesk-Aasia.....	44
2.1.	Venemaa Föderatsioon	44
2.2.	Idapartnerlus: mitmepoolsed suhted.....	48
2.3.	Musta mere sünergia	51
2.4.	Idapartnerlus: kahepoolsed suhted	52
2.4.1.	Ukraina	52
2.4.2.	Valgevene	58
2.4.3.	Moldova Vabariik.....	60
2.4.4.	Gruusia.....	63

2.4.5.	Aserbaidžaan.....	66
2.4.6.	Armeenia	66
2.4.7.	Mägi-Karabahhi konflikt	67
2.5.	Kesk-Aasia	68
2.5.1.	Piirkondlikud suhted.....	68
2.5.2.	Kahepoolsed suhted.....	69
3.	Lääne-Balkani riigid	71
4.	Türgi ja Lääne-Euroopa	79
4.1.	Türgi	79
4.2.	Lääne-Euroopa	83
5.	Aasia ja Vaikse ookeani piirkond	86
5.1.	Aasia-Euroopa kohtumine (ASEM)	86
5.2.	Ida-Aasia	87
5.2.1.	Hiina	87
5.2.2.	Hongkongi erihalduspiirkond	88
5.2.3.	Taiwan	89
5.2.4.	Jaapan	89

5.2.5.	Korea Vabariik	90
5.2.6.	Korea Rahvademokraatlik Vabariik	91
5.2.7.	Mongoolia.....	92
5.3.	Kagu-Aasia.....	93
5.3.1.	Kagu-Aasia Maade Assotsiatsioon (ASEAN).....	93
5.3.2.	Myanmar/Birma.....	93
5.3.3.	Tai.....	94
5.3.4.	Kambodža.....	94
5.3.5.	Indoneesia.....	95
5.3.6.	Filipiinid	95
5.3.7.	Vietnam	96
5.3.8.	Singapur.....	96
5.3.9.	Malaisia	97
5.3.10.	Brunei.....	97

5.4.	Lõuna-Aasia	98
5.4.1.	Lõuna-Aasia Piirkondliku Koostöö Assotsiatsioon (SAARC).....	98
5.4.2.	India	98
5.4.3.	Nepal.....	99
5.4.4.	Bhutan.....	99
5.4.5.	Afganistan.....	99
5.4.6.	Pakistan.....	101
5.4.7.	Bangladesh.....	102
5.4.8.	Sri Lanka.....	103
5.4.9.	Maldiivid	104
5.5.	Vaikse ookeani piirkond.....	104
5.5.1.	Austraalia.....	104
5.5.2.	Uus-Meremaa	105
5.5.3.	Fidži	107
5.5.4.	Saalomoni Saared	107
5.5.5.	Piirkondlikud küsimused	108

6.	Aafrika	108
6.1.	Aafrika Liit	108
6.2.	Lääne-Aafrika.....	111
6.2.1.	Julgeolek ja areng Sahelis.....	112
6.2.2.	Mauritaania	113
6.2.3.	Mali.....	114
6.2.4.	Niger	115
6.2.5.	Burkina Faso	116
6.2.6.	Senegal.....	117
6.2.7.	Gambia.....	119
6.2.8.	Guinea-Bissau.....	120
6.2.9.	Guinea.....	121
6.2.10.	Sierra Leone	122
6.2.11.	Libeeria.....	122
6.2.12.	Côte d'Ivoire.....	123
6.2.13.	Togo.....	124
6.2.14.	Nigeeria	125
6.3.	Ida-Aafrika	126
6.3.1.	Djibouti.....	127

6.3.2.	Eritrea	128
6.3.3.	Etioopia.....	129
6.3.4.	Somaalia	129
6.3.5.	Lõuna-Sudaan.....	131
6.3.6.	Keenia.....	132
6.3.7.	Madagaskar.....	133
6.3.8.	Mauritius.....	134
6.3.9.	Seišellid	134
6.3.10.	Tansaania.....	135
6.3.11.	Uganda.....	136
6.4.	Kesk-Aafrika	138
6.4.1.	Ida-Aafrika järvede piirkond ja Kongo Demokraatlik Vabariik (KDV)	138
6.4.2.	Kesk-Aafrika Vabariik (KAV)	143
6.5.	Lõuna-Aafrika	144
6.5.1.	Angola	145
6.5.2.	Namiibia	146
6.5.3.	Botswana.....	146
6.5.4.	Sambia	146
6.5.5.	Zimbabwe	147

6.5.6.	Lõuna-Aafrika	147
6.5.7.	Svaasimaa	148
6.5.8.	Lesotho	149
6.5.9.	Mosambiik	149
6.5.10.	Malawi.....	150
7.	Põhja- ja Lõuna-Ameerika	151
7.1.	Ameerika Ühendriigid ja Kanada.....	151
7.1.1.	Ameerika Ühendriigid	151
7.1.2.	Kanada	153
7.2.	Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riigid.....	154
7.2.1.	Kahe piirkonna vahelised suhted	154
7.2.2.	Allpiirkondlikud suhted	155
7.2.3.	Kahepoolsed suhted	157
B.	Toimetulek ohtude ja ülemaailmsete väljakutsetega	164
1.	Leviku tõkestamine ja desarmeerimine	164
1.1.	Massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamine	165
1.1.1.	Tuumarelva leviku tõkestamise leping	165
1.1.2.	Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise leping	166

1.1.3.	Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur (IAEA).....	167
1.1.4.	Keemiarelvade keelustamise konventsioon.....	167
1.1.5.	Bioloogiliste ja toksinrelvade konventsioon	168
1.1.6.	Ekspordikontroll	169
1.1.7.	Ballistiliste rakettide leviku tõkestamist käsitlev Haagi tegevusjuhend.....	170
1.1.8.	Avakosmosetegevus	170
1.2.	Tavarelvad.....	171
1.2.1.	Relvakaubandusleping.....	171
1.2.2.	Väike- ja kergrelvad	172
1.2.3.	Jalaväemiinid ja kobarlahingumoon.....	173
1.2.4.	Ekspordikontroll	174
1.2.5.	Wassenaari kokkulepe	174
2.	Piirkondadevahelised ohud ja ülemaailmsed väljakutsed.....	174
2.1.	Organiseeritud kuritegevus.....	174
2.2.	Merendusjulgeolek	175
2.3.	Küberpoliitika ja küberjulgeolek.....	177
2.4.	Keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumariskide leevendamine.....	178
2.5.	Energia.....	178

2.6.	Kliimamuutused	180
2.7.	Ränne.....	181
2.8.	Narkootikumid.....	183
2.9.	Mineraalide vastutustundlik hankimine	184
2.10.	Terrorismivastane võitlus	185
C.	Tõhusama mitmepoolsusel põhineva korra toetamine (ÜRO, Euroopa Nõukogu, OSCE, G7/G8/G20).....	187
1.	ÜRO	187
2.	Rahu ja julgeolek	188
3.	Inim-, sotsiaal- ja majandusareng ning 2015. aasta järgne tegevuskava	189
4.	Koostöö Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidega	191
5.	G7/G20.....	192
6.	Euroopa Nõukogu	193
7.	Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon.....	193
D.	Demokraatia, inimõiguste, rahvusvahelise humanitaarõiguse ja õigusriigi põhimõtte toetamine	197
1.	Inimõiguste, rahvusvahelise humanitaarõiguse, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte edendamine	197
2.	Inimõigused kõigis ELi poliitikavaldkondades.....	198
3.	ELi inimõiguste prioriteetide elluviimine	200

4.	Inimõigused kõigis välispoliitika valdkondades	206
5.	Demokraatia ja õigusriigi põhimõte.....	209
6.	Universaalsuse propageerimine, töö mitmepoolsetel ja piirkondlikel tasanditel.....	210
E.	Kõikehõlmav lähenemine, konfliktide ennetamine, vahendamine ja kriisile reageerimine	211
1.	Kõikehõlmav lähenemine	211
2.	Konfliktide ennetamine ja vahendamine.....	212
3.	Kriisile reageerimine ja tegevuse koordineerimine	214
F.	Ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika	215
1.	Võimekam ÜJKP	215
1.1.	Võimed	217
1.1.1.	Tsiviilvõimed.....	218
1.1.2.	Sõjalised võimed.....	219
1.1.3.	ELi Satelliidikeskus.....	221
1.2.	Saadud kogemused ja väljaõpe.....	222
1.2.1.	Saadud kogemused	222
1.2.2.	Väljaõpe ja õppused.....	223
1.3.	ÜJKP tegevuse kontseptsioonid	226

2.	Tõhusam ÜJKP	228
2.1.	Partnerlused	228
2.2.	Lahingugrupid ja kiirreageerimine	232
3.	Ühtsem ÜJKP	232
3.1.	Sise- ja välisjulgeoleku vaheline seos	232
3.2.	Tsiviil-sõjaline koostoime	234
1.	Naabrus	235
2.	Euroopa ja Kesk-Aasia	242
3.	Aafrika	245
4.	Põhja- ja Lõuna-Ameerika	247
5.	Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riigid	250
6.	Rahvusvaheline julgeolek	255
7.	Inimõigused ja demokraatia	260
8.	Ülemaailmsed küsimused	261
I lisa.	ÜVJP valdkonna õigusaktid (piiravad meetmed) 2014. aastal	264
II lisa.	Esinemised Euroopa Parlamendis 2014. aastal	275
1.	Appearances of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014	275

2.	Appearances on behalf of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014.....	276
3.	Appearances of Senior EEAS Representatives before the European Parliament in 2014 and Exchanges of views with newly appointed Heads of Delegation.....	281
III lisa.	Avaldused ja deklaratsioonid	288
IV lisa.	ÜVJP eelarve, 2014.....	291
V lisa.	Selle hindamine, kas ÜVJP on koordineeritud ELi muude välisrahastamisvahenditega ja täiendab neid.....	295

I OSA: TAGASIVAADE AASTALE 2014

SISSEJUHATUS

2014. aasta oli Euroopa Liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) jaoks otsustava tähtsusega aasta. Relvastatud konfliktid, hävitustöö ja inimeste kaotus Euroopa Liidu naaberriikides nõudsid kiiret ja otsusekindlat tegutsemist ning näitasid, et vaja on tõeliselt ühtset Euroopa ühist välis- ja julgeolekupoliitikat.

Viimase aasta jooksul kasutas EL kõiki oma vahendeid, sealhulgas nii ÜVJP kui ka ÜVJPga mitte seotud vahendeid, et reageerida nendele probleemidele, tegeleda nendega integreeritud viisil ning leevendada nende mõju asjaomastele riikidele ja Euroopale. Puutusime kokku laiematest globaalsetest muutustest tulenenud arvukate ja samaaegsete kriisidega, mis toovad esile ka vajaduse töötada välja ELi pikaajaline välistegevuse strateegia.

Kõnealuse tervikliku lähenemisviisi kajastamiseks viidatakse käesolevas aruandes vajaduse korral mitmele ÜVJPga mitte seotud poliitikale ja vahendile, nagu arengukoostöö, kaubandus ja humanitaarabi.

2014. aastal asus ametisse uus juhtkond, kes pühendus Euroopa välisteenistuse, Euroopa Komisjoni talituste ja liikmesriikide tegevuse veelgi suuremale kooskõlastamisele, et säilitada ELi ülemaailmne haare rahu, demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste toetamisel.

Lisaks diplomaatilisele tegevusele korraldas EL kogu aasta jooksul kohapeal läbiviidavaid uusi ja olemasolevaid ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) missioone, humanitaarset interventsiooni kriisipiirkondades ja arenguabi andmist abivajajatele. Samuti tegime tihedat koostööd rahvusvaheliste, piirkondlike ja kohalike partneritega.

ELi ühine välis- ja julgeolekupoliitika aitab mitmel viisil kaasa ülemaailmse rahu ja julgeoleku tagamisele. Esiteks osaleb EL otseselt rahvusvahelistes rahuläbirääkimistes rahvusvahelise üldsuse nimel ning mõnel juhul ka juhib neid läbirääkimisi; näidetena võiks mainida Belgradi ja Priština vahelisi läbirääkimisi ning Iraani tuumaprogrammi puudutavaid läbirääkimisi.

Teiseks saab EL kasutada oluliste välispoliitiliste probleemide lahendamiseks paljusid erinevaid, sealhulgas poliitilisi ja majanduslikke vahendeid. Maailmas, kus julgeolekuprobleemid on muutumas üha keerukamaks, on välistegevuse suhtes kohaldataval ELi lähenemisviisil eriline lisaväärtus, kuna see hõlmab kriisi kõiki mõõtmeid kriisi algpõhjustest kriisi otseste ilminguteni. Me näeme, kui kasulik on selline lähenemisviis olukordades, mis on niivõrd erinevad nagu ELi tegevus Ukraina kriisi käsitlemisel ning viis, kuidas EL on võidelnud piraatlusega Aafrika Sarve piirkonnas.

Kolmandaks teeb EL tihedat koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike partneritega ning toetab neid materiaalselt, et lahendada piirkondlikke probleeme, näiteks kliimamuutused, säästev areng ning katastroofiohu juhtimine ja katastroofiabi, mille puhul annavad tulemusi üksnes kollektiivsed jõupingutused. 2014. aasta oli oluline aasta, et teha ettevalmistusi ÜRO raamistikus läbirääkimiste pidamiseks 2015. aasta järgsete arengueesmärkide, Sendai katastroofiohu vähendamise raamistiku (2015–2030) ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni üle. Euroopa Liit saatis demokraatia edendamise eesmärgil valimisvaatlejate meeskonnad Maldividele, Guinea-Bissause, Malawisse, Egiptusesse, Kosovosse,¹ Mosambiiki ja Tuneesiasse. Ülemaailmsete ohtude ja väljakutsetega toimetulemiseks tihendas EL samuti koostööd piirkondlike ja strateegiliste partneritega.

1. Näited ELi tegevusest maailmas

Käesolev aruanne näitab ELi tegevuse põhjalikkust ja ulatust maailmas. Järgmised näited annavad ülevaate liidu erinevatest välistegevuse valdkondadest, kus EL on andnud märkimisväärse panuse.

¹ Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/99 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

Kogu 2014. aasta vältel keskendus Euroopa Liit Ukraina kriisi deeskaleerimisele ning tegi tööd püsiva lahenduse leidmiseks ja toetas sel eesmärgil paljusid algatusi. Lisaks poliitilistele algatustele koostati järgmiseks seitsmeks aastaks ulatuslik toetuspakett kogusummas 11,1 miljardit eurot, et aidata stabiliseerida Ukraina majanduslikku ja finantsolukorda, toetada rahumeelset üleminekut, soodustada poliitiliste ja majandusreformide läbiviimist ning toetada kaasavat arengut. Ukraina energiajulgeoleku tagamise eesmärgil vahendas EL kokkuleppe sõlmimist, mis võimaldab jätkata gaasitarneid kuni 2015. aasta märtsi lõpuni. 2014. aasta detsembris käivitati ametlikult ka ELi nõuandemissioon Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks (ÜJKP missioon).

EL võttis samal ajal piiravaid meetmeid seoses Krimmi ebaseadusliku annekteerimise ja Ukraina idaosa destabiliseerimisega Venemaa poolt.

Peatati läbirääkimised uue lepingu sõlmimiseks ELi ja Venemaa vahel, samuti viisakõnelused ning mitmed ELi ja Venemaa koostööprogrammid.

Ehkki üks dialoogiks Venemaaga jäi avatuks, teatas liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja selgelt, et EL ei tee rahvusvahelise õiguse ja ülemaailmsete väärtuste osas järeleandmisi.

Lõunanaabrus – Süüria ja Iraak

EL mõistab hukka Süürias aset leidnud julmused ning inimõiguste rikkumised ja kuritarvitused, mille on toime pannud eelkõige Assadi režiim ning ISIL/Da'esh, Jabhat al-Nusra ja teised terrorirühmitused. Süüria elanikkonna kiireloomulistele vajadustele reageerimiseks eraldas EL Süüriale konflikti algusest saadik rohkem kui 3 miljardit eurot, millega EL oli rahvusvahelise toetuse andmisel esirinnas, ning liikmesriigid kinnitasid Süüria kriisile reageerimise ELi piirkondliku sihtfondi („Madad”) loomise. Sellest tulenevalt on EL kõnealuse kriisi tagajärgedega tegelemise osas peamine abiandja maailmas.

EL toetas täiel määral ÜRO ja Araabia Riikide Liiga ühise esindaja Lakhdar Brahimi ja tema ametijärglase, ÜRO erisaadiku Staffan de Mistura tehtud jõupingutusi saavutada vägivalla strateegiline vähendamine, mis on aluseks ulatuslikumale poliitilisele protsessile.

Kogu 2014. aasta vältel jätkas EL oma poliitikat edendada poliitilise lahenduse leidmist konfliktile ning kehtestas ja rakendas samal ajal ka piiravaid meetmeid, mis on suunatud Assadi režiimi ja selle toetajate vastu seni, kuni repressioonid jätkuvad. EL oli samuti esirinnas nende ettepanekute toetamisel, millega nähakse ette Süüria deklareeritud keemiarelvade andmine rahvusvahelise kontrolli alla ning seejärel nende hävitamine.

Iraagis oli EL jätkuvalt pühendunud riigi toetamisele. Eelkõige kutsusime me Iraagi valitsust tungivalt üles saavutama kontakti kõigi Iraagi kogukondadega ning jätkama leppimisprotsessi ja reforme. Tulenevalt keerulisest julgeolekuolukorrast tegi EL tihedat koostööd ÜRO ja teiste rahvusvaheliste osalejatega kohapeal.

Kõrge esindaja koostas koos Euroopa Komisjoni ja liikmesriikidega ELi esimese üldise strateegia Süüria ja Iraagi kriisi lahendamiseks ning ISILi/Da'eshi põhjustatud ohu vastu võitlemiseks.

Strateegia ühendab ELi ja liikmesriikide algatused ning suurendab märkimisväärse rahastamispaketi abil nende tõhusust järgmiste prioriteetide käsitlemisel: hädaabi, piirkonna stabiliseerimine ja areng, samuti võitlus terroristlike rühmituste põhjustatud ohu vastu. Need meetmed on ette nähtud kasutamiseks Süürias ja Iraagis, aga ka Liibanonis, Jordaania ja Türgis.

Kesk-Aafrika Vabariik

Kogu 2014. aasta jooksul oli ELil koos rahvusvaheliste partneritega aktiivne roll Kesk-Aafrika Vabariigi (KAV) stabiliseerimisel ja selle majanduse jätkusuutliku elavnemise teele tagasisuunamisel.

EL kasutas ulatuslikul reageerimisel KAVi kriisile kõiki tema käsutuses olevaid vahendeid, sealhulgas käivitas ÜJKP sõjalise operatsiooni. Nõukogu käivitas 1. aprillil 2014 operatsiooni EUFOR RCA, et toetada rahvusvahelisi jõupingutusi turvalise keskkonna tagamiseks pealinnas Banguis ja kaitsta kõige enam ohustatud elanikkonnarühmi. EL korraldas 2. aprillil ELi–Aafrika tippkohtumise raames KAVi käsitleva minitippkohtumise, kus osalesid kõrgetasemelised esindajad, sealhulgas ÜRO peasekretär Ban Ki-Moon.

EL ja liikmesriigid andsid 2014. aastal Kesk-Aafrika Vabariigile olulisel määral rohkem humanitaarabi ning tegid kohapealse abi maksimeerimiseks tihedat koostööd ÜRO ja muude asutustega. Arvestades kogukonnas valitsevate pingete püsimist ja riigi ühiskondliku korralduse täielikku kokkuvarisemist pööras EL erilist tähelepanu karistamatuse vastu võitlemisele ja õigusriigi taaskehtestamisele. Samuti keskendus EL dialoogi pidamise, pingete vähendamise ja kogukondadevahelise usalduse edendamisele. See käis käsikäes ELi mitme rahastajaga sihtfondi loomisega, et toetada arengut riigis.

Tõhus mitmepoolsus ja partnerlused

Üha keerulisemas ja üha enam ühendatud maailmas sõltub ELi tegevuse tõhusus ülemaailmsete probleemide käsitlemisel tugevatest partnerlustest. Kogu 2014. aasta vältel tegi Euroopa Liit tööd, et tugevdada suhteid, sealhulgas kahepoolseid, piirkondlikke ja mitmepoolseid suhteid, ELi seisukohti jagavate partneritega kogu maailmas.

EL ja ÜRO on peamised partnerid rahu ja julgeoleku valdkonnas. EL on olnud jätkuvalt ÜRO usaldusväärne ja pühendunud partner kriiside ennetamisel ja kriisidega tegelemisel ning inimõiguste, õigluse, võrdsuse ja võrdsete võimaluste, hea valitsemistava, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte kaitsmisel.

ELil on samuti selge visioon ja mõjuvõimas hääl 2015. aasta järgse tegevuskava üle peetavates aruteludes ning uue ülemaailmse 2015. aastal sõlmitava kliimakokkuleppe üle peetavatel rahvusvahelistel läbirääkimistel.

2. Eesseisvad väljakutsed

ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika kujundamisel tuleb arvesse võtta killustatud, ent vastastikku sõltuvat ülemaailmset keskkonda, mis on üha keerukam, ebaselgem ja ettearvamatum. Need ülemaailmsed muutused nõuavad ELilt otsustavat tegutsemist, mis põhineb ühtsusel ja võimel tuvastada varakult probleeme ja planeerida edasist tegevust ning kiiresti reageerida muutuvale olukorrale.

EL jätkab 2015. aastal keskendumist olukorra stabiliseerimisele oma naabruses, edendades samal ajal rahu ja heaolu kogu maailmas. EL jätkab aktiivset osalemist Ukraina konfliktile rahumeelse ja püsiva lahenduse leidmises. EList lõuna pool peab EL lisaks sellele, et pöörab kogu tähelepanu Süüria ja Iraagi konflikti tõttu kannatanud miljonite inimeste kannatuste ning ISILi/Da'eshi levitatud hirmu ja vägivalla lõpetamisele, tõhustama ka oma jõupingutusi Liibüas praegu valitseva kriisiga ja rändesurvega tegelemiseks.

Rohkem kui kümme aastat pärast Euroopa naabruspoliitika esmakordset vastuvõtmist on olukord ELi piiridel märkimisväärselt muutunud. See on põhjus, miks 2015. aastal vaadatakse Euroopa naabruspoliitika läbi selle tagamiseks, et ELi naabruspoliitika oleks kohandatud vastavalt praegusele kohapealsele olukorrale, ELi huvidele ning kõnealuste riikide erinevatele eesmärkidele ja vajadustele.

Käesolev aasta on samuti väga oluline mitmete rahvusvaheliste läbirääkimiste seisukohast. Väljavaade sõlmida Iraaniga tuumakokkulepe annab ajaloolise võimaluse lahendada Iraani uraanirikastamise rahumeelset laadi puudutavad mureküsimumed ning võiks luua aluse tulevaseks koostööks Iraaniga olulistes poliitikavaldkondades. Uue ülemaailmse kliimakokkuleppe ja 2015. aasta järgse ülemaailmse arenguraamistiku, sealhulgas säästva arengu eesmärkide üle peetavad läbirääkimised on olulised säästlikuma tuleviku suunas astutavad sammud. EL on jõudnud otsustavasse etappi läbirääkimistel Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse (TTIP) üle, millel on potentsiaal hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist mõlemal pool Atlandi ookeani. TTIP-l on ka oluline geopolitiiline ja geomajanduslik mõõde, kuna see süvendab Atlandi-ülest sidet ülemaailmse ebakindluse ajal ja kaitseb ühiseid standardeid. 2015. aasta on samuti otsustava tähtsusega liidu välistegevuse edasiste sammude kindlaksmääramisel, kui EL kaalub, kuidas viia kõik oma vahendid ja välispoliitika omavahel vastavusse, et reageerida asjakohaselt ohtudele, väljakutsetele ja võimalustele muutavas globaalses kontekstis. Selleks on oluline koostada Euroopa julgeoleku- ja välispoliitika uus ambitsioonikas tegevusstrateegia.

A. Ülevaade tegevusest piirkondade kaupa

1. Lõunanaabrus, Lähis-Ida rahuprotsess ja Araabia poolsaar

1.1. Põhja-Aafrika

1.1.1. Alžeeria

EL saatis riiki aprillis toimuvateks presidendivalimisteks valimiseksperide missiooni, et viia läbi valimisprotsessi tehniline hindamine, mis oleks vähem avalik kui täieõigusliku valimisvaatlusmissiooni teostatav hindamine. Missioon andis mitmeid soovitusi, milles keskenduti peamiselt protsessi läbipaistvusele ja jälgitavusele.

2014. aastal jätkusid assotsieerimislepingu raamistikus edukalt poliitiline dialoog ja kohtumised. Minister Ramtane Lamamra kohtus volinik Štefan Fülega 2014. aasta aprillis Brüsselis. ELi ja Alžeeria assotsieerimislepingu raamistikus tuli märtsis kokku assotsiatsioonikomitee ja mais assotsiatsiooninõukogu. Protokoll, mis võimaldab Alžeerial osaleda ELi programmide ja ametite tegevuses, parafeeriti assotsiatsiooninõukogus. 2014. aastal toimusid mitmed temaatilised allkomiteede koosolekud ja mitteametlikud dialoogid. Euroopa naabruspoliitika tegevuskava üle peetavad läbirääkimised, mis algasid 2013. aasta teisel poolel, jätkusid kolme vooruga veel 2014. aastal. Alžeeriale eraldatakse ajavahemikuks 2014–2017 kuni 148 miljonit eurot.

Alžeerial oli Mali kriisis oluline vahendajaroll. EL oli selle vahendamisega seotud ning ELi eriesindaja Sahelis, Michel Dominique Reveyrand-de Menthon osales Mali ametivõimude ja mässuliste rühmituste vahelistel kõnelustel, mille Alžeeria valitsus korraldas.

1.1.2. Maroko

2014. aastal arenesid Maroko ja ELi niigi tihedad suhted veelgi edasi suures hulgas küsimustes. EL pidas Marokoga kõrgetasemelist poliitilist dialoogi ning jätkas Maroko poolt pärast uue põhiseaduse vastuvõtmist (2012. aastal) läbiviidavate reformide järkjärgulise rakendamise toetamist.

2014. aastal lahendasid Maroko ja EL probleemid, mis tulenesid puu- ja köögiviljadele sisenemishinna mehhanismi muutmisest, peamiselt puudutas see Maroko tomatite eksporti ELi. Esimesed kalapüügiload ELi laevadele väljastati septembris. Läbirääkimised põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu üle algavad kohe, kui on kätte saadud Maroko ametiasutuste poolt läbi viidud, teatavaid sektoreid puudutavate asjakohaste uuringute tulemused. Liikuvuspartnerluse üle (paralleelselt viisalihtsustuslepingu ja tagasivõtulepinguga) peetavad läbirääkimised algasid 2015. aasta jaanuaris.

Volinikud Johannes Hahn ja Štefan Füle külastasid Rabatti vastavalt mais ja detsembris. Assotsiatsiooninõukogu istung toimus 16. detsembril 2014. Järgmistel aastatel eraldatakse ELi ja Maroko partnerluse jaoks märkimisväärsed rahalisi vahendeid (keskmiselt 809 miljonit eurot ajavahemikuks 2014–2017); nii jääb Maroko üheks ELi rahalise ja tehnilise abi suurimaks saajaks ELi naabruses.

Lääne-Sahara küsimuses avaldas EL samamoodi nagu ka varasematel aastatel toetust ÜRO peasekretäri ja tema isikliku esindaja, suursaadik Christopher Rossi tehtud jõupingutustele leida õiglane, püsiv ja vastastikku aktsepteeritav poliitiline lahendus. Maroko on aastatel 2014–2016 ÜRO Inimõiguste Nõukogu liige.

1.1.3. Tuneesia

2014. aastal toimusid edukalt läbipaistvad, kaasavad ja usaldusväärsed parlamendi- ja presidendivalimised, mida kinnitas 2014. aasta septembrist kuni 2015. aasta jaanuarini tegutsenud ELi valimisvaatlusmissioon. Need saavutused pälvisid ELi ja rahvusvahelise üldsuse laialdase toetuse ja kiituse.

ELi ja Tuneesia vahelised kahepoolsed suhted arenesid 2014. aastal positiivses suunas. 14. aprillil toimunud assotsiatsiooninõukogu istungil lepiti kokku privilegeeritud partnerluse tegevuskavas; märtsis kirjutati alla poliitilisele ühisdeklaratsioonile liikuvuspartnerluse kohta, mis puudutab rändega seotud küsimusi. Pärast valimisi uute ametivõimude ametisse asumisega on oodata, et kahepoolsete suhete tegevuskava muutub taas regulaarsemaks ning tehakse edusamme peamiste dokumentide osas (põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping, liikuvuspartnerlus). Julgeolekusektorireformi alane dialoog intensiivistus 2014. aastal, eesmärgiga saada tulevikus ELilt rohkem toetust. Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy veebruaris toimunud visiit, voliniku Štefan Füle märtsis toimunud visiit ja komisjoni asepresidendi Michel Barnier' septembris toimunud visiit, samuti poliitika- ja julgeolekukomitee saadikute juunis toimunud visiit andsid tunnistust ELi üldisest pühendumisest Tuneesia üleminekule.

1.1.4. Liibüa

Liibüa poliitiline ja julgeolekuolukord halvenes 2014. aastal märkimisväärselt. ELi toetuse suurendamiseks nimetas EL 2014. aasta mais Bernardino Leóni (kes oli selle ajani olnud ELi eriesindaja Vahemere lõunapiirkonnas) ELi erisaadikuks Liibüas. Bernardino León nimetati 2014. aasta septembris ÜRO peasekretäri eriesindajaks.

ELi koostööalaseid jõupingutusi, mille eesmärk on toetada poliitilist üleminekut, on mõjutanud jätkuv konflikt. Vägivalla ägenemine sundis ELi ja enamikku teisi rahvusvahelisi partnereid viima ajutiselt teise asukohta oma delegatsiooni ja ELi piirihaldamise abimissiooni (EUBAM) isikkoosseisu; EUBAM on tehnilist abi ja piirihalduse alast koolitust andev ÜJKP tsiviilmissioon. Vaatamata raskustele andis EL 2014. aastal tehnilist abi, eelkõige avaliku halduse, rändajate ja riigisiseste põgenike toetamise, turvalisuse, hariduse, meedia, kodanikuühiskonna ja leppimisprotsessi valdkondades. EL toetab aktiivselt vahendustegevust, mida ÜRO missioon Liibüas teostab rahumeelse lahenduse leidmiseks ning Liibüa poliitilise üleminekuprotsessi takistamatuks jätkumiseks. EL lähetas 2014. aasta veebruaris põhiseaduse koostamiseks moodustatava kogu valimisteks Liibüasse valimisekspertide missiooni.

Poliitilise ja julgeolekuolukorra jätkuv ja oluline halvenemine jääb ELile üheks peamiseks väljakutseks. Kooskõlas rahvusvaheliste jõupingutustega peab ELi tegevus jääma koordineerituks ja keskendunuks poliitilise kokkuleppe/ülemineku saavutamiseks, julgeolekuolukorra parandamiseks ja institutsioonilise suutlikkuse väljaarendamiseks vajaliku toetuse andmisele. Liikmesriigid peavad teostama EUBAM Libya poolt läbiviidava ÜJKP alase tegevuse tulevase suuna strateegilise läbivaatamise nõukogu asjakohastes organites.

1.2. Lähis-Ida

1.2.1. Egiptus

EL on võtnud kohustuse teha koostööd Egiptuse kui piirkonnas asuva võtmetähtsusega partneriga. EL hindab Egiptuse valitsuse poolt 2014. aastal tehtud jõupingutusi relvarahu saavutamiseks Gaza sektoris ja sellele järgnenud abiandjate konverentsi korraldamiseks. Kogu 2014. aasta jooksul jätkas EL koostööd Egiptusega, toetades selle käimasolevat üleminekut. Eesmärgiga tagada edukas ja püsiv poliitiline üleminek kindlale demokraatlikule süsteemile korraldati kõrgetasemelisi visiite ja regulaarseid kohtumisi, et rõhutada kaasavuse tähtsust, majanduslikku toetust ning muret inimõiguste ja põhivabaduste piiramise pärast.

EL saatis 2014. aasta jaanuaris riiki ELi ekspertide missiooni vaatlema uue põhiseaduse küsimuses korraldatava referendumi läbiviimist ning märkis, et põhiseaduslik protsess ei olnud kaasav ega võimaldanud avaldada eriarvamusi põhiseaduse koostamise ja referendumile eelnenud tutvustamise ajal. Mais viis EL läbi valimisvaatlusmissiooni presidendivalimiste vaatlemiseks ning tõdes, et valimised toimusid keerulises poliitilises olukorras; samuti kritiseeris EL meediakajastuse erapoolikust ja väga piiratud võimalusi eriarvamuste avaldamiseks. Parlamendivalimised on endiselt lõpule viimata.

ELi ja Egiptuse vaheline ametlik dialoog Euroopa naabruspoliitika raames jäi endiselt *de facto* peatatuks. Kuni läbirääkimiste pidamiseni uue tegevuskava üle pikendati tegevuskava kehtivust 2015. aasta märtsini. ELi ja Egiptuse vahelise ametliku dialoogi taaskäivitamise eesmärgil peeti 2014. aasta veebruaris ja detsembris konsultatsioone, mille eesmärk oli järk-järgult taasalustada allkomitee koosolekuid ja alustada läbirääkimisi uue tegevuskava üle 2015. aasta alguses.

Nõukogu võttis 10. veebruari istungil vastu järelused, milles mõistis hukka inimõiguste olukorra halvenemise ning tuletas meelde 2013. aasta augusti järeldusi, milles keskenduti koostööle sotsiaalmajanduslikus sektoris ja kodanikuühiskonnale ning peatati ekspordiload varustusele, mida võidakse kasutada siserepressioonideks².

Aastaks 2014 oli Egiptusele eraldatavate vahendite kogusumma ligikaudu 185 miljonit eurot, millest 115 miljonit eurot oli riigile tehtav eraldis ja ligikaudu 70 miljonit eurot eraldati naabruspoliitika investeerimisrahastu vahenditest.

2011. aasta märtsis vastu võetud ELi esialgse otsuse (millega kehtestati piiravad meetmed 19 isiku suhtes, kes olid tihedalt seotud endise presidendi Hosni Mubarak'i režiimiga) kehtivust pikendati 2014. aasta märtsis veel ühe aasta võrra.

1.2.2. Jordaania

ELi ja Jordaania kõrgetasemelised üritused ja vastastikused visiidid jätkusid kogu aasta jooksul (ELi-Jordaania assotsiatsiooninõukogu; volinik Štefan Füle ning välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja / komisjoni asepresidendi visiidid Jordaaniasse ning Jordaania kuninga Abdullahi visiit Brüsselisse). Need andsid kinnitust kahe poole vahelistest suurest hulgast poliitilistest ja majanduslikest suhetest, samuti kinnitasid ELi tunnustust Jordaania poolt Süüria pagulastele antud toetusele ja üles näidatud külalislahkusele ning ELi jätkuvat toetust Jordaaniale. Jordaaniat peetakse oluliseks partneriks rahu, stabiilsuse ja heaolu edendamisel Lähis-Idas ja mujal.

Süürias ja Iraagis käimasolevad kriisid avaldasid Jordaaniale jätkuvalt suurt mõju. Lisaks pagulaste sissevoolule (2014. aasta lõpuks registreeriti kokku rohkem kui 619 000 Süüria pagulast) põhjustavad konfliktid kaubateede, turgude ja energiavarustuse kaotuse.

² Euroopa Parlament võttis resolutsiooni olukorra kohta Egiptuses vastu 6. veebruaril (2014/2532(RSP)).

EL suurendas jätkuvalt Jordaaniale antavat toetust, nii humanitaarabi kui pikemaajaliste meetmete kaudu, selle tagamiseks, et pagulaste sissevool ei seaks ohtu viimastel aastatel saavutatud arengut. Süüria kriisi puhkemisest alates on EL eraldanud Jordaania toetamiseks rohkem kui 300 miljonit eurot, millest 66 miljonit eurot oli 2014. aastal ainuüksi arengutoetus.

Kõige olulisemaid saavutusi ELi-Jordaania tegevuskava rakendamise osas täheldati rände- ja liikuvuse ning kaubavahetuse valdkonnas, kui kirjutati alla liikuvuspartnerluse lepingule ning viidi lõpule ettevalmistavad kõnelused põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu sõlmimiseks.

1.2.3. Liibanon

EL avaldab toetust Liibanoni valitsusele ning toetab kindlalt riigi julgeolekut ja stabiilsust. Kogu aasta vältel jätkasid EL ja Liibanon tihedat koostööd, millest annavad tunnistust kõrge esindaja / asepresidendi, laienemise ja Euroopa naabruspoliitika voliniku Štefan Füle, ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidise ja terrorismivastase võitluse koordinaatori Gilles de Kerchove visiidid Beirutisse, samuti Liibanoni peaministri Tammam Salami visiit Brüsselisse. Euroopa naabruspoliitika raames peetav dialoog Liibanoniga jätkus allkomitee üheksa koosoleku ja assotsiatsioonikomitee koosoleku korraldamisega.

EL on korduvalt rõhutanud, et Liibanonil on vaja kinni pidada oma põhiseaduses presidendi- ja parlamendivalimiste läbiviimiseks ette nähtud tähtaegadest. Kõnealust aastat iseloomustas Liibanoni riiklike institutsioonide tegevuse seiskumine; EL tegi kohalikud avaldused, milles pidas neid arenguid kahetsusväärseks ning kutsus valitsust üles korraldama kiiresti parlamendivalimised ja kutsus parlamenti üles tulema kokku presidendi valimiseks.

Aasta lõpuks oli Liibanon võtnud vastu umbes 1,15 miljonit registreeritud Süüria pagulast – nii on Liibanon riik, kus asub maailmas elaniku kohta kõige rohkem pagulasi. EL on täielikult teadlik probleemidest, mida pagulaste pidevad vood tekitavad riigi majandusele ja sotsiaalsele struktuurile, ning avaldas Liibanoni ametivõimudele ja rahvale jätkuvalt suurt tunnustust selle toetuse ja lahkuse eest, mida nad on naaberriikidest põgenevate inimeste suhtes üles näidanud.

Nõukogu 14. aprilli järeldustes kiideti Liibanoni selle eest, et ta on hoidnud oma piirid lahti ja pakkunud varjupaika Süüria pagulastele. Nõukogu 20. oktoobri ja 15. detsembri järeldustes tunnistati, et Süüria kriis põhjustab Liibanonile ja Jordaaniale suuri julgeolekualaseid probleeme, ning kinnitati ELi otsustavust otsida võimalusi, kuidas veelgi tõhustada selles osas oma toetust mõlemale riigile. Järeldustes kiideti samuti nimetatud riikide ja ka Türgi tehtud jõupingutusi Süüria pagulastele varjupaiga pakkumisel.

EL eraldas Liibanonile 2014. aastal rohkem kui 182 miljonit eurot, mis on üle kolme korra rohkem kui enne kriisi kahepoolse abi raames antud summa. EL osales ÜRO juhitava rahvusvahelise Liibanoni toetusrühma koosolekutel, et toetada Liibanoni Süüria kriisi tagajärgedega toimetulekul.

Arvestades Liibanoni kriitilist julgeolekuolukorda, sealhulgas rünnakuid Liibanoni julgeolekujõududele, jätkas EL julgeolekusektorit ja Liibanoni relvajõudusid toetavate ELi programmide väljatöötamist.

1.2.4. Süüria

2014. aastal, mis on Süüria kriisi neljas aasta, jätkus kriisi laastav ja püsiv mõju Süüriale ja kogu piirkonnale. Euroopa Ülemkogu märkis 20. augustil toimunud kohtumisel, et ta on „äärmiselt hämmastunud julgeoleku- ja humanitaarolukorra halvenemise pärast Iraagis ja Süürias nende territooriumi osade hõivamise järel „Iraagi Islamiriigi ja Levanti (ISIL/Da’eshi)” poolt”.

EL väljendas kindlat tahet toetada ISILi/Da’eshi ja teiste terrorirühmituste poolt Iraagis ja Süürias tekitatud ohu vastu võitlemist (kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu augustis vastu võetud resolutsiooniga 2170) ning samuti välisvõitlejate tekitatud ohu vastu võitlemist (kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu septembris vastu võetud resolutsiooniga 2178). Nõukogu kiitis 20. oktoobril heaks Süüriat ja Iraaki hõlmava terrorismi/välisvõitlejate vastase võitluse strateegia ning andis kõrgele esindajale / asepresidendile ülesande töötada välja laiaulatuslik piirkondlik strateegia Süüria ja Iraagi, sealhulgas ISILi/Da’eshi ohu käsitlemiseks.

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni desarmeerimise jälgimisrühma (UNDOF) osas kutsus Euroopa Ülemkogu kõiki Süüria konflikti osapooli üles austama missiooni volitusi ning tagama ÜRO väeüksuste, sealhulgas ELi liikmesriikide väeüksuste turvalisuse ja liikumisvabaduse ning mõistis hukka jälgimisrühma vastu toime pandud rünnakud ja mõne selle liikme kinnipidamise.

EL mõistis tingimusteta hukka Süürias aset leidnud julmused ning inimõiguste rikkumised ja kuritarvitused, mille on toime pannud eelkõige Assadi režiim ning ISIL/Da'esh, Jabhat al-Nusra ja teised terrorirühmitused ning millest on teatanud ÜRO Inimõiguste Nõukogu moodustatud rahvusvaheline sõltumatu uurimiskomisjon, ning nõuab jätkuvalt nende eest vastutusele võtmist.

EL propageerib Süürias toimuvale konfliktile poliitilise lahenduse leidmist Genfi 2012. aasta kommünikees esitatud põhimõtete alusel. Sellega seoses toetas EL ÜRO ja Araabia Riikide Liiga ühise esindaja Lakhdar Brahimi jõupingutusi, mida ta tegi kuni maikuuni, kui ta lahkus ametist, ning nõukogu avaldas 15. detsembril kindlat soovi toetada täielikult tema ametijärglase, ÜRO erisaadiku Staffan de Mistura jõupingutusi saavutada vägivalda strateegiline vähendamine, mis on aluseks laiemale poliitilisele protsessile.

Kriisi tõttu kannatanud Süüria elanike üha suurenevatele vajadustele reageerimiseks on EL eraldanud konflikti algusest saadik rohkem kui 3 miljardit eurot, millega EL on rahvusvahelise toetuse andmisel esirinnas (umbes 1,6 miljardit eurot ELi eelarvest ja peaaegu 1,5 miljardit eurot ELi liikmesriikidelt) ning nii on EL kõnealuse kriisi tagajärgede käsitlemise osas peamine abiandja maailmas.

EL kutsus jätkuvalt üles austama rahvusvahelist humanitaarõigust ja inimõigusi käsitlevat õigust ning kaitsma tsiviilelanikke ja humanitaartöötajate julgeolekut. EL tervitas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 2139 (veebruar), 2165 (juuli) ja 2191 (detsember), mis edendavad tulemusliku piiriülese ja rindejooneülese abi andmist.

Samal ajal kui EL edendas poliitilise lahenduse leidmist konfliktile, jätkas ta oma poliitikat kehtestada ja rakendada piiravaid meetmeid³ Assadi režiimi ja selle toetajate vastu seni, kuni repressioonid jätkuvad.

EL andis samuti poliitilist, rahalist ja logistilist abi ÜRO-le ja Keemiarelvade Keelustamise Organisatsioonile keemiarelvade hävitamise missiooni läbiviimiseks. Nimetatud ühine missioon lõpetati ametlikult 30. septembril ning EL jätkab surve avaldamist Süüriale, et tagada keemiarelvadeprogrammi täielik ja tagasipöördumatu lõpetamine.

1.2.5. Lähis-Ida rahuprotsess

2014. aastal toetas EL USA vahendatud läbirääkimisi Iisraeli ja Palestiina vahel, sealhulgas pakkus EL lõpliku staatuse küsimuses saavutatud kokkuleppe kontekstis mõlemale poolele enneolematut poliitilist, majanduslikku ja julgeolekualast toetust ning privilegeeritud eripartnerlust. USA vahendatud läbirääkimiste katkemine aprillis põhjustas aga ebakindlust rahuprotsessi edenemise osas, mida raskendas vägivalla eskaleerumine Läänekaldal, sealhulgas Ida-Jeruusalemmas ja Gaza sektoris.

Iisraeli sõjaline operatsioon „*Protective Edge*” oli viimase kuue aasta jooksul kolmas konflikt Gaza sektoris. Selle raames toimus ulatuslik maavägede operatsioon, mille eesmärk oli hävitada tunnelid Gaza sektori ja Iisraeli vahel ning võitlejate raketiarsenal; selle käigus sai surma umbes 2300 inimest, kelle hulgast enamik olid palestiinlastest tsiviilelanikud. EL rõhutas, et tsiviilelanikke tuleb alati kaitsta.

³ http://www.eeas.europa.eu/statements-eeas/2014/141215_01_en.htm

Seoses sellele järgnevate rahvusvaheliste jõupingutustega, mille eemärk oli tagada püsiv relvarahu ja põhjalikult muuta humanitaar-, poliitilist ja julgeolekuolukorda Gaza sektoris, rõhutas EL endise olukorra (*status quo ante*) jätkusuutmatust, mõistis hukka valimatu rakettide tulistamise Iisraeli tsiviilelanike pihta Hamasi ja teiste sõjaliste rühmituste poolt, mõistis hukka sadade tsiviilelanike hukkamise Gaza sektoris, rõhutas vajadust kaitsta tsiviilelanikke rahvusvahelise humanitaarõiguse kohaselt ning kutsus Palestiina omavalitsust tungivalt üles täitma järk-järgult kõiki oma valitsusülesandeid Gaza sektoris. Samuti kutsus EL üles saatma sõjalised rühmitused Gaza sektoris laiali. EL arutas osapooltega oma võimalikku, nii ÜVJP vahendite (näiteks missioonide EUBAM Rafah ja EUPOL COPPS taaskäivitamine või kestuse pikendamine) kui ka humanitaar- ja ülesehitusabi kaudu antavat panust püsiva relvarahu tagamiseks ja eraldusrežiimi kaotamist võimaldavate tingimuste loomiseks, sealhulgas septembris ajutise kontaktkomitee koosolekul ja oktoobris Kairos toimunud konverentsil „Palestiina: Gaza ülesehitamine”.

EL esitas oma kokkulepitud seisukohad nõukogu 2014. aasta novembri järeldustes ning kutsus üles muutma põhjalikult Gaza sektori poliitilist, julgeolekualast ja majanduslikku olukorda, sealhulgas lõpetama eraldusrežiimi.

Kõrge esindaja / asepresident rõhutas novembris kõnealusesse piirkonda tehtud visiidil, et Lähis-Ida rahuprotsessi jaoks on vaja usaldusväärset poliitilist väljavaadet, mille aluseks on nimetatud kahe riigi kooseksisteerimisel põhinev lahendus, ning tõi esile selle piirkondlikke aspekte ja Araabia rahualgatuse tähtsust.

EL on valmis tegema rahvusvaheliste partneritega koostööd eesmärgiga taaskäivitada rahuprotsess kooskõlas nõukogu 2014. aasta juuli järeldustes esitatud rahuparameetritega ning oma pikaajalise seisukohaga toetada Iisraeli Riiki ning sõltumatut, demokraatlikku, ühtset, suveräänset ja elujõulist Palestiina Riiki, mis eksisteerivad kõrvuti rahu, julgeoleku ja vastastikuse tunnustamise vaimus.

Enne 2014. aasta lõppu suurendasid kohapeal pingeid mitmed tegurid: Iisraeli asunduste jätkuv laiendamine, majade lammutamine ja väljatõstmised; korduvad kokkupõrked al-Haram al-Sharifi / Templimäe juures Ida-Jeruusalemmas; mitmed terrorirünnakud iisraellaste vastu Jeruusalemmas ja Jordani Läänekaldal; katastroofiline humanitaarolukord Gaza sektoris; edusammude puudumine Palestiina leppimisprotsessis ja püsiva Gaza relvarahu üle peetavate Kairo läbirääkimiste seiskumine.

President Abbas esitas ÜROs taas ettepaneku koostada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon, milles nõutakse, et Iisrael lõpetaks kindlaks tähtjaks okupatsiooni. Novembris vastu võetud järeldustes kinnitas nõukogu veel kord, et on valmis täitma olulist rolli ja aitama aktiivselt kaasa läbirääkimiste teel saavutatavale lahendusele kõigis lõpliku staatuse küsimustes. Nõukogu kutsus kõiki osapooli ja kõiki olulisi sidusrühmi, sealhulgas Lähis-Ida nelikut, Araabia Riikide Liigat ja ÜRO Julgeolekunõukogu, astuma sel eesmärgil vajalikke samme.

Palestiina omavalitsus ja EL jätkasid dialoogi Euroopa naabruspoliitika raamistikus ning 2013. aasta tegevuskavas ühiselt kokku lepitud prioriteetide alusel. Pärast Gazas suvel aset leidnud konflikti on EL korduvalt rõhutanud vajadust leida püsiv ja ulatuslik lahendus, mis hõlmab eraldusrežiimi kaotamist, Palestiina omavalitsuse asumist taas oma valitsusülesannete täitmisele Gaza sektoris ja usaldusväärsete rahuläbirääkimiste kiiret taasalustamist.

Seda sõnumit, samuti ELi jätkuvat pühendumist Palestiina Riigi loomisele, pidades silmas kahe riigi kooseksisteerimisel põhinevat lahendust, kinnitas kõrge esindaja / asepresident ajutise kontaktkomitee koosolekul septembris ja Kairos toimunud rahvusvahelisel rahastajate konverentsil oktoobris.

Jätkuvalt pöörati tähelepanu kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva lahenduse elujõulisust ohustavale tegevusele, milleks on eelkõige Iisraeli asunduste jätkuv laiendamine, asunike vägivallatsemine, majade lammutamine, sealhulgas ELi rahastatud projektide nurjamine, väljatõstmised ja sunniviisiline ümberasustamine.

EL kinnitas uuesti, et okupeeritud Palestiina territooriumil tuleb järgida rahvusvahelisi inimõigusi ja humanitaarõigust, ning kutsus Iisraeli üles täitma täielikult rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi.

EL osales 2014. aasta detsembris vaatlejana Genfis toimunud Genfi IV konventsiooni kõrgete lepinguosaliste koosolekul.

Kuna kahepoolsete suhete parandamine Iisraeliga sõltub tulemuslikest edusammudest Lähis-Ida rahuprotsessis ning suuremast ühistele väärtustele pühendumisest, arenes kahepoolne koostöö edasi ELi ja Iisraeli 2005. aasta tegevuskava alusel. 2014. aastal ei toimunud ühtegi assotsiatsioonikomitee ega -nõukogu koosolekut, ent peeti viljakat kahepoolset dialoogi.

2014. aastal tehti edusamme mitmes tegevuskava valdkonnas, näiteks jõustus üldine lennundusleping, Iisrael alustas osalemist programmis „Horisont 2020” ning allkirjastati kokkulepe Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskuse ning Iisraeli uimastitevastase võitluse asutuse vahel.

Poliitilisel tasandil saab kahe partneri vaheliste suhete osas esile tuua Euroopa Parlamendi presidendi Martin Schulzi ja Euroopa Komisjoni presidendi José Manuel Barroso visiite ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja / komisjoni asepresidendi Federica Mogherini esimest visiiti sellel ametikohal.

ELi politseimissioon Palestiina aladel (EUPOL COPPS) jätkas strateegilist koostööd Palestiina omavalitsuse julgeoleku- ja õigussektoris. Missioon jätkas politsei operatiivtasandi suutlikkuse suurendamist, et parandada tema tööalast tegevust (näiteks ühiskondlik korraldus ning rahvahulga ja massirahutuste kontrolli all hoidmine), ülesehitust (nt inimressursside haldamine, koolitusvõime) ja aruandekohustust. Missioon hõlbustas jätkuvalt Iisraeli ja Palestiina politsei tegevuse koordineerimist sihtotstarbeliste ürituste kaudu. Õigussektoris aitas missioon selgitada õigussektori asutuste rolli ja volitusi, edendades sel eesmärgil institutsioonidevahelist mõistmist ja peamisi seadusandlikke algatusi.

Missioon toetas samuti uue õigussektori strateegia (2014–2016) vastuvõtmist. Jätkatud on Palestiina omavalitsuse peamiste õigusasutuste, sealhulgas kõrgema justiitsnõukogu, justiitsministeeriumi, riigiprokuratuuri ja Palestiina advokatuuri väljaarendamist ja suutlikkuse suurendamist.

ELi piirihaldamise abimissioonil (EUBAM) Rafah's keskenduti Palestiina omavalitsuse valmisoleku projektile. Projekti eesmärk on aidata Palestiina omavalitsuse piirivalveametil kujundada visioon ja töötada välja konkreetne programm ning arendada tema operatiivset suutlikkust teha Rafah piiriületuspunktis tööd rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt (s.t ELi Schengeni eeskirjad). Palestiina omavalitsuse valmisolek hoida Rafah piiriületuspunktis töös pakub missioonile EUBAM Rafah otsest huvi, kuna missioon ja Palestiina omavalitsuse piirivalveamet peaksid tegema selles piiriületuspunktis tihedat koostööd. Viimasele Gaza kriisile reageerimisel hindasid missioonid EU BAM ja EUPOL COPPS uuesti oma plaane, mis puudutasid nende tegevuse – ulatuse või volituste – võimalikku taaskäivitamist ja laiendamist Gaza sektoris, võttes arvesse ELi jõupingutusi toetada Egiptuse vahendatud, Iisraeli ja Palestiina vahelisi läbirääkimisi püsiva relvarahu üle.

1.3. Araabia poolsaar, Iraan ja Iraak

1.3.1. Pärsia lahe koostöönõukogu ja selle liikmesriigid

Dialoog Pärsia lahe koostöönõukogu kuue liikmesriigi (Bahreini, Kuveidi, Omaani, Katari, Saudi Araabia ja Araabia Ühendemiraatidega) ja Pärsia lahe koostöönõukogu sekretariaadiga jätkus ELi ja Pärsia lahe ühises koostöökomitees ning poliitilise dialoogiga kõrgemate ametnike tasandil 2014. aasta aprillis. Kõrge esindaja / asepresident külastas Katari, Saudi Araabiat, Omaani, Araabia Ühendemiraate ja Kuveiti 2014. aasta jaanuaris. Euroopa Liidu ja Pärsia lahe koostöönõukogu ühisnõukogu ning ministrite kohtumine, mis pidi toimuma 23. juunil Luxembourgis, lükati Pärsia lahe koostöönõukogu taotlusel edasi ning selle toimumise uus aeg määratakse kindlaks 2015. aasta esimesel poolel. Tulevane kõrge esindaja Federica Mogherini korraldas ELi Nõukogu roteeruva eesistujariigi Itaalia välisministrina septembris New Yorgis ÜRO Peaassamblee raames Pärsia lahe koostöönõukogu kolmikuga kohtumise, millel keskenduti ELi ja Pärsia lahe koostöönõukogu suhetele, peamistele piirkondlikele küsimustele ja ülemaailmsetele küsimustele. Viidi läbi mitmeid koostööalgatusi piirkondlikul ja kahepoolisel tasandil, sealhulgas peeti terrorismivastast võitlust käsitlevaid poliitilisi dialooge Saudi Araabia ja Araabia Ühendemiraatidega.

Kõrge esindaja ja tema talitused jätkasid Bahreini olukorra tähelepanelikku jälgimist ning tervitasid kohalike ja parlamendivalimiste edukat läbiviimist 22. ja 29. novembril 2014 lootuses, et uus seadusandja avab Bahreini poliitilises arengus uue peatüki ning peab reforme ainsaks viisiks, kuidas tagada jätkusuutlik areng ja stabiilsus kuningriigis. EL mõistis kindlalt hukka vägivalda kasutamise ning esitas üleskutse jõuda kaasava dialoogi kaudu tõelise rahvusliku leppimiseni ning kutsus üles rakendama täielikult Bahreini küsimustega tegeleva sõltumatu rahvusvahelise uurimiskomisjoni ja ÜRO Inimõiguste Nõukogu üldise korrapärase läbivaatamise käigus antud soovitusi⁴.

⁴ Euroopa Parlament võttis 6. veebruaril 2014 vastu resolutsioon Bahreini ning eelkõige Nabeel Rajabi, Abdulhadi al-Khawaja ja Ibrahim Sharifi juhtumite kohta (P7 TA (2014) 0109), keskendudes inimõiguste olukorrale Bahreinis.

2014. aasta detsembris akrediteeriti Araabia Ühendemiraatidesse Abu Dhabisse uus delegatsioonijuht. Delegatsioon moodustati 2013. aasta teisel poolel. EL ja Araabia Ühendemiraadid jätkasid inimõigustealast koostööd ELi ja Araabia Ühendemiraatide mitteametliku inimõiguste töörühma teisel ja kolmandal koosolekul vastavalt 28.–29. aprillil Abu Dhabis ja 20. novembril Brüsselis.

Üldisemalt jälgis EL tähelepanelikult inimõiguste olukorda Pärsia lahe piirkonna riikides, püüdes teha kohalike ametivõimudega konstruktiivset koostööd, ent kasutades samal ajal paralleelselt ka mitmel üksikjuhul ja horisontaalsetes küsimustes, eelkõige surmanuhtluse kasutamise küsimuses, kõiki diplomaatilisi vahendeid.

2014. aastal tehti edusamme ELi ja Araabia Ühendemiraatide vahelistel läbirääkimistel viisavabaduslepingu üle.

1.3.2. Iraan

Rahvusvaheline mure Iraani tuumaprogrammi pärast oli ELi ja Iraani suhetes kesksel kohal kogu 2014. aasta vältel. Eelmine kõrge esindaja Catherine Ashton tegi E3+3 rühma (Prantsusmaa, Saksamaa ja Ühendkuningriik, samuti Hiina, Venemaa ja Ameerika Ühendriigid) läbirääkijana ÜRO Julgeolekuolekunikogu antud volituste alusel aktiivseid diplomaatilisi jõupingutusi, et leida püsiv ja laiaulatuslik lahendus Iraani tuumaküsimusele. Läbirääkimised jätkusid kogu aasta jooksul. Läbirääkimiste järjepidevuse tagamiseks nimetas kõrge esindaja Federica Mogherini 5. detsembril 2014 Catherine Ashtoni erinõunikuks, et lihtsustada Iraaniga peetavaid tuumaprogrammi alaseid läbirääkimisi.

Pärast kuuekuulise vahetuskokkuleppe ehk ühise tegevuskava vastuvõtmist 24. novembril 2013 jätkusid läbirääkimised Iraani tuumaküsimusele tervikliku pikaajalise lahenduse leidmiseks. Läbirääkimiste eesmärk on jõuda Iraaniga kokkuleppele kontrollitavate garantiide suhtes, et Iraani tuumaprogramm on üksnes rahumeelse otstarbega. Esimene poliitikajuhtide tasandil kohtumine toimus 2014. aasta veebruaris Viinis varsti pärast ühise tegevuskava rakendamise alustamist ning läbirääkimised jätkusid ühtlases tempos. 2.–19. juulil 2014 Viinis juhtide tasandil peetud läbirääkimiste käigus pikendati ühise tegevuskava kehtivust 24. novembrini 2014. Järgnes mitu läbirääkimiste vooru poliitilisel ja ekspertide tasandil, ent 18.–24. novembril 2014 Viinis kohtunud ministritel ei õnnestunud laiaulatuslikku kokkulepet saavutada ning tehti otsus pikendada Genfi ühise tegevuskava kehtivust kuni 2015. aasta juuni lõpuni.

ELi Nõukogu otsusega pikendati ka ühises tegevuskavas kokku lepitud sanktsioonide leevendusmeetmete kehtivust 30. juunini 2015. See hõlmas teatavate ELi sanktsioonide peatamist, et võimaldada kindlustus- ja transporditeenuste osutamist seoses Iraani toornafta müügiga tema praegustele klientidele, Iraani naftakeemiatööstuse toodete importimist ning kulla ja väärismetallidega kauplemist Iraani valitsusega. Samuti jäeti jõusse Iraani ja Iraanist tehtavate rahaülekannete piirmäärade suurendamine. Peamiste sanktsioonide struktuur on püsinud muutumatuks.

EL peab lootusrikkaks mõningaid meetmeid, mida Iraan on võtnud suhete parandamiseks piirkondlike naabrite ja rahvusvahelise üldsusega. Iraan etendas olulist rolli naaberriigi Iraagi valitsuse rahumeelsel vahetumisel. Siiski valmistab ELile ning piirkondlikele ja rahvusvahelistele partneritele muret, et Iraan osaleb jätkuvalt Süüria konfliktis ja toetab selliseid organisatsioone nagu Hezbollah ja Hamas ning Houthi rühmitust Jeemenis.

Vaatamata sellele, et pärast president Rouhani valimist 2013. aastal oli näha lootustandvaid olukorra paranemise märke, näiteks vabastati mitmed meelsusvangid, ei täheldatud 2014. aastal inimõiguste osas mingeid edusamme. Kõrge esindaja / asepresident arutas 2014. aasta märtsis Teherani visiidi ajal valitsusega inimõiguste küsimust ja kohtus mitme naisaktivistiga. EL jätkas samuti kahe- ja mitmepoolset tasandil ning üldsusele suunatud avaldustes Iraanis valitseva inimõiguste olukorra teema tõstatamist, seda nii üldiselt kui ka seoses konkreetsete juhtumitega. Samamoodi nagu eelmistel aastatel toetas EL ka 2014. aastal Kanada algatatud ÜRO Peaassamblee resolutsiooni⁵.

1.3.3. Iraak

Iraagi julgeolekuolukord halvenes juunis kiiresti, kui ISIL/Da'esh korraldas ulatusliku rünnaku ja hõivas seejärel suure osa Iraagi territooriumist. Augustis moodustati USA juhitud ülemaailmne ISILi/Da'eshi-vastane koalitsioon, kuhu kuuluvad ELi liikmesriigid ja piirkonna riigid ning mille eesmärk on võidelda ISILi/Da'eshi ohu vastu ning toetada Iraagi valitsust, et ta saaks kontrolli olukorra üle ja suudaks tagada elanikkonna julgeoleku. Koalitsiooni tegevuse raames on ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega 1267 (1999), 1989 (2011), 2170 (2014) ja 2178 (2014) kehtestatud ISILi/Da'eshi suhtes relvaembargo ja varade külmutamine.

EL avaldas mitmel korral oma toetust koalitsioonile. Lisaks kiitis nõukogu 20. oktoobril heaks ELi terrorismi/välisvõitlejate vastase võitluse strateegia ning andis kõrgele esindajale / asepresidendile ülesande töötada välja ELi laiaulatuslik piirkondlik strateegia nii Süüria ja Iraagi kui ka ISILi/Da'eshi ohu käsitlemiseks⁶. Kõrge esindaja / asepresident osales 3. detsembril NATO peakorteris ülemaailmse ISILi/Da'eshi-vastase koalitsiooni koosolekul. EL on korduvalt tõstnud esile vajaduse edendada ELi strateegia ja tegevuse ning ülemaailmse koalitsiooni jõupingutuste omavahelist koordineerimist.

⁵ Lisaks võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni ELi strateegia kohta Iraani suhtes, pöörates suurt tähelepanu inimõigustele Iraanis (2014/2625(RSP)).

⁶ Strateegia võeti vastu 6. veebruaril 2015.

Haidari al-Abadi uueks peaministriks nimetamine on andnud lootust, et poliitiline protsess muutub kaasavamaks kui eelmiste valitsuste ajal. Kõrge esindaja / asepresident pidas 3. detsembril Brüsselis peaminister al-Abadiga kahepoolse kohtumise ning külastas detsembri lõpus Bagdadi ja Erbili.

Enne olukorra eskaleerumist kohapeal korraldati 2014. aasta jaanuaris Brüsselis ELi-Iraagi koostöönõukogu esimene istung ministrite tasandil. Istungile eelnesid koostöö esimene voor ning ELi ja Iraagi partnerlus- ja koostöölepingu allkomitee koosolekud 2013. aasta lõpus. Kuni partnerlus- ja koostöölepingu ratifitseerimiseni (2014. aasta detsembri alguse seisuga peavad lepingu ratifitseerima veel 15 liikmesriiki) kohaldatakse mõnda peatükki ajutiselt, eelkõige on tegemist kaubandusega ja koostöö mõne sektoriga seotud peatükkidega. Iraagi kriis on aeglustanud partnerlus- ja koostöölepingu rakendamist, ent EL ja Iraagi valitsus on kokku leppinud, et partnerlus- ja koostöölepingu kohast tegevust jätkatakse 2015. aasta esimesel poolel.

Hoolimata keerulisest julgeolekuolukorrast on EL säilitanud Iraagi suhtes võetud kohustused ning teeb tihedat koostööd ÜRO (üldisemalt poliitilistes küsimustes ÜRO Iraagi abimissiooniga (UNAMI) ning humanitaarküsimustes ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR), ÜRO humanitaarasjade koordinatsioonibüroo (OCHA) ja ÜRO projektiteenuste bürooga (UNOPS) ja teiste rahvusvaheliste osalejatega kohapeal. EL kutsus Iraagi valitsust tungivalt üles tegema teavitustööd kõikide Iraagi kogukondade hulgas ning viima läbi leppimisprotsessi ja reforme. Sellega seoses tervitas EL föderaalvalitsuse ja Kurdistani piirkondliku valitsuse vahelist lepingut naftatulude jagamise kohta kui usalduse suurendamise sammu. ELi kahepoolses koostöös keskendutakse haridusele, valitsemistavale ja kõigi jaoks energiale juurdepääsu võimaldamisele⁷⁸.

⁷ Iraagi ametiasutused ja Euroopa Komisjon leppisid 2014. aastal kokku Iraagi nelja-aastases koostööprogrammis (2014–2017) koguväärtusega 78 miljonit eurot. See toetab praegust poliitilist protsessi ning tugevdab rahu ja stabiilsust. ELi projektides keskendutakse valitsemistavale ja õigusriigile, riiklikule haridusele juurdepääsu võimaldamisele ning energia tagamisele vaeste jaoks ja kõrvalistes piirkondades.

⁸ Euroopa Parlament on mitmel korral mõistnud ISILi/Da'eshi tegevuse kindlalt hukka:

- Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2014. aasta resolutsioon Iraagi ja Süüria humanitaarkriisi kohta, eelkõige Islamiriigi kontekstis (2015/2559(RSP))
- Euroopa Parlamendi 17. juuli 2014. aasta resolutsioon olukorra kohta Iraagis (2014/2716(RSP))
- Euroopa Parlamendi 18. septembri 2014. aasta resolutsioon olukorra kohta Iraagis ja Süürias ning rühmituse Islamiriik (IS) pealetungi, sealhulgas vähemuste tagakiusamise kohta (2014/2843(RSP))
- Euroopa Parlamendi 27. novembri 2014. aasta resolutsioon Iraagi kohta: naiste röövimine ja väärkohtlemine (2014/2971(RSP)).

1.3.4. Jeemen

Rahvusvaheline üldsus ja eriti EL toetavad Jeemenis toimuvat üleminekuprotsessi olulisel määral nii poliitiliselt kui ka rahaliselt, tehes seda eelkõige Jeemeni sõprade ja selle Sanaas tegutseva kohaliku ühenduse kaudu, kes toetasid ja jälgisid üleminekuprotsessi tihedas koostöös ÜRO erinõuniku Jamal Benomariga ja jätkavad seda tegevust.

2014. aasta jaanuaris viidi lõpule riigisisene dialoogikonverents, mida alustati 2013. aasta märtsis kooskõlas Pärsia lahe koostöönõukogu algatuse alusel ÜRO poolt vahendatud 2012. aasta üleminekulepinguga ning mis kavandatu kohaselt pidi septembris lõppema. Nagu on kirjas nõukogu 10. veebruari 2014. aasta järeldustes, on EL pidevalt toetanud riigisisese dialoogikonverentsi soovitude rakendamist kooskõlas Pärsia lahe koostöönõukogu algatusega ning nende sisseviimist uude põhiseadusesse, mis tuleb referendumil heaks kiita enne, kui parlamendivalimistega saab käimasoleva üleminekuprotsessi lõpule viia. Kahjuks on edusammud selles vallas olnud väga aeglased ning üleminekuprotsessi haprusest andis tunnistust suvel toimunud Houthi vägede sõjaline rünnak, mis tugines rahva rahulolematusele seoses kütuse subsideerimise osas hädavajaliku reformi läbiviimisega.

Ülemineku garantii andjatena tegutseva kümne riigi suursaadikute rühma liikmena tervitas EL rahu ja riiklikku partnerlust käsitleva lepingu sõlmimist 21. septembril ning on seejärel korduvalt ja eelkõige nõukogu 20. oktoobri 2014. aasta järeldustes kutsunud kõiki osapooli üles tegema tööd lepingu ja selle julgeolekut käsitleva lisa kiireks rakendamiseks.

EL kehtestas samuti ELi õigusaktidega ÜRO Julgeolekunõukogu poolt vastu võetud resolutsioonile 2140 vastavad sanktsioonid reformiprotsessi takistavate isikute suhtes, kes olid tekitanud riigis ebastabiilsust ja ebakindlust.

EL väljendas korduvalt suurt muret julgeolekuolukorra halvenemise pärast riigis, avaldades kindlat toetust Jeemeni ametivõimudele nende võitluses terrorismi vastu.

EL jälgis samuti tähelepanelikult Jeemeni inimõigustealast olukorda, eelkõige alaealiste surmanuhtluse ja lapse õiguste küsimust. EL toetas ka olulisel määral arengu- ja humanitaarabi andes tervishoiusüsteemide, sotsiaalkaitse, toiduga kindlustatuse ja toitumise parandamist ning Jeemeni kõige haavatavamate elanike muude pakiliste vajaduste lahendamist.

1.4. Piirkondlik koostöö

1.4.1. Araabia Riikide Liiga

2014. aastal jätkasid EL ja Araabia Riikide Liiga tihedat koostööd.

Mõlema liidu välisministrite kolmas kohtumine toimus 11. juunil 2014 Ateenas. Vastuvõetud ministrite deklaratsioonis käsitleti nii horisontaalseid (inimõigused, sallivus, terrorism) kui ka poliitilisi teemasid (Lähis-Ida rahu protsess, Süüria, Liibüa). EL ja Araabia Riikide Liiga viisid omavahelised suhted kõrgemale tasemele, käivitades strateegilise dialoogi, mille eesmärk on alustada regulaarset institutsioonidevahelist teabe vahetamist poliitilistes ja julgeolekuküsimustes, sealhulgas kriisiohjamise, humanitaarabi, terrorismivastase võitluse, piiriülese organiseeritud kuritegevuse ja massihävitusrelvade küsimuses. Algatati ka ettevõtjatevaheline dialoog ning samuti dialoog mõnes muus koostöövaldkonnas, mis on seotud ühise tööprogrammi rakendamisega.

Tihenesid mõlema liidu kõrgete ametnike vahelised kontaktid. Lisaks muudele kohtumistele toimusid neli kõrgemate ametnike kohtumist (veebruaris Kairos, mais Maltal, juunis Ateenas, novembris Kairos), samuti toimus detsembris poliitika- ja julgeolekukomitee saadikute ja ELi terrorismivastase võitluse koordinaatori visiit Kairosse.

ELi ja Araabia Riikide Liiga ühise koostööprogrammi rakendamine jätkus tegevusega sellistes valdkondades nagu inimõigused, valimiste vaatlemine, naiste mõjuvõimu suurendamine, energia, ning samuti seminaride korraldamisega Araabia Riikide Liiga peasekretariaadi madalama ja keskastme diplomaatidele.

1.4.2. Islami Koostöö Organisatsioon (OIC)

Islami Koostöö Organisatsiooni Saudi Araabiast pärit uus peasekretär Iyad Madani asus ametisse 2014. aasta jaanuaris. OICi ja ELi kõrgetasemeline konsultatiivkohtumine toimus septembris Brüsselis ning nad leppisid kokku, et luuakse ühine alus partnerluseks erinevates koostöövaldkondades, mis hõlmavad muu hulgas dialoogi moslemi maailma ja ELi vahel, moslemivähemuse kaitset ELis, terrorismivastast võitlust, julgeolekut, radikalismi, islamofobiat ja muid probleeme, millega OIC ja EL võivad tulevikus kokku puutuda. OICi sõltumatu inimõiguste komisjoni (IPHRC) delegatsioon külastas novembris esimest korda ELi institutsioone, et arutada inimõigustega seotud küsimusi.

OICi ja ELi partnerlus peaks looma ulatusliku koostöö alates religioonidevahelisest dialoogist kuni majanduslike ja poliitiliste teemadeni. Koostöö tegemine on osutunud heaks viisiks, mille abil jõuda paremale vastastikusele mõistmisele.

1.4.3. Vahemere Liit

ELi ja Jordaania kaaseesistumise ajal konsolideeriti Vahemere Liidu toimimist ja institutsionaliseerimist. Vahemere Liit on jätkuvalt unikaalne 43 partneriga foorum,¹ mis pakub ühisplatvormi valdkondlike algatuste ja koostöötegevuste koordineerimiseks, ministritevaheliste dialoogide korraldamiseks ja selliste projektide edendamiseks, mille eesmärk on Euroopa – Vahemere piirkonna majandusliku integratsiooni tugevdamine.

2014. aastal toimus kolm Vahemere Liidu ministrite kohtumist, kus käsitleti tööstuskoostööd (veebruaries), keskkonda ja kliimamuutusi (mais) ning digimajandust (septembris). Samuti korraldas Vahemere Liit kuus kõrgemate ametnike kohtumist: kolm Brüsselis (veebruaries, juunis ja septembris), kaks Barcelonas (aprillis ja detsembris) ja ühe Napolis (oktoobris).

2. Venemaa, idanaabrus ja Kesk-Aasia

2.1. Venemaa Föderatsioon

2014. aastal oli ELi suhetes Venemaaga esikohal Krimmi ebaseaduslik annekteerimine ja Ukraina jätkuv destabiliseerimine Venemaa poolt, sealhulgas Venemaa relvajõudude agressioon Ukraina pinnal ja separatistide jätkuv toetamine Venemaa poolt.

28. jaanuaril toimus Brüsselis piiratud koosseisus ELi ja Venemaa 32. tippkohtumine, mille keskseteks teemadeks olid Ukraina ja idapartnerlus. President Putin, kes märkis, et Venemaa ei näe idapartnerluses põhimõttelist probleemi, tundis kohtumisel muret, milline on ELi ja Ukraina põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna loomise mõju Venemaa majandusele. Lepiti kokku tehniliste konsultatsioonide pidamises, et selgitada, kuidas mitme idapartnerluse riigiga sõlmitud ELi assotsieerimislepingutest saavad kasu kõik osapooled, sealhulgas Venemaa. Tippkohtumisel arutati ka ühist nägemust ühisest majandusruumist, mis ulatub Lissabonist Vladivostokini ja mis võiks aidata ületada praegused raskused, tingimusel et pooltel õnnestuks esmalt kokku leppida ELi ja Venemaa vahelise uue lepingu sõlmimises, paremini täita WTO ja teisi kohustusi ning teha konstruktiivsemat koostööd meie ühisel naabruses. 28. jaanuaril 2014 võeti vastu ühisavaldus terrorismivastase võitluse kohta⁹.

Seoses Krimmi ja Sevastopoli ebaseadusliku annekteerimisega Venemaa Föderatsiooni poolt, millele eelnes Vene vägede sõjaline operatsioon Krimmis, tegi Euroopa Ülemkogu märtsis otsuse kehtestada astmelise lähenemisviisi kohaselt piiravad meetmed (sealhulgas viisakeeld ja varade külmutamine) teatavate Venemaa ja Ukraina isikute suhtes, kes vastutavad Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse rikkumise eest.

Peatati läbirääkimised uue lepingu üle ja viisadialoog, samuti peatati ettevalmistused tippkohtumise korraldamiseks juunis¹⁰.

Kahjuks ei reageerinud Venemaa ELi korduvatele üleskutsetele lõpetada Ida-Ukrainas pingete suurendamine ja destabiliseerimine relvade, varustuse ja „vabatahtlike” saatmisega, mis õhutas konflikti, põhjustas olukorra lennu MH 17 tragöödia toimumiseks juulis ja kulmineerus augustis, kui Venemaa sõjalisi vahendeid kasutati ja Venemaa väed osalesid otseselt konfliktis.

⁹ http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_14531_en.htm

¹⁰ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141372.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141707.pdf

Euroopa Ülemkogu 16. juuli ja 30. augusti järelduste ning 11. septembri avalduse¹¹ põhjal võeti Venemaa vastu valdkondlikke piiravaid meetmeid muu hulgas sellistes valdkondades nagu juurdepääs kapitaliturgudele, kaitsetööstus, kahesuguse kasutusega kaubad ja tundlikud tehnoloogiad, sealhulgas energiasektoris.

Lisaks peatati mitu ELi ja Venemaa koostööprogrammi. Euroopa Investeerimispank ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank peatasid samuti uute Venemaad puudutavate finantstehingute sõlmimise. Aasta lõpus oli loetellu Venemaa ja Ukraina isikutest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse reisikeeldu ja varade külmutamist, kantud 132 isikut, sealhulgas Venemaa otsustajaid toetavad või nende tegevusest kasu saavad isikud, ning 28 üksust.

Venemaa võttis vastumeetmeid, sealhulgas keelas teatavate toiduainete impordi EList ja mitmest ELi mittekuuluvast riigist ning kehtestas ka reisikeelu muu hulgas paljude liikmesriikide esindajatele ja Euroopa Parlamendi liikmetele, ent jättis reisikeelu saanud parlamendiliikmete nimed avalikustamata.

¹¹

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/143990.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/144868.pdf

EL, Venemaa ja Ukraina alustasid gaasi tarnete ja hindade küsimuses kolmepoolseid läbirääkimisi, eesmärgiga hoida ära häireid maagaasi tarnimisel Ukrainasse ja transiidil läbi Ukraina. Pärast mitmeid läbirääkimisi kõnealustes küsimustes vahendas EL 30. oktoobril Venemaa ja Ukraina vahelise kokkuleppe, mis võimaldab jätkata gaasitarneid kuni 2015. aasta märtsi lõpuni.

Olulisemaid punkte oli Ukraina gaasivõla lahendamine alghinna alusel, lõpliku hinna / võla kindlaksmääramine pooleli olevas vahekohtumenetluses ning uute gaasitarnete korda käsitlev leping. Lisaks tegi Euroopa Komisjon rahvusvaheliste finantsasutustega koostööd selle tagamiseks, et Ukrainal oleksid tema lepinguliste kohustuste täitmiseks vajalikud rahalised vahendid.

Lepinguosalised leppisid samuti kokku tagada ohutu gaasitransiit läbi Ukraina Euroopa Liitu.

Võttes arvesse ELi vastuseisu, teatas Venemaa detsembris, et ta peatab South Streami projekti, mille kohaselt oleks gaas tarnitud ELi läbi Bulgaaria ja Serbia, jättes Ukraina transiidiriikide hulgast välja. President Putini visiidil Ankarasse tehti ettepanek kasutada alternatiivset gaasijuhet Türgis, eesmärgiga tarnida Vene gaasi ELi Kreeka kaudu.

Alates 2013. aasta novembrist on komisjon pidanud Venemaaga ELi-Ukraina põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu küsimuses kahepoolseid konsultatsioone, kuhu kaasati 2014. aasta juunis Ukraina. Toimunud on ligikaudu kümme tehnilise ja poliitilise tasandi koosolekut, et käsitleda Venemaa tõstatatud mureküsimusi, mis puudutavad kõnealuse lepingu mõju Venemaa majandusele (tariifid, sanitaar- ja fütosanitaarmed, tehnilised kaubandustõkked, energeetika ja toll).

12. septembril 2014 toimunud ministrite kohtumisel jõuti kokkuleppele, et põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu esialgne kohaldamine lükatakse edasi ning Ukraina suhtes kohaldatavate ELi autonoomsete kaubandusmeetmete kehtivust pikendatakse kuni 2015. aasta lõpuni; Venemaa säilitab omalt poolt Ukrainale SRÜ vabakaubanduslepingu raamistikus ette nähtud kaubandussoodustused.

EL tervitas kolmepoolse kontaktrühma raamistikus septembris kokku lepitud Minski memorandumit ja protokolli kui sammu kriisile püsiva poliitilise lahenduse leidmise suunas, kusjuures lahendus peab põhinema Ukraina sõltumatuse, suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse austamisel.

Vaatamata raskele olukorrale on ELi ja Venemaa suhtluskanalid jäänud avatuks ning 2014. aastal jätkus poliitiline dialoog ELi välispoliitika tegevuskavas olulisel kohal olevates küsimustes, nagu Süüria, Iraan, laiem Lähis-Ida piirkond ja Afganistan. Samuti jätkas EL koostööd Venemaaga sellistes ülemaailmsetes küsimustes nagu terrorismivastane võitlus, massihävitusrelvade leviku tõkestamine, organiseeritud kuritegevus, ebaseaduslik kaubandus ja energiajulgeolek.

2014. aastal valmistas endiselt tõsist muret inimõiguste olukord Venemaal, mida iseloomustas ajakirjandusvabaduse ja kodanikuühiskonna eelkõige veebipõhise tegevuse edasine piiramine ning opositsiooni tegutsemisvõimetuks muutmine, sealhulgas üritati haldus- või kriminaalkohtuotsuste alusel lõpetada valitsusväliste organisatsioonide tegevust¹². EL väljendas sellega seoses muret nii avalikult kui ka poliitilise dialoogi käigus¹³. 2014. aastal jäid toimumata kaks korda aastas peetavad ELi ja Venemaa konsultatsioonid inimõiguste alal.

2.2. Idapartnerlus: mitmepoolsed suhted

Alates 2014. aasta veebruarist valitsev uus geopolitiiline olukord seab kahtluse alla pärast külma sõda välja töötatud ja Pariisi 1990. aasta hartas kajastatud põhimõtted. Venemaa relvajõudude agressioon Ukraina pinnal, samuti muud Venemaa kehtestatud meetmed partnerriikide ja isegi ELi liikmesriikide vastu panid proovile idapartnerluse tugevuse ja vastupidavuse ning meie kindla tahte liikuda üheskoos edasi.

¹² ELi 22. oktoobri avaldus ühinemisvabaduse ja sõnavabaduse kohta Venemaa Föderatsioonis,
http://eeas.europa.eu/delegations/council_europe/press_corner/all_news/news/2014/20141022_en.htm;

Euroopa Parlamendi 23. oktoobri resolutsioon valitsusvälise organisatsiooni „Memorial” tegevuse lõpetamise kohta Venemaal (2014/2903(RSP)).

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2014-0039>

¹³ Euroopa Parlament võttis 2. aprillil vastu soovitusel, milles tegi nõukogule ettepaneku kehtestada ühised viisapiirangud Sergei Magnitski juhtumiga seotud Venemaa ametnikele (2014/2016(INI), P 7_TA (2014) 0258),

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0258+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

Edusammud idapartnerluse alal jätkusid pärast 2013. aasta novembris toimunud Vilniuse tippkohtumist. 2014. aastal kirjutati alla lepingutele, millega loodi kõige ambitsioonikamad lepingulised suhted kolmandate riikidega (assotsieerimislepingud / põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduslepingud): ELi ning Gruusia, Moldova Vabariigi ja Ukraina vahel. Kõigi kolme lepingu ajutine kohaldamine algas käesoleval aastal. Ukraina osas lükati lepingu kaubandust ja sellega seotud küsimusi (sealhulgas vabakaubanduspiirkonna loomine) käsitleva peatüki ajutine kohaldamine edasi 2016. aasta jaanuarini.

ÜJKP valdkonnas jõustus märtsis raamleping, mis käsitleb Gruusia osalemist ELi kriisiohjamisoperatsioonides.

Olulisi edusamme tehti Moldova Vabariigiga viisanõude kaotamise osas, kui aprillis jõustus viisavaba reisimise kord. ELi–Armeenia viisalihtsustusleping ja tagasivõtuleping jõustusid 1. jaanuaril 2014 ning ELi–Aserbaidžaaani vastavad lepingud 1. septembril 2014. Mõlemad riigid alustasid viisalihtsustuslepingutest tulenevate hüvede kasutamist. EL alustas Valgevenega läbirääkimisi viisalihtsustuslepingu üle.

Samal ajal jätkus mitmepoolsete platvormide toetustöö, pakkudes partnerriikidele abi reformide edendamiseks. Partnerriigid, ELi liikmesriigid, ELi institutsioonid ja rahvusvahelised organisatsioonid andsid oma aktiivse panuse ning pakkusid toetust ja oskusteavet seminaride ja koolitusprogrammide jaoks. Ka rahvusvahelised finantsasutused andsid abi erinevate kanalite kaudu.

Demokraatiat, head valitsemistava ja stabiilsust käsitleva platvormi raames keskenduti 2014. aastal peamiselt koostööle ÜJKP valdkonnas, avaliku halduse reformile, korruptsioonivastasele võitlusele, varjupaiga ja rände küsimustele, kohtusüsteemi toimimise parandamisele ja riigipiiride turvalisele haldamisele (integreeritud piirihaldus). Platvormi tegevuste elluviimist toetati Euroopa Nõukogu rahastamisvahendi abil, millega hõlmati tegevus kohtusüsteemi reformi, korruptsioonivastase võitluse ja küberkuritegevuse vastase koostöö valdkondades.

ÜJKP valdkonnas koostöö tegemiseks loodud töörühm säilitas suure nähtavuse Euroopa partnerriikides. ÜJKP töörühma kohtumistel käsitleti 2014. aastal eelkõige julgeoleku- ja kaitseküsimusi ning osaleti tegevustes ja projektides koostöös Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledži, Euroopa välisteenistuse, Euroopa Komisjoni talituste ja mõne ELi liikmesriigiga. Rohkem kui tosina projekti hulgas olid partnerriikide ja liikmesriikide ametnike ÜJKP alased ühised kursused ja koolitusprogrammid kriisiohjamisvõimete arendamiseks, mitmesugused seminarid, sealhulgas ELi lahingugruppide teemal, missiooniga EUMM Georgia tutvumiseks korraldatud ühiskülastus kohapeale, partnerriikides korraldatud ÜJKP alased sissejuhatavad kursused, teabekoosolekud inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse küsimuste arvessevõtmise kohta ÜJKP missioonides ning kodanikuühiskonnaga korraldatud teavituskonverents.

Integreeritud piirihalduse valdkonnas täideti juhtalgatuse raamistikku kuuluvate projektide rakendamisel jätkuvalt idapartnerluse tegevuskavas seatud eesmärgid: suurendada piiriületuspunktides piirikontrolli tõhusust ja turvalisust ning parandada partnerriikide piirivalveasutuste ja tolliametnike töö üldist tõhusust. Käivitati Frontexi juhitud suutlikkuse suurendamise uus programm, et aidata partnereid selles ettevõtmises.

Looduskatastroofide või inimtegevusest tingitud katastroofide ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise juhtalgatusega jätkati toetuse andmist algatuses osalevate riikide katastroofide ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise suutlikkuse suurendamiseks kohalikul, riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Igas riigis on käimas elektroonilise riskiatlase rakendamine. Loodus- või inimtegevusest tingitud katastroofide ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise projekti teine etapp algas 2014. aasta novembris, eesmärgiga veelgi tugevdada partnerriikide kodanikukaitse suutlikkust katastroofide ennetamisel, nendeks valmisolekul ja neile reageerimisel ning tuua partnerriigid järk-järgult lähemale ELi kodanikukaitse mehhanismile.

11.–12. septembril Bakuus toimunud neljas mitteametlik idapartnerluse dialoog energeetikasektori osas võimaldas välisministritel arutada ühist huvi pakkuvaid välispoliitilisi küsimusi: laiema naabruse mõju idapartnerluse piirkonnale, Iraan, Lähis-Ida rahuprotsess ja ÜRO Peaassamblee prioriteedid, pöörates erilist tähelepanu nn Islamiriigile.

2.3. Musta mere sünergia

2014. aastal tehti Musta mere piirkondliku koostöö vallas jätkuvalt mõningaid edusamme järgmistes valdkondades tehtud koostöö alal: keskkond, merendus ja kalandus, teadusuuringud ja innovatsioon, piiriülene koostöö ja kodanikuühiskond.

2014. aastal vaatasid Euroopa välisteenistus ja komisjoni talitused läbi Musta mere sünergia, eesmärgiga tuua esile edusammud, mis on Musta mere piirkonnas koostöö alal viimase viie aasta jooksul saavutatud, ning tuua välja asjaolud, mis mõjutavad sünergia edaspidist arendamist. Läbivaatamisel ilmnis kõnealuse ELi regionaalpoliitilise lähenemisviisi kasu konkreetsete projektide kaudu ning selle potentsiaal ja lisaväärtus.

2.4. Idapartnerlus: kahepoolsed suhted

2.4.1. Ukraina

EL on jälginud tähelepanelikult poliitilist olukorda Ukrainas ning aktiivselt osalenud lahenduse otsimises kriisile, mis tekkis pärast mitu kuud kestnud kodanike meeleavaldusi Ukraina valitsuse poolt 2013. aastal tehtud otsuse tõttu peatada ettevalmistused assotsieerimislepingu allkirjastamiseks Vilniuses toimunud idapartnerluse tippkohtumisel.

Kõrge esindaja / asepresident ning laienemise ja naabruspoliitika volinik külastasid Kiievit 2014. aastal mitmel korral, nagu ka paljude ELi liikmesriikide välisministrid ja Euroopa Parlamendi liikmed, mis annab tunnistust ELi pühendumisest. Kohtumistel ametivõimudega, opositsiooni juhtide ja kodanikuühiskonna esindajatega suunas EL oma jõupingutused peamiselt dialoogi lihtsustamisele ja poliitilise olukorra stabiliseerimiseks tehtavate jõupingutuste toetamisele.

Nõukogu rõhutas 10. veebruaril 2014, et tunneb eelkõige muret teatatud inimõiguste rikkumise ja vägivalla-, hirmutamise ja inimeste kadumise juhtude pärast, väljendades oma valmisolekut kiiresti reageerida igasugusele olukorra halvenemisele kohapeal. Kõrge esindaja korraldas 20. veebruaril 2014 nõukogu erakorralise istungi, kus EL otsustas olukorra halvenemise tõttu kehtestada sihipärased sanktsioonid. Seejärel võttis nõukogu 5. märtsil vastu ka ELi sanktsioonid, mis on suunatud Ukraina riigile kuuluvate, ent seadusevastaselt omastatud rahaliste vahendite külmutamisele ja tagasinõudmisele.

Nõukogu mõistis 3. märtsil 2014 toimunud teisel erakorralisel istungil hukka Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse selge rikkumise Venemaa relvajõudude agressiooniaktidega ning Venemaa Föderatsiooninõukogu 1. märtsil antud loa kasutada Ukraina territooriumil relvajõude. EL kutsus Venemaad üles viima oma relvajõud viivitamata tagasi nende alalistesse paiknemiskohtadesse vastavalt 1997. aasta lepingule Musta mere laevastiku staatuse ja paiknemise tingimuste kohta Ukraina territooriumil. EL pidas samuti kiiduväärseks Ukraina vaoshoitud reaktsiooni. Nõukogu otsustas peatada kahepoolsed kõnelused Venemaa Föderatsiooniga viisaküsimustes ja arutelu ELi ja Venemaa uue lepingu üle ning samuti ettevalmistused Sotšis toimuval G8 tippkohtumisel osalemiseks.

EL rõhutas pärast 6. märtsil toimunud erakorralist istungit riigipeade ja valitsusjuhtide poolt tehtud avalduses, et lahendus kriisile tuleb leida Ukraina valitsuse ja Venemaa Föderatsiooni valitsuse vaheliste läbirääkimiste teel, sealhulgas võimalike mitmepoolsete mehhanismide vahendusel, ning nimetas kolme meetet, mida tuleks Venemaa destabiliseeriva tegevuse jätkumise korral võtta.

Kuna Venemaa jättis astumata sammud pingete vähendamiseks, kehtestas EL 17. märtsil piiravad meetmed isikute suhtes, kes vastutavad tegude eest, millega kahjustatakse või ohustatakse Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust, ning nendega seotud isikute ja üksuste suhtes. Tulenevalt negatiivsetest julgeolekuarengutest kohapeal täiendati järgnevate kuude jooksul mitmel korral nende isikute ja üksuste loetelu, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, ning nende loetellu kandmise põhjuseid.

Euroopa Ülemkogu mõistis 20. märtsil 2014 hukka Krimmi ja Sevastopoli ebaseadusliku annekteerimise Venemaa Föderatsiooni poolt. Kooskõlas ELi poliitikaga mitte tunnistada ebaseaduslikku annekteerimist, nagu on välja toodud Euroopa Ülemkogu 20. märtsi 2014. aasta järeldustes, võttis EL 2014. aastal mitmeid meetmeid oma seisukoha toetuseks, sealhulgas piiravaid meetmeid.

Pärast nõukogu 14. aprillil toimunud istungit mõistis EL hukka teod, mida relvastatud isikud on toime pannud Ida-Ukraina linnades, ning kutsus Venemaad üles hoiduma õigusvastasest tegevusest Ida-Ukrainas ja viima oma väed Ukraina piirilt ära.

Nõukogu märkis oma 12. mai järeldustes, et Odessas 2. mail aset leidnud traagilisi sündmusi, mille käigus paljud inimesed said surma või haavata, tuleb põhjalikult uurida ning nende sündmuste eest vastutavate kõigi isikute üle tuleb õigust mõista. Nõukogu kutsub Euroopa Nõukogu rahvusvahelist nõuandekomisjoni üles selle uurimisega tegelema, et tagada uurimise sõltumatus ja läbipaistvus.

Seoses jätkuva vägivallaga Ida-Ukrainas kutsus nõukogu 23. juunil kõiki pooli üles leppima kokku relvarahu ja seda austama ning kutsus Venemaad üles toetama rahukava ja võtma meetmeid, et peatada ebaseaduslike võitlejate, relvade ja varustuse liikumine üle piiri Ukrainasse, samuti kasutama oma mõju separatistide, et need lõpetaksid vägivalda ja paneksid relvad maha. Nõukogu tundis ka muret inimõiguste ja humanitaarolukorra kiire halvenemise pärast Ida-Ukrainas ja Krimmis.

Võttes arvesse Venemaa tegevust Ukraina olukorra destabiliseerimiseks, kehtestati Euroopa Ülemkogu 16. juuli ja 30. augusti järelduste põhjal Venemaa vastu valdkondlikke piiravaid meetmeid muu hulgas sellistes valdkondades nagu juurdepääs kapitaliturgudele, kaitsetööstus, kahesuguse kasutusega kaubad ja teatavad naftasektori jaoks mõeldud tundlikud tehnoloogiad.

Meetmed võeti reageerimaks võitlejate ja relvade suurenenud sissevoolule Venemaa Föderatsiooni territooriumilt Ida-Ukrainasse ning järjest intensiivsemale võitlusele, mille tõttu tulistati Donetskis alla Malaysian Airlines'i lennuk MH 17 olnud lennuk ja kaotas elu peaaegu 300 lennuki pardal olnud inimest. Peale selle karmistasid nõukogu 15. detsembril ja Euroopa Ülemkogu 18. detsembril veelgi liidu poliitikat mitte tunnustada Krimmi ja Sevastopoli ebaseaduslikku annekteerimist.

2014. aastal toimus tihe kõrgetasemeline poliitiline dialoog kõrge esindaja / asepresidendi ning laienemise ja naabruspoliitika volinikuga, kes reisisid Kiievisse aasta alguses toimunud kodanike meeleavalduste toimumise ajal ning pärast valitsuse vahetumist. 13. mail toimus Euroopa Komisjoni ja Ukraina ministrite kabineti ühiskohtumine. EL osales kohtumistel, mille eesmärk oli saavutada püsiv poliitiline lahendus konfliktile Ida-Ukrainas, sealhulgas aprillis Genfis, augustis Minskis ja oktoobris Milanos. Nõukogu märkis 15. augustil, et EL toetaks aktiivselt ükskõik millises vormis kohtumist, mis võiks anda uue poliitilise tõuke. Sellega seoses tervitas EL kolmepoolse kontaktrühma raamistikus septembris kokku lepitud Minski memorandumit ja protokollit kui sammu kriisile püsiva poliitilise lahenduse leidmise suunas, kusjuures lahendus peab põhinema Ukraina sõltumatuse, suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse austamisel. EL on samuti toetanud ja täiendanud teiste rahvusvaheliste osalejate tööd Ukrainas ja selle ümbruses valitsevale kriisile püsiva poliitilise lahenduse leidmiseks (OSCE, Euroopa Nõukogu ja ÜRO). EL toetas kindlalt OSCE erakorralist vaatlusmissiooni, mis on suurim OSCE poolt viimastel aastatel läbiviidud välioperatsioon.

EL leidis, et Donetskis ja Luganskis „rahvavabariikides” 2. novembril korraldatud „presidendi- ja parlamendivalimised” olid väljaspool Ukraina õigusraamistikku, vastuolus Minski kokkulepete teksti ja mõttega ja ebaseaduslikud, ning EL rõhutas, et ei tunnusta neid. Sellega seoses otsustas EL nõukogu 17. novembril esitatud taotluse kohaselt karmistada Ida-Ukrainas tegutsevate separatistide vastu suunatud ELi piiravaid meetmeid.

EL ja selle liikmesriigid olid vapustatud ja tundsid sügavat kurbust Malaysian Airlines' i lennuk MH 17 olnud lennuki allatulistamise pärast 17. juulil Donetskis ning kutsus üles võtma selle eest vastutavad isikud vastutusele ja andma kohtu alla. EL kutsus Venemaad tungivalt üles kasutama aktiivselt oma mõju ebaseaduslikult relvastatud rühmade üle, et saavutada täielik juurdepääs sündmuskohale ja teha koostööd, et saada kätte hukkunute surnukehad ja vara, ning tagada sõltumatu uurimine.

21. märtsil kirjutati erakorralise tippkohtumise raames alla ELi–Ukraina assotsieerimislepingu poliitilistele sätetele. 27. juunil kirjutati alla assotsieerimislepingu ülejäänud osadele (põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping). Euroopa Parlament andis oma nõusoleku 17. septembril, s.o samal päeval, mil assotsieerimisleping Ukraina parlamendis (Ülemraadas) ratifitseeriti, mis võimaldab assotsieerimislepingu asjaomaseid sätteid kohaldada ajutiselt alates 1. novembrist. Nõukogu otsustas 29. septembril lükata lepingu kaubandust ja sellega seotud küsimusi (sealhulgas vabakaubanduspiirkonna loomine) käsitleva peatüki ajutise kohaldamise edasi 2016. aasta 1. jaanuarini. 15. detsembril 2014 toimus uue assotsieerimislepingu alusel ELi–Ukraina assotsiatsiooninõukogu esimene koosolek. Sellel kinnitati veel kord ühist eesmärki ehitada üles demokraatlik, stabiilne ja jõukas riik. Kõrge esindaja / asepresidendi visiit Kiievisse detsembri keskel rõhutas samuti, kui oluline on ELi ja Ukraina koostöö Ukraina reformikava osas.

Kogu 2014. aasta jooksul on EL järjepidevalt rõhutanud vajadust kiirendada reformide elluviimist Ukrainas. EL ja selle liikmesriigid teatavad, et nad on valmis koos teiste abiandjatega ja kooskõlas IMFi tingimuslikkusega Ukraina reformiprotsessile veelgi rohkem kaasa aitama ja seda toetama. Oma 17. novembri järeldustes kutsus nõukogu üles saavutama riigis laiapõhjalise konsensuse hädavajalike poliitika- ja majandusreformide elluviimise hoogustamiseks Ukrainas, hõlmates põhiseaduslikku reformi, detsentraliseerimist, kohtusüsteemi reformi, õiguskaitset, korruptsioonivastast võitlust, rahvusvähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste tagamist ja energiasektori reformi. Nimetatud reformidel on võtmetähtsus usalduse ja läbipaistvuse taastamiseks ettevõtlussektoris.

Ukraina ametivõimud jätkavad reformide läbiviimist vaatamata keerulisele julgeolekuolukorrale. Parandati valimisi käsitlevaid õigusakte, ent veel tuleb lahendada vajadus viia selles valdkonnas läbi ulatuslik reform. Vastavalt OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroole (ODIHR) oli valmisaktiivsus 25. mail Ukrainas korraldatud ja ELi poolt tugevalt toetatud ennetähtaegsetel presidendivalimistel kõrge ning valimiste korraldamine näitas Ukraina ametivõimude kindlat tahet korraldada hoolimata vaenulikust julgeolekuolukorrast kahes idapoolses piirkonnas tõeliselt demokraatlikud valimised kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega ja põhivabadusi austades. EL tervitas oktoobris korraldatud ennetähtaegseid parlamendivalimisi kui tähtsat sammu Ukraina püüdlustes tugevdada riigi demokraatlikku arengut kooskõlas oma rahvusvaheliste kohustustega.

Aasta jooksul täitis Ukraina viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamise esimese etapi kriteeriumid ja liikus edasi selle teise etappi.

EL on pühendunud Ukraina reformiprotsessi toetamisele; nii kiitis EL märtsis heaks toetuspaketi, mille raames antakse Ukrainale lähiaastatel 11 miljardit eurot. 1,6 miljardit eurot maksti sel aastal juba välja laenude ja toetustena ELi eelarvest või sellega tagatud vahenditest, see on lisaks 1,8 miljardile eurole, mille 2014. aastal eraldas Euroopa Investeeringuspank ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank. Kriisile reageerimiseks eraldas EL stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendist 10 miljonit eurot, et tegeleda valimiste vaatlemisega seotud ettenägematute vajadustega ja kohapealse olukorra jälgimisega seotud oluliste probleemidega ning esitada tähtis üleskutse pidada dialoogi põhiliste reformide küsimuses.

Rohkem kui üks miljon ukrainlast on registreeritud riigisiseste põgenikena. Konflikti tõttu kannatanud tsiviilelanikkonna olukorra halvenemisele reageerides eraldas EL 2014. aastal rohkem kui 32,5 miljonit eurot, et toetada eelkõige talveks valmistumist, elanikkonna humanitaaravajaduste rahuldamist, rahu kindlustamise meetmete võtmist ja kiiret taastamistegevust. Nõukogu rõhutas oma 17. novembri järeldustes vajadust jätkata ELi ja rahvusvahelise abi andmist.

10. aprillil loodi Ukraina toetusrühm, et täita ELi võetud kohustust toetada Ukrainat reformide läbiviimisel. Nõukogu kiitis 23. juunil heaks ÜJKP missiooni kontseptsiooni, mille kohaselt abistatakse Ukrainat tsiviiljulgeoleku sektori reformimisel, sealhulgas politsei ja õigusriigi valdkonnas. 1. detsembril 2014 käivitati ametlikult ELi nõuandemissioon Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks (ÜJKP missioon).

2.4.2. Valgevene

EL kordas 2014. aastal järjepidevalt, et jätkab Valgevene osas kriitilist lähenemispoliitikat, sealhulgas dialoogi pidamise ja idapartnerluses osalemise kaudu. EL tuletas meelde, et kahepoolsete suhete arendamine idapartnerluse raames sõltub Valgevene edusammudest demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste austamise tagamisel. EL kordas, et soovib endiselt aidata Valgevenet sellekohaste kohustuste täitmisel.

Valgevene astus 2014. aastal mitmeid positiivseid samme: vabastati tuntud poliitvang Bialiatski; aktiivselt osaleti idapartnerluse mitmepoolses mõõtmes; ELiga peeti intensiivseid konsultatsioone moderniseerimise küsimustes; korraldati mitmeid seminare, kus osalesid kodanikuühiskonna esindajad; parandati suhteid Minskis asuva diplomaatilise korpusega; ELiga alustati läbirääkimisi viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingute üle; samuti tunti huvi alustada läbirääkimisi liikuvuspartnerluse üle. Valgevene võttis ka Ukrainas toimuvate arengute ja kõnealuses piirkonnas valitseva olukorra suhtes konstruktiivse hoiaku, eelkõige korraldades kõnelused, mille tulemusena kirjutati alla Minski kokkuleppele. See hõlmas konkreetseid meetmeid Ukraina, Moldova Vabariigi ja Gruusia stabiliseerimiseks nii majanduslikult kui ka poliitiliselt.

Kõik need meetmed aitasid luua positiivsema õhkonna ELi ja Valgevene vahel.

Vastuseks Valgevene positiivsetele sammudele koostas EL loetelu võimalikest täiendavatest konkreetsetest meetmetest, et tugevdada ELi kriitilist lähenemispoliitikat Valgevene suhtes (nõukogu alustas nimetatud loetelu arutamist 2014. aasta detsembris).

EL väljendas 2014. aastal korduvalt muret, et Valgevenes ei austata inimõigusi, õigusriigi põhimõtet ja demokraatlikke põhimõtteid. Sellega seoses esitas kõrge esindaja eriavaldused, milles avaldas kahetsust, et Valgevenes on täide viidud kolm surmamõistvat kohtuotsust. EL rõhutas kohtumistel Valgevene valitsuse esindajatega järjepidevalt seda, kui oluline on kõik poliitvangid vabastada ja rehabiliteerida, ning samuti muret inimõiguste kaitsjate, kodanikuühiskonna ja opositsiooni aktivistide tagakiusamise pärast. EL toetas ÜRO Inimõiguste Nõukogus resolutsiooni, millega pikendati inimõiguste olukorraga Valgevenes tegeleva eriraportööri mandaati veel ühe aasta võrra.

Pärast iga-aastast läbivaatamist pikendas nõukogu 30. oktoobril Valgevene vastu suunatud ELi piiravate meetmete kehtivust (kuni 31. oktoobrini 2015). Selle läbivaatamise käigus ajakohastati piiravate meetmete sihtmärgiks olevate isikute ja üksuste loetelu, kuna nõukogu leidis, et enam ei ole alust säilitada piiranguid mitme isiku ja üksuse suhtes. Isikute koguarv, kelle suhtes kohaldatakse sanktsioone, oli 201, samas kui 18 üksuse varade külmutamine jäeti kehtima. Uusi nimesid loetellu ei lisatud.

2014. aasta jaanuaris alustati läbirääkimisi viisalihtsustuslepingu ja tagasivõtulepingu üle. Valgevene märkis, et eesmärk oli kirjutada nendele lepingutele alla 2015. aastal Riias toimuval järgmisel idapartnerluse tippkohtumisel. 2014. aastal toimus kaks läbirääkimiste vooru.

2014. aasta jaanuaris leppisid Euroopa välisteenistus ja Valgevene välisminister kokku moderniseerimise teemadel peetavate konsultatsioonide vaheetapi käivitamises. Nimetatud vaheetapi eesmärk on määrata kindlaks ELi ja Valgevene valitsuse vaheline parim edasine koostöö moderniseerimise küsimustes (nagu on sätestatud idapartnerluse tippkohtumisel Vilniuses vastu võetud deklaratsioonis)¹⁴. Konsultatsioonide nelja vooru jooksul arutati peaaegu kõiki teemasid ning nende arutamine peaks jõudma lõpule 2015. aastal. Valgevene soovib saada ELilt suuniseid ja oskusteavet kõikide käsitletud teemade kohta ning on huvitatud konkreetse abi saamisest projektide jaoks.

2.4.3. Moldova Vabariik

ELi ja Moldova Vabariigi suhted tihenesid 2014. aastal märkimisväärselt. Kaks ajaloolist saavutust olid viisavaba reisimise korra jõustumine 28. aprillil 2014 ja kõikehõlmava uue assotsieerimislepingu, sealhulgas põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu allkirjastamine 27. juunil 2014. Moldova Vabariik ratifitseeris kiiresti assotsieerimislepingu 2. juulil ning alates 1. septembrist hakati suurt osa lepingust, sealhulgas põhjalikust ja laiaulatuslikust vabakaubanduslepingust, ajutiselt kohaldama. Praegu on käimas lepingu ratifitseerimine liikmesriikide poolt ning 13. novembril andis Euroopa Parlament selle sõlmimiseks oma heakskiidu muus kui seadusandlikus resolutsioonis.

Lepinguga ette nähtud institutsioonilised struktuurid alustasid tööd aasta lõpus ja assotsiatsiooninõukogu esimene koosolek oli kavas korraldada 2015. aasta esimeses kvartalis. Lähitulevikus tuleks kahepoolsetes suhetes keskenduda lepingu rakendamisele, mis eeldab Moldova Vabariigi poolt märkimisväärsed reforme ja õigusaktide ühtlustamist ELi *acquis*'ga. Juunis võeti vastu assotsieerimiskava, milles on esitatud reformi prioriteedid.

¹⁴ Kindlaksmääratud valdkonnad ELi ja Valgevene valitsuse vaheliseks vaheetapil tehtavaks koostööks moderniseerimise küsimustes olid järgmised: 1) kaubavahetuse ja investeringute edendamine; 2) majanduse juhtimine; 3) erastamine ja ettevõtluse arendamine; 4) sotsiaalreformid; 5) erinevad valdkonnad: haridus, energeetika, transport, keskkond, piirkondlik areng; 6) kohtusüsteemi parandamine, valimisreformid, inimõiguste kaitse.

2014. aastal toimusid regulaarsed kõrgetasemelised kohtumised, sealhulgas mais tegi visiidi Moldovasse Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy ja juunis komisjoni president José Manuel Barroso. Mais toimus Euroopa Komisjoni liikmete ja Moldova Vabariigi valitsuse vaheline enneolematu kohtumine ning veebruaris ja septembris toimusid Moldova Vabariigi Euroopa asju käsitleva rühma kaks koosolekut.

Volinik Johannes Hahn otsustas külastada Chişinăud 6. novembril; see oli tema esimene välisvisiit Euroopa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste uue volinikuna.

Riik jätkas reformiprotsessi läbiviimist, ehkki eelkõige valimiseelsel perioodil oli märgata mõningaid viivitusi sellistes olulistes valdkondades nagu kohtusüsteemi reform ja eelkõige prokuratuuri reform. Parlamendivalimised toimusid 30. novembril ning rahvusvaheliste vaatlejate hinnangul olid need vabad ja õiglased, kuigi ühe erakonna väljajätmine mõned päevad enne valimisi tekitas mõningat muret.

Pärast seda kui Moldova Vabariik kirjutas alla assotsieerimislepingule, laiendas Venemaa Moldova Vabariigist imporditava kauba vastu suunatud majanduslike survemeetmete ulatust, näiteks keelas liha ja puuviljade impordi. EL kaotas veini impordile kehtestatud kvoodid juba 1. jaanuaril 2014 pärast seda, kui Venemaa keelas Moldova veinide impordi alates 2013. aasta septembrist.

2014. aasta juulis kehtestatud keeldude tõttu taotles Moldova Vabariik täiendavat juurdepääsu ELi turule (lisaks põhjalikus ja laiaulatuslikus vabakaubanduslepingus juba antud juurdepääsule). Euroopa Komisjon esitas 1. septembril ettepaneku anda Moldova Vabariigist pärit õuntele, ploomidele ja lauaviinamarjadele täiendav tollimaksuvaba juurdepääs ELi turule. Tollimaksuvaba impordi kvoot jõustus 30. detsembril.

2014. aastal eraldati Moldova Vabariigile lisaks kahepoolse abi eelarve raames eraldatud 101 miljonile eurole veel 30 miljonit eurot põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu rakendamise toetamiseks lähtuvalt põhimõttest „rohkem rohkema eest”.

2014. aastal keskendutakse kahepoolse abi andmisel põllumajanduse ja maaelu arengu ning riigi rahanduspoliitika reformide toetamisele. Sektorid valitakse kooskõlas Moldova Vabariigi jaoks loodud ühtse toetusraamistikuga, mis on 2014. aasta juunis vastu võetud mitmeaastase programmitöö dokument. Novembris toimunud visiidil Chişinăusse kirjutas volinik Johannes Hahn Chişinăus koos valitsusega alla vastastikuse mõistmise memorandumile, mis põhineb ühtses toetusraamistikus ette nähtud prioriteetidel ja eraldistel.

Tehti märkimisväärsed jõupingutusi ja kasutati rohkesti ressursse, et rakendada ELi ja Moldova Vabariigi vahel viimastel aastatel sõlmitud kokkuleppeid lennunduse, põllumajanduse, kodanikukaitse, ELi asutuste töös ja programmides osalemise ning ÜJKP operatsioonide valdkonnas.

EL jätkas osalemist Moldova Vabariigi ja sellest lahku löönud Transnistria piirkonna vahelise usalduse suurendamiseks ja nendevaheliste vaidluste lahendamiseks tehtavas töös. 2014. aastal 5+2-formaadis läbirääkimised konflikti lahendamiseks siiski seiskusid, kui läbirääkimised jäeti Transnistria esindajate taotlusel kolm korda ära. 2014. aastal toimus nimetatud formaadis ainult kaks läbirääkimiste vooru (veebruaris ja juunis); neil keskenduti jätkuvalt rohkem konflikti lahendamise tehnilistele kui poliitilistele aspektidele.

ELi piirihalduse abimissioon Moldova Vabariigis ja Ukrainas jätkas tööd kahe riigi piirivalve- ja tolliasutuste abistamisel, koolitamisel ja nõustamisel, suurendades nende suutlikkust tollipettuste lahendamiseks, ebaseaduslike üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse juhtude kindlakstegemiseks ning tõhusa piiri- ja tollikontrolli ja piiride valvamise rakendamiseks.

2.4.4. Gruusia

ELi ja Gruusia suhted olid 2014. aastal väga tihedad ja toimus rekordarv kõrgetasemelisi kohtumisi: Gruusia peaminister Irakli Garibašvili külastas Brüsselit esimest korda 3.–4. veebruaril 2014. Peaminister tuli Brüsselisse tagasi 21. mail, kui toimus Gruusia valitsuse ja volinike kolleegiumi vaheline kohtumine, mida juhatas Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso, ning taas 27. juunil assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu allkirjastamiseks ning 17. novembril ELi-Gruusia assotsiatsiooninõukogu esimeseks koosolekuks. Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy külastas Gruusiat 14. mail ja Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso 12.–13. juunil. Volinik Štefan Füle külastas Gruusiat 3.–4. märtsil ja 18. juulil ning volinik Günther Oettinger 20. veebruaril. Lisaks toimus 20.–21. novembril Bathumis idapartnerluse kodanikeühenduste foorum.

Gruusia ja EL kirjutasid assotsieerimislepingule / põhjalikule ja laiaulatuslikule vabakaubanduslepingule alla enneolematult kiiresti 27. juunil Brüsselis, pärast selle parafeerimist Vilniuse tippkohtumisel 2013. aasta novembris. Lepinguga luuakse poliitiline assotsieerimine ja süvendatakse majandusintegratsiooni ELiga. Gruusia ratifitseeris assotsieerimislepingu 18. juulil ning suurt osa assotsieerimislepingust / põhjalikust ja laiaulatuslikust vabakaubanduslepingust kohaldatakse ajutiselt alates 1. septembrist 2014. Praegu on käimas lepingu ratifitseerimine liikmesriikide poolt ning 18. detsembril andis Euroopa Parlament selle sõlmimiseks oma heakskiidu muus kui seadusandlikus resolutsioonis. Lepinguga ette nähtud institutsioonilised struktuurid alustasid vahepeal tööd ning assotsiatsiooninõukogu esimene koosolek toimus 17. novembril. EL ja Gruusia leppisid 26. juunil ühiselt kokku assotsieerimiskavas, millega asendatakse 2006. aasta Euroopa naabruspoliitika tegevuskava ja milles esitatakse ühiselt kokku lepitud prioriteedid assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu rakendamiseks.

Gruusia tegi 2014. aastal suuri edusamme viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamisel; nimetatud tegevuskava eesmärk on kehtestada ELi ja Gruusia vahel viisavaba reisimise kord.

Gruusia valitsus kritiseeris tõsiselt Venemaa Föderatsiooni ja Abhaasia separatistlike territooriumide (ning seejärel ka Venemaa Föderatsiooni ja Lõuna-Osseetia) vahelise liitlассuhete ja strateegilise partnerluse lepingu allkirjastamist, väites, et see rikub Gruusia territoriaalset terviklikkust ja on Venemaa Föderatsiooni järjekordne samm saada separatistlikud piirkonnad enda kontrolli alla. EL jagas seda muret ning väljendas seda tehtud avaldustes ja ELi kahepoolsetel kohtumistel Vene Föderatsiooniga.

Gruusia kontaktid separatistlike piirkondadega on jätkuvalt olulised ning valitsus on astunud samme, ehkki tagasihoidlikke, kõnealuse lähenemisstrateegia elluviimiseks. EL tervitab neid samme ning julgustab olema separatistlike piirkondadega suhtlemisel proaktiivsem. Samal ajal jätkusid Gruusia ametivõimude ja Venemaa Föderatsiooni kahepoolsed arutelud, kus on tehtud edusamme kaubandus-, transpordi- ja kultuuriküsimustes. EL tervitas neid samme. Kumbki pool ei muutnud oma seisukohti peamistes küsimustes, milleks on Gruusia orienteeritus Euroopale, Venemaa roll 2008. aasta sõjas ning Lõuna-Osseetia ja Abhaasia tunnustamine Venemaa poolt. Pärast Venemaa Föderatsiooni ja Abhaasia vahelise lepingu allkirjastamist ning teatatud kavatsust allkirjastada leping Venemaa ja Lõuna-Osseetia vahel, ei ole kahepoolseteks läbirääkimisteks uut kuupäeva määratud, kuid mitteametlikud kohtumised on jätkunud.

EL on jätkuvalt pühendunud Gruusia territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse küsimusele ning konfliktide rahumeelsele lahendamisele ning selleks teevad pidevalt tööd Lõuna-Kaukaasia ja Gruusia kriisi jaoks nimetatud ELi eriesindaja ja ELi vaatlusmissioon. Missiooni volitusi pikendati 2014. aasta lõpus kahe aasta võrra.

2008. aasta septembris pärast ELi vahendusel kuuepunktilise lepingu sõlmimist, millega lõppes augusti sõda, saatis Euroopa Liit Gruusiasse relvastamata tsiviilvaatlusmissiooni (EUMM). Kuigi julgeolekulukord on seejärel paranenud, ei ole relvarahukokkulepet endiselt täidetud, eelkõige ei ole Venemaa väed naasnud positsioonidele, kus nad olid enne vaenutegevuse puhkemist. Olukord halvenes veelgi 2014. aasta novembris, kui allkirjastati Venemaa ja Abhaasia vaheline liitlassuhete ja strateegilise partnerluse leping.

ELi vaatlusmissioonil puuduvad volitused võtta rakendus- ja sunnimeetmeid. Selle peamised ülesanded — vaatlemine ja usalduse suurendamise toetamine — jäid 2014. aastal samaks. Euroopa Liidu vaatlusmissioon jätkas oluliste usaldust suurendavate meetmete algatamist ning lõi 2014. aastal „usalduse suurendamise ELi fondi”. Kõnealuste meetmete eesmärk on vähendada intsidentide ja konfliktide vahelist seost ning luua läbipaistvam julgeolekukord.

Kuigi ELi vaatlusmissiooni volitused kehtivad kogu Gruusias, on selle täielikku rakendamist jätkuvalt takistanud mitmed tegurid. Abhaasiasse ja Lõuna-Osseetiasse juurdepääsu keelamine on endiselt tõsiseks takistuseks ning on piiranud ELi vaatlusmissiooni suutlikkust täita oma ülesannet. Pärast Venemaa Föderatsiooni piirivalvurite kohapeale lähetamist 2009. aastal on Tbilisi kontrollitavate alade ning Abhaasia ja Lõuna-Osseetia vahelisi halduspiire muudetud järk-järgult „riigipiirideks”. See negatiivne areng jätkus ka 2014. aastal. EL oli jätkuvalt pühendunud konfliktipiirkondadest pagenud riigisiseste põgenike staatuse ja humanitaarolukorra muutumise toetamisele.

ELi vaatlusmissioon lähetati esialgselt Gruusiasse üheks aastaks. Missiooni volitusi pikendati viimati 2014. aasta detsembris kuni 14. detsembrini 2016.

Gruusia osaleb kahes ELi ÜJKP missioonis: kahe eksperdiga missioonis EUTM Mali ja 156 sõjaväelasega sõjalises operatsioonis EUFOR RCA, millega Gruusia on suuruselt teine operatsiooni panustaja (osalemist pikendati veel kolme kuu võrra alates novembrist).

2.4.5. Aserbaidžaan

Komisjoni president José Manuel Barroso külastas Aserbaidžaan 14. juunil 2014. Visiidi käigus allkirjastas ta ELi ja Aserbaidžaan protokolli Aserbaidžaan osalemise kohta ELi programmides ja ametite töös. Volinikud Štefan Füle ja Günther Oettinger osalesid 8.–9. septembril 2014 Bakuus ministrite neljandas mitteametlikus idapartnerluse dialoogis energiapartnerluse ja välissuhete teemal. Komisjoni asepresident Maroš Šefčovič külastas Bakuud 28. novembril 2014. 20. septembril 2014 toimus Bakuu lähedal Sangachali terminalis murrangulise tähtsusega lõunapoolse gaasikoridori käivitamise tseremoonia. Aserbaidžaan on võtnud endale kohustuse saada ELi usaldusväärseks energiapartneriks, et mitmekesistada ELi energiavarustust.

Inimõiguste austamine halvenes 2014. aastal jätkuvalt. Rahvusvaheline üldsus, sealhulgas Euroopa Nõukogu, OSCE ja EL esitasid märkimisväärsel hulgal avaldusi ja soovitusi seoses inimõiguste olukorra halvenemisega. Aserbaidžaan ei toetanud 2014. aastal ühtegi ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika ühist seisukohta.

ELi–Aserbaidžaan viisalihtsustusleping ja tagasivõtuleping jõustusid 1. septembril 2014 ning lepingute rakendamise tulemusi kontrollitakse ühiskomitee kohtumistel. On käimas töö strateegilise moderniseerimispartnerluse sõlmimiseks.

2.4.6. Armeenia

EL ja Armeenia alustasid 2014. aastal tööd edaspidise kahepoolse koostöö ulatuse ja õigusliku aluse läbivaatamiseks. Armeenia kirjutas 10. oktoobril 2014 alla Euraasia Majandusliiduga ühinemise dokumendile ning ühines sellega ametlikult 2. jaanuaril 2015.

Lisaks jätkus ELi ja Armeenia vahel kahepoolne poliitiline dialoog sama intensiivselt ning sama sagedusega vaatamata Armeenia poliitika muutumisele 2013. aastal, sealhulgas toimus mitmeid kohtumisi ekspertide tasandist ministrite tasandini.

ELi–Armeenia viisalihtsustusleping ja tagasivõtuleping jõustus 1. jaanuaril 2014 ning nende rakendamine oli rahuldav. Lisaks sellele anti Armeeniale võimalus osaleda ELi ametite töös ja programmides, et Armeenia saaks juurdepääsu maailma tipptasemel ELi programmidele kultuuri, hariduse, keskkonna ja teaduse valdkonnas ning et Armeenia ametnikud saaksid võimaluse osaleda kõikidel tasanditel näiteks lennundusjulgestuse, meditsiini ja keskkonna valdkonna ELi ametite töös.

EL toetas 2014. aastal jätkuvalt Armeenia riikliku inimõiguste tegevuskava parandamist ja rakendamist ning leppis Armeeniaga põhimõtteliselt kokku inimõiguste jaoks valdkondliku eelarvetoetuse andmises. Üldiselt jätkas EL inimõiguste ja põhivabaduste edendamist Armeenias. Kuigi Armeenia jätkas tegelemist mõne nimetatud küsimusega, oli vaja teha täiendavat tööd, eelkõige asjakohaste õigusaktide rakendamise ja jõustamise, korruptsioonivastase võitluse, soolise võrdõiguslikkuse ning kohtusüsteemi reformi vallas.

2.4.7. Mägi-Karabahhi konflikt

Lõuna-Kaukaasia ja Gruusia konflikti jaoks nimetatud ELi eriesindaja Herbert Salber tegi pärast 1. juulil 2014 ametisse nimetamist kaks visiiti Armeeniasse ja Aserbaidžaaani ning osales arvukatel kohtumistel OSCE Minski rühma kaasesimeestega, et arutada Armeenia ja Aserbaidžaaani vahelise Mägi-Karabahhi konflikti rahumeelset lahendamist. EL tegi Mägi-Karabahhi konflikti kohta kaks avaldust: esimese augustis vägivalga eskaleerumise kohta ja teise novembris sõjaväehelikopteri allatulistamise kohta. ELi jätkas välispoliitika algatuse kaudu usaldust (rahu) suurendavate meetmete rahastamist ja nendes osalemist (kasutades selleks projekti, mida teostas Euroopa partnerlus Mägi-Karabahhi konflikti rahumeelseks lahendamiseks) kogu konflikti ulatuses, täiendades Minski rühma kaasesimeeste jõupingutusi.

2.5. Kesk-Aasia

2.5.1. Piirkondlikud suhted

EL jätkas oma pikaajalist pühendumist Kesk-Aasiaga peetavale dialoogile oma esindajate ja saadikute kaudu. Aasta alguses jätkas ELi eriesindaja Patricia Flor osalemist ELi ja Kesk-Aasia vahelises dialoogis. Aprillis pärast ELi eriesindaja ametist tagasiastumist nimetati Janos Herman eriesindajaks Kesk-Aasias, ülesandega tagada ELi pidev kõrgetasemeline tegevus kõnealuses piirkonnas. Sellel ametikohal tegi ta mitmeid visiite Kesk-Aasiasse, et kohtuda presidentide, ministrite, ELi suursaadikute ja kodanikuühiskonna esindajatega, keskendudes kohtumistel peamiselt vee ja energia, julgeoleku ja piirkondliku koostööga seotud teemadele. Erisaadik korraldas Brüsselis igal aastal toimuvad ELi ja Hiina konsultatsioonid Kesk-Aasia teemal ning käis Washingtonis ja Moskvast, et arutada päevakajalisi küsimusi.

Euroopa välisteenistus ja komisjon talitused koostasid samuti ELi Kesk-Aasia strateegia rakendamist käsitleva eduaruande. See kaks korda aastas koostatav aruanne avaldati eriti õigel ajal, võimaldades võtta arvesse muutusi piirkonnas ja laiemas geopoliitilises keskkonnas eelkõige julgeoleku seisukohast (rahvusvaheliste julgeolekuabijõudude (ISAF) lahkumine, Ukraina kriis, terrorioht).

ELi ja Kesk-Aasia riikide vaheline dialoog edendas piirkondlikku koostööd ja projektide tulemuslikku rakendamist selliste algatuste raames nagu õigusriik, haridus, vesi ja keskkonnanalane juhtimine.

Õigusriigi platvorm, mida koordineerivad Saksamaa ja Prantsusmaa, toetas tehniliste seminaride korraldamist riiklikul ja piirkondlikul tasandil, eelkõige abistas kohtusüsteemireformide läbiviimist Kõrgõzstanis, Tadžikistanis ja Kasahstanis. Õigussuutlikkuse töörühm kogunes 2014. aasta aprillis Brüsselis. Kõnealused üritused andsid omapoolse panuse sellesse, et korraldada 2014. aasta oktoobris Astanas edukas justiitsministrite neljas konverents, mis oli pühendatud kohtusüsteemi reformi puudutavate kogemuste jagamisele, õiguskaitse kättesaadavusele ning üksikisikute õigustele ja vabadustele.

Haridusalgatuse raames toimus Istanbulis seminar kutsehariduse kvaliteedi ja õpetajate teemal ning Biškekis toimunud seminaril käsitleti tööturu vajadusi ning parimaid tavasid kutsehariduses ja -koolituses ning kõrghariduses.

Kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste konventsioonide ja oma „veealase diplomaatia” algatuse raames jätkas EL diplomaatilisi jõupingutusi, et lahendada veealased vaidlused ning edendada piirkondlikul koostööl põhineva lahenduse leidmist probleemidele, mis on seotud vee- ja energiavarude haldamisega Kesk-Aasias.

2.5.2. Kahepoolsed suhted

2014. aasta septembris viidi Kasahstaniga lõpule läbirääkimised laiendatud partnerluse ja koostöö lepingu (EPCA) üle. Kui kõnealune kokkulepe, mis on Kesk-Aasia piirkonnas esimene seda laadi kokkulepe, on allkirjastatud, ratifitseeritud ja rakendatud, aitab see tugevdada poliitilisi, majanduslikke ja strateegilisi suhteid, soodustab kaubandus-, teenuste ja investeeringute voogusid Kasahstani ja ELi vahel ning toetab Kasahstani poliitiliste, õigusriigi- ja majandusreformide elluviimisel.

EL tervitas vangistatud töölisliikumise aktivisti Roza Tulatejeva vabastamist 19. novembril ning väljendas jätkuvalt muret muude sarnaste inimõiguste rikkumise juhtumite pärast.

Kirgiisi Vabariigiga peetavas poliitilises dialoogis keskenduti ELi poolt demokratiseerimise ja õigusriigi reformide läbiviimiseks antavale toetusele, sealhulgas tundlikule küsimusele, milleks on ELi toetus 2015. aasta üldvalimistele. EL tundis muret seoses õigusaktidega, mille kohaselt on rahvusvahelistelt organisatsioonidelt ja välisriikide valitsustelt raha saavad valitsusvälised organisatsioonid „välisagendid”, ning seoses õigusaktide eelnõudega, mis käsitlevad „positiivse hoiaku kujundamist mittetraditsiooniliste seksuaalsuhtevormide suhtes”. ELi ja Kõrgõzstani dialoogis olid olulisel kohal ka Kõrgõzstani ettevalmistused Euraasia Majandusliiduga ühinemiseks 2015. aasta jaanuaris, energiavarustuse häired ja ELi antav makrorahanduslik finantsabi. Märtsis külastasid Kirgiisi Vabariiki nõukogu Ida-Euroopa ja Kesk-Aasia töörühma (COEST) delegaadid.

Poliitilises dialoogis **Tadžikistaniga** pöörati keskset tähelepanu poliitilistele ja haldusreformidele, õigusriigile ja inimõigustele, kaubandusele ja majandussuhetele. EL rõhutas vajadust tagada kaasavad ja läbipaistvad valimised ning kestev poliitiline stabiilsus riigis. EL jälgis tähelepanelikult Toronto Ülikooli üliõpilase Alexander Sodiqovi juhtumit, mis puudutas tema vahistamist juunis Tadžikistanis teadusuuringute teostamisel. EL tervitas Alexander Sodiqovi vabastamist juulis ja tema riigist lahkumist.

Türkmenistani osas jätkas EL inimõiguste ja sotsiaal-majanduslike reformide ning samuti Kaspia merd läbivat gaasijuhet käsitleva õigusraamistiku väljatöötamise edendamist.

Türkmenistan korraldas SRÜ tippkohtumise ning energiaharta kõrgetasemelise konverentsi, näidates nii oma valmisolekut aidata kaasa stabiliseerimisele ja rahumeelsete suhete loomisele piirkonnas, sealhulgas energia ja veega seotud küsimustes.

EL toetas laste töö ja sunniviisilise töö osas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) põhimõtetele lähenemist ning jätkas seejärel vahendustegevust, et toetada tihedamate sidemete loomist

Usbekistani ja teiste rahvusvaheliste osalejate vahel, nagu ÜRO asutused, Euroopa Nõukogu, OSCE ja Euroopa Investeerimispank (EIP).

ÜRO ja Usbekistani vahelised arutelud on aidanud kaasa inimõigusi käsitleva riikliku tegevuskava koostamise lõpuleviimisele, samal ajal kui läbirääkimised EIPga on toonud mõlemad pooled lähemale raamlepingu sõlmimise suhtes kokkuleppe saavutamisele. Pärast vastastikuse mõistmise memorandumide sõlmimist ÜRO Regioonidevaheline Kuritegevuse ja Õigusküsimuste Uurimise Instituudiga (UNICRI) kavatakse peatselt avada Taškendis ELi rahastatud piirkondlik tippkeskus KBRT-materjalide valdkonnas, et tõhustada piirkondlikku koostööd ja leevendada riske. EL jätkas tööd peamiste julgeolekuküsimustega, sealhulgas kõrgetasemelist julgeolekudialoogi Kesk-Aasias.

3. Lääne-Balkani riigid

Lääne-Balkani riigid, laienemise strateegia ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess olid endiselt Euroopa Liidu olulisemaid poliitikaid 2014. aastal, aidates jätkuvalt kaasa rahust, demokraatiast, turvalisusest ja heaolust tuleneva vastastikuse kasu edendamisele Euroopas. Nõukogu kinnitas 2014. aasta detsembri järeldustes oma kindlat pühendumust piirkonna Euroopa perspektiivile. Nõukogu rõhutas ka õiglaste ja rangete tingimuste kasutamise vajadust Kopenhaageni poliitiliste kriteeriumite ning stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raamistikus, mis on jätkuvalt üldiseks raamistikuks suhetele Lääne-Balkaniga kuni nende ELiga ühinemiseni.

Kaasav piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted on selle protsessi olulised elemendid.

2014. aastal tehti piirkonnas märkimisväärseid edusamme: Belgrad ja Priština jätkasid ELi vahendatud dialoogi käigus saavutatud kokkulepete täitmist, alustati ühinemisläbirääkimisi Serbiaga, EL ja Kosovo¹⁵ parafeerisid ELi ainupädevusse kuuluva stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu, Montenegroga jätkati ühinemisläbirääkimisi ning Albaaniale anti kandidaatriigi staatus.

Kõrge esindaja / asepresident külastas märtsis ja detsembris Bosniat ja Hertsegoviinat ning aprillis Serbiat. EL tervitas valimiste edukat läbiviimist Bosnias ja Hertsegoviinas, Serbias ja Kosovos.

EL võttis detsembris vastu Bosnia ja Hertsegoviina suhtes kohaldatava uuendatud lähenemisviisi, mille eesmärk on edendada riigi väljavaateid saada ELi liikmeks.

¹⁵ Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

Belgradi ja Priština dialoogis tehti jätkuvalt märkimisväärseid edusamme, kuigi arutelude tempot mõjutas valimisprotsess Serbias (märts 2014) ja Kosovos (juuni 2014) ning poliitiline ummikseis, mille tõttu viibis koalitsioonivalitsuse moodustamine Kosovos. Kõrge esindaja / asepresident jätkas Serbia ja Kosovo vaheliste suhete normaliseerimise protsessi toetamist ja dialoogi käigus saavutatud kokkulepete rakendamise edendamist esimestel kuudel kuni ennetähtaegsete valimisteni Serbias ja Kosovos.

Kolm kõrgetasemelist kohtumist toimusid 2014. aasta alguses, neist viimane 31. märtsil. Seejärel jätkus rakendamisalane töö aeglasemalt, kuid stabiilselt. Konkreetseid tulemusi on saavutatud mitmes valdkonnas, näiteks integreeritud piiride haldamine (IBM), energeetika, liikumisvabadus, toll jne.

Suuri edusamme tehti piirkondlikus koostöös: 2014. aasta juunis võeti Kosovo vastu Kagu-Euroopa koostööprotsessi (SEECF) täieõiguslikuks osaliseks ning oktoobris ühines Kosovo piirkondliku relvakontrolli kontrollimis- ja rakendusabikeskuse (RACVIAC) tsiviilosaga.

Küllalt palju tööd tuleb siiski veel teha Belgradi ja Priština vaheliste suhete normaliseerimise aluseks olevaid põhimõtteid käsitleva kokkuleppe täitmisel ning eelkõige kohalike omavalitsuste liidu/ühenduse loomisel ning telekommunikatsiooni ja energia kokkulepete sõlmimise lõpuleviimisel, samuti kohtusüsteemi ja kodanikukaitseüksuseid käsitlevate kokkulepete rakendamisel. Pingeid teravdas tõsiselt asjaolu, et Serbia ehitas Mitrovicas pärast barrikaadide (nn rahupark) lammutamist peamisel sillal uued barrikaadid. Kaks poolt moodustasid eraldi töörühma, et arutada ühiselt silla tulevikku, ning andsid ELi ametile ülesande teostada silla tehniline hindamine.

Uue etapina ELi ja Serbia vahelistes suhetes korraldati 21. jaanuaril 2014 esimene valitsustevaheline konverents, millega sai ametliku alguse ühinemisläbirääkimiste protsess. See oli tingitud riigi järjepidevatest edusammudest reformide alal ning jätkuvast pühendumisest suhete normaliseerimisele Kosovoga. ELi ühinemisläbirääkimised Serbiaga on nüüd alanud. 2013. aasta sügisel alanud „sõelumisprotsess” jõudis lõpule 2015. aasta märtsis.

Serbia ennetähtaegsete üldvalimiste tulemusena moodustati uus valitsus, mida juhib peaminister Aleksandar Vučić.

Uue valitsuse juhtimisel oli Serbia jätkuvalt pühendunud intensiivsele reformide läbiviimisele ning säilitas piirkondliku koostöö suhtes konstruktiivse lähenemisviisi. Riik peaks siiski pöörama erilist tähelepanu sellele, et teha tasa peatükkides 23 („Kohtusüsteem ja põhiõigused”) ja 24 („Õigus, vabadus ja turvalisus”) ette nähtud tegevuskavade esitamisel tekkinud viivitused. Nõukogu palus Serbial kooskõlas läbirääkimisraamistikuga viia oma poliitika järk-järgult vastavusse ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga.

Pärast 2013. aasta juunis nõukogus vastu võetud otsust tunnustada Kosovo jõupingutusi suhete normaliseerimiseks Serbiaga, mille kohta sõlmiti Brüsseli kokkulepe, viis komisjon 2014. aasta mais lõpule ELi ja Kosovo vahelised läbirääkimised ELi ainupädevusse kuuluva stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu üle. ELi ainupädevusse kuuluva stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu tekst parafeeriti 2014. aasta juulis. 2014. aastal jätkus Kosovoga dialoog viisanõude kaotamise teemal, ent ellu tuleb viia veel täiendavaid reforme.

Pärast missiooni EULEX Kosovo strateegilist läbivaatamist 2013. aastal jätkati liikmesriikidega 2014. aasta esimestel kuudel missiooni tuleviku arutamist, mille tulemusel võeti 2014. aasta juunis vastu otsus pikendada missiooni volitusi kahe aasta võrra¹⁶. Samaaegselt missiooni tulevikku käsitlevate aruteludega jätkas missioon oma volituste rakendamist, sealhulgas Belgradi ja Priština dialoogi toetamist.

2013. aasta aprillis sõlmitud olulise kokkuleppe raames on missioon 2014. aasta jooksul edukalt hõlbustanud Serbia siseministeriumi 287 endise politseiametniku töölevõtmist Kosovo Politseisse ning toetas aktiivselt Kosovo Politsei piirkondliku üksuse moodustamist riigi põhjaosas, mille puhul on arvesse võetud riigi põhjapoolsete omavalitsusüksuste etnilist koosseisu.

EULEX toetas ka integreeritud piirihalduse tehnilise kokkuleppe rakendamist. Kõik kuus integreeritud piirihalduse piiriületuspunkti töötavad alates nende loomisest hästi ning läbimurre tehti 2014. aasta septembris, kui pooled leppisid kokku alaliste piiriületuspunktide loomises.

Kosovo poliitiline ummikseis, mis kestis 8. juunil toimunud parlamendivalimistest kuni uue valitsuse moodustamiseni 9. detsembril, tekitas missioonile tõsiseid raskusi täita oma volitusi. Seetõttu oli 2014. aasta viimase kuue kuu jooksul võimalik saavutada vaid piiratud edusamme. EULEX valmistub tihedas koostöös ELi eriesindaja ja Euroopa Liidu bürooga tegema koostööd kohalike ametivõimudega, innustades neid täitma oma kohustusi õigusriigi valdkonnas, eelkõige seoses õigusriigi eesmärke käsitleva kokkuleppega, millele kirjutati alla 2012. aasta novembris.

¹⁶ Võttes arvesse tehtud edusamme ja uut reaalsust kohapeal, eelkõige läbimurret suhete normaliseerimise protsessis, hõlmasid missiooni uued volitused kolme strateegilist muutust, s.t [1] rakendatakse poliitikat, mille kohaselt „üldiselt uusi juhtumeid ei ole”, [2] kõik Kosovo kohtuasutused antakse kohaliku juhtimise alla ning [3] EULEXi kohtunikud ja prokurörid integreeritakse kohalikku kohtusüsteemi. Lisaks alustati uutest volitustest tulenevalt ümberkujundamise protsessi, mille tulemusena EULEXi rahvusvaheliste töötajate arvu vähendati 1250-lt 800-le ja kohalike töötajate arvu 1000-lt 800-le.

Kogu aasta jooksul jätkus erirakkerühma (SITF) uurimistegevus, mille tulemused esitati eriraportööri Dick Marty aruandes Kosovo Vabastusarmee endiste juhtide poolt ajavahemikul 1998–2000 väidetavalt toime pandud tõsiste sõjakuritegude ja organiseeritud kuritegevuse kohta. Endine juhtiv prokurör, suursaadik Clint Williamson tutvustas oma uurimistulemusi 29. juulil pressikonverentsil, tehes samal ajal teatavaks oma ametiaja lõppemise augustis¹⁷.

Kõrge esindaja / asepresident jätkas koostööd **Bosnia ja Hertsegoviina** juhtidega. Pärast ulatuslike sotsiaal-majanduslike protestiaktsioonide toimumist Bosnias ja Hertsegoviinas (veebruaris) külastas kõrge esindaja / asepresident 11. märtsil riiki ning nõudis tungivalt selle juhte reageerima kiiresti sotsiaal-majandusliku olukorra halvenemisele. Selle põhjal töötati tihedas koostöös ELi rahvusvaheliste partneritega, sealhulgas rahvusvaheliste finantsinstitutsioonidega, välja ELi juhitud algatus „Majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkulepe”.

Pärast erinevatel tasanditel 12. oktoobril toimunud parlamendi- ja presidendivalimisi võttis EL vastu uuendatud lähenemisviisi Bosniale ja Hertsegoviinale, eesmärgiga edendada riigi väljavaateid saada ELi liikmeks.

Kõrge esindaja / asepresident ja volinik Johannes Hahn külastasid 5. detsembril Sarajevot, et arutada uuendatud lähenemisviisi Bosnia ja Hertsegoviina juhtide ja institutsioonidega, kes avaldasid valmisolekut teha selleks ELiga koostööd. Seejärel võttis nõukogu vastu järeldused, milles visandatakse järgmised sammud selles ELi uuendatud kohustuses anda juhiseid uute jõupingutuste tegemiseks.

¹⁷ USA välisministeeriumi ametnik David Schwendiman alustab samas ametis tööd 2015. aasta alguses.

Operatsioon Althea jätkas peamiselt keskendumist suutlikkuse suurendamisele ja väljaõppele, säilitades samal ajal volitused ja ressursid võimaluseks sekkuda ohutu ja turvalise keskkonna loomise toetamiseks. Operatsiooni koosseisus on riigis tavaliselt kuni 600 sõjaväelast, kuid koosseisu tugevdamiseks lisati olukorrateadlikkuse üksused 2014. aasta teisel poolel toimunud valimisteperioodi ajal. Piiratud määral tugevdatud koosseis on selles riigis ka 2015. aasta esimesel poolel. ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1283 pikendati 2014. aasta novembris missiooni täitevvolitusi veel ühe aasta võrra.

2014. aasta aprillis toimusid **endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis** ennetähtaegsed üldvalimised ja korralised presidendivalimised. ODIHRI hinnangul olid kohalikud valimised konkurentsipõhised ja tõhusalt korraldatud, kuid valimisi iseloomustas mitu vahejuhtumit, kui eelkõige erapoolik meediakajastus ning riigi ja erakondade tegevuse selge eristamise puudumine ei taganud võrdseid võimalusi.

Oktoobris kordas komisjon oma soovitusi alustada ühinemisläbirääkimisi endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigiga. Nõukogu tervitas oma 16. detsembri järeldustes asjaolu, et ELiga ühinemine on endiselt riigi strateegiline prioriteet ning et ta on viinud oma õigusaktid suurel määral vastavusse ELi õigustikuga. Nõukogu võttis teadmiseks soovitusi alustada ühinemisläbirääkimisi ja toonitas, kui tähtis on pidada konstruktiivsemat poliitilist dialoogi. Nõukogu väljendas tõsist muret riigi institutsioonide üha suurema politiseerimise ning kohtusüsteemi sõltumatuse ja ajakirjandusvabaduse osas üha sagedamini ilmnevate vajakajajäämiste pärast ning märkis, et nimetatud küsimuste lahendamata jätmine on kahjustanud reformide jätkusuutlikkust. Nõukogu kutsus ametiasutusi tungivalt üles astuma otsustavaid samme nende probleemide viivitamatuks lahendamiseks.

Nõukogu tuletas samuti meelde, et jätkuvalt on oluline heanaaberlike suhete säilitamine ja nimeküsimusele läbirääkimiste teel mõlemale poolele vastuvõetava lahenduse leidmine ÜRO egiidi all. Nõukogu märkis, et pöördub ühinemisläbirääkimiste alustamise küsimuse juurde tagasi 2015. aastal, tuginedes komisjoni viimasele teabele reformide edasise rakendamise kohta kõrgetasemelise ühinemisdialoogi kontekstis ning tegelike sammude kohta, mida on astutud heanaaberlike suhete edendamiseks ning läbirääkimiste teel mõlemale poolele vastuvõetava lahenduse saavutamiseks nimeküsimuses.

Albaanias jätkas valitsuskoalitsioon peaministri Edi Rama juhtimisel reformikava elluviimist, pöörates peamist tähelepanu ühinemisläbirääkimiste alustamisega seoses kindlaks tehtud viiele peamisele prioriteedile (avaliku halduse reform, kohtusüsteem, korruptsioonivastane võitlus, organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus, inimõigused, sealhulgas vähemuste kaitse).

Konkreetselt astus Albaania täiendavaid samme kohtusüsteemi reformi suunas, tehes koostööd Veneetsia komisjoniga, et edendada kohtusüsteemi sõltumatust ja vastutust. Valitsus näitas üles poliitilist tahet tegutseda otsustavalt korruptsiooni ennetamisel ja selle vastu võitlemisel, tugevdades õigusraamistikku ning nimetades ametisse riikliku korruptsioonivastase tegevuse koordinaatori. Organiseeritud kuritegevuse vastane võitlus paranes mitmes valdkonnas õiguskaitsemeetmete intensiivsema rakendamisega, eelkõige puudutas see uimastite konfiskeerimist.

Võttes arvesse neid jõupingutusi ja komisjon esitatud aruande põhjal otsustas nõukogu 24. juunil anda Albaaniale kandidaatriigi staatuse. Euroopa Ülemkogu kinnitas selle otsuse 27. juunil. Nõukogu tundis oma 16. detsembri järeldustes heameelt Albaania tehtud edusammude üle, mille tulemusena anti Albaaniale kandidaatriigi staatus. Nõukogu märkis siiski oma järelduste punktides 43 ja 44, et olulised väljakutsed seisavad veel ees ning kutsus Albaaniat üles suurendama reformide läbiviimiseks tehtavaid jõupingutusi ning tegutsema otsustavalt, et täita ühinemisläbirääkimiste alustamisega seoses kindlaks tehtud peamised prioriteedid. Nõukogu rõhutas eelkõige, et Albaania peab muu hulgas reformima ulatuslikult kohtusüsteemi, tugevdama inimõiguste kaitset ja diskrimineerimisvastast poliitikat (sealhulgas sellistes küsimustes nagu kõigi vähemuste võrdne kohtlemine ja nende hulka kuuluvate isikute võimalus kasutada oma õigusi) ning rakendama omandiõigusi.

Alates juunist on Albaania sisepoliitiline olukord siiski halvenenud. Pärast parlamendiliikmete enamuse ja opositsiooni liikmete vahel toimunud füüsilisi kokkupõrkeid teatas opositsioonis olev Demokraatlik Partei (DP) 10. juulil, et boikoteerib parlamenditööd. Boikott lõppes ametlikult peaaegu kuus kuud hiljem, 24. detsembril 2014, pärast seda, kui valitsus ja opositsioon jõudsid kokkuleppele neljapunktilises resolutsioonis, mille koostamist vahendasid Euroopa Parlamendi liikmed Knut Fleckenstein ja Eduard Kukan. Resolutsioonis rõhutatakse, et Albaania vajab konstruktiivset ja stabiilset dialoogi opositsiooni ja valitseva enamuse vahel, nii et riik saaks täita Euroopaga seotud eesmärged. Aeg näitab, kuidas sujub järgnevatel kuudel resolutsioonis oleva poliitilise kokkuleppe elluviimine, mis on oluline Albaania ELi tegevuskava edukaks elluviimiseks.

Piirkondliku koostöö osas on Albaanial jätkuvalt positiivne ja konstruktiivne roll ning ta osaleb aktiivselt kõigis asjakohastes piirkondlikes algatustes, sealhulgas Kagu-Euroopa koostööprotsessis, mille eesistumise Albaania juunis üle võttis. Albaania jätkuv konstruktiivne osalemine heanaaberlikes suhetes jääb ülioluliseks. Lisaks tervitas nõukogu Albaania tegutsemist täielikus kooskõlas ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga.

EL jätkas ühinemisläbirääkimisi **Montenegroga**. 2014. aasta lõpuks oli avatud kuusteist peatükki, millest kaks olid olnud ajutiselt suletud. Montenegro tegi jätkuvalt edusamme ühinemisläbirääkimistel ning kohtusüsteemi sõltumatuse ja tõhususe suurendamise tagamiseks ette nähtud reformide rakendamisel, kuid edusammud kohtusüsteemi ja põhiõiguste valdkonnas olid ebaühtlased.

Nõukogu rõhutas oma 16. detsembri 2014. aasta järeldustes, et Montenegro peab tõhustama oma jõupingutusi õigusriigi valdkonnas. Riik peaks pöörama erilist tähelepanu sellele, et teha tasa õigusriigi valdkonna tegevuskavade rakendamisel tekkinud viivitused, suurendada institutsioonilist suutlikkust ning saavutada korruptsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse käigus häid tulemusi korruptsiooni- ja organiseeritud kuritegevuse juhtumite uurimisel, nende eest vastutusele võtmisel ja süüdimõistmisel.

Piirkondliku koostöö osas oli Montenegrol jätkuvalt aktiivne roll piirkondliku koostöö edasiarendamisel ja selle täielikku vastavusse viimisel ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, aidates seega suurendada piirkonna üldist stabiilsust.

4. Türgi ja Lääne-Euroopa

4.1. Türgi

Türgi, mis on nii kandidaatriik kui ka võtmetähtsusega partner, oli ELi jaoks jätkuvalt tähtis koostööpartner, võttes arvesse tema dünaamilist majandust ja strateegilist asukohta. EL tunnistas, et Türgi on andnud olulist humanitaarabi enam kui ühele miljonile Süüriast ja Iraagist vägivalla eest põgenenud pagulasele. Türgi oli jätkuvalt aktiivne oma laiemas naabruskonnas ning jäi oluliseks piirkondlikuks osalejaks Lähis-Idas, Lääne-Balkani piirkonnas, Afganistanis ja Pakistanis, Lõuna-Kaukaasias ja Aafrika Sarvel. Sellega seoses jäi kõrge esindaja kindlaks eesmärgile arendada ja tõhustada veelgi ELi ja Türgi vahelist poliitilist dialoogi ühist huvi pakkuvates välispoliitilistes küsimustes ja terrorismivastase võitluse küsimustes, võttes samuti arvesse väga tõsiseid arenguid selles piirkonnas, eriti Süürias ja Iraagis. ISILi/Da'eshi ja seda rahastavate võrgustike vastase tihedama koostöö arendamiseks ning selleks, et tugevdada koostööd välisvõitlejate voo peatamiseks, tuleks kasutada poliitilist dialoogi, tunnistades samal ajal jätkuvalt, et tähtis on toetada Türgit riigisiseste terrorismiohtudega võitlemisel.

President Recep Tayyip Erdoğan tegi visiidi Brüsselisse 2014. aasta jaanuaris, kui ta oli peaminister. Volinik Štefan Füle külastas Türgit 2014. aasta juunis ja komisjoni president José Manuel Barroso 2014. aasta septembris. Kõrge esindaja / asepresident ning volinikud Johannes Hahn ja Christos Stylianides tegid koostöö tihendamise eesmärgil ühisvisiidi Türgisse 2014. aasta detsembris. ELi terrorismivastase võitluse koordinaator külastas Türgit 2014. aastal kaks korda. EL innustas jätkuvalt Türgit arendama oma välispoliitikat ELi poliitikat täiendades ja ELiga koordineerides ning viima seda järk-järgult vastavusse ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga.

EL hindas Türgi aktiivset osalemist ÜJKP missioonides, eriti operatsioonides EUFOR Althea ja EULEX Kosovo. ELi sõjalise staabi esimene töövisiit Türgisse toimus jaanuaris.

Nõukogu kinnitas taas, kuivõrd oluliseks ta peab ELi suhteid Türgiga ning tervitas Türgi valitsuse väljendatud pühendumust ELiga ühinemisele. Sellega seoses rõhutas nõukogu, et Türgi saab läbirääkimisprotsessi kiirendada, kui ta teeb edusamme avamiskriteeriumide täitmisel, täidab läbirääkimisraamistiku nõudeid ja täidab oma lepingulisi kohustusi ELi suhtes.

EL peaks jääma Türgi reformide toetajaks, eriti õigusriigi ning põhiõiguste ja -vabaduste valdkonnas. 2014. aastal võeti vastu või rakendati mitmeid reforme, kuid Kopenhaageni kriteeriumide täielikuks täitmiseks on vaja teha pidevaid jõupingutusi. Nõukogu kutsus oma 16. detsembri 2014. aasta järeldustes Türgit üles jätkama tööd reformidega, millega luuakse asjakohane kontrolli- ja tasakaalustussüsteem, mis tagab täielikult vabadused, sealhulgas mõtte-, sõna- ja meediavabaduse, demokraatia, võrdsuse, õigusriigi põhimõtte ning inimõiguste, sealhulgas naiste, laste ja vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamise, usuvabaduse ja omandiõiguse, ning edendama kõigi Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuste täitmist. Nõukogu oli endiselt mures täitevvõimu liigse sekkumise pärast kohtute töösse ning põhiliste õigusaktide sagedase muutmise pärast sidusrühmadega nõuetekohaselt konsulteerimata. Nõukogu tundis samuti kahetsust, et valitsuse reageerimine väidetavatele korruptsioonijuhtumitele 2013. aasta detsembris pani tõsise kahtluse alla kohtusüsteemi sõltumatuse ja erapooletuse ning näitas poliitilise opositsiooni, avalike protestide ja kriitilise meedia suurenevat mittetolereerimist. Seoses sellega muutus Türgis 2014. aastal toimunud politseihaarangute ning mitmete ajakirjanike ja meedia esindajate kinnipidamise valguses küsitavaks meediavabaduse austamine, mis on üks demokraatia aluspõhimõtteid.

Nõukogu tuletas meelde, et ühinemisläbirääkimiste edu aluseks on õigusriigi põhimõtete ja põhiõiguste austamine. Kõiki neid küsimusi rõhutati mitmes kõrge esindaja / asepresidendi, volinike ja Euroopa Parlamendi avalduses¹⁸.

EL toetas tugevalt uusi jõupingutusi kurdi küsimuse rahumeelseks lahendamiseks ning innustab kõiki osapooli osalema selle protsessi edasiviimises.

EL tervitas oktoobris jõustunud ELi-Türgi tagasivõtulepingut, samuti komisjoni aruandes esitatud järeldusi Türgi poolt tehtud edusammude kohta viisanõude kaotamise tegevuskava nõuete täitmisel. Viisanõude kaotamise teemalise dialoogi edenemine tugineb tulemuspõhisele lähenemisviisile ja sõltub sellest, kui tõhusalt ja järjekindlalt Türgi rakendab viisanõude kaotamise tegevuskava nõudeid ELi ja selle liikmesriikide suhtes.

¹⁸ Euroopa Parlament võttis 12. märtsil 2014 vastu resolutsiooni Türgit käsitleva 2013. aasta eduaruande kohta (P7_TA(2014)0235); teine resolutsioon sõnavabaduse kohta Türgis võeti vastu 15. jaanuaril 2015.

Pidades kahetsusväärseks Türgi poolt sellega seoses tehtud ühepoolset avaldust, ootas nõukogu, et Türgi rakendaks täielikult ja tulemuslikult nii tagasivõtulepingu kui ka viisanõude kaotamise tegevuskava kõigi ELi liikmesriikide suhtes, võimaldades sealhulgas kõigi ELi liikmesriikide kodanikele diskrimineerimis- ja viisavaba juurdepääsu Türgi territooriumile. Nõukogu kordas oma 16. detsembri 2014. aasta järeldustes, et Türgi peab pühenduma ühemõtteliselt heanaaberlike suhete arendamisele ning vaidluste rahumeelsele lahendamisele vastavalt ÜRO põhikirjale, pöördudes vajaduse korral Rahvusvahelisse Kohtusse. Sellega seoses väljendas liit veel kord tõsist muret ja soovitas Türgil tungivalt vältida liikmesriikide vastu suunatud mis tahes ähvardusi või tegevust, pingete tekitamist ja tegevust, mis kahjustab heanaaberlikke suhteid ja vaidluste rahumeelset lahendamist. EL kutsub Türgit üles lõpetama takistuste tegemine liikmesriikide saamisele rahvusvaheliste organisatsioonide ja kokkulepete osaliseks. Lisaks rõhutas EL taas kõigi ELi liikmesriikide suveräänseid õigusi, mille hulka kuulub muu hulgas õigus sõlmida kahepoolseid lepinguid ning kaevandada ja kasutada oma loodusvarasid kooskõlas ELi õigustiku ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas ÜRO mereõiguse konventsiooniga. Samuti rõhutas EL vajadust austada liikmesriikide suveräänsust nende territoriaalmerel ja õhuruumis. Nõukogu tuletas meelde, et Euroopa Ülemkogu väljendas oma 24. oktoobri 2014. aasta järeldustes tõsist muret pingete taastekkimise pärast Vahemere idaosas ja kutsus Türgit tungivalt üles ilmutama vaoshoitust ja austama Küprose suveräänseid õigusi oma territoriaalmere üle ning Küprose suveräänseid õigusi oma majandusvööndis¹⁹.

¹⁹ Euroopa Parlament võttis 2014. aasta novembris samuti vastu resolutsiooni Küprose majandusvööndis pingeid tekitava Türgi tegevuse kohta (P 8_TA (2014) 0052, vastu võetud 13. novembril 2014).

Nõukogu märkis samuti oma 2014. aasta detsembri järeldustes sügava kahetsusega, et vaatamata korduvatele üleskutsetele keeldus Türgi jätkuvalt täitmast oma kohustust rakendada täielikult ja mittediskrimineerivalt kõikide liikmesriikide suhtes assotsieerimislepingu lisaprotokolli, mille täitmine võiks läbirääkimiste protsessi oluliselt kiirendada. Kuna nimetatud küsimuses ei ole edasiminekut, rakendab nõukogu oma 2006. aasta meetmeid, millel on püsiv mõju läbirääkimiste edenemisele.

Nõukogu tervitas poolte osalemist Küprose probleemi lahendamises, mida näitas 11. veebruari 2014. aasta ühisdeklaratsioon. Nagu läbirääkimiste raamistikus rõhutati, ootas nõukogu, et Türgi toetaks aktiivselt läbirääkimisi, mille eesmärk on saavutada Küprose probleemi õiglane, igakülgne ja kestav lahendamine ÜRO raamistikus, vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu asjakohastele resolutsioonidele ja kooskõlas ELi aluspõhimõtetega.

Otsustava tähtsusega on Türgi pühendumine sellise igakülgse kokkuleppe saavutamisele ja sellesse panustamine. Tulenevalt sel ajal valitsevast olukorrast pidas nõukogu tähtsamaks kui eales varem tagada positiivne õhkkond, et läbirääkimised Küprose küsimuse tervikliku lahenduse üle saaksid edu saavutamiseks jätkuda. Nagu Euroopa Ülemkogu oma 2014. aasta märtsi järeldustes märkis, on ta valmis täitma oma osa läbirääkimiste toetamises.

4.2. Lääne-Euroopa

ELi suhete aluseks ELi mittekuuluvate Lääne-Euroopa riikidega on laiaulatuslikud koostöölepingud, nagu Euroopa Majanduspiirkonna leping (Norra, Island ja Liechtenstein) või Schengeni leping (Norra, Island, Liechtenstein ja Šveits).

2014. aastal süvenes ELi koostöö Euroopa Majanduspiirkonna ja Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikidega ÜVJP valdkonnas veelgi läbi nende ühinemise paljude ÜVJP deklaratsioonidega ning läbi koostöö teatud ühismeetmetes. EL on pidanud ka korrapäraseid poliitilisi dialooge erinevatel tasanditel ja erinevates kontekstides, kusjuures seoses oluliste rahvusvaheliste sündmustega tihenesid vähem ametlikud dialoogid.

ELi ja **Norra** vahel on väga hea ja tihe koostöö välispoliitika valdkonnas, eelkõige Lähis-Ida (Norra on ajutise kontaktkomitee eesistuja), Süüria, Ukraina ja Arktika küsimustes. Norra osaleb samuti rahukõnelustes Colombias (kaasvahendaja koos Kuubaga). 2014. aastal on kõikidel tasanditel toimunud korrapärased dialoogid. Norra, nagu **Islandki**, toetab tugevalt ELile vaatleja staatuse andmist Arktika Nõukogus. Norra on jätkuvalt tähtis partner energiajulgeoleku, kriiside lahendamise, arenguabi ja inimõiguste edendamise valdkonnas.

Šveitsiga jätkus koostöö sellistes valdkondades nagu Lõuna-Kaukaasia, demokraatiale ülemineku protsess Põhja-Aafrikas, Lähis-Ida rahuprotsess ja Iraan. Šveitsi eesistumise periood OSCEs 2014. aastal langes kokku Ukraina kriisiga, mille tõttu tihenesid kontaktid kõikidel tasanditel. 2014. aasta mais saatis president ja välisminister Didier Burkhalter nõukogule OSCE tegevuskava Ukraina kohta. Samuti osales EL kõrgel tasemel Šveitsi korraldatud konverentsidel Süüria teemal ja Iraani käsitlevatel läbirääkimistel Genfis. Ametlikku poliitilist dialoogi ei peeta, ent mitteametlik poliitiline dialoog toimub poliitikajuhtide tasandil. Kuigi ELi ja Šveitsi vahel ei ole sõlmitud seisukohtade ühtlustamise lepingut, võttis Šveits sageli ELi seisukohtadele ja meetmetele sarnaseid seisukohti ja meetmeid. Šveits ei ühinenud täielikult piiravate meetmetega, mis EL kehtestas seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega ning Ukrainas valitseva olukorra destabiliseerimisega Venemaa poolt, ning piirdus üksnes ELi meetmetest kõrvalehoidmise takistamisega.

Väljaspool ühise välis- ja julgeolekupoliitikat tehakse Šveitsiga koostööd paljudes erinevates valdkondades. Eriti oluline oli 2014. aastal küsimus, kuidas tulla toime 2014. aasta veebruaris avaldunud rahva vastuseisuga „massilisele sisserändele”, mis võib mõjutada ELi ja Šveitsi kõiki suhteid, ning läbirääkimiste alustamine institutsioonilise raamistiku lepingu üle 2014. aasta mais ja nende jätkumine kogu 2014. aasta jooksul.

2014. aasta detsembris võttis nõukogu vastu volitused alustada läbirääkimisi **Andorra, Monaco ja San Marinoga** ühe või mitme assotsieerimislepingu üle, et näha ette nende osalemine ELi ühtsel turul ja võimalik koostöö muudes valdkondades. Samuti võttis nõukogu vastu järelused, milles kiitis ELi ja nende riikide vahel välispoliitika alal tehtavat koostööd ning väljendas valmisolekut uurida võimalusi selle tõhustamiseks.

ÜJKP valdkonnas tehtava koostöö osas osales **Norra** operatsioonis EUNAVFOR Atalanta (staabiohvitserid operatsiooni peakorteris), samuti missioonides EULEX Kosovo (kaks eksperti), EUPOL COPPS (üks ekspert) ja EUCAP Nestor (kaks ekspert) ning tal paluti osaleda nõuandemissioonis EUAM Ukraine. Norra osaleb ka Põhjamaade lahingugrupis. **Šveits** osales Bosnias ja Hertsegoviinas läbiviidavas ELi sõjalises operatsioonis EUFOR Althea (21 inimest) ning tsiviilmissioonides Kosovos (EULEX Kosovo) (kuus inimest), Malis (üks meediaanalüütik) ja Liibüas (kuus inimest). Lisaks avaldas Šveits huvi osaleda nõuandemissioonis EUAM Ukraine. Nii Norra kui ka Šveits on samuti olulised partnerid võimete arendamise vallas.

Island peatas oma ühinemisläbirääkimised. Ta jätkas ELiga ÜVJP alast dialoogi Euroopa Majanduspiirkonna raames.

5. Aasia ja Vaikse ookeani piirkond

5.1. Aasia-Euroopa kohtumine (ASEM)

2014. aasta oli oluline Aasia ja Euroopa vahelise koostöö süvendamisel Aasia-Euroopa kohtumise (ASEM) raames. ASEMi kümnes tippkohtumine teemal „Vastutustundlik partnerlus jätkusuutliku majanduskasvu ja julgeoleku nimel” toimus 16.–17. oktoobril Milanos ning seda juhatas Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy. See andis ASEMi partnerriikide juhtidele võimaluse arutada avameelselt ülemaailmse tähtsusega küsimusi, sealhulgas kliimamuutusi, ühenduvust, säästvat arengut, majandus- ja finantsprobleeme, samuti piirkondlikke ja rahvusvahelisi küsimusi, nagu inimõigused ja merendusjulgeolek, terrorismivastane võitlus, sealhulgas võitlus ISILi vastu ja ülemaailmsete epideemiatega, nagu Ebola viirus. Arutelu põhjal koostati oluline eesistuja avaldus.

31

ASEMil osalevate riikide arv suurenes 53ni, kui Horvaatia ja Kasahstan ühinesid ASEMi tippkohtumisel uute partneritena. Toimus kaks ASEMi ministrite tasandi kohtumist Euroopas: ASEMi rahandusministrite kohtumine (septembris Milanos) ja ASEMi kultuuriministrite kohtumine (oktoobris Rotterdams). Samuti toimus mitmeid muid algatusi ja konverentse, mis annavad tunnistust ASEMi protsessi dünaamilisusest ja asjakohasusest, kui ta valmistub 2016. aastal tähistama oma 20. aastapäeva.

5.2. Ida-Aasia

5.2.1. Hiina

Hiina president Xi Jinping külastas 31. märtsil 2014 (ajaloos esimest korda) ELi institutsioone. Sellele eelnes ELi ja Hiina vahelise kõrgetasemelise strateegilise dialoogi neljas voor kõrge esindaja / asepresidendi ja riiginõunik Yang Jiechi vahel jaanuaris. Muude kõrgetasemeliste kohtumiste hulgas oli eesistuja Herman Van Rompuy ja president José Manuel Barroso ning peaminister Li Keqiangi kohtumine ASEMi tippkohtumise raames 15. oktoobril Milanos. Kõrge esindaja / asepresident kohtus ka Hiina välisministri Wang Yiga ASEANi piirkondliku foorumi raames augustis Nay Pyi Taws. Pärast ametisse asumist oli president Jean-Claude Junckeril president Xi Jinpingiga kahepoolne kohtumine G20 tippkohtumise raames 16. novembril Brisbane'is ning eesistuja Donald Tusk vestles presidendiga telefoni teel 3. detsembril. Häid edusamme tehti ELi ja Hiina strateegilise koostöökava (2020) rakendamisel eelkõige välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika osas. Märtsis toimus piraatluse vastane ühine mereõppus. ELi ja Hiina vahelise julgeoleku- ja kaitsealase dialoogi esimene voor ning esimene kõrgetasemeline seminar kaitse ja julgeoleku kohta toimus oktoobris ja detsembris Hiinas. EL ja Hiina alustasid mitteametlikku poliitilist dialoogi Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika teemal. Toimus kaks ELi ja Hiina vahelist dialoogi Kesk-Aasia ja Aafrika teemal ning ELi ja Hiina küberküsimumuste töökonna koosolek. ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis kohtus Hiina asepresidendi Li Baodongiga märtsis Brüsselis ning 8.–9. detsembril toimus Brüsselis ELi ja Hiina vahelise inimõigustealase dialoogi 33. voor.

Muret inimõiguste olukorra pärast väljendati kõrge esindaja / asepresidendi avaldustes, mis puudutasid inimõiguste kaitsjate ja nende sugulaste kohtlemist Hiinas (1. veebruaril), inimõiguste kaitsja Cao Shunli surma (15. märtsil), hiljutist vahistamis- ja kinnipidamislainet Hiinas (28. mail), Xinjiaangi olukorda (31. juulil), samuti süüdistuse esitamist Uiguuri akadeemikule professor Ilham Tohtile (6. augustil) ja tema süüdimõistmist (23. septembril).

EL ja Hiina jätkasid peamistes rahvusvahelistes küsimustes korrapäraseid konsultatsioone mitmepoolsel ja kahepoolsel tasandil, kusjuures Hiina toetas kõrge esindaja rolli E3+3 rühma läbirääkimistel Iraaniga ning Hiinal oli konstruktiivne roll Põhja-Koreaga seotud küsimustes. EL ja Hiina teevad head praktilist koostööd piraatlusevastase võitluse vallas, kusjuures ELi Atalanta missiooni ja Hiina mereväe vahel toimuvad regulaarsed kontaktid.

Kliimamuutuste küsimuses tihenesid kahepoolsed suhted seoses ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsi korraldamisega Pariisis. 2014. aasta alguses alustati ELi olulist projekti kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise toetamiseks Hiinas.

5.2.2. Hongkongi erihalduspiirkond

Mais külastas Hongkongi erihalduspiirkonna valitsusjuht C.Y. Leung ELi institutsioone ning kohtus eesistuja Herman Van Rompuy ja presidendi José Manuel Barrosoga. Seoses üldise valimisõiguse kehtestamisega Hongkongi valitsusjuhi valimisteks 2017. aastal, kinnitas EL avalikult oma kindlat otsust toetada demokraatia süvendamist Hongkongis. EL on jälginud tähelepanelikult kõnealuses küsimuses tehtud edusamme, sealhulgas võttes arvesse toimunud demonstratsioone. EL on kutsunud kõiki osapooli üles tegema kompromissi vaimus tööd, et leida põhiseaduse ja põhimõtte „üks riik – kaks süsteemi” alusel konstruktiivne lahendus õiglase valimissüsteemi loomiseks, mis võimaldab Hongkongi rahval valimistel suurel määral poliitiliselt osaleda.

5.2.3. Taiwan

Euroopa välisestus tervitas esimest kohtumist Mandri-Hiina ja Taiwani kahepoolsete suhete eest vastutavate kõrgete ametnike vahel ning 2014. aastal jätkus Taiwani väina ülestes suhetes lähenemine praktilise koostöö ja usalduse suurendamise meetmete abil. Jätkus ka ELi ja Taiwani majanduslik ja tehniline koostöö mõlema poole hüvanguks.

5.2.4. Jaapan

2014. aastal jätkusid Jaapaniga paralleelsed läbirääkimised strateegilise partnerluslepingu (poliitilise-, valdkondliku- ja ülemaailmse koostöö raamleping) ja vabakaubanduslepingu üle. 2014. aastal toimus kolm strateegilist partnerluslepingut ja viis vabakaubanduslepingut käsitlevat läbirääkimiste vooru. Liikmesriigid vaatasid juunis iga-aastase läbivaatamise raames läbi vabakaubanduslepingu üle peetavad läbirääkimised. Kui need lõpule viiakse, tihendavad need kaks lepingut suhteid märkimisväärselt, viies need kõrgemale ja strateegilisemale tasandile.

ELi-Jaapani 22. tippkohtumine toimus 7. mail 2014 Brüsselis. See andis poliitilise tõuke paralleelsete läbirääkimiste läbiviimisele ning samuti ELi ja Jaapani julgeolekualase partnerluse edendamisele, kui alustati uusi dialooge kosmose- ja küberteemadel ning tehti kindlaks mõned konkreetsed valdkonnad koostöö tegemiseks Jaapani ja käimasolevate ÜJKP operatsioonide vahel eelkõige Aafrikas. Juhid vahetasid arvamusi sellistel teemadel nagu Ukraina, julgeolekuolukord Ida-Aasias, Lähis-Ida ja rahvusvahelised kliimaläbirääkimised.

Eesistuja Herman Van Rompuy ja president José Manuel Barroso ning peaminister Shinzō Abe kohtusid ka tuumajulgeoleku tippkohtumisel märtsis, G7 tippkohtumisel juunis ja ASEMi tippkohtumisel 2014. aasta oktoobris. Peaminister Abe kohtus 2014. aasta novembris G20 tippkohtumise raames ka tulevase komisjoni presidendi Jean-Claude Junckeriga.

Kahepoolse julgeolekualase partnerluse tihenemisest andis tunnistust ka ELi sõjalise komitee eesistuja märtsis toimunud visiit Jaapanisse, kus ta kohtus eelkõige kaitseministri Itsunori Onoderaga, ning esimene ühine piraatlusevastane mereoperatsioon ELi operatsiooni EU NAVFOR Atalanta ja Jaapani mereväekaitsejõudude vahenditega Adeni lahes oktoobris.

5.2.5. Korea Vabariik

EL ja Korea Vabariik jätkasid 2014. aastal oma strateegilise partnerluse edasiarendamist. Korea Vabariigil on ainulaadne staatus sellest tulenevalt, et ta on sõlminud ELiga kolm peamist kokkulepet, mis hõlmavad kahepoolse koostöö kõiki kolme sammast, s.t poliitiline, kaubanduse ja julgeoleku alane koostöö. Lisaks 2014. aasta juunis jõustunud raamlepingule ja vabakaubanduslepingule sõlmiti kriisiohjamises osalemise raamleping, millele kõrge esindaja kirjutas alla 2014. aasta mais Soulis. Juunis kirjutasid asepresident Neelie Kroes ning teaduse, IKT ja tulevase tegevuse planeerimise minister Choi Mun-kee alla ühisdeklaratsioonile teadus- ja arendustegevuskoostöö edendamiseks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonnas.

Samuti tihenes koostöö piirkondlikes ja ülemaailmsetes küsimustes. Selle partnerluse dünaamilisust näitab ka üha suurenev hulk dialooge mitmesugustes poliitilistes ja valdkondlikes küsimustes, näiteks rahvusvaheline koostöö ja areng, kübervaldkonna küsimused, Aasia piirkondlikud küsimused, massihävitusrelvade leviku tõkestamine, desarmeerimine ja relvastuskontroll, Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika ning Pärsia lahe riigid.

5.2.6. Korea Rahvademokraatlik Vabariik

EL juhindus suhetes Korea Rahvademokraatliku Vabariigiga (KRDV) jätkuvalt kriitilisest lähenemispoliitikast. EL jälgis 2014. aastal tähelepanelikult olukorda piirkonnas ja eriti KRDVs ning eelkõige tekitasid tõsist muret mitmed KRDV poliitikapõhimõtted eriti massihävitusrelvade leviku ja inimõiguste rikkumise osas. EL tõstatas neid küsimusi nii kahepoolsetel kui ka mitmepoolsetel foorumitel²⁰. EL kaasalgatas resolutsiooni Inimõiguste Nõukogus (võeti vastu 28. märtsil) ning resolutsiooni ÜRO Peaassamblee kolmandas komitees (võeti vastu 18. novembril), mis tugines ÜRO uurimiskomisjoni andmetele, mille kohaselt oli riigis toime pandud süstemaatilisi, ulatuslikke ja tõsiseid inimõiguste rikkumisi, sealhulgas inimsusvastaseid kuritegusid.

ÜRO Peaassamblee kolmanda komitee poolt vastu võetud resolutsioon kiideti detsembris heaks ÜRO Peaassamblees, kus resolutsioon sai tugeva piirkondadeülese toetuse ning oli läbimurdeks selles mõttes, et innustas ÜRO Julgeolekunõukogu võtma asjakohaseid meetmeid, sealhulgas kaaluma KRDV olukorra esitamist arutamiseks Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule ja kaaluma võimalusi kehtestada tõhusaid sihipäraseid sanktsioone nende vastu, kes ilmselt kõige rohkem vastutavad inimsusevastaste kuritegude toimepanemise eest.

EL jätkas massihävitusrelvade leviku ja üldiste pingete olukorra jälgimist poolsaarel, mõistis hukka ballistiliste raketide laskmise, mis on vastuolus ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidega, ning kutsus KRDVd tungivalt üles hoiduma mis tahes tegevusest, mis võiks piirkonnas pingeid veelgi suurendada. EL jätkas ÜRO Julgeolekunõukogu sanktsioonide ja oma autonoomsete sanktsioonide korra rakendamist, ajakohastades loetelu isikutest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse piiravaid meetmeid, kui see on vajalik.

²⁰ Euroopa Parlament võttis 17. aprillil 2014 vastu resolutsiooni olukorra kohta Põhja-Koreas (Korea Rahvademokraatlikus Vabariigis).

Suhtluskanalid KRDTVga hoiti avatuna, Brüsselis toimusid mitmed kohtumised KRDTV kõrgemate ametnikega. 2014. aasta novembri alguses poliitilise dialoogi pidamiseks kavandatud missioon KRDVsse lükkus edasi, kui KRDV kehtestas Lääne-Aafrika Ebola viiruse puhangule reageerides riiki sisenemise piirangud. EL on endiselt valmis jätkama ja süvendama arutelusid poliitilistes ja inimõiguste küsimustes.

5.2.7. Mongoolia

Volinik Androulla Vassiliou külastas Ulaanbaatarit septembris ELi ja Mongoolia suhete 25. aastapäeva tähistamiseks. Aastatel 2014–2020 antavat arenguabi kahekordistati (65 miljonit eurot) ja arengukoostöö viidi kooskõlla Mongoolia arengustrateegiaga ekspordi mitmekesistamise, hariduse ja kutseõppe valdkonnas. Mongoolia lisati samuti soodustatud riigina ELi uude üldisesse soodustuste süsteemi (GSP+). Astuti esimesi samme poliitilise dialoogi laiendamiseks, sealhulgas inimõiguste küsimuses. Jätkus kaubanduskoostöö ekspordi mitmekesistamise, stabiilse ja prognoositava ettevõtluskeskkonna, toormaterjalialase koostöö ja kaubandusega seotud abi toetamisega. Koostööd laiendati sellistesse uutesse valdkondadesse nagu põllumajandus ja maaelu areng, teadusuuringud ja innovatsioon ning inimestevahelised kontaktid.

5.3. Kagu-Aasia

5.3.1. Kagu-Aasia Maade Assotsiatsioon (ASEAN)

2014. aastal tugevdati veelgi ELi ja ASEANi koostööd Brunei tegevuskava (2013–2017) rakendamise kaudu. Ambitsioonikama ELi ja ASEANi poliitilise partnerluse väljatöötamise käigus toimusid mitmed selle positiivset arengut kinnitavad kõrgetasemelised visiidid ja kohtumised. ELi ja ASEANi ministrite 20. kohtumine leidis aset 23. juulil Brüsselis ning oktoobris toimus Milanos ASEMi tippkohtumise raames ELi ja ASEANi riikide juhtide mitteametlik kohtumine. Mõlemad pooled leppisid kokku, et tehakse tööd partnerluse viimiseks strateegilisele tasandile, ning andsid oma kõrgematele ametnikele ülesande koostada sel eesmärgil tegevuskava.

ASEAN ja EL jätkasid koos teiste partneritega ASEANi piirkondlikus foorumis piirkondlike ja rahvusvaheliste julgeolekuküsimuste käsitlemist. Kõrge esindaja osales 10. augustil Myanmaris ASEANi piirkondliku foorumi ministrite 21. kohtumisel, esitades ELi seisukohad peamiste piirkonda mõjutavate julgeolekuriskide laadi suhtes ning vajaduse suhtes kõikehõlmavate ja eeskirjadele tuginevate lahenduste järele. Ta kordas ka ELi soovi osaleda Ida-Aasia tippkohtumisel.

5.3.2. Myanmar/Birma

ELi jätkuvaks prioriteediks 2014. aastal jäi Myanmar/Birma demokraatialle ülemineku toetamine, pöörates erilist tähelepanu sellistele väljakutsetele nagu kogukondadevaheline vägivald, valitsuse ja etniliste rühmade vaheline rahuprotsess, samuti põhiseaduse läbivaatamine ja 2015. aastal korraldatavad valimised.

ELi-Myanmari/Birma esimene inimõiguste alane dialoog, mille kaasjuhataja oli ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis, toimus 20. mail 2014 Nay Pyi Taws. Arutelud hõlmasid järgmist: diskrimineerimine, viha õhutavad avaldused, kogukondadevaheline vägivald Rakhine osariigis ja mujal Myanmaris, poliitvangid, maaga seotud õigused ning sõnavabadus. 2014. aasta augustis kohtus kõrge esindaja / asepresident ASEANi piirkondlik foorumi ministrite kohtumise raames president Thein Seini ja opositsioonijuhi Aung San Suu Kyiga. EL oli 2014. aasta lõpus konsensuse alusel vastu võetud inimõiguste olukorda Myanmaris/Birmas käsitleva ÜRO Peaassamblee resolutsiooni peamine toetaja.

5.3.3. Tai

22. mail 2014 tuli võimule sõjavägi. Nõukogu võttis 23. juunil 2014 vastu järeldused olukorra kohta Tais, kutsudes sõjaväelist juhtkonda üles taastama kiiresti legitiimse demokraatliku protsessi ja põhiseadusliku korra. EL hindas ümber oma tegevust: peatati ametlike delegatsioonide saatmine Taisse ja Taist saabuvate delegatsioonide vastuvõtmine ning EL ja tema liikmesriigid otsustasid mitte allkirjastada partnerluslepingut Taiga seni, kuni pole moodustatud demokraatlikult valitud valitsust. Vastavalt vajadusele võib see olukord mõjutada ka muid lepinguid. Ainult põhiseadusliku korra taastamist käsitleva usaldusväärse tegevuskava kiire koostamine ning usaldusväärsete ja kaasavate valimiste korraldamine võimaldab ELil Taid jätkuvalt toetada.

5.3.4. Kambodža

EL jälgis hoolikalt inimõiguste ja demokraatiaalast olukorda Kambodžas. Eritähelepanu pöörditi sõna- ja kogunemisvabadusele. Maaga seotud õigused, õigus- ja kohtusüsteemi reform on endiselt kesksel kohal ELi ja valitsuse vahelistes kõnelustes, sealhulgas ELi ja Kambodža ühiskomitee koosolekul 10.–13. märtsil. 22. juulil jõudsid kaks peamist poliitilist parteid kokkuleppele, mis tegi lõpu patiseisule ja rahvussassamblee töö boikoteerimisele opositsiooni poolt. Muret valmistasid aga riigi valimiskomisjoni ja valimisseaduse üle peetavatele läbirääkimistele järgnenud ja nendega seotud vahistamised.

5.3.5. Indoneesia

Presidendi- ja parlamendivalimised ning võimu rahumeelne üleminek kinnitas taas, et Indoneesiat saab võtta piirkonnas demokraatia ja sallivuse eeskujuks.

Partnerlus- ja koostööleping Indoneesiaga jõustus 1. mail. 12. novembril toimunud poliitilise dialoogi kohtumisel, kõrgemate ametnike kohtumisel ja inimõigustealase dialoogi kohtumisel toimunud aruteludes kajastusid sarnased väärtused, huvid ja väljavaated, millele suhted tuginevad. Eesistuja Herman Van Rompuy rõhutas 19. novembril Jakartas Indoneesia uue presidendi Joko Widodoga toimunud kohtumisel vajadust saavutada püsiv relvarahu Ukrainas, samuti vajadust tõhustada rahvusvahelisi jõupingutusi, et hoida ära ekstremismi ja terrorismi levimist. Eesistuja Van Rompuy tervitas Indoneesia rolli nii Ukraina suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse toetamisel kui ka ISILi/Da'eshi hukkamõistmisel.

5.3.6. Filipiinid

President Benigno Aquino kohtus septembris Brüsselis Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuyga ja Euroopa Komisjoni presidendi José Manuel Barrosoga. Juulis kohtus kõrge esindaja / asepresident Manilas Filipiinide välisministriga. Mõlemal nimetatud kohtumisel tõstatati mitmeid erinevaid küsimusi, sealhulgas katastroofiohu vähendamine ja merendusjulgeolekuga seotud arengud. Pärast Bangsamoro kohta üldise kokkuleppe allkirjastamist 2014. aasta märtsis jätkas EL Mindanao rahuprotsessi toetamist, muu hulgas toetades rahvusvahelist järelevalvemeeskonda kodanikukaitse komponendi kaudu ning toetades kolmandate riikide järelevalvemeeskonda.

5.3.7. Vietnam

2014. aastal jätkus kahepoolsete suhete positiivne areng, mis sai alguse alates ELi-Vietnami partnerlus- ja koostöölepingule alla kirjutamisest 2012. aastal ning millest andsid tunnistust sagedased kõrgetasemelised kohtumised ja tihenened koostöö paljudes erinevates valdkondades, mis ulatuvad kaugemale kaubandusest ja arengukoostööst. Hanoi peeti 25. märtsil kõrgetasemelised poliitilised konsultatsioonid kahepoolsete, piirkondlike ja globaalsete küsimuste üle, sealhulgas ELi ja ASEANi teemadel, arvestades Vietnami kui koordinaatori rolli ELi suhetes ASEANiga. Sellele järgnes ELi-Vietnami ühiskomisjoni 26. märtsil toimunud üheksas kohtumine, mis andis võimaluse teha kokkuvõtte ELi-Vietnami üldistest suhetest ja eelkõige ELi -Vietnami partnerlus- ja koostöölepingu ennetähtaegsest rakendamisest. Kõrge esindaja / asepresident ja president José Manuel Barroso külastasid Vietnami 12. ja 25.–26. augustil ning peaminister Nguyễn Tấn Dũng tegi 13.–14. oktoobril visiidi Brüsselisse, kus ta kohtus eesistuja Herman Van Rompuyga, komisjoni presidendi José Manuel Barroso ja parlamendi presidendi Martin Schulziga.

5.3.8. Singapur

Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy külastas Singapuri 17.–18. novembril. Ta kohtus Singapuri presidendi Tony Taniga ja samuti peaminister Lee Hsien Loongiga, kinnitades ELi ja Singapuri vahelisi tihedaid suhteid ja head koostööd.

ELi-Singapuri kõrgemate ametnike kohtumine toimus Singapuris 30. mail. Singapur ja EL tegid kindlaks mitu valdkonda, kus võiks teha tihedamat koostööd, sealhulgas merendusjulgeoleku alal, ning tõid esile valdkondi, mida pidada ASEANi ja ELi vahelises koostöös prioriteetseks.

5.3.9. Malaisia

Juunis toimus Kuala Lumpuris ELi ja Malaisia kõrgemate ametnike kohtumine, et edendada dialoogi paljudes erinevates küsimustes, sealhulgas jätkata läbirääkimisi partnerluse ja koostöö raamlepingu üle ning piirkondliku julgeoleku küsimustes. EL jäi ootama Malaisia saamist ASEANi eesistujariigiks 2015. aastal. EL jätkas surmanuhtluse kaotamise ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi ratifitseerimise propageerimist, jälgides samal ajal tähelepanelikult (aastast 1948 pärineva) mässule õhutamist käsitleva seaduse enneolematut rakendamist 2014. aastal.

5.3.10. Brunei

2014. aastal jätkusid läbirääkimised partnerluse ja koostöö raamlepingu üle. Mais tegi kõrge esindaja / asepresident avalduse, milles väljendas muret, kas Brunei rahvusvahelised inimõigustealased kohustused jäävad kehtima pärast rangemaid karistusi kehtestava uue riikliku karistusseadustiku esimese etapi jõustumist 2014. aastal. ELi ja selle liikmesriigid tõstatasid neid mureküsimusi nii kahepoolsetel kohtumistel kui ka Genfis 2014 aasta mais toimunud ÜRO üldise korrapärase läbivaatamise raames. Rahvusvahelised kohustused, mida uus karistusseadustik näib rikkuvat, puudutavad piinamise keeldu, lapse õigusi, usu- ja veendumusvabadust, sõnavabadust ning naiste diskrimineerimise kaotamist.

5.4. Lõuna-Aasia

5.4.1. Lõuna-Aasia Piirkondliku Koostöö Assotsiatsioon (SAARC)

EL osales vaatlejana SAARCI tippkohtumisel, mis toimus Katmandus (Nepal) 26.–27. novembril 2014. ELi esindas delegatsiooni juht, kes edastas avaistungil sõnumi kõrgelt esindajalt / asepresidendilt. Sõnumis rõhutati, et EL omistab suurt tähtsust SAARCile kui suurepärasele võimalusele edendada ühendusi, integratsiooni ja arengut piirkonnas ning et EL on valmis jätkama organisatsiooni tulevaste ettevõtmiste toetamist.

5.4.2. India

Jätkati jõupingutusi, et tugevdada ELi ja India vahelist strateegilist partnerlust, mis on jõudnud teise aastakümnesse. 2014. aastal vahetusid mõlema poole juhid. Eesistuja Herman Van Rompuy ja India uus peaminister Narendra Modi leppisid novembris Brisbane'is toimunud G20 tippkohtumise raames kokku tippkohtumise korraldamises 2015. aastal. Jaanuaris toimus välispoliitiliste konsultatsioonide käigus kõrgetasemeline ELi ja India dialoog poliitika-, julgeoleku- ning piirkondlikes ja ülemaailmsetes küsimustes. Mais toimus Delhis kõige esimene dialoog tuumarelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise küsimustes. Juunis vaadati New Delhis toimunud ELi ja India ühiskomisjoni 23. istungjärgul läbi kokkuvõtte meie koostööst. Kõrge esindaja ja ELi kõrgemad ametnikud tõstatasid jätkuvalt kohtumistel India partneritega üles kahte Itaalia merejalaväelast puudutava juhtumi, mis on alates 2012. aasta veebruarist lahendamata. Kliimameetmete volinik Connie Hedegaard külastas 2014. aastal Indiat, kes on põhipartner 2015. aasta detsembris Pariisis sõlmitava kliimamuutuste kokkuleppe toetamisel.

5.4.3. Nepal

EL ja Nepal tugevdasid 2014. aastal oma poliitilisi ja majanduslikke suhteid, sealhulgas külastas Nepali peaminister esmakordselt ajaloos ELi. Peaminister Sushil Koirala kohtus eesistuja Herman Van Rompuy ja president José Manuel Barrosoga. EL toetab jätkuvalt Nepali poliitilist ja majanduslikku üleminekut, sealhulgas Nepali püüdlusi leida üksmeel uue põhiseaduse koostamisel, ning märgib, kui oluline on jätkata piirkondlikku koostööd ja integratsiooni Lõuna-Aasia piirkonnas. Oktoobris külastas Nepali arenguvolinik Andris Piebalgs, kes kinnitas, et EL kolmekordistab riigile antavat arenguabi ning et EL toetab Nepali eesmärki saada 2022. aastaks keskmise sissetulekuga riigiks.

5.4.4. Bhutan

EL ja Bhutan tugevdasid veelgi oma suurepäraseid suhteid, sealhulgas toetas EL riigi poliitilist üleminekut, majandusarengut ja eesmärki saada 2020. aastaks abirahadest sõltumatuks. Oktoobris külastas Bhutani arenguvolinik Andris Piebalgs, kes andis teada ELi arenguabi kolmekordistamisest.

5.4.5. Afganistan

Nõukogu võttis 23. juunil vastu 2016. aasta lõpuni Afganistani suhtes kohaldatava uue strateegia, milles pööratakse keskset tähelepanu Afganistani institutsioonide arendamisele ning rõhutatakse rahu, julgeoleku ja piirkondliku stabiilsuse edendamise prioriteete; demokraatia tugevdamist; majandus- ja inimarengu soodustamist ning õigusriigi põhimõtte ja inimõiguste austamise toetamist. Strateegias kohaldatakse terviklikku lähenemisviisi ja sellega luuakse raamistik kõikidele ELi vahenditele ja liikmesriikide mittesõjalisele sekkumisele. ELi eriesindaja Franz-Michael Skjold Mellbinil oli jätkuvalt oluline roll ELi kohaloleku tugevdamisel ja liikmesriikide tegevuse koordineerimise hõlbustamisel Kabulis.

Julgeoleku ülemineku protsess, kaasa arvatud ISAFi vägede väljaviimine, edenes kavakohaselt ning viidi lõpule 2014. aasta lõpuks. Afganistani riiklikud julgeolekujõud (ANSF) võtsid endale vastutuse kogu riigi julgeoleku eest, sealhulgas keerulisel valimiste perioodil. Afganistani riiklikud julgeolekujõud (eelkõige politsei) kandsid järjest raskemaid kaotusi.

Üldine julgeolekuolukord oli jätkuvalt pingeline, kui toimus üha rohkem mässuliste rünnakuid, sealhulgas Kabulis, ja hukkunud tsiviilisikute arv suurenes võrreldes 2013. aastaga 25%. EL toetas tugeva julgeolekukorra loomist, et ISAF saaks täide viia kindla toetusmissiooni järelmeetmeid.

Presidendivalimiste käigus tegi EL tihedat koostööd ÜRO, USA ja teiste rahvusvaheliste partneritega. EL toetas ÜRO ja USA vahendusel saavutatud kokkuleppe sõlmimist, mis tõi kaasa hääletamistulemuste täieliku kontrollimise ja rahvusliku ühtsuse valitsuse moodustamise ning mille tulemusena välditi poliitilise kriisi tekkimist. 29. septembril asus ametisse president Ashraf Ghani, kelle dekreediga nimetati tegevjuhiks Abdullah Abdullah. EL lähetas riiki valimiste hindamise meeskonna, kuhu kuulus 15 rahvusvahelist eksperti ja mida juhtis peavaatleja Euroopa Parlamendi liige Thijs Berman.

Detsembris toimunud Londoni konverentsil tervitas EL valitsuse ambitsioonikat reformikava, sealhulgas esimesi samme terava riigitulukriisi lahendamisel, korruptsioonivastase võitluse meetmete kehtestamisel ja kohtusüsteemi reformimisel. President Ghani kinnitas oma kavatsust viia võimalikult kiiresti lõpule läbirääkimised ELi ja Afganistani partnerlus- ja arengukoostöö lepingu üle.

EL tegi 2014. aastal tõsiste inimõiguste rikkumiste kohta mitmeid avalikke avaldusi, mille ELi eriesindaja kooskõlastas ELi liikmesriikidega. EL väljendas muret, et mässuliste rünnakute ja ebakindla julgeolekuolukorra tõttu on hukkunud palju tsiviilelanikke. EL tegi ka mitu avaldust, milles rõhutas, et on kindlalt ja põhimõtteliselt surmanuhtluse vastu.

ELi politseimissioon Afganistanis (EUPOL Afghanistan) toetas 2014. aastal Afganistani siseministeri institutsioonilise reformi läbiviimist, Afganistani riikliku politsei professionaalsuse suurendamist ning politsei ja kriminaalõigusasutuste vaheliste sidemete parandamist. EUPOL aitas töötada välja riikliku politseistrateegia (2014–2018) ja riikliku politsei tegevuskava, millele on alla kirjutanud Afganistani siseminister. Politseikolledži ja Kuritegevuse Ohjamiskeskuse uute hoonete ehitamise lõpuleviimine oli oluline verstapost juhtimise ülevõtmisel Afganistani poolt. Kohtusüsteemis oli EUPOLil oluline roll parlamendi poolt vastu võetud muudetud kriminaalmenetlusseadustiku viimistlemisel. Kogu 2014. aasta jooksul puutus missioon oma tegevusvaldkondades kokku ebastabiilse julgeolekuolukorraga. 17. jaanuaril Kabuli restoranis toimunud terrorirünnakus sai surma 21 tsiviilisikut, sealhulgas missiooni Taani liige ja EUPOLi heaks töötava Ühendkuningriigi julgeolekumeeskonna liige. Nõukogu pikendas 16. detsembril 2014 missiooni volitusi 2016. aasta lõpuni.

5.4.6. Pakistan

EL jätkas Pakistaniga tihedat koostööd 2012. aastal vastu võetud ELi-Pakistani viieaastase koostöökava raames. ELi ja Pakistani strateegilise dialoogi teine kohtumine toimus 25. märtsil Brüsselis, kui kohtusid kõrge esindaja ning Pakistani välis- ja julgeolekupoliitika nõunik Sartaj Aziz. 24. juunil toimus Islamabadis ühiskomisjoni koosolek, millele eelnesid vahetult inimõigusi ja kaubandust käsitlevate allrühmade koosolekud. Ühiskomisjonis lepidi kokku, et algatatakse energia- ja inimõigustealaseid kohalikke dialooge. Juunis külastas Pakistani ELi eriesindaja massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise alal Jacek Bylica, et alustada ELi-Pakistani dialoogi massihävitusrelvade leviku tõkestamise teemal. 20. oktoobril toimus Brüsselis tagasivõtmise ühiskomitee kolmas koosolek, et vaadata läbi ELi ja Pakistani vahelise tagasivõtulepingu (2010) rakendamine.

Alates 1. jaanuarist 2014 hakkas Pakistan saama kasu ELi soodustuste süsteemist GSP+, mis annab Pakistanile soodusjuurdepääsu ELi turule ning mida kohaldatakse juhul, kui riik täidab reaalselt 27 rahvusvahelist põhikonventsiooni inimõiguste, töötajate õiguste, keskkonnakaitse ja hea valitsemistava valdkonnas.

EL jätkas Pakistaniga inimõigustealaste küsimuste käsitlemist dialoogi ja koostöö kaudu. Lisaks inimõiguste allrühmale külastas Pakistani esimest korda 26.–29. oktoobril ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis²¹.

5.4.7. Bangladesh

EL jätkas koostööd Bangladeshi, USA ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooniga (ILO), et rakendada jätkusuutlikkuse kokkulepet, milles lepidi kokku 2013. aasta juulis pärast Rana Plaza ärihoone surmajuhtumitega lõppenud kokkuvarisemist ning mille eesmärk on parandada Bangladeshi valmisriiete tööstuses töötingimusi ning tervishoiu- ja ohutusnõudeid. 20. oktoobril toimus Brüsselis kõrgetasemeline läbivaatamiskoosolek, kus leidis taas kinnitust kõnealustes valdkondades võetud kohustuste kiire täitmine.

9. jaanuaril tegi kõrge esindaja ELi nimel avalduse, milles mõisteti hukka 5. jaanuari valimiste eel toime pandud vägivallaaktid ning avaldati kahetsust, et läbipaistvate, kaasavate ja usaldusväärsete valimiste läbiviimiseks soodsad tingimused ei realiseerunud. Ta kutsus kõiki osapooli tungivalt üles hoiduma vägivallast ning alustama tõelist dialoogi, et leppida kokku mõlemale poolele vastuvõetav edasiliikumistee demokraatliku vastutuse tugevdamiseks ning läbipaistvate, kaasavate ja usaldusväärsete valimiste läbiviimiseks. Valimistega seonduvad asjaolud aitasid kaasa polariseerunud poliitilise kliima kujunemisele, meediavabaduse piiramisele ja kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kahanemisele.

²¹ Euroopa Parlament võttis 2014. aastal vastu kolm resolutsiooni, milles keskenduti Pakistani piirkondlikule rollile ja poliitilistele suhetele ELiga (2013/2168(INI)), viimastele tagakiusamisjuhtumitele Pakistanis (2014/2694(RSP)) ja jumalateotust käsitlevatele seadustele (2014/2969(RSP)).

Vastusena Bangladeshis „rahvusvahelise kriminaalkohtu” tehtud mitmele otsusele mõista 1971. aasta Vabastussõja ajal sõjakuritegude eest süüdi mõistetud isikud surma, kordas EL oma täielikku vastuseisu surmanuhtluse kasutamisele mis tahes asjaoludel ning kutsus Bangladeshis ametivõime üles kehtestama moratooriumi surmanuhtluse kasutamisele, mis on esimene samm selle kaotamise suunas²².

5.4.8. Sri Lanka

Sri Lanka suhtes kohaldatavas ELi poliitikas olid esikohal leppimisprotsess ja inimõigused. Oma 21. märtsi järeldustes tuletas Euroopa Ülemkogu meelde, et on pühendunud vastutuse, lepituse ja universaalsete inimõiguste tagamisele Sri Lankal. Ülemkogu kutsus samuti üles võtma ÜRO Inimõiguste Nõukogu vastu resolutsiooni Sri Lanka kohta, mis näeks ette mõlema poole poolt sõja ajal väidetavalt toime pandud sõjakuritegude rahvusvahelise uurimise.

2014. aasta märtsis toimunud ÜRO Inimõiguste Nõukogu istungil kaastoetasid ELi liikmesriigid (koos Ameerika Ühendriikidega) resolutsiooni, milles kannustati Sri Lanka valitsust tegema edusamme leppimisel ning uurima väidetavaid rahvusvaheliste inimõigusi käsitlevate õigusaktide rikkumisi ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi. Resolutsiooniga anti samuti ÜRO inimõiguste ülemvolinikule ülesanne viia läbi mõlema poole poolt väidetavalt toime pandud tõsiste inimõiguste rikkumiste ja kuritarvitamiste ning sellega seotud kuritegude põhjalik uurimine Sri Lankal. Sarnaselt teiste rahvusvaheliste partneritega on EL kutsunud Sri Lanka valitsust üles tegema uurimise läbiviimisel täielikku koostööd, et lahendada vastutuse küsimusi, mis on oluline samm tõelise leppimise edendamiseks.

EL tegi 2014. aastal avaldusi, mis puudutasid moslemikogukonna vastaseid rünnakuid (20. juunil), ÜRO uurimisrühma määramist Sri Lankal (1. juulil) ning valitsusvälistele organisatsioonidele ja sõnavabadusele seatud piiranguid (23. juulil).

²² Euroopa Parlament võttis vastu kaks resolutsiooni inimõiguste rikkumiste kohta Bangladeshis: resolutsioon hiljutiste valimiste kohta Bangladeshis (2014/2516(RSP)) ja resolutsioon inimõiguste rikkumiste kohta Bangladeshis (2014/2834(RSP)).

5.4.9. Maldiivid

22. märtsil korraldati teised demokraatlikud mitmeparteilised valimised riigi ajaloos. Need leidsid aset poliitilise kriisi ajal, mis oli tekitanud ebakindluse edasise demokratiseerimise suhtes Maldiivil. ELi valimisvaatlusmissioon leidis, et hoolimata ülemkohtu sekkumisest ja temapoolsest valimiskomisjoni vastu suunatud tegevusest valimistele eelnenud nädalatel olid valimised hästi korraldatud. Alates 2013. aastal toimunud presidendivalimistest ning 2014. aastal toimunud kohalike omavalitsuste ja parlamendi valimistest on kogu võim (seadusandlik, täidesaatev ja kohtuvõim) läinud tagasi endise presidendi Maumoon Abdul Gayoomi pere ümber koondunud poliitilise rühmituse kätte ning see tekitab muret demokraatia tugevdamise tuleviku pärast²³.

5.5. Vaikse ookeani piirkond

5.5.1. Austraalia

Tuginedes 2011. aasta septembris toimunud president José Manuel Barroso ja 2011. aasta oktoobris toimunud kõrge esindaja / asepresidendi visiitidele, jätkasid EL ja Austraalia arvamustevahetust ja dialoogi koostöö laiendamiseks välisasjade ja julgeoleku ning kriisiohjamise, arenguabi ja ülemaailmsetes küsimustes. 16. novembril toimus Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy ja peaminister Tony Abbotti kahepoolne kohtumine, mille käigus nad arutasid kahepoolseid küsimusi (raamleping, vabakaubanduslepingu väljavaated) ja Ukraina küsimust, mille osas toimub tihe koostöö. Euroopa välisteenistus ja Austraalia allkirjastasid ka kokkuleppe diplomaatiliste aramusvahetuste kohta.

Pärast seda kui 2011. aasta oktoobris võeti vastu volitused ELi ja Austraalia vahelise ulatusliku raamlepingu sõlmimiseks, jätkati aastase vaheaja järel läbirääkimisi, mis viidi aasta lõpuks peaaegu lõpule.

²³ Euroopa Liidu valimisvaatlusmissiooni lõplik aruanne, Maldiivid 2014.

11. detsembril toimus Canberras poliitikajuhtide tasandil peetav ELi ja Austraalia julgeoleku- ja strateegiline dialoog, millel oli tihe päevakord, hõlmates muu hulgas julgeolekuküsimusi Aasia ja Vaikse ookeani piirkonnas, merendusjulgeolekut, Venemaad/Ukrainat, Iraani, Süüriat/Iraaki/ISILi/Da'eshi, Lähis-Ida rahuprotsessi, Afganistani, terrorismivastast võitlust, küberjulgeolekut ja koostöö tegemist kriisiohjamise valdkonnas. Euroopa Liidu Sõjalise Komitee (ELSK) esimees kindral Patrick de Rousiers tegi oma esimese visiidi Austraaliasse kõrgetasemelise arutelu pidamiseks kaitseministeeriumiga. 28. aasta oktoobris toimus regulaarne kolmepoolne kohtumine (EL, Austraalia ja Uus-Meremaa) Vaikse ookeani teemal. EL ja Austraalia pidasid novembris Brüsselis ka esimese dialoogi terrorismivastase võitluse küsimuses.

EL ja Austraalia pidasid läbirääkimisi raamlepingu üle, mis käsitleb Austraalia osalemist ELi kriisiohjamisoperatsioonides²⁴. Austraalia on kutsutud osalema mitmes ÜJKP missioonis ja operatsioonis ning esimest korda osales ta ühes, andes missiooni EUCAP Nestor käigus Seišellidele väärtuslikke juriidilisi ekspertteadmisi.

5.5.2. Uus-Meremaa

Aasta vältel toimusid arvamustevahetused geopoliitiliselt olulistes ja vastastikust huvi pakkuvates küsimustes. Peaminister John Key ning president José Manuel Barroso ja eesistuja Herman Van Rompuy kohtusid 25. märtsil Haagis tuumajulgeolekualase tippkohtumise raames ning esitasid ühisdeklaratsiooni ELi ja Uus-Meremaa partnerluse süvendamise kohta.

Ühisdeklaratsioonis on muu hulgas esitatud kokkulepe kaaluda kaubandus- ja majandussuhete edendamise võimalusi, sealhulgas tingimused läbirääkimiste võimalikuks alustamiseks, et liberaliseerida veelgi rohkem ELi ja Uus-Meremaa vahelist kaubandust ja investeerimist.

²⁴ Leping allkirjastati 22. aprillil 2015.

Kõrge esindaja / asepresident kohtus 24. juunil Brüsselis välisministri Murray McCullyga ning nad teatasid 30. juulil Palaus Vaikse ookeani saarte foorumi raames, et on viinud lõpule läbirääkimised esimese põhjaliku ja õiguslikult siduva lepingu, s.t suhteid ja koostööd käsitleva partnerluslepingu üle.

16. novembril Brisbane'is toimunud G20 tippkohtumise raames kohtus president Jean-Claude Juncker ametisse tagasi valitud peaministri John Keyga. Välisminister Murray McCully esimene kohtumine kõrge esindaja / asepresidendiga toimus 2. detsembril Brüsselis, kus kinnitati otsust laiendada ELi-Uus-Meremaa partnerlust ja kooskõlastada põhjalikumalt julgeolekuküsimusi aastatel 2015–2016, kui Uus-Meremaa osaleb ÜRO Julgeolekunõukogu töös.

ELi ja Uus-Meremaa esimene ametlik julgeolekualane dialoog poliitikajuhtide tasandil toimus 12. detsembril Wellingtonis.

Raamlepingule Uus-Meremaa osalemise kohta ELi kriisiohjamisoperatsioonides kirjutati alla Brüsselis 18. aprillil 2012 ning seejärel kutsuti Uus-Meremaad osalema mitmes ÜJKP missioonis ja operatsioonides. Uus-Meremaa merepatrull ja luureõhusõidukid osalesid oktoobris ja novembris operatsioonides EUVNAFOR Atalanta.

Aprillis külastas volinik Andris Piebalgs koos välisminister Murray McCullyga Vaikse ookeani piirkonda. Esmane eesmärk oli hinnata ELi ja Uus-Meremaa Vaikse ookeani piirkonna energiapartnerluse raamistikku kuuluvate ühiste projektide rakendamisel tehtud edusamme; energiapartnerlus käivitati 2013. aasta märtsis Vaikse ookeani piirkonna energia tippkohtumisel Aucklandis.

5.5.3. Fidži

Fidži naasmist demokraatia juurde kindlustati 17. septembril korraldatud parlamendivalimistega, mis olid esimesed pärast 2006. aastal toimunud sõjalist riigipööret. Valimised olid tehniliselt hästi ette valmistatud ja andsid valijatele tegeliku valikuvõimaluse. EL osutas tehnilist abi valimiste läbiviimiseks ning saatis laiemat rahvusvahelist järelvalvetegevuse raames valimiste hindamiseks kohapeale valimiseksperdi missiooni.

EL lähetas ka kontrollimissiooni Cotonou lepingu artikli 96 kohaste nõuetega seotud olukorra hindamiseks. Pärast nimetatud missiooni otsustas EL novembris lõpetada nn sobivate meetmete (sanktsioonide) kohaldamine Cotonou lepingu artikli 96 ja arengukoostöö rahastamisvahendi artikli 37 alusel ning jätkata Fidžiga taas täiel määral arengukoostööd. Inimõiguste valdkonna tähelepanelik jälgimine ja toetamine tagatakse muu hulgas uuendatud poliitilise dialoogi ja ELi finantsabi alase programmitöö kaudu.

5.5.4. Saalomoni Saared

Parlamendivalimised toimusid 19. novembril ning seejärel valisid parlamendi uue koosseisu liikmed 9. detsembril piisava häälteenamusega uue peaministri Manasseh Sogavare. 2014. aasta valimised viidi läbi rahumeelselt, suhteliselt väikeste julgeolekualaste vahejuhtumitega. Need valimised kujutavad endast olulist verstaposti, mis kinnitab stabiilsuse taastamist ja edusamme, mida on saavutatud demokratiseerimise, hea valitsemistava ja inimõiguste valdkonnas pärast Saalomoni Saarte piirkondliku abimissiooni (RAMSI) käivitamist 2003. aastal. ELi toetus oli ette nähtud valijate registri ajakohastamiseks. Samuti rahastas EL meetmeid, mis suurendavad üldsuse teadlikkust valimistest üldiselt ja eelkõige naiste osalust, ning samuti tehnilist abi erakondade aususe seaduse rakendamise määruse koostamiseks.

5.5.5. Piirkondlikud küsimused

EL jätkas dialoogi ja partnerluse tugevdamist Vaikse ookeani saarte riikide ja nende piirkondlike organisatsioonidega. Kõrge esindaja / asepresident osales juulis Belaus Kororis toimunud Vaikse ookeani saarte foorumi (PIF) 45. kohtumisel ning volinik Andris Piebalgs esindas ELi septembris Apias (Samoa) ÜRO kolmandal rahvusvahelisel konverentsil, millel käsitleti arengumaade hulka kuuluvate väikeste saareriikide teemat. Nimetatud konverentsil kirjutasid 21 väikest saareriiki (10 Vaikse ookeani ja 10 Kariibi mere riiki ning Cabo Verde) Cotonou lepingu alusel alla aastaid 2014–2020 hõlmavatele riiklikele soovituskavadele (kokku umbes 340 miljonit eurot). Paapua Uus-Guinea kohaldab ELi – Vaikse ookeani piirkonna laiaulatuslikku majanduspartnerluslepingut ajutiselt alates 20. detsembrist 2009 ja Fidži alates 28. juulist 2014.

6. Aafrika

6.1. Aafrika Liit

Tihenev koostöö Aafrika Liidu, ÜRO ja teiste piirkondlike organisatsioonidega on hakanud stabiliseerima mitmeid konflikte ning vilju on hakanud andma püsiv rõhuasetus selliste tugevate institutsioonide loomise tähtsusele, mis suudavad tugevdada demokraatiat, inimõigusi ja õigusriiki.

2014. aasta aprillis Brüsselis toimunud ELi–Aafrika neljandal tippkohtumisel kinnitasid riigijuhid taas Aafrika rahutagamisrahastu kaudu antava ELi toetuse jätkumist Aafrika rahu ja julgeoleku struktuurile ning potentsiaali varustuse, koolituse ja nõustamise suurendamiseks. EL teatas operatsiooni EUFOR RCA käivitamisest. Kõrge esindaja / asepresidendi korraldatud merendusjulgeoleku alasel kohtumisel ja täiskogu istungi sõnavõttudes rõhutati operatsiooni Atalanta käigus saadud väärtuslikke kogemusi ning Lääne-Aafrika riikide suurt huvi ELi uue Guinea lahe strateegia vastu. ÜRO peasekretäri Ban Ki-mooni kohalolek edastas tugeva sõnumi ELi, Aafrika Liidu ja ÜRO vahelise koostöö ulatusest. Kahepoolsed kohtumised etendasid samuti olulist rolli kahe mandri vaheliste suhete tugevdamisel.

Üldiselt võib tõdeda, et tippkohtumine andis ELi ja Aafrika suhetele positiivse hoo ning lõi tugeva aluse tulevasele dialoogile ja koostööle. Tippkohtumisel avaldati deklaratsioon, milles kinnitati pühendumist 2007. aastal vastu võetud Aafrika–ELi ühisstrateegia eesmärkide elluviimisele. Aastaid 2014–2017 hõlmavas tegevuskavas määratleti uuesti peamised ühised prioriteedid ja ühistegevuse valdkonnad. ELi nähakse endiselt Aafrika jaoks kõige olulisema partnerina kõigis olulistest valdkondades, sealhulgas rahu ja julgeoleku küsimustes.

Aafrika Liidu rahu- ja julgeolekunõukogu ning ELi poliitika- ja julgeolekukomitee pidasid 15. mail 2014 Brüsselis oma seitsmenda kohtumise²⁵.

²⁵ Kohtumine andis võimaluse viia läbi avatud ja hästistruktureeritud arutelu, mis käsitles i) kriisiolukordi ning rahu ja julgeolekut ohustavaid tegureid Sahelist Aafrika Sarve piirkonnani, hõlmates konflikte Lõuna-Sudaanis, Malis/Sahelis ja Kesk-Aafrika Vabariigis ning samuti valdkondadevahelisi küsimusi nagu väike- ja kergrelvade levik, terrorism, piirid ja ränne; ii) Aafrika suutlikkuse suurendamise tõhustamist rahu ja julgeoleku valdkonnas; iii) kahe rahu- ja julgeolekunõukogu vahelise koostöö tõhustamist. Lisaks teavitati mõlemat rahu- ja julgeolekunõukogu Euroopa rahu ja julgeoleku olukorra kohta (Ukraina).

Komisjon võttis 2014. aastal vastu ka Aafrika rahutagamisvahendi 2014.–2016. aasta tegevusprogrammi, mille rahastamispakett on 750 miljonit eurot, millest 325 miljonit eurot pärineb EAFi üleminekurahastust, millega toetatakse peamiselt 2014. aastal käimasolevaid rahu toetamise operatsioone. 2014.–2016. aasta tegevusprogrammi üldine suunitlus on valdavalt kooskõlas eelmiste Aafrika rahutagamisvahendi tegevusprogrammidega. Otsesteks abisaajateks on endiselt Aafrika Liit ning piirkondlikud majandusühendused/piirkondlikud mehhanismid, ligi 90% rahalistest vahenditest antakse Aafrika juhitud rahu toetamise operatsioonide toetamiseks ning ülejäänud rahaliste vahenditega toetatakse Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri väljatöötamist ning kohese mõjuga meetmeid, mille eesmärk on konfliktide ennetamine ja kriisiohjamine²⁶.

EL jätkas 2014. aastal Aafrika rahutagamisvahendi abil toetuse osutamist Aafrika Liidu juhitud missioonidele:

- AMISOM Somaalias: alates missiooni käivitumisest 2007. aastal on Aafrika rahutagamisvahendist missiooni hüvanguks eraldatud peaaegu 771,1 miljonit eurot, mis muudab ELi üheks suurimaks AMISOMi toetajaks.
- MISCA Kesk-Aafrika Vabariigis: ELi esialgse rahastamise suurus oli 50 miljonit eurot ja EL kohustus eraldama täiendavalt 75 miljonit eurot. ÜRO mitmemõõtmeline rahuvalveoperatsioon Kesk-Aafrika Vabariigis (MINUSCA) võttis 15. septembril üle vastutuse Aafrika juhitud missioonilt MISCA. MINUSCA ei saa siiski enne 2015. aasta maid oma ambitsioonikat mandaati täita.

²⁶ 2014.–2016. aasta tegevusprogrammis nähti ette järgmised peamised muudatused: i) vajadus koostada väljumisstrateegiad ja suurendada rahalise koormuse jagamist pikaajaliste rahuoperatsioonide puhul; ii) Aafrika rahutagamisvahendiga antav toetus Aafrika rahu ja julgeoleku struktuurile ning suutlikkuse suurendamisele orienteeritakse ümber, suurendades sihtotstarbelist toetust ja järkjärguliselt vähendades üldist toetust personalikulude katteks; samuti lihtsustatakse ELi otsuste tegemise menetlust, et muuta see kiiremaks ja tõhustada reageerimist.

EL toetas 2014. aastal ka mitmeid Aafrika vahendusosalaseid algatusi Aafrika rahutagamisvahendi varase reageerimise mehhanismi raames, mis hõlmasid Ida-Aafrika järvede piirkonna rahvusvahelise konverentsi ühist kontrollimehhanismi, mille ülesandeks on taastada ja edendada usaldust Kongo Demokraatliku Vabariigi ja tema naaberriikide vahel; Valitsustevahelise Arenguameti (IGAD) vahendusprotsess Lõuna-Sudaanis ning Ida- ja Lõuna-Aafrika/Ida-Aafrika ühenduse ühisturu (COMESA ja EAC) ühist algatust, et toetada rahumeelseid valimisi Burundis.

6.2. Lääne-Aafrika

Pärast kümme aastat ühiselt tehtud tööd viidi 30. juunil 2014 lõpule läbirääkimised ELi – Lääne-Aafrika majanduspartnerluslepingu üle. Leping hõlmab kaubavahetust hiljuti vastu võetud ECOWASi ühise välistariifi alusel ja arengukoostööd ning selles on teenuste ja kaubanduse eeskirju käsitlevate peatükkide läbivaatamise klauslid. ECOWASi riikide juhid on andnud Lääne-Aafrika pealäbirääkijatele korralduse astuda kõik vajalikud sammud majanduspartnerluslepingu allkirjastamise ja rakendamise protsessi kiireks alustamiseks. Lepinguga asendatakse ajutised ratifitseerimata/kohaldamata jäänud Côte d'Ivoire'i ja Ghanaga sõlmitud majanduspartnerluslepingud, millest esimesele kirjutati alla 2008. aastal ja teine jäi allkirjastamata.

27. novembril 2014 toimus Abujas ELi–ECOWASi ministrite iga-aastane poliitiline dialoog, mille käigus arutati mitmeid vastastikust huvi pakkuvaid küsimusi, sealhulgas piirkondlikud rahu- ja julgeolekualased arengud, piirkondliku programmitöö küsimused ja läbirääkimised majanduspartnerluslepingu üle.

6.2.1. Julgeolek ja areng Sahelis

Kogu 2014. aasta vältel jätkus Saheli julgeolekut ja arengut käsitleva ELi strateegia rakendamine ning selle läbivaatamisel (mis toimus 2013. aastal) ilmn sid konkreet sed edusammud ja tulemused kõigis neljas strateegia suunas: poliitilised aspektid, arenguaspektid, julgeolek ning vägivaldse ekstremismi vastane võitlus. Tunnistati, et julgeoleku ja arengu vaheline seos peaks jääma Sahelis läbiviidavate ELi poliitikate ja operatsioonide keskmesse ning et strateegia rakendamine peaks hõlmama ka Burkina Fasot ja Tšaadi. Sellega seoses töötatakse välja uut piirkondlikku tegevuskava, mis hõlmab järgmisi samme Saheli strateegia rakendamiseks.

Kogu aasta vältel pöörati üha enam tähelepanu rahvusvahelisele koordineerimisele ja sünergiatele teiste partnerorganisatsioonidega, eelkõige ÜRO, Aafrika Liidu ning Lääne-Aafrika Riikide Majandusühendusega (ECOWAS). Tähelepanu pöörati Bamako platvormile, mis käivitati pärast ÜRO, ELi ja Maailmapanga kõrgetasemelist visiiti piirkonda 2013. aastal ning millega loodi kooskõlastusmehhanism rahastajate jaoks ning eelkõige ÜRO, Aafrika Liidu ja ELi jaoks. Samuti on rõhuasetus Nouakchott'i protsessil,²⁷ mis on paljulubav seoses Aafrika Liidu ja Alžeeria osalemisega julgeolekuvaldkonnas, ning samuti G5 protsessil, mis on asjaomase viie riigi poolt tehtud oluline samm probleemide osas vastutuse võtmiseks²⁸.

²⁷ Aafrika Liidu juhitud protsess, mis käivitati 2013. aasta märtsis; eesmärgid hõlmavad julgeolekualase koostöö tõhustamist ning Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri kasutuselevõtmist Saheli-Sahara piirkonnas. Nouakchott'i raamistikus kohtuvad Saheli-Sahara piirkonna 13 riigi luure- ja julgeolekuteenistuste juhid, kohtumised toimuvad korrapäraselt iga kahe kuu järel Aafrika Liidu egiidi all ning välisministrid kohtuvad korrapäraselt iga kolme kuu järel.

²⁸ Mauritania, Mali, Niger, Tšaadi ja Burkina Faso.

6.2.2. Mauritaania

EL lähetas 2014. aasta juunis Mauritaaniasse valimiseksperide missiooni presidendivalimisteks. Missioon tegi kokkuvõtte, et valimisprotsess toimus vastavalt tunnustatud standarditele. Ekspertidid esitasid mitmeid soovitusi valimisprotsessi parandamiseks tulevaste valimiste ajal.

President Mohamed Ould Abdel Azizi teine ametiaeg algas lootustandvate märkidega poliitilisest stabiilsusest ja võtmetähtsusega poliitikate elluviimise jätkumisest. Stabiilsuse kinnistumist ja majanduskasvu jätkumist ohustavad siiski vägivaldse islami radikaliseerumine, sotsiaalsete ja etniliste lõhede süvenemine ning ebastabiilne piirkondlik kontekst. EL jälgib Mauritaaniaga peetava korrapärase poliitilise dialoogi kontekstis tähelepanelikult sotsiaalseid, etnilisi ja religioosseid pingeid, mis 2014. aasta teisel poolaastal teravnesid.

Mauritaania sai 2014. aasta jaanuaris Aafrika Liidu eesistujaks ning 5+5 dialoogi kaaseesistujaks ja Araabia Riikide Liiga ministrite nõukogu eesistujaks. Seetõttu on riik piirkondlikes küsimustes olnud proaktiivne²⁹.

ELi ja Mauritaania suhetes saab esile tõsta artikli 8 kohast poliitilist dialoogi (2014. aasta mai ja detsember), ELi eriesindaja Sahelis visiite jaanuaris ja detsembris ning volinik Andris Piebalgsi visiiti veebruaris; 2014.–2020. aasta riikliku sihtprogrammi allkirjastamist juunis ning kalandusprotokolli pikendamiseks läbirääkimiste käivitamist mais.

²⁹ President Aziz oli koos ELiga 2014. aasta aprillis Brüsselis toimunud ELi–Aafrika neljanda tippkohtumise eesistuja. Tõendina oma osalemisest Aafrika küsimustes teatas Mauritaania, et osaleb MINUSCAs ning et tema panuseks on ligikaudu 900 sõjaväelast, kes lähetatakse 2015. aastal. Saheli küsimustes osaleva partnerina käivitas Mauritaania 2014. aasta veebruaris koos Nigeri, Mali, Burkina Faso ja Tšaadiga G5 Saheli piirkonna algatuse, mille eesmärk on kindlaks määrata asjakohaseid lahendusi konkreetsetele Saheli probleemidele, ühendades tihedalt julgeoleku ja arengu küsimusi sarnaselt ELi Saheli strateegiaga.

6.2.3. Mali

EL on alates poliitilise ja julgeolekukriisi algusest Malis (2012. aasta jaanuaris toimus riigi põhjaosas mäss ja järgmise aasta märtsis riigipööre) järjepidevalt toetanud Mali territoriaalset terviklikkust, tagasipöördumist põhiseadusliku korra juurde ja kriisi poliitilist lahendamist dialoogi kaudu. EL kasutas ELi ulatuslikul reageerimisel Mali kriisile kõiki tema käsutuses olevaid vahendeid.

Pärast läbipaistvate presidendi- ja parlamendivalimiste korraldamist 2013. aastal, mille läbiviimist EL ja teised rahvusvahelised partnerid vaatlesid, andis EL olulist toetust üleminekuprotsessile, mille tulemusel taastati põhiseaduslik tavaolukord, rahu ja kord. 15. mail 2013 lubati Brüsseli kõrgetasemelisel doonorite konverentsil anda Malile rohkem kui 3,25 miljardit eurot. EL üksi lubas aidata 1,28 miljardi euroga, sealhulgas eelarvetoetus. 2014. aasta septembris toimunud viimasel järeelmeetmeid käsitlenud kohtumisel tehti kokkuvõte, mille kohaselt on pool kõnealusest summast makstud/eraldatud. Lisaks on komisjon andnud märkimisväärsel tasemel humanitaarabi.

EL andis julgeoleku valdkonnas – nii individuaalselt kui koos teistega – eelkõige alates 2013. aasta jaanuarist, olulise tähtsusega toetust võitluseks terrorirühmituste vastu. EL käivitas sõjalise väljaõppemissiooni (EUTM Mali), et aidata Mali sõjaväel läbi viia ümberkorraldusi ning suurendada oma suutlikkust. EUTM Mali on seni andnud väljaõppe kuuele Mali relvajõudude pataljonile.

2014. aasta aprillis loodi uus ÜJKP tsiviilmissioon EUCAP Sahel Mali. Missiooni juht ja tema põhimeeskond lähetati juulis, et valmistada ette missiooni käivitamine 2015. aasta alguses³⁰.

EL on samuti aktiivselt osalenud kaasvahendajana (koos ÜRO, Aafrika Liidu, ECOWASi ja Islami Koostöö Organisatsiooniga) Alžiiris peetavates rahukõnelustes, millel käsitletakse Põhja-Malit ja mis algasid 2014. aasta juulis. EL on võtnud kohustuse osaleda järelvalvekomitees, mis jälgib rahulepingu rakendamist.

EL on täielikult pühendunud sellele, et toetada Mali ülesehitamist ja taastumist pärast riigi tagasipöördumist põhiseadusliku korra juurde³¹.

6.2.4. Niger

Viimastel aastatel valitsenud suhtelisele siseriiklikule stabiilsusele esitasid väljakutse valitsuses 2013. aasta augustis toimunud ümberkorraldused, mis tõi kaasa muudatused poliitilistes liitudes. Poliitilised pinged suurenesid kogu 2014. aasta jooksul ning neile lisandusid tänavademonstratsioonid, aeg-ajalt esinevad vägivaldsed vastasseisud ja tupikseis riigi assamblees. Korrapäraselt toimub poliitiline dialoog, mis hõlmab paljusid siseriiklikke ja piirkondlikke küsimusi.

³⁰ Missiooni raames antakse väljaõpet ja nõuandeid sisejulgeoleku teenistustele (eripolitseiüksus, riiklik politsei ja rahvuskaart), pöörates erilist tähelepanu inimressursside haldamisele ja suutlikkuse arendamisele. Missiooni peamine eesmärk on aidata taastada institutsioonilist sidet Mali julgeolekujõudude ja poliitiliste ametiasutuste vahel, luues sel eesmärgil julgeolekujõududes läbipaistva, professionaalse ja teenustele orienteeritud juhtimissüsteemi. Missiooni algne mandaat kehtib kaks aastat. Missiooni koosseisu kuulub 80 rahvusvahelist eksperti ja selle asukohaks on Bamako.

³¹

Niger oli 2014. aastal erinevate terrorirünnakute ohvriks, mis põhjustasid mitmeid inimkaotusi.

Boko Harami põhjustatava vägivalda ülekandumine Nigeeriast Nigerisse põhjustab Nigeri ametivõimude jaoks tõsist julgeoleku- ja humanitaaralast muret. Selle tulemusena osaleb Niger aktiivselt rahvusvahelistes jõupingutustes, mille eesmärk on tõhustada julgeolekut Nigeerias.

ELi ja Nigeri suhetes saab esile tõsta 2014.–2020. aasta riikliku sihtprogrammi allkirjastamist juunis ning Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy visiiti Niameysse (veebruar 2014) ja ELi eriesindaja Sahelis Michel Dominique Reveyrand-de Menthoni visiiti (5.–6. november 2014).

EUCAP Sahel Niger viis 2014. aasta juulis lõpule oma esimese mandaadi täitmise. Nõukogu otsustas kohandada ja pikendada mandaati 2016. aasta juulini. 2014. aasta teisel poolaastal viisid missioon ja ELi teised vahendid läbi hulgaliselt ühiseid tegevusi ja tõhustasid oma tegevust väljaspool pealinna Niameyd, pöörates erilist tähelepanu Nigeri omavastutuse suurendamisele ja missiooni saavutuste jätkusuutlikkusele.

6.2.5. Burkina Faso

27 aastat võimul püsinud president Blaise Compaoré sunniti oktoobris ametist lahkuma ja riigist põgenema, mille põhjuseks olid ulatuslikud protestid ja ühiskondlikud rahutused, mis puhkesid pärast tema otsust muuta põhiseadust ja taas kandideerida 2015. aastal toimuvatel presidendivalimistel. Pärast rahutusi ja kaks nädalat kestnud sõjaväevõimu, kiitsid kõik sidusrühmad (sealhulgas poliitilised erakonnad ja kodanikuühiskond) heaks üleminekuharta ja nimetasid üleminekupresidendina ametisse tsiviilisiku Michel Kafando. EL märkis, et toetab rahumeelset demokraatlikku üleminekut ja rahvusvahelise üldsuse jõupingutusi, eelkõige Aafrika Liidu/CEDEAO/ONU missiooni jõupingutusi, üleminekuprotsessi lihtsustamiseks.

Välisasjade nõukogu otsustas 17. märtsil laiendada ELi Saheli strateegiat nii, et see hõlmaks ka Burkina Fasot. Seejärel lähetati mais riiki Euroopa välisteenistuse, arengu ja koostöö peadirektoraadi ning ELi eriesindaja Sahelis ühine missioon, mis edastas Burkinabe ametivõimudele teavet mõjude kohta, mida omab riigi lisamine ELi Saheli strateegiasse, ning kogus teavet võimalike tegevuste kohta Saheli strateegia arengu-julgeoleku samba raames.

EL on ECOWASi Burkina Faso kontaktrühma liige ja aitab riigil üleminekuperioodil viia läbi kaasavad ja läbipaistvad demokraatlikud valimised, mis toimuvad hiljemalt 2015. aasta novembris.

6.2.6. Senegal

Senegali ja Euroopa Liidu vahelised soojad ja dünaamilised suhted tuginevad poliitilisel dialoogil, kaubandusel ja arengukoostööl. Senegal on ELi jaoks oluline partner mitmetes piirkondlikes ja rahvusvahelistes küsimustes.

Poliitiline dialoog jätkus korrapäraselt ning 2014. aasta juunis ja detsembris toimus kaks kohtumist. Eelkõige arutati selliseid küsimusi nagu Senegali sise- ja välispoliitika, piirkonna julgeolekuolukord ning Senegali peamised majanduslikud probleemid. Inimõigusi käsitleti antud valdkonda käsitlevas dialoogis, mis toimus novembris justiitsminister Sidiki Kabaga. Poliitilise dialoogi raames ning ELi ja Senegali koostöös olid ELi ja selle liikmesriikide prioriteetidid naiste ja laste õigused, võitlus karistamatuse vastu, kohtusüsteemi reform ja seksuaalse sättumuse alusel toimuva diskrimineerimise tõkestamine.

EL toetab olukorra normaliseerimist Casamance'i piirkonnas, kus vähese intensiivsusega konflikt on kestnud rohkem kui 30 aastat. Rahukõnelusi peetakse demokraatlike jõudude Casamance'i separatistliku liikumise (*Mouvement des Forces Démocratiques de Casamance* – MFDC) erinevate rühmituste ning Senegali valitsuse vahel. Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendist saadav rahastamine hõlmab kõnealuse protsessi toetamist ja konfliktiohvrite abistamist. Separatistliku liikumise põhjarindega peetud läbirääkimiste tulemusel kuulutas MFDC juht Salif Sadio 1. mail 2014 ühepoolsest välja relvarahu.

Senegali ranniku kaudu toimuv ebaseaduslik ränne tundub olevat kontrolli all tänu merepiiride seire intensiivistamisele, mida toetab Frontex ja kahepoolne koostöö Hispaaniaga.

Kogu aasta jooksul toimusid kõrgetasemelised kohtumised ja visiidid, näiteks volinik Andris Piebalgs külastas Senegali veebruaris ning president Macky Sall osales aprillis toimunud ELi–Aafrika tippkohtumisel, kus ta kohtus komisjoni president José Manuel Barroso ja volinik Kristalina Georgievaga. Lisaks kohtus majandus- ja rahandusminister Amadou Ba oktoobris volinik Piebalgsiga ja volinik Neven Mimica kohtus novembris peaminister Mohammed Abdallah Boun Dionnega. 28.–29. novembril korraldas Senegal *Organisation internationale de la Francophonie* (OIF) tippkohtumise, mille käigus volinik Mimica pidas kahepoolseid kohtumisi president Salli ja teiste Aafrika riigipeadega.

6.2.7. Gambia

Gambia seisis 2014. aastal silmitsi majandusliku survega, mille põhjuseks oli kaks välist vapustust: Lääne-Aafrika Ebola viiruse puhangu tulemusel asetleidnud turismi vähenemine ja piirkonnas valitsev põud. ELi jaoks olid jätkuvalt peamisteks mureallikateks demokraatia olukord, õigusriigi austamine ja inimõiguste olukord. Veebruaris tegi kõrge esindaja / asepresidendi pressiesindaja avalduse pärast seda, kui Gambia president Yahya Jammeh pidas rahvuspühal lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste vastase vaenu õhutava kõne. EL tegi novembris kohaliku avalduse vastusena sellele, et president allkirjastas seaduse, millega kriminaliseeriti homoseksuaalsus „raskendavatel asjaoludel”.

Inimõiguste olukord Gambias sai rahvusvahelise tähelepanu osaliseks, kui Gambia läbis oktoobris teise üldise korrapärase läbivaatamise. EL toetas ettevalmistusi ja rahastas koos teiste osapooltega avalikku teavitussüritust, millel tutvustati üldise korrapärase läbivaatamise tulemusi.³²

³² Üldise korrapärase läbivaatamise töörühma aruande kavandis toodi esile mitmed tõsised puudujäägid kodaniku- ja poliitiliste õiguste valdkonnas, eelkõige sõna- ja kogunemisvabaduse osas. ÜRO liikmesriigid tunnistasid edusamme hariduse valdkonnas ja tervishoiukeskuste arendamist, kuid jätkuvalt väljendati muret seoses surmanuhtluse, kohtuväliste vahistamiste ja seadusega sätestatud tähtaegadest kauem asetleidvate kinnipidamiste, abiellumisea alampiiri, ajakirjandusvabaduse, LGBTI-inimeste õigustega jne.

Lisaks jälgisid EL ja Banjulis esindatud liikmesriigid novembris tähelepanelikult kahe ÜRO eriraportööri visiiti (kohtuväliste ja lihtmenetluse korras toime pandud omavoliliste hukkamiste eriraportöör ning piinamist ning muud julma, ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist käsitlev eriraportöör). Visiit tühistati augustis ja kavandati seejärel uuesti. Eriraportööridel keelati juurdepääs peamise vangla julgeoleku- ja surmamõistetute tiiba ning nad otsustasid mitte jätkata oma kavandatud visiiti teistesse kinnipidamiskeskustesse, kuna Gambia oli rikkunud kokkulepitud volitusi.

Aprillis toimus Cotonou lepingu artikli 8 kohane poliitiline dialoog ning selle tulemusel kiitsid Gambia ametivõimud heaks inimõigustealased kohustused. Järelkontaktid näisid andvat tunnistust sellest, et kõnealune kohtumine osutus konstruktiivseks. 2014. aastal ei toimunud siiski järgnevaid artikli 8 kohaseid dialooge. Novembris teavitas Gambia valitsus ELi sellest, et kavatseb katkestada artikli 8 kohase poliitilise dialoogi. Lisaks sellele teatas välisminister 29. novembril peetud ja riiklikus televisioonis edastatud kõnes, et valitsuse otsus poliitilise dialoogi peatamise kohta on otseselt seotud ELi kohaliku avaldusega, milles kritiseeriti „raskendavatel asjaoludel” homoseksuaalsust käsitleva seaduse vastuvõtmist..

6.2.8. Guinea-Bissau

Pärast kahe aasta pikkust üleminekuperioodi, mis järgnes 2012. aasta aprillis toimunud riigipöördele, toimusid 2014. aasta aprillis/mais rahumeelselt parlamendi- ja presidendivalimised, mida ELi valimisvaatlusmissioon (mida juhtis Euroopa Parlamendi liige Krzysztof Lisek) pidas vabadeks ja usaldusväärseteks.

Selleks, et aidata uutel ametivõimudel taastada õigusriik ning võimaldada neil tegeleda oluliste poliitiliste ja sotsiaal-majanduslike probleemidega, otsustas EL peatada Cotonou lepingu artikli 96 kohaste meetmete kohaldamise.³³

Jätkuvalt kehtivad nõukogu otsuses 2012/285/ÜVJP sätestatud piiravad meetmed, mis on kehtestatud 2012. aasta aprillis toimunud riigipöördes osalenud 21 sõjaväejuhi vastu.

EL teeb tihedat koostööd peamiste rahvusvaheliste partneritega (ÜRO, ECOWAS, Aafrika Liit, CPLP), et kooskõlastatud ja teineteist täiendaval viisil toetada äsja valitud Guinea-Bissau ametivõimude jõupingutusi poliitiliste institutsioonide tugevdamiseks, julgeolekusektori reformimiseks, õigusriigi tugevdamiseks, korruptsiooni ja ebaseadusliku kauplemise vastu võitlemiseks ning säästva arengu edendamiseks.

³³ Sellega seoses pikendatakse nõukogu 14. juuli otsusega 2014/467/EL artikli 96 otsuse kehtivust, kuid peatatakse sellekohaste meetmete kohaldamine, mis võimaldab ELil osutada kiiret toetust riigi ametiasutustele ja käivitada 11. EAFi programmitöö.

6.2.9. Guinea

Guinea ja ELi vaheliste suhete normaliseerumise periood algas 2013. aasta lõpus ja jätkus 2014. aastal ning ELi Nõukogu otsustas 2014. aasta aprillis tühistada relvaembargo. 6. detsembril 2014 allkirjastati riiklik näidisprogramm 11. EAFi raames (2015–2020), millega eraldati 244 miljonit eurot koostööks neljas sektoris: õigusriigi tugevdamine, linnade sanitaarsüsteemid, tervishoid ja transport (viimane oli väljumisstrateegias).

2014. aastal pikendati siiski veel ühe aasta võrra individuaalseid sanktsioone viie isiku vastu, keda peetakse vastutavaks 2009. aasta septembris toimunud massimõrva eest, kuna käimasolevate kohtumenetluste raames tehtavad edusammud on olnud ebapiisavad. ELi jaoks on jätkuvalt prioriteediks karistamatuse vastu võitlemine.

2014. aasta lõpus oli kavas läbi viia kohalikud valimised, kuid Ebola viiruse puhangu mõju tõttu ei ole neid läbi viidud.

Ebola epideemia on Guineas 2014. aasta märtsist alates rängalt mõjutanud ning epideemia on tervishoiualasest hädaolukorrast järkjärguliselt arenenud majanduslikuks ja sotsiaalseks kriisiks, millel on potentsiaalselt ulatuslikumad poliitilised ja piirkondlikud tagajärjed. Ebapiisav koordineerimine ja elanikkonna suurenev vastuseis Ebola vastu võitlemise meetmetele muudavad olukorra äärmiselt keeruliseks. Kõige tõsisem vahejuhtum leidis aset septembris, kui Womey külas tapeti teadlikkuse suurendamisega tegelev rühm. ELi delegatsioon tegi kohaliku avalduse.

EL osaleb aktiivselt Guineas toimivas võitluses Ebola viiruse vastu.

6.2.10. Sierra Leone

2014. aastat varjutas Ebola viiruse puhang ning selle tõsised poliitilised, julgeolekualased ja majanduslikud tagajärjed riigile ja piirkonnale.

ELi Ebola viiruse koordinaator volinik Christos Stylianides ja volinik Vytenis Andriukaitis külastasid novembris Freetowni, et hinnata ELi reageerimise paremaks kohandamiseks isiklikult olukorda ning analüüsida vajadusi ja puudujääke.

Koos kõikide liikmesriikide ja vahenditega on EL 2014. aastal lubanud eraldada umbes 1,1 miljardit eurot Lääne-Aafrikas Ebola viiruse puhangule reageerimiseks.

Jätkati 2013. aastal käivitatud põhiseaduse läbivaatamist, mille eesmärk on edendada demokraatlikku ja kaasavat valitsemistava ning viia põhiseadus vastavusse riigi rahvusvaheliste kohustustega inimõiguste valdkonnas, ehkki Ebola epideemia tõttu ei olnud riigi provintides siiski võimalik teavitustegevust läbi viia.

6.2.11. Libeeria

Libeeriat tabas Ebola viiruse puhang 2014. aasta märtsis. Ebola mõjutas rängalt kogu ühiskonda ning omas tõsiseid poliitilisi, julgeolekualaseid ja majanduslikke tagajärgi riigile ja piirkonnale. Kogu valitsussektori tegevus pidi keskenduma reageerimisalastele jõupingutustele.

EL osutas koos WHO ja teiste partneritega valitsusele märkimisväärset toetust kriisiga võitlemisel. ELi Ebola viiruse koordinaator Christos Stylianides ja volinik Vytenis Andriukaitis külastasid novembris Monroviat, et isiklikult hinnata olukorda, vajadusi ja puudujääke, et paremini kohandada ELi reageerimist.

Ebola kriisi tõttu tuli edasi lükata osalised senativalimised, mis pidi aset leidma oktoobris. Valitsuse ettepanek viia valimised läbi 16. detsembril peatati pärast poliitiliste rühmituste kaebust ja vastavat kohtuotsust. Olukord võib mõjutada põhiseaduse läbivaatamist, mis oli kavandatud läbi viia 2015. aastal, ning võib mõjutada ka kogu poliitilist keskkonda.

UNMILi mandaati pikendati 2015. aastani, kuna seda peeti riigi stabiilsusele kasulikuks, võttes arvesse Ebola kriisi destabiliseerivaid mõjusid.

EL ja Libeeria jätkavad intensiivset poliitilist mõttevahetust, mida toetab ulatuslik koostööraamistik. 2014. aasta veebruaris toimus Cotonou lepingu artikli 8 kohane poliitiline dialoog. EL rakendas Libeeria inimõigustealast strateegiat, pöörates erilist tähelepanu surmanuhtluse kaotamisele, naiste õigustele ja kodanikuühiskonna osalemisele inimõigustealastes küsimustes. EL korraldas märtsis koos rahvusvahelise üldsuse võtmetähtsusega liikmete, kodanikuühiskonna organisatsioonide, mõttekodade ja valitsuse liikmetega konfliktide ennetamise seminari.

6.2.12. Côte d'Ivoire

Côte d'Ivoire jätkas 2014. aastal poliitilist rahustamis- ja lepitusprotsessi, mille tingis vägivaldne kriis pärast 2010. aasta valimisi. See protsess on haavatav. 2015. aasta oktoobriks kavandatud presidendivalimised võivad põhjustada poliitilisi pingeid ja vägivalda. Valimiskomisjon on nende ettevalmistamisel teinud väheseid edusamme, eelkõige valijate nimekirja ajakohastamisel. Opositsioon (FPI) soovis suurendada oma esindatust valimiskomisjonis ning president Alassane Ouattara andis sellele positiivse vastuse.

Julgeolek on paranenud ning pärast ÜRO Julgeolekunõukogu otsust vähendatakse järkjärguliselt ÜRO rahuvalvemissiooni (UNOCI) koosseisu. ÜRO ja ELi sanktsioone pikendati (relvaembargo, individuaalsed sanktsioonid, välja arvatud sanktsioonide tühistamine endise presidendi Laurent Gbagbo nõuniku Alcide Djédjé suhtes). Pärast teemandiembargo tühistamist on võetud konkreetseid meetmeid Kimberley protsessi rakendamiseks.

EL toetab jätkuvalt lepitusprotsessi ja karistamatuse vastast tegevust. EL on pühendunud edendama läbipaistvat, konkurentsipõhist ja kaasavat protsessi, mille tulemusel viiakse 2015. aastal läbi presidendivalimised. Lisaks toetab EL reforme kohtu- ja julgeolekusektoris. 2014. aasta eelarvetoetuse väljamaksmisel peeti silmas näitajaid politseiasutuste renoveerimise ja erapooletu õigusemõistmise rakendamise kohta.

6.2.13. Togo

Enne 2013. aasta parlamendisvalimisi valitsuse ja opositsiooni vahel saavutatud kokkuleppest tulenevalt toimus 2014. aasta mais üleriiklik dialoog põhiseaduslike reformide teemal, mis hõlmas ka presidendi ametiaegade piiramist kahele ametiajale. Rahvusassamblee lükkas põhiseaduse muutmise ettepaneku juunis siiski tagasi, kuigi seaduseelnõu esitas valitsus, keda toetab suur enamus saadikutest. Kuigi põhiseaduse muutmist käsitlev arutelu taaskäivitati 2014. aasta lõpus, on tagasilükkamine enne 2015. aasta presidendivalimisi suurendanud poliitiliste pingete ja ebastabiilsuse ohtu. EL on aktiivselt innustanud pidama dialoogi ja olema paindlik, et viia lõpule põhiseaduslikud ja institutsioonilised reformid, mille Togo poliitilised erakonnad on erinevate kokkulepetega heaks kiitnud.

6.2.14. Nigeeria

Seoses 2015. aasta veebruaris toimuvate valimistega suurenesid 2014. aastal poliitilised pinged ja hakkasid ilmnema valimistega seotud vägivalda juhtumid. Esimest korda pärast sõjaväelise režiimi võimuloleku lõppemist 1999. aastal oodati tõelist valimisvõitlust, võttes arvesse opositsiooni paranenud korraldust ja suutlikkust. Usaldusväärsete ja rahumeelsete valimiste korraldamise toetamise eesmärgil ning pidades silmas heakskiidetud ELi valimisvaatlusmissiooni läbiviimist 2015. aastal, läksid 2014. aastal Nigeeriasse mitmed valimistega seotud missioonid, et pakkuda valimistega seotud abi lisaks käimasolevale valimiste toetusprogrammile.

Nigeeria president kiitis 2014. aasta jaanuaris lõpuks heaks kriminaliseeriva samasooliste abielu keelustava seaduse. Jätakuvalt tekitas muret surmanuhtluse küsimus; paljudele sõduritele on sõjaväekohtutes mõistetud surmanuhtlus mässu ja mõrvakatsete eest.

Boko Haram hoogustas 2014. aastal oma terroritegevust ning pani toime enneolematult brutalseid ja sagedasi rünnakuid. Boko Haram laiendas oma geograafilist haaret ning pani õõvastavat terroristlikku vägivalda toime mitte üksnes riigi kirdeosas, vaid ka teistes osades ning üha sagedamini ka naaberriigis Kamerunis. Saadi teateid ka Nigeeria julgeolekuteenistuste toimepandud vägivalda ja inimõiguste kuritarvitamise kohta; julgeolekuteenistused võitlevad mässulistega karmide meetodite abil. EL kandis Boko Harami mais terrorirühmituste nimekirja, toimides vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu sanktsioonide komitee otsusele, ning väljendas välisasjade nõukogu 12. mai järeldustes muret terroriaktide jätkumise pärast.

EL jätkas kõigis nimetatud küsimustes osalemist poliitilise dialoogi mitme kohtumise raames ning 27. novembril 2014 Abujas toimunud ELi–Nigeeria ministrite dialoogi käigus. Kõnealuse dialoogi ajal arutati eelkõige selliseid kahepoolseid küsimusi nagu üleriiklikud valimised, inimõigused ja Boko Harami mässutegevus ning dialoogi lõpus võeti vastu ühiskommünikee.³⁴

6.3. Ida-Aafrika

EL ja Ida-Aafrika Ühenduse kõrgemad ametnikud viisid 2014. aasta oktoobris edukalt lõpule läbirääkimised majanduspartnerluslepingu üle ja parafeerisid selle teksti. Leping hõlmab kaupade juurdepääsu turule ning selles on täieulatuslik arengukoostöö peatükk, esitatud on paindlikud päritolueeskirjad ning paljude erinevate küsimuste, sealhulgas põllumajanduse, sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete ja kaubanduse lihtsustamise täielik institutsiooniline struktuur ja sellealane koostöö.

1. aprillil 2014 toimus Brüsselis Ida-Aafrika Arenguühenduse (IGAD) ja Euroopa Liidu vaheline kuues ministrite kohtumine. Kaks osapoolt arutasid Aafrika Sarve, sealhulgas Lõuna-Sudaani, Somaalia ja Eritrea olukorda. Samuti arutati IGADi piirkondliku strateegia ja ELi Aafrika Sarve käsitleva strateegilise raamistiku rakendamist ning IGADi ja ELi tulevase koostöö seisu ja väljavaateid.

³⁴ Euroopa Parlamendi täiskogu istungil käsitleti Nigeeria inimõiguste küsimusi kiireloomuliselt kolm korda (jaanuar, märts, juuli) ning iga kord võeti vastu Euroopa Parlamendi resolutsioon inimõiguste olukorra kohta riigis (2014/2517(RSP), 2014/2634(RSP) ja 2014/2729(RSP)).

6.3.1. Djibouti

Djibouti oli jätkuvalt oluline partner Aafrika Sarve piirkonnas toimivas rahvusvahelises piraatlusevastases võitluses ning Somaalia stabiliseerimisprotsessis. Djibouti otsustas suurendada oma panust Aafrika Liidu poolt Somaalias juhitud missiooni (AMISOM) ning lähetada sinna rohkem vägesid; aasta lõpus lähetas ta teise pataljoni. Djiboutis asub Aafrika Sarve piirkonnas piirkondlike merendusvalaste võimete tugevdamiseks korraldatud Euroopa Liidu missiooni (EUCAP Nestor) peakorter ning operatsiooni Atalanta lennukid ja laevad. Poliitika- ja julgeolekukomitee on aga andnud missioonile EUCAP Nestor ülesande keskenduda oma tegevuses Somaaliale, kust piraatlus pärineb, ning lõpetada järk-järgult kahepoolne tegevus Djiboutis, kasutades üleminekustrateegiaid, sealhulgas võimalikke ELi programme. 2014. aastal tabas Djiboutis asuvaid välisriikide missioone ja vägesid esimene terrorirünnak, mille pani toime Shebaab.

Pärast mitu kuud kestnud läbirääkimisi kirjutasid Djibouti valitsus ja opositsioonikoalitsioon *Union pour le Salut National* 30. detsembril 2014 alla poliitilise dialoogi raamlepingule. Selles ette nähtud kõige olulisemad reformimeetmed on sõltumatu valimiskomisjoni moodustamine, opositsioonierakondade õigusliku staatuse vastuvõtmine ja kommunikatsiooniseaduse läbivaatamine.

6.3.2. Eritrea

ÜRO sanktsioonid kehtisid 2014. aastal edasi. Riigis valitsev sotsiaal-majanduslik ja inimõigustealane olukord oli jätkuvalt keeruline. Kõrge esindaja / asepresidendi pressiesindaja tegi 18. septembril 2014 poliitvangide olukorda Eritreas käsitleva avalduse. Jätkuvalt valmistab suurt muret Eritrea elanike väljaränne. Pärast Lampedusas 2013. aasta oktoobris toimunud tragöödiat, milles hukkusid sajad Euroopa rannikule jõuda püüdnud pagulased (peamiselt Eritreast ja Somaaliast), käivitas EL 2014. aasta novembris ELi ja Aafrika Sarve piirkonna rändeteede algatuse, mida nüüd teatakse Hartumi protsessina³⁵. 2014. aasta septembris ühines Eritrea protokolliga inimestega kauplemise takistamise, sellise kauplemise vastu võitlemise ja selle eest karistamise kohta. Vahepeal on Eritrea valitsus ELi teavitanud oma kavatsusest hakata taas kohaldama seadust nr 82, millega piiratakse sõjaväeteenistuse kestust järgmiste kutsealuste jaoks 18 kuule; tegemist on olulise otsusega, kuna sõjaväeteenistuse piiramatul kestus on üks peamine rännet soodustav faktor. EL ja Eritrea alustasid 2014. aastal 11. EAFi raames riikliku näidisprogrammi programmitööd.

³⁵ Eritrea on üks neljast Hartumi protsessi tuumikriigist ning kuulub novembris Roomas toimunud ministrite konverentsil heakskiidetud juhtkomitee liikmete hulka. Kõnealuse protsessi raames on tähelepanu keskmes inimkaubandus ja inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine, mis on piirkonna jaoks kõige põletavamad probleemid.

6.3.3. Etioopia

Etioopia oli jätkuvalt ELi kindelpartner Aafrika Sarve piirkonna rahu ja julgeoleku küsimuses. Etioopia on Valitsustevahelise Arenguameti raames juhtinud vahenduslaseid jõupingutusi Lõuna-Sudaani valitsuse ja mässuliste juhtide vahel, kuigi kõnealuseid jõupingutusi on saatnud piiratud edu. Etioopia vägede liitumine Aafrika Liidu missiooniga Somaalias (AMISOM) (sama ELi rahastamise korra alusel) on Somaalia osas samuti andnud positiivseid tulemusi. ELi ja Etioopia poliitiline dialoog on sage, sealhulgas ka kõrgeimal tasandil: Etioopia peaminister Hailemariam Desalegn külastas Brüsselit aprillis toimunud ELi–Aafrika tippkohtumise puhul ning kohtus kõrge esindaja / asepresidendi ja eesistuja Herman Van Rompuyga; välisminister Tedros Adhanom kohtus novembris toimunud Somaaliat käsitleva Kopenhaageni konverentsi raames kõrge esindaja / asepresidendiga. Siiski suurenesid mured seoses poliitilise opositsiooni, meedia ja kodanikuühiskonna tegevusvabaduse piiramisega, sest opositsiooniliikmeid ja ajakirjanikke vahistati ning neile esitati süüdistused terrorismivastase võitluse seaduse alusel. EL esitas 6. mail ja 31. juulil kaks avaldust, milles tõstatas kõnealused küsimused, mis on eriti murettekitavad 2015. aasta mais toimuvate valimiste ettevalmistamise kontekstis.

6.3.4. Somaalia

2014. aastal avati taas ELi delegatsioon Somaalia Liitvabariigis ning see paikneb ajutiselt Kenyas Nairobis. ELi erisaadik Somaalias nimetati delegatsiooni juhina ametisse. EL tõhustas Somaalias oma tegevust ja kohalolekut, tehes otsesemat koostööd Somaalia föderaalvalitsuse ja piirkondlike ametiasutustega.

EL toetas 2014. aastal aktiivselt föderaliseerumisprotsessi.

ELi delegatsioon Somaalias ja ELi eriesindaja Aafrika Sarve piirkonnas toetasid rahvusvahelise reageerimise koordineerimisprotsessi ning presidendi ja peaministri vahelise vaidluse vahendamist; peaminister leppis rahumeelselt tema suhtes detsembris parlamendis toimunud umbusaldushääletuse tulemusega.

2013. aasta septembris toimunud Brüsseli konverentsi järelmeetmena toimus 2014. aasta novembris Kopenhaagenis kõrgetasemeline partnerlusfoorum. Foorumil arutati edusamme ja väljakutseid ühe aasta möödumisel Somaalia osas uue kokkuleppe sõlmimisest. Vaatamata föderaalvalitsuses valitsevale sisepoliitilisele kriisile andis foorum siiski märku jätkuvast pühendumisest uue kokkuleppe järgimisele. Nii kõrge esindaja / asepresident kui rahvusvaheliste arenguküsimuste volinik Neven Mimica osalesid foorumil, misläbi leidis kinnitust ELi aktiivne roll Somaalias. Nõukogu rõhutas 2014. aasta oktoobris kõrgetasemelise partnerlusfoorumi ettevalmistamisel vastuvõetud järeldustes, et Somaalia kokkulepe on jätkuvalt tähtis ning et selle rakendamine on Somaalia ülesehitamise jaoks oluline.

EL jätkas 2014. aastal poliitilise ja julgeolekualase toetuse osutamist Somaaliale ja Aafrika Liidule Aafrika Liidu missiooni Somaalias (AMISOM) läbiviimiseks. EL jätkas Somaalias läbiviidava väljaõppemissiooni (EUTM) kaudu ka Somaalia kaitseinstituutide ja Somaalia relvajõudude arengu toetamist, pakkudes strateegilist nõustamist, juhendamist ja koolitamist. EUTM viis jaanuaris lõpule oma ülemineku Ugandast Somaaliasse, mis võimaldab tal oma tegevusi ellu viia Mogadishus. Missiooni raames on alates 2010. aastast saanud väljaõpet ja juhendamist umbes 5000 Somaalia riikliku sõjaväe sõdurit. Novembris alustas ÜJKP missioon EUCAP Nestor oma tegevust Mogadishus. See võimaldab otsesema koostöö tegemist föderaalsete ametivõimudega. Kõnealuse kahe missiooni ning samuti piraatlusevastase võitluse operatsiooni EUNAVFOR Atalanta kestust pikendati 2016. aasta lõpuni, sünkroniseerides nende mandaatide kestuse.

6.3.5. Lõuna-Sudaan

2013. aasta 15. detsembri ja hilisemad sündmused, mis tõukasid Lõuna-Sudaani ainult kaks ja pool aastat pärast iseseisvuse saavutamist relvastatud konfliktiks, on drastiliselt muutnud maailma uusima riigi arenguväljavaateid. Kodusõda on põhjustanud vähemalt kümne tuhande inimese surma, kahe miljoni inimese ümberasumise ning rahvusvahelise humanitaarõiguse ja inimõiguste õõvastavad rikkumised ja kuritarvitused. Vähemalt 2,5 miljonit inimest seisavad silmitsi toidupuudusega ning see inimtekkeline olukord on muutunud üheks tõsisemaks humanitaarkriisiks maailmas. Lisaks Lõuna-Sudaani elanikele kannatuste põhjustamisele mõjutab kriis palju laiemat, juba niigi ebastabiilsusele kalduvat regiooni.

Kuigi Valitsustevaheline Arengumet (IGAD) on mitu kuud toetanud kaasavate ja terviklike rahukõneluste pidamist, ei ole valitsus ja opositsioon suutnud selles protsessis heauskselt osaleda ega oma kohustusi täielikult täita. Relvastatud rühmituste ja omakaitsevähete nõrk juhtimine ja kontroll ning levik suurendavad omavahel võitlevate jõudude edasise killustumise tõenäosust.

ELi reageerimine kriisile

EL püüab koos rahvusvahelise üldsusega ära hoida kriisi eskaleerumise. ELi peamised eesmärgid on vältida kriisi ülekandumist kogu piirkonda, viivitamatult lõpetada sõjategevus ja kiirendada rahukõnelusi.

EL tegeles 2014 aastal tervikliku strateegiaga, millega toetatakse rahu taastamist Lõuna-Sudaanis ning mis hõlmab järgmist: poliitilise ja rahalise toetuse osutamine IGADi juhitud protsessile ning mehhanismile, millega jälgitakse vaenutegevuse lõpetamise kokkuleppe täitmist; suunatud meetmete (viisakeeld ja varade külmutamine) kehtestamine (kahe) sõjaväelise juhi suhtes, kes takistavad rahuprotsessi ning on toime pannud inimõiguste rikkumisi ja kuritarvitusi; vastutuse ja lepitamise toetamine, kasutades selleks Aafrika Liidu uurimiskomisjoni ja ÜRO inimõiguste nõukogu tegevust; ning ELi arengumeetmete ümberkorraldamine, võttes vastu stabiliseerimispaketi, suurendades samas humanitaarabi.

ELi eriesindaja Aafrika Sarve piirkonnas Alexander Rondos oli jätkuvalt Lõuna-Sudaani suunalise ELi poliitika keskmes ning töötas rahvusvaheliste partneritega tihedas koostöös ja teineteist täiendaval viisil.

6.3.6. Keenia

Kenya julgeolekuolukord põhjustab üha suuremat muret, kuna terrorirünnakud on saagenud, vägivaldse kuritegevuse tase on jätkuvalt kõrge ning piirkondlike-, etniliste- ja usurühmade vahel esinevad pinged, millele lisandub valitsuse suutmatus läbi viia vajalikke reforme julgeolekusektoris. 2014. aasta juunis Lamu maakonnas toimepandud terrorirünnakutes hukkus vähemalt 100 inimest. Pärast 2014. aasta novembris ja detsembris Manderi moslemipiirkondades toimunud enneolematuid rünnakuid kristlaste vastu vabastas president Uhuru Kenyatta ametist siseministri ja politsei peainspektori ning määras nendesse ametitesse uued isikud.

Valitsuse reageerimine ebakindlusele on sageli karmikäeline, mis mõjutab negatiivselt inimõigusi.

EL osaleb aktiivselt abistajate valitsuste rühmades vägivaldse ekstremismi vastase võitluse valdkonnas. Vaatamata tõsistele puudujääkidele julgeolekusektoris ning ELi ja teiste abistajate püüdlustele alustada Kenya valitsusega julgeolekualast koostööd ja dialoogi, ei ole kõnealune valitsus sellele reageerinud.

Piirkondlikul tasandil – Kenya ja Aafrika Sarv – ning terrorismi vastu võitlemise valdkonnas toetab EL stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendist järgmist kolme programmi (kogusummas 19 miljonit eurot): vägivalda ja ekstremismi suhtes vastupanuvõime tugevdamine (2 miljonit eurot); terrorismi rahastamise ja rahapesu vastu võitlemine (6 miljonit eurot) ning piirkondlik terrorismivastase võitluse õiguskaitsealaste aspektide projekt (11 miljonit eurot).

ELi terrorismivastase võitluse koordinaator Gilles de Kerchove külastas Kenyat terrorismi käsitleva Aafrika Liidu tippkohtumise raames, mis toimus Nairobis 2. septembril 2014.

6.3.7. Madagaskar

Pärast 2013. aasta viimases kvartalis asetleidnud usaldusväärseid valimisi, mida EL vaatles, pöördus Madagaskar 2014. aasta alguses tagasi põhiseadusliku korra juurde. Uus legitiimne president, rahvussamblee ja valitsus olid 2014. aasta aprilliks kõik ametisse asunud, mistõttu EL otsustas 19. mail 2014 tühistada asjakohased meetmed, mis olid vastu võetud Cotonou lepingu artikli 96 alusel, ning taas alustada Madagaskariga täielikku koostööd.

Merendusjulgeoleku ja piraatluse vastu võitlemise valdkonnas on Madagaskar ilmutanud huvi suurendada oma koostööd ELiga kolmes aspektis: riik on näidanud valmisolekut sõlmida ELi poolt kinnipeetud piraatluses kahtlustatud isikute üleandmisleping, samuti näidanud huvi EUNAVFORi laevade pardal toimuva väljaõppe vastu ning lõpetuseks on esitanud oma kandidatuuri piirkondliku merendusala teabe keskuse asukohana ning on valmis esitama ühist ettepanekut Seišellidega.

6.3.8. Mauritius

Mauritiusel oli India ookeani lääneosas läbiviidavas piraatlusevastases võitluses jätkuvalt aktiivne roll, eelkõige India Ookeani Komisjonis (IOC); võitlust toetati Euroopa Komisjoni piirkondliku merendusjulgeoleku programmiga. EL sõlmis Mauritiusega 2011. aastal piraatluses kahtlustatud isikute üleandmislepingu. Tuginedes kõnealusele lepingule, andis EUNAVFOR 25. jaanuaril 2013. aastal Mauritiusele esimest korda üle 12 piraatluses kahtlustatud somaallast. Kohtumõistmine nende üle algas 7. oktoobril 2013 ning Mauritiuse vahekohus mõistis 6. novembril 2014 tehtud kohtuotsusega kahtlustatud isikud õigeks. Kohtuotsuse suhtes esitati kohe apellatsioonikaebus.

Praegu luuakse ELi ja Mauritiuse vahelist raamistikku süüdimõistatud piraatide tagasisaatmise kohta, et nad kannaksid oma karistust Somaalias. Nimetatud raamistik aitab veelgi suurendada usaldust meie loodud partnerluse ja strateegilise mudeli vastu, kus piraatide voogu jälgitakse alates üleandmisest kuni piraatide oma kodumaale tagasi suundumiseni.

6.3.9. Seišellid

Seišellid on ELi väga aktiivne partner piraatlusevastases võitluses. ELi ja Seišellide vahel sõlmitud üleandmislepingu alusel on EUNAVFOR andnud Seišellide ametivõimudele üle piraate nendele süüdistuse esitamiseks ja nende üle õigusemõistmiseks.

ELi missioon EUCAP Nestor jätkas Seišellide ametivõimude abistamist, et tugevdada riigi merendusjulgeolekut ja valitsemisalast suutlikkust, ning andis 2014. aasta aprillis Seišellide õhujõududele konkreetset tehnilist abi ja pakkus koolitust. Missioon on arendanud välja sünergiad IOC *piraatlusevastase üksusega*, mida toetatakse Euroopa Komisjoni piirkondliku merendusjulgeoleku programmiga. Missioon EUCAP Nestor lõpetab järk-järgult tegevuse Seišellidel, et keskenduda rohkem Somaaliale.

Seišellid on teinud ettepaneku olla piraatluse ja merega seotud kuritegevuse vastaseks võitluseks loodava piirkondliku merendusjulgeoleku alase tegevuse koordineerimise keskuse asukohaks ning Madagaskar on omalt poolt valmis olema piirkondliku merendusala teabekeskuse asukohaks.

Seišellid korraldasid 8.–9. veebruaril 2015 samuti Aafrika meresõiduohutuse ja merendusjulgeoleku arutamiseks Aafrika Liidu komisjoni poolt kokku kutsutud teise ministrite kohtumise. Kohtumine järgnes ELi (kõrge esindaja / asepresidendi) poolt kokku kutsutud 1. aprillil 2014 Brüsselis toimunud ministrite kohtumisele, kus käsitleti merendusjulgeolekut ja piraatlust Aafrika Sarvel ja Guinea lahes.

6.3.10. Tansaania

EL ja Tansaania pidasid 2014. aasta märtsis Cotonou lepingu artikli 8 kohase poliitilise dialoogi, millel käsitleti ka poliitilist- ja julgeolekuolukorda Ida-Aafrika järvede piirkonnas ning Tansaania vägede lähetamist Lõuna-Sudaani osana ÜRO rahuvalvemissioonist. Tansaania välis- ja rahvusvahelise koostöö minister Bernard Membe osales kõrge esindaja / asepresidendi poolt 1. aprillil 2014 Brüsselis korraldatud merendusjulgeoleku üritusel, mille raames EL ja Tansaania kirjutasid alla kokkuleppele, mis käsitleb piraatluses kahtlustatavate isikute EUNAVFORilt Tansaaniale üleandmise tingimusi. Pärast kõnealust üritust vaatas EL koos UNODCga läbi vajalikud toetusmeetmed Tansaania kohtuasutustele, et käsitleda neid ELi piirkondliku merendusjulgeoleku programmi kaudu. President Jakaya Kikwete osales 2014. aasta aprillis Brüsselis toimunud ELi–Aafrika tippkohtumisel ning pidas Euroopa Komisjoni president José Manuel Barrosoga kahepoolseid arutelusid, mille käigus käsitleti ka piirkondlikke poliitilisi küsimusi. Euroopa välisteenistus võttis novembris vastu delegatsiooni, mis koosnes Ida-Aafrika Ühenduse kõrgetasemelistest tsiviil- ja sõjalistest esindajatest. EL jagas Ida-Aafrika Ühendusega oma kogemusi seoses ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning mitmepoolse kaitsekoostöö arendamisega. Ida-Aafrika Ühenduse delegatsioon külastas ka Euroopa Kaitseagentuuri.

Missiooni EUCAP Nestor Dar es Salaamis asuv büroo jätkas kogu 2014. aasta jooksul kõrgelthinnatud suutlikkuse suurendamise alaste tegevuste läbiviimist, mille sihtrühmaks olid (sealhulgas ka Zanzibaris asuvad) merepolitsei, merevägi, merenduse valdkonna tsiviilametiasutused ja kohtusektor. Missioon EUCAP Nestor lõpetab järk-järgult tegevuse Tansaalias, et keskenduda rohkem Somaaliale.

6.3.11. Uganda

Uganda etendas 2014. aastal oma piirkonnas jätkuvalt mõjukat rolli. Uganda oli jätkuvalt peamine vägede lähetaja Somaalias läbiviidava Aafrika Liidu missiooni (AMISOM) jaoks ning tema väekontingendi suuruseks oli umbes 6800 sõdurit.

Uganda oli oma rolli tõttu Somaalias jätkuvalt Al-Shabaabi sihtmärgiks.

Uganda jätkas juhtiva rolli etendamist Aafrika Liidu piirkondlikus rakkerühmas (AURTF), mille ülesanne on Issanda vastupanuarmee kõrvaldamine. AURTFd juhtis Uganda ohvitser ning 2014. aastal teenis AURTFs umbes 1500 Uganda sõjaväelast. EL osutas rahalist toetust nii AMISIOMile kui AURTFle.

Pärast 2013. aasta detsembris asetleidnud vaenutegevuse puhkemist Lõuna-Sudaanis lähetas Uganda väed Lõuna-Sudaani. Välisasjade nõukogu väljendas 17. märtsi 2014. aasta järeldustes muret mis tahes välissekkumiste pärast, mis võivad võimendada poliitilisi ja sõjalisi pingeid Lõuna-Sudaanis. Nõukogu tuletas meelde, et Lõuna-Sudaani osapooled osalevad kummagi osapoole kutsutud liitlasvägede ümberpaigutamises või järkjärgulises väljaviimises, ning innustas piirkondlikke juhte jätkama oma koostööd Valitsustevahelise Arenguameti (IGAD) egiidi all.

Pärast seda, kui Uganda parlament võttis 2013. aasta detsembris vastu homoseksuaalsuse vastase seaduseelnõu, millega kriminaliseeriti seksuaalse sättumusega seotud täiendavad käitumised, esitas kõrge esindaja 18. veebruaril avalduse, milles väljendas sügavat muret seoses rangete ja homoseksuaalsust kriminaliseerivate õigusaktide peatse jõustamisega ning mõistis hukka diskrimineerimise seksuaalse sättumuse alusel³⁶. President Museveni kiitis eelnõu heaks 24. veebruaril ning homoseksuaalsuse vastane seadus jõustus. Kõrge esindaja esitas 4. märtsil Euroopa Liidu nimel avalduse, milles mõistis hukka homoseksuaalsuse vastase seaduse vastuvõtmise. EL kutsus Ugandat üles tagama võrdsust seaduse ees ja diskrimineerimisest hoidumist vastavalt inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste õigusaktide alusel võetud kohustustele³⁷. Seejärel toimus Cotonou lepingu artikli 8 kohane tõhustatud poliitiline dialoog Uganda ametiasutustega, et arutada konstitutsioonikohtu poolt augustis tühistatud seadust.³⁸

³⁶ Euroopa Parlament võttis 16. jaanuaril vastu resolutsiooni, milles mõistis hukka homoseksuaalsust kriminaliseerivad seadused ning kutsus president Yoweri Museveni üles eelnõud mitte allkirjastama (2014/2517(RSP)).

³⁷ Euroopa Parlament võttis 11. märtsil vastu resolutsiooni, milles avaldas kahetsust seaduse vastuvõtmise üle ning kutsus üles alustama Ugandaga konsultatsioone Cotonou lepingu artikli 96 alusel (2014/2634(RSP)).

³⁸ Uganda valitsus esitas 7. juulil avalduse, milles täpsustas oma kavatsusi seoses seadusega. Avalduses märgiti, et seadusega ei mõjutata konkreetsete üksikisikute või inimrühmade tegevust, ning rõhutati, et Uganda valitsus tagab jätkuvalt, et kõiki isikuid koheldakse võrdselt. Uganda konstitutsioonikohus tunnistas seaduse 1. augustil menetluslikel kaalutlustel tühisteks.

6.4. Kesk-Aafrika

Lisaks praegustele julgeolekuohtudele Ida-Aafrika järvede piirkonnas ja Kesk-Aafrika Vabariigis, on Kesk-Aafrikas probleeme piirkondliku integratsiooni edendamisel ning stabiilse demokraatliku ja majandusarengu saavutamisel. EL on pühendunud pikaajalisele partnerlusele kõnealuse piirkonnaga: Kesk-Aafrika piirkonna valitsused (kokku 10 riiki) ja piirkondlikud organisatsioonid saavad ajavahemikul 2014–2020 ELi toetust kokku umbes 3 miljardit eurot. See hõlmab toetust piirkondlikele organisatsioonidele, sealhulgas Kesk-Aafrika riikide majandusühendusele ja Ida-Aafrika järvede piirkonna rahvusvahelisele konverentsile, kellel on volitused rahu ja julgeoleku valdkonnas. EL tagab samuti Kesk-Aafrikas läbiviidavate tegevuste sidususe selliste algatustega nagu Sahelit käsitlev strateegia ja Guinea lahe strateegia, eelkõige võttes arvesse vajadust käsitleda piiriüleseid probleeme nagu näiteks meredel asetleidev piraatlus ja Boko Harami mässuline tegevus. Kamerun ratifitseeris ELi – Kesk-Aafrika majanduspartnerluslepingu 22. juulil 2014 ja selle esialgset kohaldamist alustati 4. augustil 2014. Läbirääkimised täieliku piirkondliku majanduspartnerluslepingu üle on Kesk-Aafrika Vabariigis valitseva olukorra tõttu viibinud ning eeldatavasti jätkatakse neid peagi.

6.4.1. Ida-Aafrika järvede piirkond ja Kongo Demokraatlik Vabariik (KDV)

Pärast KDV ning piirkonna rahu-, julgeoleku ja koostööraamistikku (PSCF) allkirjastamist 2013. aasta veebruaris on EL jätkuvalt olnud oluline osapool Ida-Aafrika järvede piirkonnas ning toetanud raamistikuga võetud siseriiklike, piirkondlike ja rahvusvaheliste kohustuste rakendamist.

ELi vanemkoordinaator Ida-Aafrika järvede piirkonnas Koen Vervaeke etendas jätkuvalt aktiivset rolli Ida-Aafrika järvede piirkonna eriesindajate rühmas. 11. EAFi siseriiklikus ja piirkondlikus programmitöös on EL eraldanud märkimisväärsed ressursse, et täita PSCFist tulenevaid siseriiklikke ja piirkondlikke kohustusi. Komisjoni arenguküsimuste volinik Andris Piebalgs teatas 2014. aasta märtsis oma visiidi ajal KDVsse ja Rwandasse, et EL annab ajavahemikul 2014–2020 KDV-le täiendavat toetust 620 miljonit eurot ja Rwandale 460 miljonit eurot. Juulis anti teada, et samal ajavahemikul antakse Burundile abi 432 miljonit eurot. Kõnealused summad tähistavad rahastamise märkimisväärsed suurenemist viimaste aastatega võrreldes.

Nõukogu võttis 2014. aasta juulis vastu Ida-Aafrika järvede piirkonda käsitlevad järeldused, kinnitades ELi otsustavust toetada piirkonna rahu, stabiilsust ja arengut.

Kongo Demokraatlik Vabariik (KDV)

EL jälgis 2014. aastal tähelepanelikult 2015. aastaks kavandatud kohalike valimiste ettevalmistusi, võttes arvesse, et parlamendi- ja presidendivalimised peaksid toimuma 2016. aasta lõpuks kooskõlas põhiseadusest tulenevate nõuetega. EL esitas Kongo ametiasutustele mitmeid avalikke avaldusi ja demarše, et väljendada muret poliitiliste oponentide ja poliitiliste aktivistide tagakiusamise pärast riigis. 2011. aastal aset leidnud parlamendi- ja presidendivalimiste järelmeetmena lähetas EL 2014. aasta juunis KDVsse missiooni, mida juhtis Euroopa Parlamendi liige Mariya Gabriel, et hinnata 2011. aasta valimisvaatlusmissiooni esitatud soovitude rakendamist.

Euroopa Parlamendi esimeeste konverents omistas 2014. aasta oktoobris Sahharovi auhinna Denis Mukwegele seoses tema võitlusega naiste õiguste kaitsmiseks KDVs. 59-aastane günekoloog asutas 1998. aastal Bukavus Panzi haigla, kus ta ravib raskete vigastustega seksuaalse vägivalla ohvreid.

EL oli jätkuvalt KDV julgeolekusektori reformi võtmetähtsusega osaleja ning kasutas oma erinevaid vahendeid (ÜJKP missioonid, stabiliseerimisvahend ning Euroopa Arengufondid). KDVsse lähetati kaks julgeolekusektori reformi ÜJKP missiooni: EUSEC RD Congo (armeereform) ja EUPOL RD Congo (politseireform). Missioon EUPOL RD Congo toetas oma tegevuse lõpetamiseni 30. septembril 2014 julgeolekusektori reformi politseitöö valdkonnas ja missiooni õigusosalast kontaktüksust. Strateegilisel tasandil toetas missioon sise- ja julgeolekuministeeriumi ning Kongo riikliku politsei teostatavat politseireformi alast otsustamisprotsessi, töötades peamiselt välja seadusandlikku raamistikku ja asjakohaseid rakendusakte ning aidates rakendada politsei tegevuskava.

EUPOL DRC koordineeris oma tegevust kohalike ja rahvusvaheliste jõupingutustega ning toetas politsei tegevuse tõhustamist juhendamise, järelevalve ja nõustamise kaudu. EUPOL DRC toetas samuti võitlust karistamatuse vastu inimõiguste ja seksuaalse vägivalla valdkonnas ning tugevdas oma tegevust ka lastekaitse valdkonnas. Politseireformi toetamist jätkatakse EAFi raames ning jätkuvalt pööratakse tähelepanu aruandekohustusele ja teenuse kvaliteedile.

EUSEC RD Congo puhul on ette nähtud missiooni tegevuse järkjärguline lõpetamine. Nõukogu pikendas 2014. aasta septembris missiooni EUSEC RD Congo volitusi 30. juunini 2015. Kuni 30. juunini 2015 on võimalik kasutada 4,6 miljoni euro suurust eelarvet. Mikromissiooni läbiviimine on kavandatud 30. juunini 2016, et jätkata armeereformi teatavaid põhiaspekte, mille eesmärgiks on minna üle täielikule kohaliku tasandi omavastutusele. Samal ajal alustab EL 2015. aasta jooksul KDVs toetuse osutamist armeereformi mitmele aspektile 11. EAFi kaudu.

EL jätkas 2014. aastal toetuse osutamist Burundi rahutagamis- ja arenguprotsessidele. EL keskendus sellele, et toetada Burundi jõupingutusi, millega tagatakse valimisprotsessi kaasavus ja luuakse soodne keskkond 2015. aastal toimuvate valimiste jaoks, tuginedes sealhulgas korrapärasele poliitilisele dialoogile ja kodanikele, kes saavad kasutada oma põhivabadusi.

Nõukogu rõhutas oma 2014. aasta juuli järel dustes, et 2015. aasta valimised Burundis on murrangulise tähtsusega võimalus konsolideerida hiljutised edusammud ja anda panus parema tuleviku hüvanguks³⁹.

EL esitas avaldusi (kaks kohalikku avaldust mais ja septembris ning kaks kõrge esindaja / asepresidendi pressiesindaja avaldust märtsis ja juunis). Avaldused käsitlesid poliitiliste pingete teravnemist ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste piiramist; kinnipeetavate õiguste järgimise vajadust, viidates Pierre Claver Mbonimpa kinnipidamisele, ning kohtuorganite sõltumatuse vajadust; ning valimisteks valmistumisel tehtud positiivseid samme, nagu näiteks tegevusjuhendi allkirjastamine ja poliitiline dialoog, mis toimus 2015. aasta valimiste teekaardi raames.

EL pidas Burundiga (Cotonou lepingu artikli 8 kohaseid) poliitilise dialoogi kohtumisi 14. märtsil, 5. juunil, 17. oktoobril ja 9. detsembril. Kõnealuste kohtumiste ajal kordas EL vajadust korraldada 2015. aastal vabad, õiglasel ja läbipaistval valimisel; edendada kõigi poliitiliste erakondade ja osapoolte avatud ja kaasavat osalemist (nagu lepiti kokku valimiste teekaardis, mille kõik erakonnad allkirjastasid); austada ja edendada kodaniku- ja poliitilisi õigusi, eelkõige sõna- ja kogunemisvabadust, ning tagada kohtusüsteemi sõltumatus ja võitlus karistamatuse vastu. Poliitilisse dialoogi lisati ka majandus- ja sotsiaalareng.

³⁹ 18. septembril 2014 võttis Euroopa Parlament vastu resolutsiooni Burundi kohta. Selles mõisteti hukka inimõiguste kaitsja Pierre Claver Mbonimpa kinnipidamine. Selles kutsuti Burundi valitsust samuti üles täitma oma rahvusvahelisi kohustusi inimõiguste valdkonnas ning väljendati muret karistamatuse, meelevaldse kinnipidamise ja sotsiaal-majandusliku olukorra pärast (2014/2833(RSP)).

EL ja Burundi täitsid samuti vastastikuseid kohustusi, mis võeti Burundi arengupartnerite konverentsi (*Conférence des partenaires du développement du Burundi*) raames 2012. aastal vaesuse vähendamise ning demokraatia ja õigusriigi toetamise valdkondades.

Rwanda

ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis esindas ELi 7. aprillil, genotsiidi alguse 20. aastapäeval Kigalis toimunud mälestustseremoonial. Kõrge esindaja / asepresident esitas ELi nimel avalduse sama ürituse puhul. Euroopa Komisjoni arenguküsimuste volinik Andris Piebalgs külastas Rwandat märtsis.

Nõukogu tervitas oma 2014. aasta juuli järeldustes Rwanda edusamme mitmete struktuurireformidega, eelkõige majandussfääris, ning tunnustas 1994. aasta genotsiidist möödunud 20 aasta jooksul tehtud saavutusi lepitamise alal. Siiski märkis EL oma jätkuvat muret seoses erakondadele seatud piirangutega, muu hulgas on kahanenud poliitiline ruum, samuti on saadud teateid inimõiguste kaitsjate kadumiste ning nende ja kodanikuühiskonna vastu võetud meetmete kohta. EL innustas Rwandat täitma järjekindlalt oma lubadusi seoses demokratiseerimise, poliitilise ruumi suurema avamise, sõltumatule kodanikuühiskonnale ja eelkõige inimõiguste kaitsjatele suurema tegutsemisruumi ning kodanikuühiskonnale ja kõigile kodanikele suurema sõnavabaduse andmisega, et aidata kaasa täielikumale osalusele demokraatias.

EL (delegatsiooni juht ning Rwandas paiknevate ELi missioonide juhid) viis detsembris Rwandaga läbi Cotonou lepingu artikli 8 kohase poliitilise dialoogi, millel keskenduti taas inimõiguste väidetavate rikkumiste juhtumitele ja demokraatliku ruumi kahanemisele ning piirkondliku stabiilsuse küsimustele.

EL ja tema liikmesriigid kohtusid nii Rwanda valitsuskoalitsiooni kui opositsioonierakondade esindajatega. Muude küsimuste seas teostas EL seiret probleemide üle, mida kogevad Rwandas registreerimist taotlevad poliitilised erakonnad. Sõnavabaduse ja meedia sõltumatuse suurendamise eesmärgil on EL ja tema liikmesriigid toetanud ka meedia eneseregulatsiooni organi, Rwanda meediakomisjoni loomist.

EL ja tema liikmesriigid jätkasid järelevalvet õigusreformide ning kõrgetasemeliste kohtuprotsesside üle, viimaste hulka kuulusid protsessid Kizito Mihigo, erukindral Frank Rusagara, kolonel Tom Byabagamba ja Joel Mutabazi vastu.

6.4.2. Kesk-Aafrika Vabariik (KAV)

Kogu 2014. aasta jooksul osales EL aktiivselt koos rahvusvaheliste partneritega tegevuses, mille eesmärk oli riiki stabiliseerida ning toetada poliitilist üleminekut, mille on kinnitanud piirkondlikud ja rahvusvahelised partnerid ning mille eesmärk on saavutada jätkusuutlik kriisist taastumine. EL korraldas 2. aprillil ELi-Aafrika tippkohtumise raames KAVi käsitleva minitippkohtumise, kus osalesid kõrgetasemelised esindajad, sealhulgas ÜRO peasekretär Ban Ki-Moon.

EL kasutas ELi ulatuslikul reageerimisel KAVi kriisile kõiki tema käsutuses olevaid vahendeid, sealhulgas käivitas ÜJKP sõjalise missiooni. Nõukogu käivitas 1. aprillil 2014 operatsiooni EUFOR RCA, et toetada Banguis rahvusvahelisi jõupingutusi turvalise keskkonna tagamiseks ja kaitsta kõige enam ohustatud elanikkonnarühmi. Nõukogu pikendas selle üleminekuoperatsiooni volitusi 15. märtsini 2015, et tagada tegevuste sujuv üleandmine ÜRO mitmemõõtmelisele integreeritud stabiliseerimissmissioonile (MINUSCA), mis peaks kavakohaselt saavutama täieliku tegevusvõime aprilliks.

EL pööras erilist tähelepanu hädavajadustele, milleks on võitlus karistamatuse vastu ja õigusriigi taastamine. Arvestades kogukondade vaheliste pingete püsimist ja riigi sotsiaalstruktuuri täielikku kokkuvarisemist, toetab EL (sageli koostöös üleminekuvõimudega) samuti ka algatusi, millega edendatakse dialoogi, vähendatakse pingeid ning suurendatakse kogukondade vahelist usaldust. Lisaks toetab EL poliitilise dialoogi algatusi, mis võivad aidata leida püsivat lahendust KAVi kriisile. Samuti asutas EL 15. juulil 2014 esimese mitme rahastajaga sihtfondi KAVi toetuseks, mille eesmärk on hõlbustada üleminekut hädaolukorrale reageerimiselt pikaajalise arenguabi andmise suunas. 2014. aasta lõpuks oli sihtfond ehk „*Fonds Bekou*” saanud 50 miljonit eurot Euroopa Arengufondilt, Prantsusmaalt, Saksamaalt ja Madalmaadelt.

Volinik Andris Piebalgs külastas KAVi 2014. aasta märtsis. Volinik Kristalina Georgieva külastas KAVi ja naaberriike (Kamerun, Tšaad) kaks korda, et käsitleda kriisi piirkondlikku mõju.

Samuti tunnistas nõukogu 2014. aasta novembris lisaväärtust, mida annaks ELi võimalik edasine roll julgeolekusektori reformis, millega toetatakse ÜRO jõupingutusi ning kohaliku omavastutuse võtmist, ning võttis vastu ÜJKP sõjalise nõuandemissiooni kriisiohjamise kontseptsiooni. Samuti võttis nõukogu 15. detsembril 2014 vastu järeldused KAVi kohta, millega edastati selge sõnum toetusest praegusele üleminekuvalitsusele ja selle edusammudele.

EL ja liikmesriigid andsid 2014. aastal Kesk-Aafrika Vabariigile olulisel määral rohkem humanitaarabi ning tegid kohapealse abi maksimeerimiseks tihedat koostööd ÜRO ja muude asutustega. Volinik Kristalina Georgieva ja ÜRO asepeasekretär Valerie Amos korraldasid 20. jaanuaril Brüsselis ühise ministrite kohtumise, millel käsitleti Kesk-Aafrika Vabariigi humanitaarolukorda ning lubati eraldada 366 miljonit eurot elude päästmise eesmärgil sekkumiste läbiviimiseks ning lühikese ja keskmise tähtajaga abi osutamiseks.

6.5. Lõuna-Aafrika

16. juunil 2014 toimus Brüsselis ELi – Lõuna-Aafrika Arenguühenduse (SADC) poliitilise dialoogi iga-aastane kõrgemate ametnike kohtumine, et arutada koostööd ja tegevuskava ministrite poliitilise dialoogi 2015. aasta kohtumise ettevalmistamiseks. Pooled leppisid kokku, et piirkonna rahu, julgeoleku ja arengu ees seisvate võimalike väljakutsete käsitlemisel tehakse koostööd, sealhulgas valimisprotsesside, merendusjulgeoleku, rände, kliimamuutuste, energia ja piirkonna majandusliku integratsiooni osas.

Euroopa Komisjon ja SADCi majanduspartnerluslepinguga tegelev rühm viisid 15. juulil 2014 majanduspartnerluslepingu üle peetavad läbirääkimised lõpule ja pealäbirääkijad parafeerisid selle teksti. See oli teretulnud saavutus, seda enam, et see tähendas võimalust vältida kaubavahetuse katkemist Botswana, Namiibia ja Svaasimaaga, mis olid kaotamas tollimaksuvaba ja kvootideta juurdepääsu ELi turule. Leping hõlmab kaubavahetust, selles on põhjalik säästvat arengut käsitlev peatükk, teenuseid ja investeerimist puudutavad läbivaatamisklauslid ning üldine geograafilisi tähiseid käsitlev osa.

6.5.1. Angola

Esimene ELi–Angola ühiste edasiste sammude teemaline ministrite tasandi poliitiline dialoog toimus 17. oktoobril 2014 Brüsselis. Asjaolu, et Angola valiti Brüsselis toimunud ministrite kohtumise eel ÜRO Julgeolekunõukogu mittealaliseks liikmeks, muudab riigi väärtuslikuks partneriks, kellega arutada ülemaailmseid küsimusi, eelkõige seoses rahu ja julgeolekuga piirkonnas. Angolast sai 2014. aasta jaanuaris Ida-Aafrika järvede piirkonna rahvusvahelise konverentsi eesistuja ning Kimberley protsessi asejuhataja.

Samuti jälgis ja toetas EL Angola edusamme seoses 2014. aastal läbiviidud ÜRO üldise korrapärase läbivaatamisega. Peamised soovitusel käsitlesid sõnavabadust, ühinemisvabadust, naiste- ja lastevastast vägivalda ning kohtuasutuste tugevdamist. Angolat kutsuti üles ühtlustama oma siseriiklikke õigusakte Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudiga, mis võimaldaks selle ratifitseerida.

6.5.2. Namiibia

ELi ja Namiibia suhete keskmes oli laiaulatusliku majanduspartnerluslepingu sõlmimise üle ELi ja mitme Lõuna-Aafrika Arenguühenduse riigi vahel peetud läbirääkimiste lõpuleviimine 2014. aasta juulis. Leping on aidanud täiendavalt parandada juba niigi häid suhteid ELi ja Namiibia vahel. Riigis võimul olev juhtkond sai 28. novembril 2014 toimunud valimistel suure toetuse osaliseks: Hage Geingob sai 87 % häältest ja valiti presidendiks ning SWAPO erakond võitis valimised, saades 80 % häältest.

6.5.3. Botswana

Botswana on 2014. aasta juulis Lõuna-Aafrika Arenguühendusega sõlmitud majanduspartnerluslepingu osalisriik. ELi dialoog Botswanaga on mitmeti edumudeliks ELi ja Aafrika partnerlusele. President Ian Khama sai 24. oktoobril toimunud valimistel toetuse osaliseks, kuid valitsev Botswana Demokraatlik Erakond võitis valimised esimest korda, saades alla 50 % häältest (47,6 %). Opositsioonierakond *Umbrella for Democratic Change* sai 30 % häältest.

6.5.4. Sambia

EL ja Sambia pidasid 2014. aasta märtsis Cotonou lepingu artikli 8 kohase poliitilise dialoogi, millel osalesid võtmetähtsusega justiits- ja välisministrid ning mitmed aseministrid. Käsitleti tundlikke küsimusi nagu valitsusväliseid organisatsioone käsitleva seaduse kohaldamisega seotud raskused ning LGBTI-inimeste vastu suunatud avalikud kampaaniad. Sambia president Michael Sata osales aprilli alguses Brüsselis toimunud ELi ja Aafrika tippkohtumisel, mille raames tal oli kahepoolne kohtumine komisjoni president Barrosoga ning millel EL tunnistas Sambias valitsevat poliitilist stabiilsust ja oma huvi teha investeeringuid⁴⁰.

⁴⁰

Pärast president Sata surma oktoobris toimusid Sambias 20. jaanuaril 2015 vahevalimised. Uus president (Edgar Lungu) astus ametisse presidendivolituste järelejäanud perioodiks, mis kestavad kuni 2016. aasta kolmanda kvartalini.

6.5.5. Zimbabwe

Nõukogu vaatas veebruaris läbi otsuse 2011/101/ÜVJP ja muutis seda, misläbi peatati ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames Zimbabwe vastu suunatud järelejäänud piiravate meetmete kohaldamine, välja arvatud relvaembargo ning kaks isikut ja üks üksus, kelle suhtes kõnealuseid meetmeid jätkuvalt kohaldatakse. Nõukogu pikendas ka otsuse 2012/96/EL kehtivust 1. novembrini 2014, mis on Cotonou lepingu kohaselt võetud asjakohaste meetmete kehtivusaja lõpp. Sel puhul esitatud kõrge esindaja / asepresidendi avalduses märgiti, et see oli samm edasi ELi ja Zimbabwe vaheliste suhete normaliseerumise suunas, ent kordas vajadust näha edusamme mitmes valdkonnas. Lisaks võimaldasid kõnealused otsused teha edusamme 11. EAFi programmitöös.

6.5.6. Lõuna-Aafrika

Arvestades poliitiliste ja valimisalaste tegevuste aktiivsust kogu aasta vältel nii Lõuna-Aafrikas (üldvalimised) kui ELis (Euroopa Parlamendi valimised ja ELi uute juhtide ametissenimetamine), leppisid pooled kokku, et lükkavad oma seitsmenda iga-aastase tippkohtumise edasi.

Sellest hoolimata jätkati intensiivseid diplomaatilisi kontakte, mis kulmineerusid kõrge esindaja / asepresidendi ning Lõuna-Aafrika rahvusvaheliste suhete ja koostööminister Maite Nkoana-Mashabane kohtumisega aprillis toimunud ELi–Aafrika tippkohtumise raames.

Novembris toimusid Brüsselis nädal aega kestnud konsultatsioonid kõrgemate ametnike tasandil. See nädal hõlmas ELi ja Lõuna-Aafrika kuuendat poliitika- ja julgeolekudialoogi foorumit, millel arutati erinevaid ühist muret tekitavaid küsimusi Aafrikas ja rahvusvahelisel tasandil. Poliitika- ja julgeolekudialoogi foorumile eelnes ELi–Lõuna-Aafrika merendusküsimuste allkomitee esimene kohtumine, millel arutati erinevaid koostöövõimalusi ning vahetati arvamusi asjaomaste merendusjulgeoleku strateegiate kohta.

Novembris toimunud ühise koostöönõukogu 14. kohtumine andis võimaluse pidada kaheksateist ametlikku ja mitteametlikku sektoripõhist dialoogi ja kohtumist, millel esitati aruandeid nende aastategevuste kohta ja tutvustati nende tulevasi prioriteete.

Samuti toimus inimõigustealase dialoogi teine ametlik kohtumine. Kõnealune teine kohtumine andis ELile ja Lõuna-Aafrikale võimaluse arutada ühist huvi pakkuvaid ja muret tekitavaid küsimusi, sealhulgas koostööd mitmepoolsetel foorumitel ning samuti ka siseriiklikke küsimusi. Kohtumise raames toimus kodanikuühiskonna seminar, millel osales umbes kakskümmend organisatsiooni EList ja Lõuna-Aafrikast.

Strateegilist partnerlust on tugevdanud intensiivsed konsultatsioonid, millel on käsitletud siseriiklikke ja rahvusvahelisi probleeme ning edusamme, mida on tehtud paljudes küsimustes, nagu poliitilised küsimused, julgeolek, kaubandus, arengukoostöö ja inimõigused.

2014. aastal toimus kaubandus- ja investeerimisküsimustes pidev dialoog, mille käigus käsitleti majanduspartnerluslepingut, kaubandustõkkeid ja Lõuna-Aafrika investeerimiskliimat.

6.5.7. Svaasimaa

Svaasimaa on majanduspartnerluslepingu osalisriik; nimetatud lepingu sõlmimiseks peetud läbirääkimised viidi Lõuna-Aafrika Arenguühenduse riikidega lõpule 2014. aasta juulis. Sellega tagatakse suhkru tollimaksuvaba eksport ELi.

Osalusaktiivsus ELi ja Svaasimaa poliitilises dialoogis näitas mõlema poole huvi teha Svaasimaal järjepidevamat ja intensiivsemat koostööd. Avameelselt arutati selliseid tundlikke küsimusi nagu valimisprotsess ja poliitilised erakonnad, inimõigused, võitlus korruptsiooni vastu, surmanuhtlus, õigusriik, meedia- ja sõnavabadus ning soolise võrdõiguslikkuse küsimused.

6.5.8. Lesotho

Lesothos, mis on üldiselt suhteliselt stabiilne riik, valitses 2014. aastal märkimisväärne poliitiline ebastabiilsus. 30. augustil 2014 toimunud riigipöördekatse tekitas tõsise ebastabiilsuse poliitilises ja julgeolekualases olukorras ning peaminister Thomas Thabane põgenes ajutiselt riigist.

EL on tähelepanelikult jälginud Lesotho poliitilise ja julgeolekualase olukorra halvenemist ning tagab tihedate kontaktide olemasolu peamiste osapooltega nii kõnealuses riigis kui Lõuna-Aafrika Arenguühenduse piirkonnas.

EL on toetanud Lõuna-Aafrika Arenguühenduse jõupingutusi kriisi lahendamiseks ning teeb tihedat koostööd, et määrata kindlaks, kuidas kõige paremini laiendada oma toetust Lõuna-Aafrika Arenguühenduse vahendus- ja vaatlusmissioonile, eelkõige pidades silmas uusi valimisi, mis on kavandatud 28. veebruarile 2015.

Arenguvolinik Neven Mimica kohtus 3. novembril 2014 Lesotho kõrgetasemelise delegatsiooniga ning kinnitas ELi jätkuvat valmisolekut toetada valitsuse jõupingutusi vaesuse vähendamiseks, majandusarengu võimaldamiseks ning demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste põhimõtete austamise edendamiseks.

6.5.9. Mosambiik

Üldvalimised (parlamendi- presidendi- ja kohalikud valimised) toimusid kavakohaselt 15. oktoobril. EL jälgis tähelepanelikult kogu valimisprotsessi, toetas nende läbipaistvust ja kaasavust ning kutsus samas tungivalt üles viima valimisi läbi rahumeelselt.

Samuti lähetati riiki ELi valimisvaatlusmissioon. EL tunnustas 17. oktoobril nõuetekohase menetluse kasutamist valimiste läbiviimisel, kuid tõstis esile mitmeid puudusi ja vahejuhtumeid, nagu seda tehti ka ELi valimisvaatlusmissiooni esialgses hinnangus.

Valimiste läbiviimisele eelnes poliitilise vägivalla ägenemine riigi mõnes piirkonnas. Valitsuse ja peamise opositsioonipartei Renamo vahelised mitmed läbirääkimisvoorud kulmineerusid valimisseaduse konsensusliku muutmisega ning vastastikuse mõistmise memorandumiga allkirjastamisega, mille eesmärk on hõlbustada Renamo relvarühmituste taasintegreerimist riigi julgeolekusektorisse ja riigi poliitilise süsteemi täiendavat avamist.

EL ja rahvusvaheline üldsus on toetanud kõnealust dialoogi, poliitilise vägivalla lõpetamist ja saavutatud kokkulepete rakendamist.

6.5.10. Malawi

EL omistas suurt tähtsust Malawis mais asetleidnud kolmele valimisele (presidendi-, parlamendi- ja kohalikud valimised). EL koondas oma toetuse valimisprotsessi läbiviimiseks ning lähetas riiki valimisvaatlusmissiooni. Euroopa Komisjoni arenguvolinik Andris Piebalgs kohtus septembris New Yorgis ÜRO Peaassamblee raames president Peter Mutharikaga ning oktoobris Washingtonis IMFi/Maailmapanga iga-aastase kohtumise raames rahandusminister Goodall Edward Gondwega ning arutas riigi rahanduse juhtimise olukorda. EL nimetas Malawi ELi demokraatia toetamise tegevuskava rakendamise katseriigiks; nimetatud tegevuskava eesmärk on suurendada kooskõla ELi vahendite ja ELi liikmesriikide tegevuse vahel ning samuti suurendada teadmisi kohalikust kontekstist, tugevdades partnerlust kõigi sidusrühmadega, sealhulgas valitsuse ja kodanikuühiskonnaga.

7. Põhja- ja Lõuna-Ameerika

7.1. Ameerika Ühendriigid ja Kanada

7.1.1. Ameerika Ühendriigid

ELi ja USA suhted olid 2014. aastal jätkuvalt tihedad ja tulemuslikud, mida tõi esile 26. märtsil Brüsselis toimunud ELi–USA tippkohtumine. Poliitiliseks prioriteediks olid läbirääkimised Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse üle, mis olid ELi ja USA suhetes kesksel kohal ning omasid lisaks kaubandusele ja investeeringutele laiemat strateegilist mõju.

ELi ja USA suhetes pöörati jätkuvalt tähelepanu andmekaitsega seotud küsimustele, eelkõige jõupingutustele, mille eesmärk on tugevdada *Safe Harbor* raamistikku, millega edastatakse isikuandmeid ELi USA äriühingutele, ning läbirääkimistele, et sõlmida raamleping, millega reguleeritakse isikuandmete vahetamist seoses politsei- ja õiguslase koostööga kriminaalasjades. USA administratsioon tunnistas vajadust laiendada ELi kodanike õigust õiguskaitsele juhul, kui nende isikuandmeid on väärkasutatud, ning võttis kohustuse võtta sel eesmärgil vastu asjaomaseid õigusakte.

Kõrge esindaja / asepresident säilitas USA riigisekretär John Kerryga tõhusad ja tulemuslikud töösuhted, mis võimaldasid teha tihedat ja intensiivset koostööd paljudes välis- ja julgeolekupoliitika alastes küsimustes. EL ja USA jätkasid tihedat tegevuse koordineerimist seoses sanktsioonide ja diplomaatilise survega, et tagada Venemaa pühendumine Minski relvarahulepingu täitmisele ning vastusena Krimmi ebaseaduslikule annekteerimisele. Nad tegid ka koostööd rahvusvaheliste finantsasutustega Ukrainale antava abi küsimuses. EL ja USA tõhustasid koostööd ISILi/Da'eshi hävitamiseks ning individuaalsed liikmesriigid otsustasid osaleda USA juhitud ülemaailmses koalitsioonis, samuti tõhustasid EL ja USA koostööd välisvõitlejate küsimuse käsitlemiseks. Lisaks pühendasid kaks partnerit täiendava energia sellele, et stabiliseerida Lääne-Balkani piirkond ning pidada läbirääkimisi Iraaniga.

ELi–USA energianõukogu istungid toimusid 2. aprillil ja 3. detsembril ning nende eesmärgiks oli käsitleda Ukraina energiaalast olukorda ja Euroopa energiajulgeoleku laiemat küsimust ning samuti koordineerida kliimamuutuste alaseid meetmeid, sealhulgas ettevalmistusi 2015. aasta detsembris Pariisis toimuvaks ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsiks.

USA tegi ELiga koostööd seoses ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) tegevusega, lähetas oma isikkoosseisu liikmeid missioonidele EUSEC RD Congo ja EULEX Kosovo ning abistas teiste operatsioonide läbiviimisel. Kuigi USA ei võtnud vastu kutset panustada missiooni EUAM Ukraine, lubas ta tugevdada koostööd Ukraina julgeolekusektori reformimiseks. 6. mail Washingtonis toimunud ÜJKP sümposium andis võimaluse pidada sisulisi kahepoolseid arutelusid vastastikust huvi pakkuvates küsimustes, eelkõige seoses rahutagamisega Aafrikas. USA tegi 2014. aastal ELiga tihedat koostööd, kui EL oli Somaalia ranniku lähedal toimuvat piraatlust käsitleva mitmepoolse kontaktrühma eesistuja. ELi sõjaline staap jätkas kõnelusi Euroopas paiknevate USA relvajõudude väejuhatusega, et sõlmida „halduskokkulepped” koostöö tugevdamiseks. EL ja USA tegid tihedat koostööd, et aidata Ebola viirusest mõjutatud Lääne-Aafrika riike.

USA tegi regulaarsete kolmepoolsete kohtumiste vastloodud raamistikus komisjoni ja asjaomaste liikmesriikidega koostööd täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamiseks. Siiani siiski olulist edu ei ole saavutatud.

EL ja USA tegid tõhusat koostööd massihävitusrelvade leviku tõkestamise, relvastuskontrolli ja desarmeerimise vallas. Jätkati ühiseid teavitusüritusi, et tagada rahvusvaheline toetus avakosmosetegevuse rahvusvahelisele tegevusjuhendile, samuti jätkati ettevalmistusi 2015. aastal toimunud tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise konverentsiks.

USA oli ELi tähtis partner Arktika Nõukogus ning on Arktika Nõukogu eesistuja perioodil 2015–2017.

7.1.2. Kanada

ELi ja Kanada suhted arenesid 2014. aastal positiivselt, kuna 26. septembril Ottawas toimunud ELi–Kanada tippkohtumisel (eelmine tippkohtumine toimus 2010. aastal) viidi lõpule kahed läbirääkimised, mida peeti strateegilise partnerluslepingu ning laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu sõlmimiseks. 2014. aasta tippkohtumine kinnitas pühendumust tagada ELi ja Kanada vahel võimalikult kiiresti viisavaba reisimine kõigile nii ELi liikmesriikide kui Kanada kodanikele, et nad saaksid ühtlasi täielikku kasu uutest ELi ja Kanada vahel loodavatest kaubandus- ja majandusalastest võimalustest. EL jätkas 2014. aastal Kanadaga täielikku poliitilise dialoogi programmi. Energia- ja kliimakoostöö on Atlandi-üleste suhete oluline valdkond. ELi–Kanada 2014. aasta tippkohtumise tulemusena leppisid pooled kokku taaselavdada oma kahepoolset energiadialoogi.

EL ja Kanada korraldasid 8. mail Ottawas teise iga-aastase ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika sümposiumi.

Kanada panustab korrapäraselt ELi ÜJKP missioonidesse ning osaleb praegu kahes missioonis: ELi politseimissioonis Palestiina aladel (EUPOL COPPS) ning Kosovos läbiviidavas Euroopa Liidu õigusriigimissioonis (EULEX KOSOVO). Võttes arvesse Ottawa muret Ukraina olukorra pärast, kutsuti Kanada panustama ka ELi nõuandemissiooni Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks (EUAM Ukraine). Kanada panustas rahaliselt ka Malis läbiviidavasse ELi väljaõppemissiooni (EUTM Mali). Tehti tihedat koostööd sellistes küsimustes nagu Iraani ja Süüria vastu kehtestatud sanktsioonid. Kanada osales 2014. aastal ka Egiptuses läbiviidud ELi valimisvaatlusmissioonis.

Kanada oli Arktika Nõukogu eesistujana perioodil 2013–2015 ELi tähtis partner Arktika Nõukogus.

7.2. Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riigid

7.2.1. Kahe piirkonna vahelised suhted

2014. aastal alustati ettevalmistusi ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse (CELAC) riigipeade ja valitsusjuhtide järgmiseks tippkohtumiseks, mis toimus 10. ja 11. juunil 2015 esimest korda Brüsselis. Kõnealuse tippkohtumise üldteemaks oli „Meie ühist tulevikku kujundades: jõuka, sidusa ja jätkusuutliku ühiskonna loomine meie kodanikele”. Tegemist oli teise tippkohtumisega, mis peeti CELACiga, mis ühendab kõik 33 riiki Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonnas, kuid kaheksanda tippkohtumisega, mida EL piirkonnaga on pidanud pärast strateegilise kahe piirkonna vahelise partnerluse käivitamist 1999. aastal. Tippkohtumise ettevalmistamiseks toimusid mitmed ettevalmistavad kõrgetasemelised temaatilised üritused, mis keskendusid kahe piirkonna vahelisele koostööle sellistes valdkondades nagu kodanikuühiskond, akadeemilised küsimused, ettevõtlusküsimused või parlamentaarsed küsimused Euroopa – Ladina-Ameerika parlamentaarse assamblee raames.

ELi–CELACi tegevuskava rakendamise osas toimusid mitmed kahe piirkonna vahelised kõrgetasemelised kohtumised sellistes valdkondades nagu teadus ja tehnoloogia (aprillis San Josés, Costa Ricas), ülemaailmne narkoprobleem (juunis Ateenas), ettevõtja sotsiaalne vastutus (septembris Brüsselis ning novembris San Josés, Costa Ricas) ning ränne (novembris Brüsselis). EL ja CELAC vaatasid eelmisel, Santiagos toimunud tippkohtumisel antud volituste alusel läbi ELi–CELACi tegevuskava ja selle võimaliku laiendamise.

Hamburgis asuv Euroopa Liidu ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna fond toetas jätkuvalt ELi ja CELACi kahe piirkonna vahelist partnerlust, tehes seda kooskõlas oma eesmärkidega.

7.2.2. Allpiirkondlikud suhted

Mercosur

2014. aastal jätkati Mercosuriga läbirääkimisi assotsieerimislepingu sõlmimiseks, et näha ette pakkumiste vahetamine kaupade, teenuste ja investeeringute ning riigihangete alal. 2014. aasta juulis Caracases toimunud Mercosuri tippkohtumisel teatasid Mercosuri riigipead, et nad on jõudnud kokkuleppele Mercosuri pakkumise osas, ning kutsusid ELi üles konsulteerima liikmesriikidega ja lõplikult koostama ELi pakkumise, mis võimaldab pakkumisi vahetada. EL palus täiendavat teavet Mercosuri pakkumise kohta ning jätkas samas tööd ELi pakkumise lõplikuks koostamiseks, pidades silmas edasiste arutelude pidamist 2015. aasta alguses.

Kesk-Ameerika suhted ELiga tugevnesid 2014. aastal märkimisväärselt kolme olulise arengu tulemusel: mais jõustus poliitilise dialoogi ja koostööleping, juunis korraldati ELi ja Kesk-Ameerika assotsiatsiooninõukogu esimene koosolek ning nõukogu võttis juulis vastu Kesk-Ameerika ja Kariibi piirkonna kodanike julgeolekut käsitleva ELi strateegia. EL ja Kesk-Ameerika pidasid 17. oktoobril Tegucigalpas esimese ühiskomitee koosoleku poliitilise dialoogi ja koostöölepingu alusel, millel osalesid Kesk-Ameerika Integratsioonisüsteemi (SICA) kõik liikmed.

EL-Kariibi piirkond

ELi ja Kariibi piirkonna suhted laienesid jätkuvalt Euroopa Liidu ning Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide rühma Kariibi mere piirkonna foorumi (CARIFORUM) vahel 2013. aastal toimunud kõrgetasemelisele poliitilisele dialoogile tuginedes ning 2012. aastal vastu võetud ELi–Kariibi piirkonna strateegilise partnerluse raames. 2014. aastal keskendus töö järgmistele ühistele poliitilistele piirkondliku tasandi prioriteetidele: piirkondlik integratsioon, Haiti ülesehitamine, kliimamuutused ja katastroofideks valmisolek, kuritegevus ja julgeolek ning ühine tegevus mitmepoolsetel foorumitel. Lisaks pidas EL Cotonou lepingu artikli 8 kohaseid poliitilisi dialooge mitmete Kariibi piirkonna riikidega, sealhulgas riikidega, kellega peeti seda dialoogi esimest korda. Mõni riik, näiteks Haiti seisis silmitsi eriti keeruliste väljakutsetega. Cotonou lepingu artikli 8 kohaseid dialooge peeti ka Jamaica, Bahama, Belize, Guyana ja Dominikaani Vabariigiga, sillutades teed tihedamatele kahepoolsetele suhetele ning koostöö suurendamisele ülemaailmsetes ÜVJP valdkonna küsimustes. Mõlemad pooled tegelevad praegu CARIFORUMi–ELi majanduspartnerluslepingu rakendamisega. Kõrgematest ametnikest moodustatud ühine kaubandus- ja arengukomitee pidas 18.–19. novembril 2014 oma neljanda koosoleku, tegi kokkuvõtte arengutest ja analüüsis majanduspartnerluslepingu rakendamisel tehtud edusamme. Moodustati ühine nõuandekomitee, kuhu kuuluvad kodanikuühiskonna esindajad, ning nimetatud komitee pidas oma esimese koosoleku 13.–14. novembril 2014.

7.2.3. Kahepoolsed suhted

Brasiilia

ELi ja Brasiilia suhteid mõjutasid poliitilised üleminekud, peamiselt oktoobris toimunud Brasiilia üldvalimised. EL korraldas veebruaris ELi ja Brasiilia 7. tippkohtumise, mis võimaldas viljakat mõttevahetust strateegilise partnerluse hetkeseisu kohta (kaubandus ja investeeringud, läbirääkimised Mercosuriga, VKEdede koostöö, teadus ja tehnoloogia). Aprillis toimus Brasílias ELi ja Brasiilia 4. kõrgetasemeline dialoog inimõiguste teemal, mille eesistujateks olid ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis ja Brasiilia inimõiguste minister Ideli Salvatti. Komisjoni president José Manuel Barroso kohtus juulis Brasílias president Dilma Rousseffiga. Brasiilias toimuvate presidendi-, parlamendi- ja kubernerivalimiste tõttu lükati 2015. aastale edasi mitmed ELi ja Brasiilia vahelised dialoogid (rahvusvaheline rahu ja julgeolek, ÜRO küsimused, uimastid, relvade leviku tõkestamine ja desarmeerimine).

Mehhiko

EL on teinud tööd suhete tugevdamiseks Mehhikoga, võttes eelkõige arvesse Mehhiko suurenevat rolli rahvusvahelises süsteemis ülemaailmse osalejana. 27. jaanuaril toimus Brüsselis esimene ELi ja Mehhiko vaheline kõrgetasemeline poliitiline dialoog. ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidis juhatas ELi ja Mehhiko 4. kõrgetasemelist dialoogi inimõiguste teemal, mis toimus 18. märtsil Brüsselis⁴¹.

⁴¹ Euroopa Parlament võttis 23. oktoobril pärast kiireloomulist arutelu vastu resolutsiooni, milles väljendas muret 43 õpetajakutset omandava üliõpilase kadumise pärast Mehhikos ning kutsus üles suurendama ELi toetust riigi institutsioonide tugevdamise ja inimõiguste valdkonnas.

Väga oluline on asjaolu, et Mehhiko teatas septembris, et hakkab taas panustama ÜRO rahuvalveoperatsioonidesse. Kaalumisel on võimalik koostöö ELi missioonidega.

2014. aastal jätkati arutelu seoses ELi võimaliku reageerimisega Mehhiko 2012. aasta õigusakti osas, mille kohaselt lennuettevõtjad peavad edastama broneeringuinfo (PNR andmed) või maksuma märkimisväärseid trahve.

Samaaegselt on ELi ja Mehhiko ühine töörühm koostanud ühise prognoosiaruande, mis käsitleb ELi ja Mehhiko üldise lepingu kolme samba (poliitiline dialoog, koostöö ja kaubavahetus) võimalikult ulatuslikku ajakohastamist, mille puhul on tegemist 2013. aasta jaanuaris Santiagos toimunud ELi ja CELACi tippkohtumise raames tehtud otsuste järelmeetmega.

Kuuba

Nõukogu võttis 10. veebruaril 2014 vastu läbirääkimisjuhised ELi ja Kuuba vahelise poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu sõlmimise jaoks. Läbirääkimistega alustati 29. ja 30. aprillil Havannas ning läbirääkimiste teine voor toimus 27. ja 28. augustil Brüsselis. Pooled leppisid kokku läbirääkimiste korras ja teekaardis ning alustasid esialgset arvamuste vahetamist lepingu peamiste peatükkide üle, mis käsitlevad poliitilist dialoogi, koostööd ja kaubandust. ELi suhetes Kuubaga on endiselt kesksel kohal inimõiguste küsimus ning see tõstatati Kuuba ametivõimudega nii Brüsselis kui Havannas. EL tervitas muudatusi USA Kuuba suunalises poliitikas, millest president Barack Obama detsembris teada andis.

EL toetab aktiivselt riikidevahelist dialoogi Haiti ja Dominikaani Vabariigi vahel. Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy külastas 2014. aasta juulis nii Haitit kui Dominikaani Vabariiki, kus ta juhatas kolmepoolset kohtumist, millel osalesid Dominikaani Vabariigi president Danilo Medina ja Haiti president Michel Martelly. Kohtumine andis ELile võimaluse täiendavalt edendada dialoogi ja kahe riigi vahelist koostööd ning edendada positiivseid meetmeid, mille eesmärk on leida lahendus mõlemat riiki ärritavatele probleemidele, sealhulgas Haiti päritolu Dominikaani Vabariigi kodanike küsimusele. Sel eesmärgil on kasutusele võetud mitmeid ELi rahastatavaid toetusprogramme.

Argentina

Kuigi ELil ja Argentinale on ühised väärtused ja majanduslikud huvid ning mitmepoolsetel foorumitel tehakse üldiselt head koostööd, ei suudetud täielikult kasutada omavaheliste kahepoolsete suhete täielikku potentsiaali. Komisjoni asepresident Antonio Tajani külastas 2014. aasta juunis Buenos Airest „majanduskasvu missiooni” raames.

Paraguay

2014. aasta juunis toimunud asepresident Antonio Tajani visiit Paraguaysse andis võimaluse arutada tööstuskoostööd ja investeeringute edendamist ning tõi endaga kaasa ELi ja Paraguay esimese investeeringute foorumi korraldamise novembris. Novembris toimus Brüsselis iga kahe aasta järel toimuv ELi–Paraguay ühise koostöökomitee koosolek, millel kajastati koostöö laienemist uutesse valdkondadesse, milleks on muu hulgas inimõigused, võitlus uimastite vastu ja kliimamuutused. EL kiitis heaks Paraguayd puudutava 2014.–2020. aasta kahepoolse arengukoostöö programmi, mis sisaldab konkreetset eraldist demokraatia ja osalemise toetuseks ning institutsioonide tugevdamiseks, eelkõige 2013. aastal riigis läbiviidud ELi valimisvaatlusmissiooni esitatud soovitude rakendamiseks.

Uruguai

EL ja Uruguay kinnitasid 2014. aasta juunis Montevideos iga kahe aasta järel toimuval ELi–Uruguay ühise koostöökomitee koosolekul taas oma ühist huvi pidada dialoogi ja teha koostööd ülemaailmsetes küsimustes, näiteks inimõiguste, kliimamuutuse, aastatuhande arengueesmärkide ja rahvusvahelise rahuvalve valdkondades. Uruguay osalemine mitmes ÜRO rahuvalveoperatsioonis tõendab riigi tõsist pühendumust ÜRO põhikirjas sätestatud põhimõtetele, sarnaselt ELile. Sellega seoses jätkasid kaks poolt võimaluste uurimist, kuidas veelgi tugevdada koostööd rahvusvahelise julgeoleku ja kaitse valdkonnas.

Venezuela

Venezuelas 2013. aastal vaidlustatud presidendivalimistele järgnesid 2014.aasta alguses tänavarahutused ning mitme kuu jooksul leidsid aset vägivaldsed kokkupõrked protestijate ja julgeolekujõudude vahel. Mitmetes avaldustes väljendas EL muret poliitiliste isikute ja üliõpilaste kinnipidamise pärast; rõhutas inimõiguste ja sõnavabaduse austamise tähtsust asjaoludest sõltumata; ning kutsus üles tegema uusi piirkondlikke jõupingutusi, et hõlbustada dialoogi kõigi osapoolte vahel, pidades silmas riigi jätkuvat polariseerumist. EL jätkab riigis toimuvate arengute jälgimist ning jälgib tähelepanelikult vangistatud opositsioonijuhtide ja üliõpilaste juhtumite menetlemist, sealhulgas jälgib kohtumenetlusi, mida peetakse Leopoldo Lopezi ja kohtunik María Lourdes Afiuni üle.

Colombia

EL jälgis tähelepanelikult Havannas toimuvaid rahuläbirääkimisi Colombia valitsuse ja FARCI vahel. Kõrge esindaja / asepresidendi pressiesindaja tegi viis avaldust rahuprotsessi raames asetleidnud võtmetähtsusega arengute puhul, et korrata ELi toetust rahule. President Juan Manuel Santose edukas visiit ELi institutsioonidesse (millele eelnes Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy osalemine Santose tagasivalimisele järgnenud ja augustis toimunud ametissevannutamise tseremoonial) toonitas, et Colombia peab oluliseks ELi pidevat toetust Havannas toimuvatele läbirääkimistele. Poliitilised suhted Colombiaga on laienenud uutesse valdkondadesse, mis hõlmavad kriisiohjamist ning augustis allkirjastati osalemise raamleping, mis käsitleb Colombia osalemist ELi juhitud operatsioonides; esimeseks konkreetseks näiteks peaks olema Colombia osalemine operatsioonis EUNAVFOR Atalanta. EL ja Colombia pidasid oktoobris Bogotas kõrgetasemelisi poliitilisi konsultatsioone, mis hõlmasid iga-aastast dialoogi inimõiguste valdkonnas, millel käsitleti eelkõige küsimusi, mis seonduvad maa tagastamisega.

Ecuador

2014. aastal jõudsid lõpule läbirääkimised, mida peeti Ecuadori ühinemiseks mitmepoolse kaubanduslepinguga, mis on juba sõlmitud Colombia ja Peruuga; leping parafeeriti detsembris. Lisaks majanduslikule kasule peaks leping viima kahepoolsed suhted uuele tasandile. Seda kinnitati volinik Andris Piebalgsi juulis toimunud Ecuadori visiidi käigus. Oktoobris Quitos toimunud kõrgetasemelise dialoogi teisel kohtumisel leppisid EL ja Ecuador kokku kaubanduslepingu täiendamise vastastikuse mõistmise memorandumiga, mis käsitleb poliitilist dialoogi ja koostööd.

Peruu

2014. aasta tähistas uue etapi algust ELi ja Peruu suhetes. Samas kui EL on järkjärguliselt lõpetamas Peruule antavat kahepoolset abi ning kaubandus ja investeringud suurenevad tänu kaubanduslepingule, on esile kerkimas uued koostöövormid vastastikust huvi pakkuvates küsimustes. Augustis toimunud Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy ja president Ollanta Humala kohtumisel toodi prioriteetsetena esile koostöö peamistes rahvusvahelistes küsimustes ja narkootikumidevastane võitlus. 2009. aasta vastastikuse mõistmise memorandumil alusel toimuvat iga-aastast poliitilist dialoogi reformiti, et võtta arvesse seda uut dünaamikat meie suhetes. Novembris toimunud kõrgetasemelistel konsultatsioonidel hõlmati mitmeid mõlema poole jaoks võtmetähtsusega poliitilisi prioriteete ning kavandati koostööd uutes valdkondades, nagu näiteks ÜJKP. Peruu korraldas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 20. istungjärgu, millel osales volinik Miguel Arias Cañete.

Boliivia

Bolivias toimusid 12. oktoobril 2014 üldvalimised. EL lähetas valimisekspertide missiooni. Kõrge esindaja / asepresident kohtus novembris Brüsselis ELi ja Bolivia kõrgetasemelise dialoogi raames välisminister David Choquehuancaga; mõlemad pooled nõustusid tugevdama koostööd ülemaailmsetes küsimustes, eelkõige kliimamuutuste valdkonnas, ning kaalusid võimalusi korraldada 2015. aastal president Evo Moralesi visiit Brüsselisse. EL kiitis heaks kahepoolse arengukoostöö programmi Boliviaga, millega nähakse ette koostöö tugevdamine narkootikumidevastases võitluses, et hõlmata ka õiguskaitse aspekte, ning samuti koostöö õigusreformi valdkonnas aastatel 2014–2016.

EL ja Tšiili leppisid 2014. aastal kokku, et kehtiva lepingu raames käivitatakse uued sektoripõhised dialoogid hariduse, energeetika, ettevõtja sotsiaalse vastutuse, VKEdes ja klastrite valdkonnas ning peetakse ettevalmistavat arutelu ELi – Tšiili assotsieerimislepingu võimaliku ajakohastamise küsimuses. 2014. aasta jaanuaris toimunud ELi ja Tšiili vahelise osalemise raamlepingu allkirjastamine lihtsustab Tšiili osalemist ELi juhitud kriisihjamisoperatsioonides. 2014. aasta septembris külastas ÜJKP delegatsioon Tšiilit, et vahetada Tšiili osapooltega arvamusi seoses võimalustega tugevdada Tšiili osalemist ELi missioonides. Mõlemad pooled leppisid kokku käivitada korrapärase dialoogi julgeoleku ja kaitse valdkonnas.

B. Toimetulek ohtude ja ülemaailmsete väljakutsetega

1. Leviku tõkestamine ja desarmeerimine

Leviku tõkestamine ja desarmeerimine olid 2014. aastal endiselt ELi välispoliitika lahutamatu osa, toetades Euroopa julgeolekustrateegia tulemuslikku rakendamist⁴².

Tehtud on täiendavaid jõupingutusi selleks, et tugevdada koostööd ELi institutsioonide vahel, ELi institutsioonide ja liikmesriikide vahel ning koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste partneritega. Prioriteetseks loeti kõigi ELi käsutuses olevate vahendite koondamist, et tagada järjepidevus, vastastikune täiendavus ja kõikehõlmav lähenemine. Konkreetselt jätkas EL 2014. aastal toetuse andmist kõikide riikide ühinemisele asjakohaste rahvusvaheliste lepingute ja õigusaktidega (eelkõige tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise leping ja hiljuti vastu võetud relvakaubandusleping) ning nende täielikule ja tulemuslikule rakendamisele. Samuti edendas EL endiselt massihävitusrelvade leviku tõkestamist ning väike- ja kergrelvi käsitlevate klauslite lisamist lepingutesse, mis sõlmitakse ELi ja kolmandate riikide vahel, eelkõige Brunei, Jaapani, Kasahstani ja Malaisiaga sõlmitavatesse lepingutesse⁴³. Massihävitusrelvade leviku tõkestamise ELi konsortsium korraldas 4. ja 5. septembril 2014 Brüsselis kolmanda ELi massihävitusrelvade leviku tõkestamist ja desarmeerimist käsitleva rahvusvahelise konverentsi.

⁴² ELi osalemine kõigis selle valdkonna tegevustes põhines strateegilistel dokumentidel: Euroopa 2003. aasta julgeolekustrateegia; 2003. aasta massihävitusrelvade leviku vastane ELi strateegia ning 2008. aasta uued tegevussuunad massihävitusrelvade ja nende kandesüsteemide leviku vastases võitluses; 2005. aasta ELi strateegia väike- ja kergrelvade ebaseadusliku hankimise ja salakaubaveo vastaseks võitluseks ning 2008. aasta ühine seisukoht tavarelvade ekspordi kohta. Täiendavat teavet tavarelvade kohta vt punkt B.2.

⁴³ Täiendavat teavet tavarelvade kohta vt punkt B.2.

Euroopa välisteenistuse peanõunik ja eriesindaja massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise alal Jacek Bylica esindas 2014. aastal ELi mitmel võtmetähtsusega rahvusvahelisel kohtumisel, eelkõige G8/G7 massihävitusrelvade leviku tõkestamise direktorite rühmas, tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu ettevalmistuskomitees (aprill-mai), rahvusvahelise avakosmosetegevuse tegevusjuhendi kavandit käsitlevates avatud konsultatsioonides (mai), ÜRO Peaassamblee esimeses komitees (oktoober) ning G7 massihävitusrelvade leviku tõkestamise direktorite rühmas (november). Lisaks intensiivistas või algatas erisaadik massihävitusrelvade leviku tõkestamise üle peetavaid dialooge tähtsamate partneritega väljaspool ELi ning tegi tööd, et lisada massihävitusrelvade leviku tõkestamise küsimused ELi kahepoolsetesse suhetesse kõikide asjaomaste riikidega, eelkõige poliitilise dialoogi kohtumiste ja mitteametlikumate kontaktide kaudu.

1.1. Massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamine

1.1.1. Tuumarelvade leviku tõkestamise leping

EL jätkas 2014. aastal tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2010. aasta konverentsi poolt vastu võetud tegevuskava aktiivset rakendamist, sealhulgas osutades toetust Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsioonile (CTBTO) ja Rahvusvahelisele Aatomienergiaagentuurile (IAEA) (vt allpool). EL andis oma jõupingutuste kohta aru tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu ettevalmistuskomitee kolmandal istungil (mis toimus 28. aprillist kuni 9. maini 2014 New Yorgis), millel ta tegi muu hulgas üldise avalduse ning kolm temaatilist avaldust, mis keskendusid tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu kolmele sambale: desarmeerimine, leviku tõkestamine ja tuumaenergia rahuotstarbeline kasutamine. EL esitas ka töödokumendid, mis käsitlesid ELi jõupingutusi tuumaohutuse ja -julgeoleku tugevdamiseks. EL korraldas ettevalmistuskomitee kohtumise raames suure osalusega kõrvalürituse, mille käigus tutvustati ELi jõupingutusi tuumajulgeoleku tugevdamiseks. Alustati tööd ELi seisukohtadega tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu läbivaatamise 2015. aasta konverentsi jaoks.

EL toetas jätkuvalt korraldaja jõupingutusi seoses tuumarelvadest ja kõikidest muudest massihävitusrelvadest vaba Lähis-Ida tsooni loomist käsitleva konverentsiga, mille kutsuvad kokku ÜRO peasekretär, Venemaa Föderatsioon, Ühendkuningriik ja USA. Sellega seoses korraldas EL massihävitusrelvade leviku tõkestamise ELi mõttekodade konsortsiumi kaudu 18.–19. juunil 2014 Brüsselis suutlikkuse suurendamise seminari. Seminari sihtrühmaks olid madalama ja keskastme diplomaadid Lähis-Ida ja Araabia Riikide Liiga riikidest.

1.1.2. Tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise leping

EL edendas jätkuvalt aktiivselt tuumarelvakatsetuste üldise keelustamise lepingu (CTBT) jõustumist ning toetas täiendavalt Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsiooni (CTBTO) ettevalmistuskomisjoni tegevust, tuginedes 2012. aasta novembris vastu võetud nõukogu otsusele, millega antakse ÜVJP eelarvest CTBTO-le täiendavat rahalist toetust umbes 5,2 miljoni euro ulatuses⁴⁴. EL viis läbi teavitustegevust riikides, kes ei ole CTBTd veel allkirjastanud või ratifitseerinud, sealhulgas selliste ürituste raames nagu Aasia riikide jaoks 19.–21. mail 2014 Jakartas korraldatud CTBTO piirkondlik konverents, mille kaaskorraldajaks olid Indoneesia ametiasutused ja mida EL rahaliselt toetas, ning ASEANi piirkondliku foorumi istungitevaheline kohtumine massihävitusrelvade leviku tõkestamise ja desarmeerimise küsimuses, mis toimus 8.–9. juulil 2014 Tokyos. Kõrgeks esindajaks / asepresidendiks nimetatud Federica Mogherini esitas 26. septembril 2014 New Yorgis korraldatud seitsmendal ministrite kohtumisel ELi avalduse CTBT toetamiseks. EL osales kõrgetasemelisel visiidil, mille eesmärk oli jälgida 14.–17. novembril 2014 Jordaania korraldatud integreeritud õppuse kohapealset inspekteerimist, ning toetas kõnealust visiiti rahaliselt.

⁴⁴ Vt nõukogu 13. novembri 2012. aasta otsus 2012/699/ÜVJP liidu toetuse kohta Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsiooni ettevalmistuskomisjoni tegevusele selle järelevalve- ja kontrollivõimekuse tugevdamiseks massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamise raames (ELT L 314, 14.11.2012, lk 27).

1.1.3. Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur (IAEA)

EL toetas jätkuvalt erinevate vahendite kaudu ka Viinis tegutsevat Rahvusvahelist Aatomienergiaagentuuri⁴⁵. Alustati 2013. aastal vastu võetud nõukogu otsuse rakendamist, millega antakse üle 8 miljoni euro täiendavat rahalist toetust IAEA tuumajulgeoleku fondile⁴⁶. IAEA-le antud abi peamine eesmärk on tagada, et kolmandad riigid järgivad tuumaalases rahumeelses tegevuses kõige rangemaid tuumaohutusele, -julgeolekule ja tuumaenergiaalastele kaitsemeetmetele kehtestatud standardeid. 20.–21. veebruaril 2014 toimus teine kõrgemate ametnike kohtumine, mille avas IAEA peadirektor Yukiya Amano ning millel osalesid Euroopa Komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja IAEA ametnikud, kes jätkuvalt arutasid võimalusi, kuidas täiendavalt tõhustada vastastikust koostööd, mis on alates 2007. aastast hõlmanud ligikaudu 120 miljoni euro suurust rahalist toetust. Kohtumisele eelnes IAEA peadirektori Amano edukas visiit Brüsselisse, mis toimus 3.–4. veebruaril 2014.

1.1.4. Keemiarelvade keelustamise konventsioon

EL toetas jätkuvalt keemiarelvade keelustamise konventsiooni (CWC) ülemaailmselt kehtivaks muutmist ning edendas uusi tegevusi konkreetsete projektide toetamiseks. Praegu rakendatakse 23. märtsil 2012. aastal vastu võetud nõukogu otsust Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni (OPCW) tegevuse toetamise kohta⁴⁷. Välja on töötatud nõukogu otsus, mis hõlmab 2015.–2016. aastat ning mis on nõukogus heakskiitmise viimases etapis.

⁴⁵ EL on endiselt üks olulisemaid rahastajaid Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri tuumajulgeoleku fondile, millest saavad kasu rohkem kui 80 riiki Aafrikas, Lähis-Idas, Lõuna-Ameerikas ja Aasias, ning on alates 2004. aastast sellesse fondi eraldanud peaaegu 40 miljonit eurot (sealhulgas 2013. aastal osutatud toetus).

⁴⁶ Vt nõukogu 21. oktoobri 2013. aasta otsus 2013/517/ÜVJP Euroopa Liidu toetuse kohta Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri tegevusele tuumajulgeoleku ja vastavustõendamise valdkonnas ning massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamisel (ELT L 281, 23.10.2013, lk 6).

⁴⁷ Vt nõukogu 23. märtsi 2012. aasta otsus 2012/166/ÜVJP Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni (OPCW) tegevuse toetamise kohta massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamise raames (ELT L 87, 24.3.2012, lk 49).

EL märkis, et Süüria ühines keemiarelvade keelustamise konventsiooniga erakorralistel asjaoludel, ning eraldas kokku peaaegu 17 miljonit eurot, et toetada Süüria keemiarelvade programmi hävitamist. EL jätkas Süüriale surve avaldamist kogu keemiarelvaprogrammi, sealhulgas keemiliste mõjurite likvideerimise ning tema territooriumil olevate ülejäänud tootmisseadmete kõrvaldamise lõpuleviimiseks. EL jätkas samuti OPCW jõupingutuste toetamist puudujääkide ja lahknevuste likvideerimisel ning seega Süüria poolt OPCW-le tehtud deklaratsiooni täitmise kontrollimist. EL väljendas oma sügavat muret seoses kloori väidetava kasutamisega tsiviilelanike vastu ning rõhutas, et selle eest vastutavad isikud tuleb vastutusele võtta. ELil ei ole kindlust, et Süüria täidab oma keemiarelvade keelustamise konventsiooni ning Julgeolekunõukogu resolutsioonide 2218(2013) ja 2209(2015) kohaseid rahvusvahelisi kohustusi, enne kui kõik lahknevused Süüria deklaratsioonis likvideeritakse ning kõik keemiarelvavarünnakud lõpetatakse.

1.1.5. Bioloogiliste ja toksinrelvade konventsioon

EL osales 2014. aastal aktiivselt bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni (BTWC) 2012.–2015. aasta istungitevahelises programmis. EL esitas 4.–8. augustil 2014 toimunud ekspertide kohtumisel avaldusi ja ajakohastatud versiooni oma töödokumendist, mis käsitles abi ja koostööd (BTWC artikkel X). 2014. aastal rakendati jätkuvalt nõukogu otsuseid BTWC toetamiseks⁴⁸ ning Maailma Terviseorganisatsiooni tegevuse toetamiseks bioohutuse ja bioturvalisuse valdkonnas,⁴⁹ mis võeti vastavalt vastu 2012. ja 2013. aastal. Pidades silmas 2016. aastal toimuvat järgmist BTCW läbivaatamiskonverentsi, korraldas Euroopa välisteenistus mõttekodadest koosneva massihävitusrelvade leviku tõkestamise ELi konsortsiumi kaudu seminari, millel käsitleti BTWCd ja nõuetele vastavust (24. aprill 2014), ning osales sama küsimust käsitleval Wilton Parki konverentsil (24.–26. september 2014). EL tegi tööd, et luua konkreetsed ideed, millega muudetakse istungitevaheline protsess dünaamilisemaks ja tugevdatakse BTWCd. Kõnealused ideed peaksid moodustama osa uuest ELi nõukogu otsusest, mille üle tuleks pidada läbirääkimisi ja mis tuleks võtta vastu 2015. aastal.

⁴⁸ Vt nõukogu 23. juuli 2012. aasta otsus 2012/421/ÜVJP bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni toetamiseks massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia raames (ELT L 196, 24.7.2012, lk 61).

⁴⁹ Vt nõukogu 18. novembri 2013. aasta otsus 2013/668/ÜVJP Maailma Terviseorganisatsiooni tegevuse toetamiseks bioohutuse ja bioturvalisuse valdkonnas massihävitusrelvade leviku vastase Euroopa Liidu strateegia raames (ELT L 310, 20.11.2013, lk 13).

1.1.6. Ekspordikontroll

EL tegi 2014. aastal märkimisväärsed jõupingutusi, et toetada jätkuvalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1540, 1673 ja 1810 rakendamist nõukogu 2008. aasta ühismeetme alusel. Nii 2008. aasta ühismeetme kui ka hiljutise, 2013. aasta juulis vastu võetud nõukogu otsuse (millega toetatakse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 rakendamist) eesmärk on tugevdada kolmandate riikide riigiametnike oskusi ja suutlikkust⁵⁰. Seoses ekspordikontrolli protsessiga jätkas EL 2014. aastal partnerriikide toetamist, et suurendada ekspordikontrollisüsteemide tõhusust. Koostöö eesmärk on ajakohastada ekspordikontrollialaseid õigusakte ja menetlusi, propageerides kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli tänapäevaseid standardeid.

Viimase kaheksa aasta jooksul on stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendist (IcSP) rahastatud ELi kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli teavitusprogrammi kaudu edendatud ekspordikontrolli 28 riigis, eraldades selleks massihävitusrelvade leviku vastu võitlemise eesmärgil 21 miljonit eurot.

EL tegi avaldusi seoses Austraalia grupi üldkoosolekuga (2.–6. juuni 2014 Pariisis), tuumatarneriikide grupi üldkoosolekuga (26.–27. juuni 2014 Buenos Aireses) ja raketitehnoloogia kontrollirežiimi 28. üldkoosolekuga (28. september–3. oktoober 2014 Oslos).

⁵⁰ Vt nõukogu 22. juuli 2013. aasta otsus 2013/391/ÜVJP massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamist käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) praktilise rakendamise toetamiseks (ELT L 198, 23.7.2013, lk 40).

1.1.7. Ballistiliste rakettide leviku tõkestamist käsitlev Haagi tegevusjuhend

EL jätkas teavitustööd riikide hulgas, kes ei ole tegevusjuhendile alla kirjutanud⁵¹. EL tegi seda eelkõige mitme ürituse raames, mis toimusid 2014. aasta mais Viinis Haagi tegevusjuhendi igaaastase foorumi raames, 2014. aasta oktoobris New Yorgis ÜRO Peaassamblee esimese komitee raames, 2014. aasta aprillis Abu Dhabis Lähis-Ida riikidele suunatud piirkondlikul teavitusseminaril ning 2014. aasta juulis Limas Ladina-Ameerika riikidele suunatud piirkondlikul teavitusseminaril.

ELi liikmesriigid võtsid 22. detsembril 2014 vastu uue nõukogu otsuse ning uuendasid sellega oma toetust Haagi tegevusjuhendile.

1.1.8. Avakosmosetegevus

Üha suurenev hulk valitsuste ja valitsusväliste üksuste käitatavaid kosmoses asuvaid seadmeid annab maailmale tohutu suurt kasu, mis oli vaid mõne aastakümne eest kujuteldamatu. Praegu ohustavad neid hüvesid riskid, mis tulenevad ohtlikest kosmosejätmetest („kosmoseprügi”), hävitavatest kokkupõrgetest, satelliitide suurest hulgast, raadiospektri üha suurenevast, küllastumiseni küündivast kasutamisest jne. Need probleemid loovad vajaduse, et kõik kosmoseriigid ja teised riigid teeksid pühendunult koostööd, et tagada avakosmosetegevuse suurem ohutus, julgeolek ja pikaajaline jätkusuutlikkus. EL on teinud ettepaneku võtta vastu rahvusvahelise avakosmosetegevuse tegevusjuhend, mis on läbipaistvust ja usaldust suurendav meede, mille eesmärgiks on käsitleda kõnealuseid küsimusi.

⁵¹ Vt nõukogu 23. juuli 2012. aasta otsus 2012/423/ÜVJP ballistiliste rakettide leviku tõkestamise toetamise kohta massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia ja nõukogu ühise seisukoha 2003/805/ÜVJP rakendamise raames (ELT L 196, 24.7.2012, lk 7).

EL korraldas 27.–28. mail 2014 Luxembourgis kavandatava tegevusjuhendi (mida tutvustati rahvusvahelisele üldsusele esimest korda 2012. aasta juunis) küsimuses avatud konsultatsioonide kolmanda ja viimase vooru. 95 ÜRO liikmesriiki osales avatud konsultatsioonide kolmes voorus, mis toimusid platvormina tegevusjuhendi kavandi üle arvamuste vahetamiseks läbipaistval ja kaasaval viisil ning nende eesmärgiks oli koguda tekstile rahvusvahelist toetust. EL alustas pärast Luxembourgis konsultatsioonidel osalenud poolte esitatud üleskutseid arutelusid ÜRO liikmesriikidega, et viia protsess 2015. aastal läbirääkimiste etappi ning töötada tegevusjuhend peatselt välja ja võtta see rahvusvaheliselt vastu.

1.2. Tavarelvad

1.2.1. Relvakaubandusleping

Relvakaubandusleping,⁵² mille eesmärk on tugevdada relvakaubanduse vastutustundlikkust ja läbipaistvust, jõustus 24. detsembril 2014. Lepingu jõustumiseks vajalik künnis (kui selle on ratifitseerinud 50 riiki) saavutati 25. septembril 2014 ning ELi liikmesriigid aitasid sellele märkimisväärselt kaasa. Pärast lepingu jõustumist on tegelike kohapealsete edusammude tegemise tagamisel võtmetähtsusega elemendiks lepingu tulemuslik rakendamine ja ülemaailmselt kehtivaks muutmine. Sellega seoses alustas EL esimeste toetustegevuste elluviimist 2013. aasta detsembris vastuvõetud relvakaubanduslepingu rakendamise toetamise programmi raames⁵³. 2014. aasta novembris ja detsembris viidi vajaduste hindamise külastused läbi vastavalt Colombias ja Filipiinidel, mis olid kaks esimest riiki, kes said ELi programmist kasu. 2014. aasta novembris toimus Colombias piirkondlik seminar Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide jaoks. See võimaldas naaberriikidel vahetada teavet ühiste rakendusprobleemide kohta ning kaasata pädevaid piirkondlikke organisatsioone ja kodanikuühiskonda, et saavutada kooskõlastatud pikaajaline rakendamise alane teadlikkus.

⁵² Euroopa Parlament võttis 5. veebruaril 2014 vastu resolutsiooni relvakaubanduslepingu ratifitseerimise kohta (2014/2534(RSP)).

⁵³ Vt nõukogu 16. detsembri 2013. aasta otsus 2013/768/ÜVJP ELi tegevuse kohta relvakaubanduslepingu rakendamise toetamiseks Euroopa julgeolekustrateegia raames (*ELT L 341, 18.12.2013, lk 56*).

1.2.2. Väike- ja kergrelvad

EL toetas 2014. aastal jätkuvalt väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse alase ÜRO tegevusprogrammi, päritolu kindlakstegemist käsitleva rahvusvahelise vahendi ja tulirelvade protokolliga täielikku rakendamist. Nõukogu võttis 2014. aasta detsembris vastu otsuse, millega aidatakse tagada Saheli piirkonnas valitsuste relvaarsenalide usaldusväärset füüsilist julgeolekut ja varude haldamist⁵⁴. 2014. aastal algas ka ELi rahastatud projekti „iTrace” rakendamine,⁵⁵ mille eesmärk on luua ebaseaduslike tavarelvade päritolu süsteemseks kindlakstegemiseks esimene ülemaailmne teavitamismehhanism ning anda poliitiliste otsuste tegijatele ja ekspordikontrolli ametnikele täpne ja kontrollitud teave kõrvaesuunatud tavarelvade ja laskemoona kohta, mille on kogunud relvastatud konfliktides paiknevad uurimisrühmad.

Nõukogu võttis 15. detsembril 2014 vastu järeldused väike- ja kergrelvi käsitleva artikli muutmise kohta ELi ja kolmandate riikide vahelistes lepingutes, millega võetakse kasutusele uus sõnastus seoses tavarelvade üleandmise reguleerimisega ja võetakse arvesse relvakaubanduslepingu vastuvõtmist⁵⁶.

⁵⁴ Vt nõukogu 15. detsembri 2014. aasta otsus 2014/912/ÜVJP füüsilise julgeoleku ja varude haldamisega seotud tegevuse toetamiseks, et vähendada Saheli piirkonnas väike- ja kergrelvade ning nende laskemoonaga ebaseaduslikult kauplemise ohtu (ELT L 360, 17.12.2014, lk 30).

⁵⁵ Vt nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/698/ÜVJP ebaseaduslikest väike- ja kergrelvadest ning muudest ebaseaduslikest tavarelvadest ja laskemoonast teavitamise ülemaailmse mehhanismi toetamise kohta, et vähendada nendega ebaseaduslikult kauplemise riski (ELT L 320, 30.11.2013, lk 34–42).

⁵⁶ Vt nõukogu 15. detsembri 2014. aasta järeldused väike- ja kergrelvi käsitleva artikli muutmise kohta ELi ja kolmandate riikide vahelistes lepingutes.

1.2.3. Jalaväemiinid ja kobarlahingumoon

EL osales 2014. aasta juunis aktiivselt jalaväemiinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise konventsiooni (Ottawa konventsioon) kolmandal läbivaatamiskonverentsil, mis toimus Mosambiigis, Maputos; ELi osalemine tugines tugevatele nõukogu järeldustele⁵⁷. Konverentsi tulemusel võeti konsensuse alusel vastu poliitiline deklaratsioon, viie aasta tegevuskava (2014–2019) ning otsused menetlusküsimustes, mille eesmärk on täiendavalt suurendada konventsiooni mehhanismide tulemuslikkust. 2014. aastal jätkus ELi Nõukogu otsuse rakendamine konventsiooni tegevuskava (2010–2014) rakendamise toetamiseks⁵⁸ ning abitegevus keskendus eelkõige ohvriabi ja demineerimise valdkondadele. Lisaks kõnealusele nõukogu otsusele andsid EL ja selle liikmesriigid 2013. aastal miinivastaseks tegevuseks kokku üle 89 miljoni euro, millest 30 miljonit eurot eraldati liidu eelarvest, millega EL tervikuna on kõige suurem rahastaja maailmas.

Kobarlahingumoonas käsitleva konventsiooni osalisriikide viies kohtumine leidis aset 2.–5. septembril 2014 Costa Ricas, San Josés. EL esitas sel puhul avalduse, milles korrati ELi järjepidevat toetust rahvusvahelistele jõupingutustele, millega käsitletakse humanitaar-, sotsiaalmajanduslikku- ja julgeolekualast mõju, mida omavad tavarelvad ja nende valimatu kasutamine tsiviilelanike vastu.

⁵⁷ Vt nõukogu järeldused jalaväemiinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise konventsiooni (Ottawa konventsioon) kolmanda läbivaatamiskonverentsi kohta, 16.–17. juuni 2014.

⁵⁸ Vt nõukogu 13. novembri 2012. aasta otsus 2012/700/ÜVJP jalaväemiinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise 1997. aasta konventsiooni osalisriikide vastuvõetud Cartagena tegevuskava (2010–2014) rakendamise toetamiseks Euroopa julgeolekustrateegia raames (*ELT L 314, 14.11.2012, lk 40–46*).

1.2.4. Ekspordikontroll

Tavarelvade ekspordi kontrolli puhul suunavad ELi tegevust endiselt vastutuse ja läbipaistvuse põhimõtted, mis on sätestatud ELi 8. detsembri 2008. aasta ühises seisukohas 2008/944/ÜVJP. EL jätkas 2014. aastal nende põhimõtete edendamist paljudes lähinaabruses asuvates kolmandates riikides, tehes seda nõukogu otsuses 2012/711/ÜVJP sätestatud ekspordikontrolli abistamise tegevuste kaudu (nt õppekülastused, õiguslikud analüüsid ja õpikojad).

1.2.5. Wassenaari kokkulepe

EL osales 2.–3. detsembril 2014 Viinis toimunud Wassenaari kokkuleppe üldkoosolekul. ELi toetas Küprose ühinemist kokkuleppega.

2. Piirkondadevahelised ohud ja ülemaailmsed väljakutsed

2.1. Organiseeritud kuritegevus

Raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatavat ohtu alahinnatakse nii ELis kui ka kolmandates riikides. Raske ja organiseeritud kuritegevus oli jätkuvalt ELi poliitiliste dialoogide päevakorras, mida peeti mitme riigi ning piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige seoses ebaseadusliku uimastikaubandusega. See on üha olulisem, kuna mõned piirkonnad muutuvad lisaks oma „traditsioonilisele” rollile transiiditsoonidena nüüd ka tarbimistsoonideks. Lääne-Aafrika on kõige parem näide selle uue suundumuse kohta ning lisaks on ta muutumas Ida-Aasia, eelkõige Jaapani nõudluse rahuldamiseks suunatud uute psühhoaktiivsete ainete tootmistsooniks.

Poliitilisi suuniseid viidi ellu ELi rahastatud abiprogrammide ja ÜJKP missioonide abil. Nende tegevustega püütakse ka täiendada 2011.–2013. aasta osas kehtestatud organiseeritud ja rasket rahvusvahelist kuritegevust käsitlevat ELi (sisemist) poliitikatsükli ning uut poliitikatsükli ajavahemikuks 2014–2017.

Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi abil rahastatavate kokaiini ja heroini liikumistee programmide raames jätkati uimastikaubanduse marsruutidel asuvates riikides õiguskaitsealase suutlikkuse suurendamist ja rahvusvaheliste kontaktide loomist. Nüüd pööratakse erilist tähelepanu kriminaalõigusele kokaiini liikumistele. Rahvatervist ohustab ka ravimite võltsimine ja võltsitud ravimitega kauplemine, mille osas on eriti ohustatud ja haavatavad arenguriigid. Edukaks osutus stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi projekt, mille eesmärk oli suurendada avaliku sektori ja üldsuse teadlikkust Ghanas, Senegalis, Jordaania, Marokos ja Kamerunis. Nüüd tuleb see projekt osalemiseks avada ka teistele kasusaavatele riikidele.

2.2. Merendusjulgeolek

Merendusjulgeolekule pöörati 2014. aastal suuremat tähelepanu. Komisjon ning kõrge esindaja võtsid 6. märtsil vastu ühisteatise „Avatud ja turvaline ülemaailmne merendusvaldkond: Euroopa Liidu merendusjulgeoleku strateegia elemendid”. See sillutas teed ELi merendusjulgeoleku strateegia vastuvõtmisele, mida nõukogu tegi 24. juunil. Liikmesriigid olid seisukohal, et strateegiat, mis kajastab ELi sektoritevahelist lähenemisviisi merendusjulgeolekule, tuleks rakendada, ning nõukogu võttis 16. detsembril vastu tegevuskava, milles määratleti viis valdkonda (välissuhted, teabevahetus, suutlikkuse suurendamine, riskihaldamine ning teadusuuringud ja koolitus), milles saab tõhustada koostööd erinevate merendusosapoolte vahel. 2014. aastal tihendas EL koostööd merendusjulgeoleku valdkonna peamiste strateegiliste partneritega, sealhulgas rahvusvaheliste organisatsioonide ja mitmepoolsete foorumitega, nagu näiteks NATO või ASEAN-ARF, ning strateegiliste partnerriikidega, nagu näiteks Lõuna-Aafrika ja Angola.

EL on alates 2014. aasta jaanuarist olnud Somaalia ranniku lähedal asetleidva piraatluse vastase võitluse kontaktrühma (CGPCS) eesistuja. EL seadis eesistujana kolm prioriteeti: CGPCSi ratsionaliseerimine ja regionaliseerimine, Aafrika Sarve piirkonnas piraatluse vastu võitlemisel saadud kogemuste dokumenteerimine ning Somaalia piraatide kasutuses olevate laevade ja meremeeste arvu nullini vähendamine (lühendatult „null/null”).

EL on neid prioriteete ellu viinud: CGPCSi on reformitud ja piirkonna riigid võtavad nüüd piraatluse vastases võitluses kaasvastutuse, on moodustatud saadud kogemuste konsortsium, mis dokumenteerib ja analüüsib võitlust piraatluse vastu, ning 2015. aasta märtsiks on Somaalia piraatide käes olevate laevade arvu vähendatud nullini ja meremeeste arvu 26le, võrreldes rekordtasemetega 2011. aastal, mil hoiti kinni 736 pantvangi ning 2010. aastal, kui piraatide käes oli 47 laeva.

3. IcSP kriitilise tähtsusega mereteede programmis keskendutakse alates 2009. aastast oluliste mereteede julgeolekule ja turvalisusele piraatlusest mõjutatud piirkondades, et aidata tagada merel ja kaubavahetuses kasutatavaid kommunikatsioonivahendeid. Programmis käsitletav pikaajaline eesmärk on parandada merenduse juhtimist. Eelkõige soovitakse suurendada piirkondlikul ja piirkondadeülesel tasandil suutlikkust vahetada teavet, teha koostööd ja seejärel seda riigi tasandil rakendada.

Programmi eesmärk on luua piirkondadevahelised sünergiad kriitilise tähtsusega mereteede programmi meetmete järkjärgulise seostamise abil. Hõlmatud on kolm geograafilist piirkonda: Guinea laht, Kagu-Aasia ja India ookeani lääneosa. Programmiga toetatakse seega ELi üldisi strateegiaid nimetatud piirkondades: ELi Nõukogu Aafrika Sarve käsitlev strateegiline raamistik, ELi ühisdokument Guinea lahe julgeoleku ja arengu kohta ning Nürnbergi deklaratsioon ELi ja ASEANi tõhustatud partnerluse kohta Kagu-Aasias. Hiljuti, 2015. aastal võeti vastu ELi Guinea lahe strateegia ja selle juurde kuuluv tegevuskava. 2007.–2014. aastal eraldati IcSP pikaajalisest eelarvest merendusjulgeolekule 24 miljonit eurot.

2.3. Küberpoliitika ja küberjulgeolek

Ülemaailmsete ja piirkonnaülest ohtudega ei ole enam võimalik tulemuslikult võidelda, ilma et käsitletakse küberaspekte. 2013. aasta veebruaris vastu võetud ELi küberjulgeoleku strateegias kutsutakse tõhustama kogu ELi hõlmavaid jõupingutusi sellistes poliitikavaldkondades, mis seonduvad küberkuritegevusele vastupanuvõime, küberkuritegevuse, ELi rahvusvahelise küberruumi küsimuste ja küberkaitsega. ELi rahvusvahelise küberruumi poliitika prioriteetidid hõlmavad küberruumi vabaduse ja avatuse säilitamist; küberruumi käitumisnormide väljatöötamist ja kehtiva rahvusvahelise õiguse kohaldamist küberruumis; küberjulgeolekualase suutlikkuse suurendamist kolmandates riikides ja rahvusvahelise koostöö tugevdamist küberruumi küsimustes.

Kõnealuste prioriteetide edendamiseks on Euroopa välisteenistus jätkuvalt rakendanud rahvusvahelisi poliitikaeesmärke, mis on kehtestatud ELi küberjulgeoleku strateegiaga. Küberruumi teemalisi dialooge peetakse USA, India, Jaapani, Lõuna-Korea ja Hiinaga ning konsultatsioone peetakse teiste partneritega nagu Brasiilia.

Euroopa välisteenistus jätkas tähelepanelikult selliste ülemaailmsete küberruumi arengute jälgimist, mis on seotud inimõiguste, arengu ja interneti haldamisega, ning osales aktiivselt NETmundiali mitme sidusrühma osavõtul toimunud kohtumisel, ülemaailmse interneti haldamise foorumil ja infoühiskonna alase maailma tippkohtumisega (WSIS) seotud protsessides.

Lisaks toetas EL aktiivselt OSCE raamistikus võetud küberjulgeoleku usalduse suurendamise meetmete täiendava arendamise protsessi ning on edendanud ASEANi piirkondlikul foorumil võetud kübervaldkonna usalduse suurendamise meetmeid. EL toetab küberruumi käitumisnormide väljatöötamise Londoni protsessi ning annab panuse 2015. aastal Haagis toimuva küberruumi ülemaailmse konverentsi ettevalmistamiseks.

Stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi abil on algatatud uued projektid kübervaldkonna suutlikkuse suurendamiseks, et käsitleda küberkuritegevust ja küberohte, ning neid projekte jätkatakse 2015. aastal. Praegu kavandatakse 2016. aasta algatusi.

Lõpetuseks, nõukogu võttis 2014. aasta novembris vastu ELi küberkaitsepoliitika raamistiku.

2.4. Keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumariskide leevendamine

EL on tõhustanud oma jõupingutusi teha koostööd inimestele avalduvate riskide, keskkonna- ja julgeolekuriskide alal, mis on seotud keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaküsimustega. Väljaspool ÜVJP raamistikku osutatakse toetust stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi pikaajalise komponendi abil ning EL toetas jätkuvalt ELi keemilise, bioloogilise, radioloogilise ja tuumamaterjali tippkeskusi. 2014. aastal viidi lõpule strateegiline programmitöö kuni 2020. aastani.

Tööd alustas Pärsia lahe koostöönõukogu hõlmav piirkondlik keskus, mille sekretariaat asub Abu Dhabi; eelmisel aastal loodi esimesed neli piirkondlikku keskust, mis asusid Aafrika Atlandi rannikul (Rabatis), Lähis-Idas (Ammanis), Kagu-Euroopas / Lõuna-Kaukaasias / Moldova Vabariigis / Ukrainas (Thbilisis) ja Kagu-Aasias (Manilas). Nende keskuste eesmärk on tugevdada piirkondlikku ja rahvusvahelist koostööd kõigi keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumariskide alal. Osalevate riikide arv on 48 (detsember 2014) ning see suureneb jätkuvalt. Lisaks 40 varem kokku lepitud projektile maksumusega 49 miljonit eurot loodi 2014. aastal erinevate konsortsiumidega (mis hõlmasid peamiselt liikmesriike) viis uut projekti, mille maksumus on umbes 26 miljonit eurot. Tehtud on tugevaid jõupingutusi, mille keskmes on tervishoiualaste katastroofide ennetamine, nendeks valmisolek ja neile reageerimine, seda eelkõige seoses Ebola viirusega, mille puhul lisaks piirkondliku valmisoleku tugevdamisele saadeti piirkonda olemasolevaid teisaldatavaid laboreid, et aidata võidelda epideemia vastu, ning samal ajal koostati suutlikkuse säilitamise eesmärgil uute autonoomsete teisaldatavate laborite tarnimist ja kohalike ekspertide väljaõpet käsitlevaid programme.

2.5. Energia

Energiajulgeolek muutus 2014. aastal Euroopa Liidu üheks peamiseks strateegiliseks prioriteediks. Energiaküsimuste kasutamise viis Ukraina konfliktis oli oluline meeldetuletus vajadusest käsitleda energiajulgeoleku, väliste energiavarustuse allikate ja tarneteede mitmekesistamise ja seonduva taristuga seotud väljakutseid kiiresti ning tervikliku lähenemisviisi alusel, seda nii lühi- ja pikaajaliselt kui ka ELi siseselt ja välissuhetes.

Komisjon võttis mais vastu Euroopa energiajulgeoleku strateegia, mille väljatöötamisega oli Euroopa välisteenistus tihedalt seotud. Strateegiaga kehtestatakse kohesed ja keskpika perioodi eesmärgid seoses siseturu, infrastruktuuri arendamise, energiatootmise ja -säästmise ning samuti (mis on oluline) seoses vajadusega tugevdada ühist välistegevust, mille puhul on peamisteks eesmärkideks jõupingutused tarnete mitmekesistamiseks ja tugevdatud dialoog ELi naabruses.

Euroopa energiajulgeoleku strateegias pöörati ka erilist tähelepanu energia varustuskindluse küsimustele seoses maagaasiga, sillutades teed sihipärase stressitesti läbiviimisele, mille eesmärgiks on tuvastada haavatavusi. EL võttis kõnealuses raamistikus juhtrolli, et korraldada kõrgetasemeline kolmepoolne maagaasi tarnimise alane arutelu Venemaa ja Ukrainaga. Ukrainat läbiva gaasitransiidi võimalik katkemine oli 2014. aasta talvel üks kõige olulisem ja kiireloomulisem probleem ning samuti oli väga oluline kokkulepe võimalike tarnete osas Venemaalt Ukrainasse, mis läbi stabiliseeriti Ukraina energiaolukord ja anti positiivne tõuge käimasolevatele kriisikõnelustele. Euroopa välisteenistus osales aktiivselt kõnealustes läbirääkimistes (mida juhtis komisjoni endine asepresident Günther Oettinger) ja toetas nende pidamist.

Energiajulgeolek oli samuti oluline element arutelus, mida peeti kliima- ja energiapoliitika raamistiku 2030 üle, mille Euroopa Ülemkogu 2014. aasta oktoobris heaks kiitis. Raamistikuga kehtestatakse ambitsioonikad energia- ja kliimapoliitika eesmärgid, mille täitmine nõuab ühest küljest aktiivset koostööd partneritega kogu maailmas, eelkõige kliimamuutuste küsimustes, ning mis teisest küljest aitavad olulisel määral kaasa ELi pikaajalise energiajulgeoleku saavutamisele.

Kõnealused poliitikadokumendid ja järeldused etendavad olulist rolli energialiidu kontseptsioonis, mida praegu töötatakse välja uue ja pühendunud komisjoni asepresidendi juhtimisel. Kõrge esindaja / asepresident ja Euroopa välisteenistus on pühendunud energialiidu edukaks muutmisele ning käivitasid kõnealusel aastal tihedama kooskõlastamise mehhanismi liikmesriikide välisministeeriumitega, et teha kindlaks moodused, kuidas saaks välispoliitika vahendeid (nt saatkonnad/delegatsioonid, diplomaatilised vahendid) paremini ja sidusamalt kasutada poliitikaeesmärkide toetamiseks. Lisaks jätkas Euroopa välisteenistus lõunapoolsel gaasikoridoril tehtava töö aktiivset jälgimist ning toetas uut energiaalgatust Vahemere piirkonnas, mis kulmineerus novembris Roomas toimunud konverentsiga.

Mujal maailmas osales EL aktiivselt mitmepoolsete energiainstitutsioonide, nagu näiteks Rahvusvahelise Energiaagentuuri, energiaühenduse, energiaharta jt erinevates moderniseerimis- ja koostööalastes jõupingutustes.

ELi–USA energianõukogu kohtus sel aastal kaks korda ning energiaküsimused olid olulisel kohal ka mitmete võtmetähtsusega ülemaailmsete partneritega peetud poliitiliste ja strateegiliste dialoogide päevakorras.

2.6. Kliimamuutused

EL tõhustas tugevalt oma kliimamuutuste diplomaatiat eelkõige 2014. aasta teisel poolel, pöörates erilist tähelepanu teavitustööle strateegiliste partnerite hulgas, et tagada edusammude tegemine ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) alusel peetavatel rahvusvahelistel läbirääkimistel. 2014. aastal tehti olulisi ettevalmistusi 2015. aastal Pariisis toimuvaks UNFCCC osaliste konverentsiks, millel EL soovib tagada õiglase, kaugeleulatuva ja õiguslikult siduva rahvusvahelise kliimamuutuste kokkuleppe 2020. aasta järgseks perioodiks ja toetada kliimamuutuste 2020. aasta eesmärke.

Kliima- ja energiapoliitika raamistiku 2030 alusel kujundati ELi kavatsetav riiklikult kindlaks määratud panus ülemaailmsesse kliimakokkuleppesse. ELi kavatsetava riiklikult kindlaks määratud ambitsioonika panuse keskmes on võetud kohustus vähendada oma kasvuhoonegaaside heitkoguseid aastaks 2030 vähemalt 40 % võrra võrreldes 1990. aasta tasemega.

2014. aasta detsembris (1.–14. detsember 2014) toimus Limas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 20. istungjärg, mis oli tähtis etapp läbirääkimisprotsessis ning 2015. aasta Pariisi kokkuleppe kohaldamisala, ülesehituse ja struktuuri määratlemises.

Edusamme tehti ka Pariisi kokkuleppe teksti kavandi osas. Ülemaailmse positiivse impulsi muundamine suuremaks valmisolekuks leida kompromisse Limas peetavatel ametlikel läbirääkimistel osutus siiski keeruliseks. Arenenud riikide ja arenguriikide kohustuste (1992. aasta sissetuleku taseme alusel) diferentseerimisest loobumine on endiselt keeruline ning jääb 2015. aastal peetavate läbirääkimiste üheks peamiseks komistuskiviks. Pariisi kokkuleppe edukuse tagamiseks on samuti oluline anda kliimamuutustega seotud rahastamise ja kliimamuutuste mõjudega kohanemise toetamise kohta piisavaid kinnitusi.

Euroopa välisteenistus ja komisjoni talitused tegid tihedat koostööd ELi delegatsioonide ja liikmesriikide välisministeeriumitega, et tõhustada välispoliitika vahendite (nt „kliimadiplomaatia töövahendite”) kasutamist, et toetada koostööliitude loomist partnerriikidega ning nende järjepidevat ja sidusat teavitamist.

2.7. Ränne

Rände välismõõde on muutunud tähtsamaks ning jääb ELi jaoks prioriteediks. ELi Nõukogu 2014. aasta juuni strateegilistes suunistes siseküsimuste tuleviku üle kinnitati vajadust täiendavalt parandada ELi välis- ja sisepoliitika vahelisi seoseid ning muuta rändepoliitika selgemalt liidu välispoliitika lahutamatuks osaks⁵⁹.

Vastavalt neile suunistele peab rändepoliitika saama palju tugevamini liidu välis- ja arengupoliitika lahutamatuks osaks, mille puhul kohaldatakse põhimõtet „rohkem rohkema eest” ning mille aluseks on rände ja liikuvuse suhtes võetud üldine lähenemisviis. Samuti tuleks kõnealuse üldise lähenemisviisi eesmärkide ja selle raames võetavate meetmete kindlaksmääramisel nõuetekohaselt kajastada välispoliitikaalaseid muresid ja prioriteete.

⁵⁹ Vt ka nõukogu 2014. aasta aprilli järeldused rände ja liikuvuse suhtes võetud üldise lähenemisviisi rakendamise kohta.

Ränne on üleilmne, keerukas ja mitmetahuline nähtus, mis nõuab terviklikku, sidusat ja pikaajalist reageerimist. See lähenemisviis eeldab rände algpõhjuste käsitlemist intensiivsema koostöö kaudu päritolu- ja transiidiriikidega, eelkõige kõige rohkem mõjutatud piirkondades, ning rändeküsimuste paremat integreerimist ELi välispoliitikasse.

27. novembril toimus Roomas nõukogu mitteametlik istung, mille käigus vahetasid ministrid arvamusi, kuidas paremini tõhustada koordineerimist siseküsimuste välismõõtmega ja ELi välistegevuse vahel.

Nõukogu võttis 12. detsembril vastu järeldused rändeküsimuste kohta ELi arengukoostöös, milles nähti ette, et ELi tegevuses tuleks täielikult integreerida rände mõõde ELi arengupoliitikasse ja -koostöösse, kui see on asjakohane ning tagades vajalikud rahalised vahendid.

Euroopa Liit osaleb aktiivselt Nanseni algatuses, mille eesmärk on saavutada rahvusvaheline konsensus kaitsealase tegevuskava suhtes, kuidas käsitleda katastroofide ja kliimamuutuste tagajärgede tõttu oma riigist põgenenud inimeste vajadusi.

Nõukogu võttis 2014. aasta oktoobris vastu järeldused „Meetmete võtmine rändevõogude paremaks haldamiseks – Strateegiline lähenemisviis ja tegevusprioriteedid”. Kolmandate riikidega tehtav koostöö on üks kolmest sekkumise sambast, mis on eelnimetatud järeldustes esile toodud.

EL jätkab rändeküsimuste korrapärasest lisamisest naaberriikide ja strateegiliste partneritega peetavate poliitiliste-, majandus- ja sotsiaaldialoogide päevakorda ning samuti mitmete piirkondlike algatuste raamistikku. Sellega seoses olid 2014. aastal eriti olulisteks sündmusteks aprillis Brüsselis toimunud ELi–Aafrika tippkohtumisel vastuvõetud deklaratsioon rände ja liikuvuse kohta; 13. novembril Brüsselis toimunud ELi–CELACi struktureeritud ja ulatusliku rändeteemalise dialoogi IX kõrgetasemeline kohtumine; 27. novembril Roomas toimunud Rabati protsessi neljas ministrite konverents; Hartumi protsessi käivitamine 28. novembril Roomas toimunud ELi–Ida-Aafrika ministrite kohtumisel ning liikuvuspartnerluste sõlmimine Tuneesia ja Jordaaniaga.

2.8. Narkootikumid

EL jätkas oma pidevaid jõupingutusi, et lahendada narkootikumidega seotud probleeme kogu maailmas, kasutades selleks muu hulgas antud küsimust käsitlevat dialoogi ning institutsioonide väljaarendamist ja suutlikkuse suurendamist võtmetähtsusega riikides ja piirkondades (Ladina-Ameerika, Afganistan ja Pakistan, Kesk-Aasia ja Lääne-Aafrika). Kohaldati terviklikku ja tasakaalustatud lähenemisviisi, et vähendada üldist negatiivset mõju lähte- ja transiidiriikide stabiilsusele ja julgeolekule, keskendudes lisaks narkootikumide tootmisele, pakkumisele ja nõudlusele ka laiematele küsimustele, nagu korruptsioonivastane võitlus, rahapesu ja narkootikumidega seotud kuritegevus. Selle käigus võeti arvesse inimõiguste austamist, mis kujutab endast suurt lisaväärtust kõnealust valdkonda käsitlevas ELi poliitikas.

ELi narkostrategia (2013–2020) ja ELi narkootikumidealase tegevuskava (2013–2016) alusel jätkus mitme eduka programmi elluviimine. Ladina-Ameerikas kasutatakse kindlalt ELi ja CELACi vahelist uimastialast koordineerimis- ja koostöömehhanismi, mis on sisukaks aluseks ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide vahel täiendava dialoogi pidamiseks näiteks selle üle, millised on narkootikumide kuritarvitamise tagajärjed rahvatervisele.

Koostööprogrammiga COPOLAD jätkati muu hulgas riiklike uimastiseire keskuste tugevdamist ja maaelu arengu edendamist. Kesk-Aasias rahastas EL piiriületuspunktide renoveerimist, spetsialiseeritud uimastiüksuste loomist ning võimaldas institutsioonidevahelist koostööd kriitilistes piiriülestes küsimustes.

Nn „narkotransiidi” kontseptsioon on veel arenemas, kuid lihtsustab juba ELi panustajate (institutsioonid ja liikmesriigid) sidusat tegevust võitluses narkootikumide vastu (vt ka organiseeritud kuritegevust käsitlevat osa).

Kõnealuseid praktilisi jõupingutusi tõhustati diplomaatilise töö ja ühise toetuse osutamisega koos mõne rahvusvahelise organisatsiooniga: UNDP rakendab ELi piirihalduse programmi Kesk-Aasias (BOMCA). Lisaks toimusid narkootikumide alased dialoogid võtmetähtsusega piirkondade ja partneritega, nagu näiteks USA, CELAC, Lääne-Balkani riigid, Venemaa (tehnilisel tasandil).

Lõpetuseks alustas EL 2014. aastal koos rahvusvaheliste partneritega ettevalmistusi ÜRO Peaassamblee erakorraliseks istungjärguks narkootikumide teemal (2016). Kõnealune istungjärg toimub pärast 18 aasta pikkust pausi ning eeldatakse, et see avab uued väljavaated ülemaailmse narkoprobleemi haldamiseks kehtivate ÜRO narkootikumidealaste konventsioonide raames.

Nagu paljude teiste ülemaailmsete küsimuste puhul, käsitleti ELi poliitika sise- ja välismõõtmeliste vaheliste seoste parandamist ajurünnakute käigus ja institutsioonilise tegevuse raames ning seda jätkatakse 2015. aastal.

2.9. Mineraalide vastutustundlik hankimine

Kõrge esindaja ja komisjon tegid 5. märtsil 2014 ettepaneku ELi ühtse lähenemisviisi kohta, et teha lõpp mineraalidega kauplemisest saadud kasumi kasutamisele relvastatud konfliktide rahastamiseks. Lähenemisviisi keskne idee on lihtsustada äriühingute jaoks tina, tantaali, volframi ja kulla vastutustundlikku hankimist ning soodustada legaalselt kaevandamist konfliktidest mõjutatud ja kõrge riskiga piirkondades ja legaalselt kaubandust nendega.

Ühtne lähenemisviis koosneb kõrge esindaja ja komisjoni ühisest teatisest, milles esitatakse üldine kõikehõlmav välispoliitiline lähenemisviis küsimuses, kuidas võidelda seostega konfliktide, mineraalide kaevandamise ja nendega kauplemise vahel, ning milles nähakse ette konflikti- ja riskipiirkondadest pärit mineraalide vastutustundlikke tarneahelaid käsitlevate OECD hoolsuskohustuse täiendav toetamine ning ELi välispoliitiline koostöö- ja toetustegevus, sealhulgas arenguvahendite kasutamine. Ühisele teatisele on lisatud komisjoni ettepanek määruse kohta, millega luuakse ELi süsteem tarneahelaga seotud hoolsuskohustuse täitmise enesertifitseerimiseks vastutustundlike importijate poolt, mis põhineb OECD süsteemil.

Nõukogu võttis 23. juunil 2014 vastu järeldused, milles käsitletakse liidu lähenemisviisi seoses mineraalide vastutustundliku hankimisega. Nõukogu rõhutas vajadust, et komisjon ja kõrge esindaja jätkavad tugeva, tervikliku ja ühtse toorainediplomaatia edendamist ning julgeoleku ja arengu vahelise seose sidusat ja strateegilist käsitlemist.

2.10. Terrorismivastane võitlus

EL on endiselt pühendunud terrorismi ennetamisele ja terrorismivastasele võitlusele ning õigusriigi ja kriminaalõiguse edendamisele, austades samas inimõigusi. ELi peamiseks ülemaailmseks eesmärgiks on süvendada rahvusvahelist konsensust ja tõhustada rahvusvahelisi jõupingutusi terrorismivastase võitluse valdkonnas.

ELi strateegilise lähenemisviisi oluliseks osaks on poliitiline teavitustegevus terrorismivastast võitlust käsitlevate poliitiliste dialoogide kaudu, mida peetakse paljude oluliste partnerite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Need dialoogid on olulised platvormid, millel esitada kriitilisi küsimusi (nt 2014. aastal Süürias/Iraagis tegutsevate välisvõitlejate küsimus). 2014. aastal peeti terrorismivastast võitlust käsitlevaid poliitilisi dialooge Saudi Araabia Kuningriigi, Türgi, Kanada, ÜRO, USA (terrorismivastase võitluse alane koostöö ning võitlus terrorismi rahastamise vastu) ja Austraaliaga. Terrorismiga seonduvaid küsimusi käsitletakse ka mitmete teiste ELi dialoogide käigus, sealhulgas välis- ja julgeolekupoliitika dialoogide käigus.

2014. aastal tegi EL koos ÜRO ja kõikide liikmesriikidega tööd, et konkreetsete meetmete abil tulemuslikult käsitleda välisvõitlejate ohtu. ISILi/Da'eshi brutaalne terror tingis vajaduse keskenduda veelgi enam olukorrale Süürias ja Iraagis. See tõi kaasa Süüriat ja Iraaki hõlmava terrorismi/välisvõitlejate vastase võitluse ELi strateegia väljatöötamise, mille nõukogu võttis vastu 20. oktoobril. See on oluline osa ELi kõikehõlmavatest jõupingutustest, et rakendada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2178 välisvõitlejate ja vägivaldse ekstremismi vastase võitluse küsimuses. Liikmesriigid leppisid 2014. aastal samuti kokku, et suurendavad järgmise mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) ajal 400 % võrra kolmandatele riikidele ELi poolt antavat terrorismivastase võitluse alast toetust (stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend). ELi poolt antav terrorismivastase võitluse alane toetus keskendus jätkuvalt järgmistele prioriteetsetele aladele: Lõuna-Aasia piirkond, eelkõige Pakistan, Afganistan; Sahel, Nigeeria ja Magribi piirkond; Aafrika Sarv/Jeemen ning terrorismivastase võitluse alaste ÜRO standardite rakendamine.

EL toetas jätkuvalt ÜRO võtmetähtsusega rolli mitmepoolses koostöös, mida tehakse terrorismi ennetamise ja terrorismivastase võitluse eesmärgil. ÜRO terrorismivastase võitluse globaalne strateegia on lahutamatu osa ELi lähenemisviisist terrorismivastasele võitlusele. EL peab ÜRO erinevate allasutustega tihedat dialoogi terrorismivastase tegevuse küsimustes ning edendab ÜRO võtmetähtsusega rolli mitmepoolses koostöös, mida tehakse terrorismi ennetamise ja terrorismivastase võitluse eesmärgil. EL toetas aktiivselt ÜRO peasekretäri jõupingutusi ÜRO terrorismivastase võitluse globaalse strateegia rakendamisel (mida rõhutati ÜRO terrorismivastase võitluse globaalse strateegia rakendamise neljanda läbivaatamise käigus 2014. aasta juunis).

EL oli jätkuvalt ülemaailmse terrorismivastase foorumi tugev toetaja, mida märgiti 2014. aasta septembris New Yorgis toimunud foorumi ministrite viiendal kohtumisel.⁶⁰

EL jätkas ülemaailmse terrorismivastase võitluse foorumist (GCTF) inspireeritud kolme institutsiooni, s.t vägivaldse ekstremismi vastase võitluse tippkeskuse rahvusvahelise juhtorgani (Hedayah), ülemaailmse kogukonna osalus- ja vastupanupartnerlusfondi (GCERF) ning rahvusvahelise õigus- ja õigusriigiinstituudi toetamist.

Terrorismi rahastamise küsimuses kiitis EL heaks eriprogrammi, millega suurendatakse rahapesu andmebüroode suutlikkust Aafrika Sarvel ja Jeemenis. 2014. aasta detsembri seisuga oli EL vastu võtnud 15 rakendusmäärust seoses Al-Qaida suhtes kehtestatud sanktsioonidega, millega võetakse ÜRO Al-Qaida sanktsioonide komitee poolt vastu võetud otsused üle ELi õigusesse.

⁶⁰ Kõnealuse aasta ministrite kohtumisel valmistati ette ÜRO Julgeolekunõukogu eriistungjärku välisvõitlejate ja vägivaldse ekstremismi vastase võitluse küsimuses, mis toimus 24. septembril ning mille eesistuja oli president Barack Obama. EL toetas ka välisvõitlejate küsimuses uue töörühma moodustamist 15.–16. detsembril 2014 Marrakechis (töörühma kaaseesistujad on Madalmaad ja Maroko) ning edusamme, mida tehakse seoses ülemaailmse terrorismivastase foorumi algatustega vägivaldse ekstremismi vastase võitluse ja õigusriigi valdkonnas: vägivaldse ekstremismi vastase võitluse tippkeskuse rahvusvaheline juhtorgan (Hedayah keskus Abu Dhabis); rahvusvaheline õigus- ja õigusriigiinstituut; ning ülemaailmse kogukonna osalus- ja vastupanupartnerlusfond. EL toetab neid algatusi rahaliselt ning ühineb nende asjaomaste juht- ja haldusorganitega. USA ja Türgi on jätkuvalt ülemaailmse terrorismivastase foorumi Aafrika Sarve töörühma kaaseesistujad.

C. Tõhusama mitmepoolsusel põhineva korra toetamine (ÜRO, Euroopa Nõukogu, OSCE, G7/G8/G20)

1. ÜRO

ELi välispoliitika keskmes on tõhus mitmepoolsus. EL teeb New Yorgis, Genfis, Viinis, Pariisis, Nairobis ja Roomas asuvate ÜRO organite juurde akrediteeritud ELi delegatsioonide kaudu edukat koostööd ÜROga kõikides selle tegevusvaldkondades. ELi välispoliitika keskmes on tõhus mitmepoolsus. EL teeb Genfis, Pariisis, Nairobis, New Yorgis, Roomas ja Viinis asuvate ÜRO organite juurde akrediteeritud ELi delegatsioonide kaudu edukat koostööd ÜROga kõikides selle tegevusvaldkondades.

EL ja tema liikmesriigid on ühiselt jätkuvalt ÜRO süsteemi suurimad rahalised panustajad. ELi 28 liikmesriigi toetuste summa moodustab 35 % ÜRO korralisest eelarvest ja 36,8 % ÜRO rahuvalveoperatsioonide eelarvest. Lisaks teevad EL ja tema liikmesriigid ligikaudu poole kõikidest vabatahtlikest sissemaksetest ÜRO vahenditesse ja programmidesse.

Nõukogu võttis 2014. aasta juunis vastu ELi prioriteedid ÜRO Peaassamblee 69. istungjärguks,⁶¹ mis on kooskõlas ELi keskpika perioodi prioriteetidega ÜROs (2012–2015) ning võimaldavad ELil ellu viia sihipärast ja kooskõlastatud tegevust viies valdkonnas: rahu ja julgeolek, säästev areng, inimõigused, ÜRO tugevdamine ja humanitaarküsimused. ELi liikmesriigid jätkavad püüdlusi, et tagada ÜRO ja selle rahaliste vahendite tõhus ja mõjus haldamine ning ÜRO edasine reformimine⁶².

⁶¹ Euroopa Liidu prioriteedid Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblee 69. istungjärguks (dok 10856/14).

⁶² Euroopa Parlament võttis 2. aprillil 2014 vastu soovitusel nõukogule Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblee 67. istungjärgu kohta. Soovitusel käsitletakse inimõigusi, demokraatiat ja õigusriiki, rahu ja julgeolekut, kaitsekohustust, naisi ja lapsi, 2015. aasta järgset tegevuskava ja teisi küsimusi, sealhulgas õigust eraelu puutumatusele digitaalajastul, relvakaubanduslepingut, ELi tegevust ÜROs ning kliimamuutusi (Euroopa Parlamendi 2. aprilli 2014. aasta soovitus nõukogule Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblee 67. istungjärgu kohta (dok 2014/2017(INI), P7_TA (2014)0259).

3. mail 2011 vastu võetud resolutsiooni (mis ei muutnud ELi vaatlejastatust) tulemusena on Lissaboni lepingus määratletud ELi esindajatel lubatud ÜRO Peaassamblees sõna võtta. Samuti tehakse praegu tööd, et vaadata läbi ELi osalemisõigused mitmetes rahvusvahelistes organisatsioonides.

Euroopa Ülemkogu eesistuja esindas ELi ÜRO Peaassamblee istungjärgu arutelus, septembris toimunud iga-aastasel ÜRO Peaassamblee avaistungjärgul ning pidas kõne 24. septembril 2014 toimunud välisvõitlejate teemalisel ÜRO Julgeolekunõukogu tippkohtumisel. Pärast 2014. aasta veebruaris kõrge esindaja poolt edastatud teavet tervitas ÜRO Julgeolekunõukogu eesistuja avaldusega ametlikult tihedat koostööd ÜRO ja ELi vahel. EL ja ÜRO teevad edukat koostööd paljudes kriisiolukordades, mida tugevdatakse iga kahe aasta järel peetava kõrgetasemelise dialoogiga ELi ja ÜRO kriisiohjamise juhtkomitees.

2. Rahu ja julgeolek

EL ja Ühinenud Rahvaste Organisatsioon on rahu ja julgeoleku valdkonnas võtmetähtsusega partnerid. ÜRO Julgeolekunõukogu rõhutas seda 14. veebruaril 2014, mil ta tervitas konsensuse alusel vastuvõetud eesistuja avalduses tihedat koostööd Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ja Euroopa Liidu vahel ning innustas mõlemat organisatsiooni täiendavalt tugevdama oma institutsioonilisi suhteid ja strateegilist partnerlust.

Rahvusvahelise rahu ja julgeoleku hoidmisel tehtav tihe strateegiline koostöö on laienenud ning hõlmab nüüd kogu konflikttsüklit konfliktide ennetamisest konfliktijärgse rahu kindlustamiseni. ELi liikmesriigid annavad praegu 37 % rahuvalve eelarvest ning 8 % ÜRO rahuvalveoperatsioonide isikkoosseisust. ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika areng on ELi ja ÜRO vahel võimaldanud teha märkimisväärt ja suurenevat koostööd tsiviil- ja sõjaliste kriiside ohjamisel, nagu näiteks Somaalia ranniku lähedal (Atalanta), Kosovos (EULEX), Malis (EUTM Mali), Kesk-Aafrika Vabariigis (EUFOR RCA), ning on meie üldises partnerluses jätkuvalt olulisel kohal. ÜRO rahuvalveoperatsioonidele osutatava ELi toetuse suurendamine on üks ELi prioriteete, mis tugineb 2012. aasta juulis vastuvõetud tegevuskaval. EL etendab aktiivset rolli ÜRO rahukindlustamise komisjonis ja kõikides selle riigipõhistes konfiguratsioonides, kasutades selleks oma tugevat rolli rahu kindlustamisel riigisisese arengu küsimustes ning pikaajalisemas rahutagamises konfliktijärgsetes olukordades.

EL jätkas kaitsekohustuse kontseptsiooni väljatöötamise ja kohaldamise toetamist ning toetab selle küsimuse lisamist ÜRO Peaassamblee 2015. aasta ametlikku päevakorda, nagu on soovitatud ka ÜRO peasekretäri 2014. aasta juuli aruandes kaitsekohustuse kohta.

3. Inim-, sotsiaal- ja majandusareng ning 2015. aasta järgne tegevuskava

Arengüküsimused muutusid 2014. aastal veelgi olulisemateks kui varasematel aastatel. EL on intensiivistanud jõupingutusi aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks 2015. aastaks, mis on lähtepunktiks tulevasele 2015. aasta järgsele tegevuskavale. EL on teinud tööd, et töötada välja üldine 2015. aastale järgnevat perioodi hõlmav raamistik, milles tunnistatakse, et vaesuse kaotamine ja säästev areng on vastastikku toetavad.

Selleks, et parandada oma mõju äärmise vaesuse kaotamisele ja toetada partnerriike aastatuhande arengueesmärkide täielikul saavutamisel, kohaldas Euroopa Liit uut läbipaistvat jaotamise metoodikat, mille abil suurendati kõige rohkem abi vajavatele riikidele, sealhulgas ebakindlatele riikidele, antava toetuse osakaalu, samas kui 16 suurt ja rohkem arenenud riiki ei vajanud enam kahepoolset abi. 2014. aastal vastuvõetud strateegilised kahepoolsed programmid on keskendatumad ja käsitlevad kõige enam kolme sektorit. Koostöövaldkonnad valiti muutuste kava prioriteetsete valdkondade seast ning hõlmasid inimõigusi, demokraatiat ja teisi hea valitsemistava ning kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu võtmetähtsusega elemente. Enam kui 40 riigis tehakse ühist programmitööd ELi liikmesriikide ja teiste abiandjatega.

EL ja ÜRO on lähedased partnerid, kes teevad koostööd enam kui 100 riigis sellistes valdkondades nagu maaelu- ja majandusareng, vesi ja sanitaarteenused, ligipääs riiklikele tervishoiuteenustele, töö- ja inimväärse töö küsimused, juurdepääs haridusele ja konfliktijärgne ülesehitustöö.

Arengukoostöö vahenditega on toetatud ÜRO jõupingutusi demokraatliku valitsemistava, valimisabi, konfliktide ennetamise ja konfliktidest taastumise, inimõiguste, soolise võrdsuslikkuse ja kliimamuutuste valdkonnas. ÜROga tehtavas koostöös on väga olulisel kohal veel sellised valdkonnad nagu toiduga kindlustatus, toitumine ja maaelu areng ning toetuse osutamine haridusele, tervishoiule ja pagulastele.

Komisjon võttis 2014. aasta mais vastu teatise „Erasektori rolli tugevdamine kaasava ja jätkusuutliku majanduskasvu saavutamisel arenguriikides”, milles toetatakse erasektori ulatuslikumat osalemist ELi arengukoostöös, kuna erasektoril on vaesusevastases võitluses tööpakkuja roll ja seega ka mõju riigi julgeolekuolukorrale.

Säästva arengu eesmärkide alane avatud tööühm võttis 2014. aasta juulis vastu ettepaneku säästva arengu eesmärkide kohta.

Säästva arengu rahastamise valitsustevaheline ekspertide komitee võttis oma aruande vastu 2014. aasta augusti alguses. Tuginedes kõnealustele aruannetele ja teistele sisenditele, esitas ÜRO peasekretär 2015. aasta jaanuaris kokkuvõtva aruande „Tee väarikuseni 2030. aastaks: vaesuse kaotamine, kõikide elude muutmine ning meie planeedi kaitsmine”⁶³. Septembris ÜRO Peaassamblee istungjärgul toimus arutelu järgmisel teemal: „2015. aasta järgse perioodi ümberkujundava arengualase tegevuskava osas tulemuste saavutamine ja selle rakendamine”.

Valitsustevaheliste läbirääkimiste järgmine etapp algab 2015. aasta alguses ning selle eesmärgiks on leppida 2015. aasta septembris toimuval tippkohtumisel kokku üldine 2015. aastale järgnevat perioodi hõlmav raamistik, sealhulgas uued säästva arengu eesmärgid, millega käsitletakse vaesuse kaotamist ja säästvat arengut selle kolmes mõõtmes (majandus-, sotsiaal- ja keskkonnamõõde / kliimamuutused).

Nõukogu võttis 2014. aasta detsembris vastu järeldused, mis on aluseks ELi seisukohale ÜROs peetavatel tulevastel rahvusvahelistel läbirääkimistel, mis viiakse lõpule septembris toimuval tippkohtumisel⁶⁴.

4. Koostöö Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidega

Loodi 11. Euroopa Arengufond (EAF), mis on rahastamisvahend, millest rahastatakse Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidele (AKV riikidele) 2020. aastani antavat ELi arenguabi.

Praegu peetakse läbirääkimisi riiklike ja piirkondlike sihtprogrammide ning samuti AKV-sisese programmi üle ning need kiidavad heaks ja allkirjastavad nii EL kui ka AKV partnerriigid. 2014. aasta lõpuks allkirjastati rohkem kui 50% riiklikest sihtprogrammidest. Ülejäänud viimistletakse 2015. aastal.

⁶³ A/69/700.

⁶⁴ Euroopa Parlament võttis 25. novembril 2014 vastu resolutsiooni ELi ja 2015. aasta järgse ülemaailmse arenguraamistiku kohta (2014/2143(INI)).

5. G7/G20

Komisjon ja Euroopa Ülemkogu eesistuja osalesid 2014. aastal mitmel G7 ja G20 tippkohtumisel ja kohtumisel.

G7 raames 2014. aastal peetud kõnelused on valdavalt keskendunud Ukraina kriisile reageerimisele ja suhetele Venemaaga. Selles kontekstis on arutatud ka positiivset tegevust, mille eesmärk on vähendada pingeid Venemaaga ja stabiliseerida Ukrainat. G7 raames peetud arutelud on keskendunud ka ülemaailmsele majanduskasvule ja küsimusele, kuidas lahendada suurt töötuse probleemi, ning kaubandusküsimustele ning seosele kliimamuutuste ja energiajulgeoleku vahel. Riigijuhid on samuti rõhutanud oma valmisolekut rakendada rahvusvahelisi jõupingutusi kliimamuutustega võitlemisel, tehes seda ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni raames, ning arenguküsimustes, kasutades 2015. aasta perioodi järgset tegevuskava.

EL toetab täielikult G7 Rooma/Lyoni rühma⁶⁵ tehtavat tööd, mis on osa ELi jõupingutustest, et rakendada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2178 ning Süüriat ja Iraaki hõlmavat terrorismi/välisvõitlejate vastase võitluse ELi strateegiat, mille nõukogu võttis vastu 20. oktoobril 2014.

EL tervitas tulemusi, mida andis Brisbane'is toimunud G20 tippkohtumine, mille eesmärk oli suunata maailma majandus jätkusuutliku majanduskasvu teele. G20 tippkohtumisel võeti vastu Brisbane'i majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava ning pöörati suurt tähelepanu investeringutele. G20 kinnitas taas oma pühendumust õiglasemale maksustamisele ning andis uue hoo finantsvaldkonna reguleerimisele, ülemaailmsetele kliimameetmetele ja avatud kaubandusele mitmepoolse kaubandussüsteemi raames. Lõpetuseks, G20 tegi edusamme korruptsioonivastase võitluse, energeetika ja jätkusuutlikkuse ning rahvusvaheliste majandusinstituutide arendamise ja reformimise küsimustes.

⁶⁵ G7 Rooma/Lyoni rühm käsitleb terrorismivastase võitluse ja organiseeritud kuritegevuse küsimusi.

6. Euroopa Nõukogu

EL jätkas aktiivset koostööd Euroopa Nõukoguga, tehes seda vastavalt kahe organisatsiooni poolt 2007. aastal allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumile ning eelkõige Euroopa naabruses ja Lääne-Balkani riikides. Euroopa Nõukogu töö keskendus 2014. aastal olulisel määral Ukrainale. Euroopa Nõukogu tegi Ukrainale kättesaadavaks oma ekspertteadmised õiguslike, põhiseaduslike ja valimissüsteemi reformide põhiküsimustes ning inimõiguste küsimustes. Samuti jätkas Euroopa Nõukogu ELiga koostööd Vahemere lõunapiirkonnas ja Kesk-Aasias, tehes seda Euroopa Nõukogu naabritega tehtava koostööstrateegia raames.

ELi ja Euroopa Nõukogu ühisprogrammid on jätkuvalt meie koostöö põhikomponendiks. EL ja Euroopa Nõukogu tegid 2014. aastal koostööd, et kehtestada uusi koostööviise projektide kaudu, millega nähakse ette pikaajaline koostöö, selgemad eesmärgid ja tulemused. Euroopa Nõukogu peasekretär Jagland ja komisjoni endine volinik Stefan Füle allkirjastasid 1. aprillil 2014 tahteavalduse, milles kinnitati kõnealust suunda.

7. Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon

OSCE 2014. aasta tegevust varjutas kriis Ukrainas ja Ukraina ümbruses. Konflikt tõi esile, et organisatsioon on jätkuvalt väärtuslik, kuid samas ilmnemid ka poliitilised ja tegevusega seotud piirangud. Venemaa on rikkunud OSCE aluspõhimõtteid ja takistanud OSCE-l täielikult täita oma rolli Minski kokkulepete rakendamises, eelkõige seoses piiriseirega. Samal ajal on OSCE osutunud kasulikuks, kuna see on ainus Ukraina konfliktitsoonis paiknev rahvusvaheline ja sõltumatu osapool ning võtmetähtsusega foorum erinevate osapoolte vahelise dialoogi pidamiseks kogu kriisi vältel. EL tervitas märkimisväärseid jõupingutusi, mida OSCE tegi Šveitsi eesistumisperioodil 2014. aastal kriisi käsitlemisel.

EL, kelle liikmesriigid moodustavad peaaegu poole OSCE liikmesriikidest ja kelle panus moodustab 70 % organisatsiooni eelarvest, toetas jätkuvalt OSCE tööd kõigis selle kolmes mõõtnes: poliitilis-sõjalises, majanduslikus ja keskkonnavalas ning inimõõtnes. EL kaitses ja edendas jätkuvalt OSCE kohustusi ja põhimõtteid paljude väljakutsete osas, milleks on nii Venemaa tegevus Ukrainas kui ka halvenev inimõiguste olukord osades Lõuna-Kaukaasia ja Kesk-Aasia piirkondades.

Seoses Ukrainas ja selle ümbruses valitseva kriisiga andis EL märkimisväärsed poliitilist, rahalist ja mitterahalist abi, et toetada OSCE erinevaid tegevusi, eelkõige erakorralist vaatlusmissiooni, kahe Venemaa piirikontrollipunkti juurde lähetatud vaatlusmissiooni ning OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) valimisvaatlusmissioone, mis lähetati seoses Ukraina ennetähtaegsete presidendi- ja parlamendivalimistega. Erakorraline vaatlusmissioon on suurim viimastel aastatel OSCE poolt läbiviidud välioperatsioon ning on pidanud tegutsema üha problemaatilisemates tingimustes. EL toetas selle laienemist 500 vaatlejani 2015. aasta jaanuariks ning ELi liikmesriigid on lähetanud üle 70 % missiooni isikkoosseisust. Lisaks oma liikmesriikide osutatud toetusele andis EL erakorralisele vaatlusmissioonile stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi kaudu eelarveväliselt 7 miljonit eurot ning lisaks veel 4 soomustamata sõidukit ja 4 soomussõidukit. EL andis tugevat poliitilist tuge kolmepoolsele kontaktrühmale, mis koosneb OSCE eesistuja, Ukraina ja Venemaa esindajatest.

Reageeringuna Ukraina kriisile toetas EL OSCE poliitilis-sõjaliste vahendite, eelkõige Viini dokumendi ulatuslikku kasutamist. Nii Ukrainas kui Venemaal viidi ELi liikmesriikide aktiivsel osalusel läbi märkimisväärne arv kontrollimeetmeid, püüdes leevendada muret seoses Venemaa ebahariliku sõjalise tegevusega Ukraina piiril. Pingete leevendamine jäi siiski piiratuks, kuna julgeolekuhuvid olid erinevad ning Venemaal ei olnud poliitilist tahet täita oma kohustusi usaldust ja julgeolekut suurendavate meetmete osas mitte üksnes formaalselt, vaid ka sisuliselt. Seetõttu jätkab EL tööd, et täielikult rakendada ja ajakohastada Viini dokumenti, pidades silmas OSCE rolli suurendamist usalduse ja julgeoleku suurendamise, riskide vähendamise ja konfliktide ennetamise valdkondades.

Ukrainas ja selle ümbruses valitsev kriis mõjutas ka OSCE tegevuspiirkonda kuuluvaid pikaajalisi konflikte. Probleemidest hoolimata jätkas EL aktiivset osalemist kõnealuste konfliktide lahendamises, eelkõige Transnistria konflikti lahendamisele suunatud läbirääkimistes ning Genfi rahvusvahelistes kõnelustes 2008. aastal Gruusias asetleidnud konflikti tagajärgede kohta; EL on mainitud kõneluste osapool. Samuti toetas EL jätkuvalt jõupingutusi, mida tehakse Mägi-Karabahhi konflikti lahendamiseks. EL osutab märkimisväärset rahalist toetust kõnealuste konfliktide osapoolte vahelise usalduse suurendamiseks.

EL omistas jätkuvalt suurt tähtsust inimõiguste mõõtmelises raames võetud kohustuste täielikule täitmisele, seda eeskätt inimõiguste ja põhiõiguste valdkonnas. Sellega seoses rõhutas EL iseseisvate OSCE institutsioonide (OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo, meediavabaduse valdkonna esindaja ning rahvusvähemuste ülemvolinik) rolli olulisust.

Koostööd OSCEga edendati täiendavalt piiriüleste ohtude valdkonnas, sealhulgas terrorismivastse võitluse, piirihalduse ja küberjulgeolekuga seonduvates küsimustes. Samuti jätkas EL OSCE välioperatsioonide töö toetamist, seda eelkõige Lääne-Balkani riikides, Lõuna-Kaukaasias ja Kesk-Aasias. EL osutas stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi abil jätkuvalt märkimisväärset rahalist toetust kogukondade julgeoleku algatusele Kõrgõzstanis.

Iga-aastast ministrite nõukogu kohtumist, mis toimus 4.–5. detsembril 2014 Baselis, varjutas Ukrainas ja selle ümbruses valitsev kriis. Kuigi kriisi käsitleva deklaratsiooni osas ei saavutatud konsensust, leidis arutelude käigus kinnitust, et OSCE on võtmetähtsusega foorum Euroopa julgeolekuga seonduvates küsimustes. Ministrite kohtumine näitas ka, et valdav enamus osalevatest riikidest olid ühel meelel ning vastustasid Venemaa tegevust Ukrainas ja selle ümbruses ning toetasid Helsingi lõppakti aluspõhimõtete, sealhulgas piiride puutumatus põhimõtte järgimist. Ministrite kohtumisel käsitleti ka Euroopa tulevast julgeolekukorda. Kuigi Helsingi + 40 protsessi (katse elavdada OSCEd 1975. aastal allkirjastatud Helsingi lõppakti 40. aastapäeva eel) osas ei saavutatud 2014. aastal pea mingit edu, lepiti ministrite kohtumisel kokku protsessi jätkata, pidades silmas eelseisvat aastapäeva. Eesistuja Šveits moodustas koostöös järgmiste eesistujate Serbia (2015) ja Saksamaaga (2016) väljapaistvate isikute vaekogu Euroopa julgeoleku tuleviku teemal.

D. Demokraatia, inimõiguste, rahvusvahelise humanitaarõiguse ja õigusriigi põhimõtte toetamine

1. Inimõiguste, rahvusvahelise humanitaarõiguse, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte edendamine

EL oli 2014. aastal jätkuvalt pühendunud kogu maailmas inimõiguste austamise ning rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamisele. Kõnealuses valdkonnas tehtava ELi välispoliitika jaoks on jätkuvalt olnud suunisdokumentideks 2012. aasta juunis vastu võetud ELi inimõiguste ja demokraatia strateegiline raamistik ja tegevuskava, milles on esitatud ELi tegevuse juhtpõhimõtted ja põhiprioriteedid. Kõnealuste dokumentide eesmärk on suurendada ELi inimõiguste poliitika tulemuslikkust ja järjepidevust ning seada inimõigused ja demokraatia liidu välistegevuse keskmesse.

Kuna tegevuskava kehtivus lõpeb aasta lõpus, käivitas Euroopa välisteenistus aruandlusperioodil ulatusliku konsultatsiooniprotsessi ELi teiste institutsioonidega (komisjon, nõukogu ja liikmesriigid, Euroopa Parlament) ning asjaomaste sidusrühmadega (eelkõige kodanikuühiskonna organisatsioonid ja akadeemilised institutsioonid), et töötada välja täielikult uuendatud tegevuskava, mis võetakse vastu 2015. aasta alguses.

2. Inimõigused kõigis ELi poliitikavaldkondades

2014. aastal jõudis lõpule ELi inimõiguste eriesindaja Stavros Lambrinidise teine aasta oma ametis. Vastavalt oma volitustele on tema peamiseks ülesandeks suurendada inimõiguste sidusust, tõhusust ja nähtavust ELi välispoliitikas. Sel eesmärgil keskendus ta inimõigustealase koostöö tugevdamisele ELi ja strateegiliste partnerriikide vahel, sealhulgas Ameerika Ühendriikide, Brasiilia ja Mehhiko külastamise käigus; suhete loomisele üleminekuriikide ja piirkondlike partneritega, sealhulgas Myanmar, Pakistani ja Egiptusega; ELi nähtavuse ja osaluse suurendamisele mitmepoolsetes ja piirkondlikes inimõigustealastes mehhanismides; ning ELi ja kodanikuühiskonna vahelisele koostööle ja kodanikuühiskonna mõjuvõimu suurendamisele. Samuti keskendus eriesindaja ELi võtmetähtsusega prioriteetide, eelkõige ELi inimõigusi käsitlevates suunistes kajastatud prioriteetide, ning teiste küsimuste edendamisele, nagu näiteks sõnavabadus internetis ja mujal, naiste inimõigused, inimõigustel põhinev lähenemisviis arengule, surmanuhtluse kaotamine ning äritegevus ja inimõigused.

Euroopa välisteenistus tegi tööd oma sisemehhanismide ja -menetluste lihtsustamiseks, et tõhustada oma tegevust inimõiguste valdkonnas. Nõukogu inimõiguste töörühm (COHOM), mis vastutab Euroopa Liidu välissuhete kõigi inimõigustealaste aspektide eest, võttis vastu 2014. aasta ELi strateegilised prioriteedid ÜRO inimõigustealastel foorumitel, mis toetas ELi tulemuslikku tööd ÜRO raamistikus. Tänu ELi delegatsioonide, missioonide juhtide, ELi institutsioonide ja talituste ning liikmesriikide kooskõlastatud jõupingutustele kinnitas poliitika- ja julgeolekukomitee 132 inimõigustealast riigistrateegiat. Inimõigustealaste riigistrateegiate rakendamine tõi kaasa tihedama inimõigustealase koostöö ELi delegatsioonide ja liikmesriikide saatkondade vahel ning aitas parandada inimõigustealaste dialoogide raamistikku ja sidusust.

EL pidas 2014. aastal ametlikke inimõigustealaseid dialooge ja konsultatsioone 37 partnerriigi ja piirkondliku rühmitusega, sealhulgas esimest korda ka inimõigustealast dialoogi Myanmar/Birmaga. Lisaks tuleb märkida, et 79st Cotonou lepingu osaliseks olevast Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riigist osalesid paljud ELiga peetavas dialoogis. Inimõigustealane dialoog Venemaaga peatati ja Aserbaidžaaniga peetav dialoog lükati edasi. EL jätkas oma jõupingutusi, et parandada dialoogide mõju ja tõhusust, sealhulgas luues sidemeid dialoogide ja muude poliitikavahendite vahel, töötades välja järeelmeetmeid ning käsitledes aruteludel üksikjuhtumeid. Enamikule inimõigustealastest dialoogidest eelnesid konsultatsioonikohtumised kodanikuühiskonna organisatsioonidega Brüsselis ja asjaomastes riikides ning järgnes tulemustest ülevaate andmine. Kõrge esindaja / asepresident või tema pressiesindaja tegid ELi nimel avaldusi inimõiguste kohta. Aasta jooksul kasutati ka konfidentsiaalseid demarše.

Euroopa välisteenistus korraldas korrapäraselt inimõiguste ja demokraatia alaseid koolituskursusi, mis hõlmasid selliseid teemasid nagu diskrimineerimiskeeld (sõnavabadus, usu- ja veendumusvabadus, puuetega inimeste õigused ja LGBTI-inimeste õigused), majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused, ettevõtjate õigused ja inimõigused, sooline võrdõiguslikkus, laste õigused, demokraatia toetamine ja valimiste vaatlemine, inimõigused ÜRO kontekstis ja inimõigused Euroopa Nõukogus. Samuti alustati liikmesriikides läbiviidavate inimõiguslaste koolitusprogrammide kaardistamist, et koguda parimaid tavasid ja uurida sünergiavõimalusi. Sel eesmärgil lepidi septembris kokku, et ELi liikmesriikides moodustatakse inimõiguste ja demokraatia valdkonna koolituse kontaktpunktide mitteametlik võrgustik. 2014. aasta lõpuks olid kõik kolmandates riikides asuvad ELi delegatsioonid ning ÜJKP missioonid ja operatsioonid ametisse nimetanud inimõiguste ja/või sooliste küsimuste kontaktpunktid.

2014. aastal tõhustati jõupingutusi tähelepanu pööramiseks ELi inimõigustealase välis- ja sisepoliitika sidususele ja järjepidevusele. Nimetatud sidusust ja järjepidevust käsitleti ka järeldustes, mille justiits- ja siseküsimuste nõukogu võttis vastu juunis toimunud istungil ning milles nõukogu tunnistas, et ELi usaldusväärsuse aluseks on sidusus, mida saab saavutada üksnes siis, kui EL on inimõiguste valdkonnas eeskujuks. Euroopa Komisjon jätkas 2014. aastal inimõiguste lisamist oma mõjuhinnangutesse, mis käsitlesid ELi välistegevuse alaseid ettepanekuid, ning hakkas välja töötama konkreetseid suuniseid, mis käsitlevad inimõiguste mõjuhinnangu analüüsi kaubanduslepingutes.

3. ELi inimõiguste prioriteetide elluviimine

EL keskendus 2014. aastal konkreetsetele inimõigustega seotud valdkondlikele probleemidele, mis puudutasid nii kodaniku- ja poliitilisi õigusi kui majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi.

EL edendas aktiivselt **ühinemisvabaduse ja rahumeelse kogunemise õigust** avalikes avaldustes ja kahepoolsetes suhetes kolmandate riikidega ning inimõigustealastes dialoogides ja konsultatsioonides ELi seisukohti jagavate partneritega, vahetades nendega teavet tegevuste ja heade tavade kohta. 2014. aasta septembris korraldas EL OSCE inimõiguste mõõtme rakendamiskohtumise raames ürituse, et vaadata koos kodanikuühiskonna esindajatega läbi OSCE tegevuspiirkonnas hiljuti toimunud suundumused seoses rahumeelse kogunemise vabaduse kasutamisega.

EL rõhutas kogu aasta vältel ÜRO Inimõiguste Nõukogu istungjärgul ning oktoobris toimunud ÜRO Peaassamblee kolmanda komitee kohtumisel, kui oluline on **kodanikuühiskonna organisatsioonide ja inimõiguste kaitsjate** töö, ning väljendas muret seoses kodanikuühiskonna tegevusruumi piiramisega paljudes riikides, valitsusväliste organisatsioonide suhtes üha arvukamate piirangute kehtestamisega ning aktivistide ahistamise ja nende inimõiguste tõsiste rikkumistega. Demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend on peamine rahastamisvahend, millega toetatakse inimõigustega tegelevaid kodanikuühiskonna organisatsioone ning inimõiguste kaitsjaid, sealhulgas ajakirjanikke ja blogipidajaid.

ELi välisministrid kordasid ELi pühendumust inimõiguste kaitsjate toetamisele nõukogu järeldestes, mis võeti juunis vastu, et tähistada inimõiguste kaitsjaid käsitlevate ELi suuniste vastuvõtmise kümnendat aastapäeva. Nõukogu rõhutas, et erilist olulist rolli etendavad naissoost inimõiguste kaitsjad ning haavatavatest ja marginaliseerunud rühmadest pärit inimõiguste kaitsjad. ELi delegatsioonidele edastati mais üksikasjalikud suunised inimõiguste kaitsjaid käsitlevate ELi suuniste rakendamise kohta, milles tutvustati parimaid tavaid juhtumite käsitlemiseks. ELi delegatsioonid tegid kogu aasta vältel aktiivselt tööd, et kaitsta inimõiguste kaitsjaid, kes on paljudes riikides jätkuvalt silmitsi suureneva survega, mida neile osutavad ametiasutused ja valitsusvälised osalejad. ELi diplomaadid jälgisid kohtumenetlusi, külastasid kinnipeetud aktiviste ning esitasid üksikjuhtumipõhiseid avaldusi.

Inimõiguste ja demokraatia ELi strateegilises raamistikus rõhutatakse ELi otsustavust jätkuvalt edendada **arvamusvabadust ning sõnavabadust internetis ja mujal**, kuna demokraatia ei ole kõnealuste õigusteta võimalik. EL võttis 12. mail 2014 vastu ELi inimõiguste alased suunised sõnavabaduse kohta internetis ja mujal. Tuginedes olemasolevatele vahenditele ja dokumentidele, tuletatakse kõnealuste suunistega meelde peamisi põhimõtteid ning need sisaldavad selgelt määratletud prioriteete ja vahendeid, mida saavad kasutada ELi delegatsioonid ja liikmesriikide saatkonnad ning ELi peakorterid, et paremini edendada ja kaitsta kõnealust õigust. EL mõistis avalike avaldustega ja kahepoolsete suhete raames korduvalt hukka rünnakud ajakirjanike ja blogipidajate vastu. EL jälgis tähelepanelikult internetivabaduse koalitsiooni tööd, toetas aktiivselt ÜRO Inimõiguste Nõukogu resolutsiooni ajakirjanike julgeoleku kohta, ÜRO Peaassamblee resolutsiooni „Õigus eraelu puutumatusse digitaalajastul” ja resolutsiooni „Inimõiguste ja interneti kohta”, mis võeti käesoleval suvel Inimõiguste Nõukogus teist korda vastu. 4.–5. detsembril 2014 toimunud ELi valitsusväliste organisatsioonide inimõigustealasel foorumil keskenduti sõnavabaduse kaitsmisele ja edendamisele ning sellel osales üle 200 valitsusväliste organisatsioonide esindaja kogu maailmast.

EL kinnitas taas oma **vastuseisu surmanuhtlusele** ning kasutas kõiki oma kasutuses olevaid diplomaatilisi vahendeid surmanuhtluse ülemaailmse keelustamise edendamiseks, kooskõlas asjakohaste ELi suunistega. EL osales aktiivselt ulatusliku lobitöö kaudu piirkondadevahelises liidus, mis propageerib detsembris ÜRO Peaassamblees vastu võetud resolutsiooni, milles kinnitatakse üleskutset kehtestada moratorium surmanuhtluse kasutamisele. Tänu ELi jõupingutustele hääletas resolutsiooni poolt (võrreldes sarnaste resolutsioonidega eelmistel aastatel) enneolematult palju ehk 117 delegatsiooni, 37 delegatsiooni hääletas vastu ja 34 delegatsioonihoidus hääletamisest.

EL tähistas **piinamisvastase konventsiooni** sõlmimise 30. aastapäeva ning jätkas piinamist ja muud julma, ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist käsitlevate suuniste rakendamist. EL innustas kõiki riike ratifitseerima ja rakendama konventsiooni ja selle fakultatiivprotokolli ning jätkas piinamise ja väärkohtlemise üksikjuhtumite tõstatamist kolmandate riikidega peetavate inimõigustealaste dialoogide ja nendesse riikidesse tehtud visiitide käigus. Brüsselis korraldati detsembris üritus, et suurendada teadlikkust 30. aastapäeva kohta ja kajastada edasist tööd, tagamaks konventsiooni võimalikult ulatuslik rakendamine.

Käesoleval aastal tähistas EL **ÜRO lapse õiguste konventsiooni** sõlmimise 25. aastapäeva. Justiits- ja siseküsimuste nõukogu võttis detsembris vastu järeldused laste õiguste edendamise ja kaitsmise kohta, et tähistada kõnealust aastapäeva ning ELi pühendumust laste õiguste edendamisele ja kaitsmisele oma sise- ja välispoliitikas. EL toetas aktiivselt kampaaniat „Lapsed ja mitte sõdurid”, mille algatasid ÜRO eriesindaja laste ja relvakonfliktide küsimuses ning UNICEF ning mille eesmärk on takistada laste värbamist ja teha 2016. aastaks lõpp laste kasutamisele konfliktides valitsuste relvajõudude poolt. Kooskõlas ILO konventsiooniga nr 182 lapsele sobimatu töö kohta, toetas EL sobimatute tööde loetelu koostamist 33 Sahara-taguse Aafrika ning Euroopa ja Kesk-Aasia riigis. Teatud riikidega peetud inimõigustealaste dialoogide käigus pöörati erilist tähelepanu lapstööjõu küsimusele.

Naiste õiguste kaitsmine ja sool põhineva vägivalla vastane võitlus oli ELi tegevuskavas jätkuvalt kesksel kohal. Neid küsimusi lisati järjekindlalt ELi programmidesse ja neid tõstatati avalikes sõnumites ning dialoogides, mida peeti valitsuste, piirkondlike organisatsioonide ja kodanikuühiskonnaga. Samuti oli prioriteediks naissoost inimõiguste kaitsjate ja naiste organisatsioonide toetamine. ÜRO on jätkuvalt peamine platvorm, mida EL kasutab oma strateegiliste prioriteetide edendamiseks soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas. Näiteks etendas EL olulist rolli läbirääkimistel, mida peeti naiste olukorda käsitleva ÜRO komisjoni järelduste heakskiitmiseks. EL ja *UN Women* jätkasid 2012. aastal sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumit elluviimist. Peamist edu saavutati ELi ja naiste õigusi edendava ÜRO agentuuri ühisprogrammide kommunikatsiooni ja poliitikaalase dialoogi ning ühise toetamise, koolituse ja kavandamise valdkonnas. Sellega seoses toimus 2014. aasta novembris Brüsselis konverents „*Spring Forward for Women*”, millel osalesid Araabia riikide naissoost parlamendiliikmed ja Euroopa Parlamendi naissoost liikmed. Konfliktide ajal esineva seksuaalse vägivalla küsimuses osales EL aktiivselt 2014. aasta juunis Londonis toimunud ülemaailmsel tippkohtumisel ning kohustus võtma praktilisi järelmeetmeid inimõiguste, konfliktide ennetamise, kriisiohjamise, vahendamise ja humanitaarabi valdkondades. Juulis toimunud tütarlasteteemalisel tippkohtumisel lubas EL järgmise seitsme aasta jooksul eraldada enam kui 100 miljonit eurot soolise võrdõiguslikkuse ja laste heaolu heaks, mis hõlmab ka konkreetseid projekte, et lõpetada naiste suguelundite moonutamine ning laste, varajaste ja sundabielude sõlmimine.

Lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste (LGBTI-inimeste) inimõiguste kasutamise küsimuses pidas EL dialoogi mitme riigiga ning esitas vajaduse korral diplomaatilisi demarše, eelkõige Aafrikas ja Kesk-Aasias, et kutsuda riike üles läbi vaatama või tunnistama kehtetuks õigusaktid, mis diskrimineerivad LGBTI-inimeste õigusi ja rikuvad rahvusvaheliselt kokkulepitud mittediskrimineerimist käsitlevaid sätteid. Lisaks toetas EL LGBTI-inimeste õigusi asjakohaste inimõigustealaste dialoogide käigus ning toetas LGBTI-inimeste inimõiguste kaitsjaid ja valitsusväliseid organisatsioone, mis rakendavad demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi kaudu projekte LGBTI-inimeste diskrimineerimise vastu võitlemise valdkonnas. EL osales eelkõige ÜRO raames aktiivselt mitmepoolsetes jõupingutustes, et võidelda diskrimineerimise, sealhulgas seksuaalsel sättumusel ja soolisel identiteedil põhineva diskrimineerimise vastu. EL andis septembris Genfis ÜRO Inimõiguste Nõukogus aktiivse ja eduka panuse inimõigusi, seksuaalset sättumust ja soolist identiteeti käsitleva resolutsiooni vastuvõtmiseks.

EL jätkas **usu- ja veendumusvabadust** käsitlevate ELi suuniste vastuvõtmisele järgnenud aasta jooksul keskendumist sellele põhiõigusele, mille kasutamine on kogu maailmas muutumas üha ebakindlamaks.

EL oli eriti šokeeritud julmuse ja esmaste inimõiguste kuritarvituste pärast, mis leidsid aset näiteks Iraagis ja Süürias, ning eelkõige, kui neid pandi toime isikute vastu, kes kuuluvad teatavatesse religioossetesse vähemustesse ja haavatavatesse rühmadesse.

EL rõhutas vajadust tagada kõnealuste riikide paljurahvuselist ja mitmeusulist olemust. Mitmepoolsetel foorumitel keskendus EL usu- ja veendumusvabadust käsitlevate resolutsioonide tugevdamisele nii ÜRO Inimõiguste Nõukogu kui ÜRO Peaassamblee raames. 2014. aasta märtsis toimunud Inimõiguste Nõukogu istungjärgul võeti ELi algatatud usu- ja veendumusvabadust käsitlev resolutsioon taas kord vastu konsensuse alusel.

EL toetas **vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste** edendamist ja kaitsmist, ühendades jõud ÜRO ning teiste rahvusvaheliste ja mitmepoolsete organisatsioonidega, nagu näiteks OSCE ja Euroopa Nõukogu. 2014. aasta septembris toimus New Yorgis ÜRO Peaassamblee kõrgetasemelise täiskogu istungjärgu raames esimene ÜRO põlisrahvaste maailmakonverents. EL toetas aktiivselt konverentsi ettevalmistusi, toetades põlisrahvaste täielikku ja tulemuslikku osalemist ning andes koordineeritud panuse lõppdokumendi vastuvõtmiseks konsensuse alusel. EL korraldas ka kõrvalürituse, mis käsitles põlisrahvaste õiguste seiret. Tuginedes konverentsi tulemustele, alustas EL tööd põlisrahvaid käsitleva tugevdatud ELi poliitika väljatöötamiseks, nagu on ette nähtud inimõiguste tegevuskavas.

EL on oma sise- ja välistegevuses pühendunud **puuetega inimeste** õiguste edendamisele kooskõlas ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile, millega EL on ühinenud. Euroopa Komisjon koostas 2014. aastal esimese ELi aruande, nagu seda nähti ette kõnealuse konventsiooniga, ning esitas selle ÜRO-le teadmiseks. Aruandes kirjeldatakse, kuidas EL on kõnealust konventsiooni rakendanud oma õigusaktide, poliitikameetmete ja rahastamisvahendite kaudu.

Kõikide inimõiguste universaalsuse, lahutamatuse, vastastikuse sõltuvuse ja omavahel seotuse toetajana on EL seisukohal, et **majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused** on inimõiguste alase välispoliitika osa. EL on aasta jooksul võtmetähtsusega riikidega peetud inimõigustealaste dialoogide käigus pööranud suuremat tähelepanu kõnealusele valdkonnale. Mitmepoolsel tasandil toetas EL aktiivselt kõnealuseid õigusi käsitlevate ÜRO eriraportööride tööd ja tegi nendega koostööd.

2014. aastal jätkas EL 2011. aastal vastu võetud ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtete rakendamist ning edendas nende rakendamist teistes riikides. Nõukogu võttis septembris vastu direktiivi, mis käsitleb mittefinantsteabe ja mitmekesisust käsitleva teabe avalikustamist suurte äriühingute ja kontsernide poolt, ning mis on antud valdkonnas samm edasi. Asjaomased äriühingud hakkavad avalikustama teavet põhimõtete, riskide ja tulemuste kohta, muu hulgas seoses inimõiguste austamisega. EL arutas seda küsimust oma välistegevuse osana üha suurema arvu partnerriikidega. Juunis toimunud ÜRO Inimõiguste Nõukogu istungjärgul toetas EL resolutsiooni, millega uuendatakse ÜRO inimõiguste ning rahvusvaheliste korporatsioonide ja muude ettevõtjate töörühma volitusi. Septembris Addis Ababas toimunud Aafrika Liidu ja ELi ühisel seminaril kohustusid mõlemad pooled ühiselt edendama ja rakendama ÜRO juhtpõhimõtteid kahes piirkonnas ning tegema tööd potentsiaalsetes koostöövaldkondades.

4. Inimõigused kõigis välispoliitika valdkondades

EL täitis oma kohustust edendada inimõigusi ja demokraatiat kogu oma välistegevuses.

EL tegi täiendavaid samme, et **arengukoostöö** suhtes tõhusamalt kohaldada inimõigustel põhinevat lähenemisviisi. 2014. aasta aprillis avaldatud komisjoni talituste töödokumendis on esitatud töövahendid, mis annavad poliitilise tõuke ning konkreetseid juhiseid selle kohta, kuidas lisada õigustel põhinev lähenemisviis kõikidesse arengukoostöö programmidesse või projektidesse. ELi Nõukogu järeldustes tervitati seda olulist sammu. EL võttis vastu uued välisrahastamisvahendid (2014–2020), milles inimõigused ja demokraatia on kesksed põhimõtted ja/või on hõlmatud sihtotstarbeliste programmidega. EL jätkas oma seisukoha ja strateegia väljatöötamist seoses Rio+20 konverentsi järelmeetmete ja aastatuhande arengueesmärkide 2015. aasta järgse tegevuskavaga. EL on mitmes nõukogu poolt kinnitatud poliitilises avalduses toetanud vajadust integreerida inimõigused, õigusriigi põhimõte ja valitsemistava küsimused üleilmsesse arengukavasse. Nõukogu rõhutas 16. detsembri järeldustes, kui oluline on, et 2015. aasta järgne tegevuskava hõlmaks kõiki inimõigusi.

EL kasutas inimõiguste austamise edendamiseks kolmandates riikides ka oma **kaubanduspoliitikat**. Sellega seoses on üldise soodustuste süsteemi (GSP) käsitleva uue määruse (mis jõustus 2014. aasta jaanuaris) alusel 13 riiki⁶⁶ lisatud uude üldisesse soodustuste süsteemi (GSP+). Uue määrusega tugevdatakse mehhanismi, mille abil jälgitakse, kas kõnealused riigid järgivad rahvusvahelisi konventsioone, sealhulgas põhilisi inimõigustealaseid konventsioone. EL hakkas välja töötama täiendavaid uuenduslikke viise, kuidas toetada GSP+ riike nende tegevuses, mille eesmärk on rakendada ja jõustada asjaomaseid inimõigustealaseid lepinguid ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioone ning teostada järelevalvet nende üle. EL ja selle liikmesriigid edendasid 2014. aastal mitmepoolsel tasandil meetmeid, et tagada kontrolli seiretehnoloogia ekspordi üle, mida võidakse kasutada inimõiguste rikkumiste toimepanemiseks, pidades ettepanekute üle läbirääkimisi põhiliste mitmepoolsete ekspordikontrollirežiimide (nagu Wassenaari kokkulepe) raames. Selle tulemusel kehtestas EL komisjoni 22. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määrusega uued kontrollimeetmed teatud sissetungimistarkvara ja internetiside jälgimisseadmete suhtes. Määruse 1236/2005 (mis käsitleb kauplemist kaupadega, mida on võimalik kasutada surmanuhtluse täideviimiseks ning piinamiseks) üldise läbivaatamise raames esitas komisjon 2014. aasta alguses nõukogule ja Euroopa Parlamendile ettepaneku määruse muutmiseks.

⁶⁶ Armeenia, Boliivia, Cabo Verde, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Gruusia, Guatemala, Mongoolia, Pakistan, Panama, Paraguay, Peruu.

EL võttis täiendavaid meetmeid, et integreerida inimõigused ja soolise võrdõiguslikkuse alane poliitika **ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse**. Kooskõlas 2013. aasta kriisiohjamismenetlustele käsitleti inimõigusi ja soolise võrdõiguslikkuse küsimusi uute missioonide ja operatsioonide planeerimisprotsessi käigus ning inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse analüüs integreeriti planeerimisdokumentidesse, mis hõlmas ka ELi nõuandemissiooni Ukraina tsiviiljulgeoleku sektori reformiks ning operatsiooni EUFOR RCA (Kesk-Aafrika Vabariik). Lisaks võeti ülemaailmsel tasandil järkjärguliselt kasutusele konfliktide varajase hoiatamise süsteem, mis hõlmab mitmeid inimõigustega seotud näitajaid. 2014. aastal oli kõikides ÜJKP missioonides ja operatsioonides inimõiguste ja sooliste küsimuste nõunikud või kontaktpunktid. Nende töö hõlmab inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse küsimuste integreerimist missiooni või operatsiooni töösse ning konkreetsete tegevuste elluviimist. EL jätkas tööd oma kohustuse täitmiseks, et rakendada naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevat ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325, tehes seda ELi siseselt (ELi liikmesriikide mitteametliku rakkerühma kaudu) ning edendades kolmandate riikidega riikliku tegevuskava koostamist. 2014. aasta jaanuaris avaldati teine aruanne ELi näitajate kohta töötamaks välja terviklikku lähenemisviisi naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide 1325 ja 1820 rakendamiseks ELi poolt.

Euroopa välisteenistus tegi jõupingutusi, et võtta inimõigusi arvesse **terrorismivastases võitluses** ning töötas koostöös teiste ELi institutsioonidega välja terrorismivastase võitluse suunised, mida kohaldatakse kolmandates riikides terrorismivastase võitluse abiprojektide kavandamisel ja rakendamisel. Liikmesriigid kinnitasid suunised novembris ning neis võetakse arvesse rahvusvahelist humanitaarõigust ja rahvusvahelist pagulasõigust.

5. Demokraatia ja õigusriigi põhimõte

EL jätkas jõupingutusi, et toetada demokraatlikke reforme ja väärtusi. EL toetas 2014. aastal valimisprotsesse kogu maailmas, lähetades valimisvaatlusmissioone ja valimisekspertide missioone ning osutades tehnilist abi ja rahalist toetust valimisi läbiviivatele organitele ja siseriiklikele vaatlejatele. Kokku lähetas EL 8 valimisvaatlusmissiooni, mis jälgisid 9 valimise läbiviimist. Valimisvaatlusmissioonid lähetati Maldiividele (parlamendivalimised), Guinea Bissausse (presidendi- ja parlamendivalimised), Malawisse (presidendi-, parlamendi- ja kohalikud valimised), Egiptusesse (presidendivalimised), Kosovosse (parlamendivalimised), Mosambiiki (parlamendivalimised) ja Tuneesiasse (presidendi- ja parlamendivalimised). EL lähetas Afganistani presidendivalimiste ajal riiki valimiste hindamise meeskonna, mis jälgis ka hääletamistulemuste kontrollimist, mis viidi läbi pärast USA riigisekretäri John Kerry vahendatud kokkuleppe saavutamist. 2014. aastal lähetati järgmistesse riikidesse kaheksa valimisekspertide missiooni: Egiptus, Liibüa, Tai, Iraak, Alžeeria, Mauritaania, Boliivia ja Fidži. Kuigi EL ei vaatle valimiste läbiviimist OSCE tegevuspiirkonnas, toetas ta OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste bürood (ODIHR) seoses Ukrainas läbiviidud presidendi- ja parlamendivalimistega.

Üldisemalt tõhustas EL demokraatia toetamise alast tegevust, mille eesmärk on suurendada koostööd ELi vahendite ja ELi liikmesriikide tegevuse vahel ning samuti kujundada ühine arusaam kohalikust kontekstist, tugevdades selleks partnerlust kõigi sidusrühmadega, sealhulgas valitsuse ja kodanikuühiskonnaga. Sellega seoses määras EL 2014. aasta märtsis kindlaks 12 ELi delegatsiooni, mis viivad läbi teise põlvkonna katseprojekte demokraatia toetamiseks, ning tööd alustati juunis. Alates 2014. aastast toetatakse katseprojekte demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi kaudu.

2014. aasta oli esimene täispikk tegevusaasta Euroopa demokraatia rahastu jaoks, mis on Belgia eraõiguse alusel loodud fond, kuid mille juhatajate nõukogus osalevad kõik ELi liikmesriigid, Euroopa välisteenistus, komisjon ja Euroopa Parlament. 2014. aasta lõpuks oli Euroopa demokraatia rahastu saanud umbes 1200 toetustaotlust, millest kiideti heaks 120 taotlust, rahuldades võrdselt ida- ja lõunanaabrusest esitatud taotlusi. Euroopa Komisjon ja 14 osalevat riiki panustavad Euroopa demokraatia rahastu eelarvesse ligikaudu 27 miljonit eurot (2013–2015). Juhatajate nõukogu otsustas 2014. aasta detsembris, et Euroopa demokraatia rahastu „võib rakendada ja rahastada piiratud arvu projekte väljaspool ELi naabrust”.

6. Universaalsuse propageerimine, töö mitmepoolsetel ja piirkondlikel tasanditel

EL jätkas jõupingutusi ja teavitustegevust, et innustada rohkem riike ratifitseerima Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuuti. EL jätkas süstemaatilist demaršide tegemist Rahvusvahelise Kriminaalkohtu toetamiseks ning oma poliitikat, mille kohaselt lisatakse Rahvusvahelist Kriminaalkohut käsitlevad sätted kolmandate riikidega sõlmitavatesse lepingutesse. Ka koostöö ÜRO mehhanismide ja asutustega (üldine korrapärane läbivaatamine, eriraportöörid ja lepingu alusel loodud organid) ning nende soovitude rakendamine on muutunud tavapäraseks osaks ELi kahepoolsetes suhetes kolmandate riikidega inimõiguste küsimustes. Oma kahepoolsetes kontaktides innustab EL regulaarselt kolmandaid riike pikendama alalist kutset ÜRO eriraportööridele.

EL jätkas inimõiguste ja demokratiseerimise valdkonnas tihedat koostööd Euroopa Nõukoguga ja toetas OSCEd.

E. Kõikehõlmav lähenemine, konfliktide ennetamine, vahendamine ja kriisile reageerimine

1. Kõikehõlmav lähenemine

2013. aasta detsembris võeti vastu ühine teatis ELi kõikehõlmava lähenemise kohta väliskonfliktidele ja -kriisidele,⁶⁷ misjärel nõukogu võttis 2014. aasta mais vastu järeldused,⁶⁸ milles pöörati tähelepanu konfliktide või kriisisituatsioonide varajasele ja ühisele analüüsile, tõhustatud koostöö vajadusele konflikttsükli kõigis etappides alates ennetamisest, vajadusele paremini siduda ELi vahendeid erinevates poliitikavaldkondades (sealhulgas sise- ja välispoliitika) ning vajadusele tagada, et ÜJKP jõupingutused toetuvad olemasolevatele ELi kohustustele ning et nende tulemused ja mõju on kestlikud, kasutades näiteks sujuvat üleminekut ELi arengukoostöö vahenditele. Nõukogu palus kõrgel esindajal ja komisjonil esitada tegevuskava selle kohta, kuidas tuleks põhimeetmeid ellu viia, sealhulgas konkreetsete riikide puhul. Detsembris arutati liikmesriikidega põhiprioriteete ja võimalikke riikide juhtumeid.

⁶⁷ Vt Euroopa Komisjon ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, Ühine teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule: ELi kõikehõlmava lähenemise kohta väliskonfliktidele ja -kriisidele, JOINT(2013) 30 final, 11.12.2013.

⁶⁸ Vt Euroopa Liidu Nõukogu, Nõukogu järeldused ELi tervikliku lähenemisviisi kohta, nõukogu 3312. istung (välisasjad), 12. mai 2014.

2. Konfliktide ennetamine ja vahendamine

Nõukogu 2011. aasta juuni järeldustes konfliktide ennetamise kohta rõhutati ELi ennetusvahendite tugevdamise ja ühitamise vajalikkust ning viidati kolmele konkreetsele valdkonnale: ELi varajase hoiatamise suutlikkuse ja ennetusmeetmete täiendav tugevdamine, ELi vahendamisalase suutlikkuse suurendamine ja konfliktide analüüsimise vahendite parandamine ning partnerlussuhete loomine ja tõhustamine valitsusväliste organisatsioonide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja asjaomaste institutsioonidega.⁶⁹

Kõnealuses poliitikaraamistikus viidi 2014. aastal läbi järgmised konfliktide ennetamise, rahutagamise ja vahendamisega seonduvad tegevused.

Varajase hoiatamise osas keskenduti süsteemide ja vahendite ning ühiste tavade väljatöötamisele, mille abil tehakse kindlaks 1) riigid, millel on keskpikas või pikaajalises perspektiivis oht sattuda vägivaldsesse konflikti, ning 2) võimalused võtta varajasi meetmeid ohtude käsitlemiseks. 2014. aastal viidi läbi teine katseprojekt ning ülemaailmsel tasandil hakati kasutama ELi varajase hoiatamise ja varajase tegutsemise süsteemi, mille abil võetakse mitmeid varajasi meetmeid ja teisi järeelmeetmeid. See töö hõlmas sisendeid, mida andsid liikmesriigid ja komisjoni asjaomased talitused, sealhulgas arengu ja koostöö peadirektoraat, laienemise peadirektoraat, humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraat, välispoliitika vahendite talitus, Teadusuuringute Ühiskeskus ja peasekretariaat. 2014. aastal jätkati stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi kaudu rahastatava kahe projekti elluviimist, mis seonduvad valitsusväliste organisatsioonide varajase hoiatamise suutlikkuse suurendamisega: „Varajase hoiatamise suutlikkuse tugevdamine ja varajase tegutsemise mobiliseerimine” (ICG koostöös EPLOga) ning „Rahu tagamise suutlikkus” (*Saferworld* koostöös *Conciliation Resources*’ga).

Vahendamisalase suutlikkuse osas osales kõrge esindaja / asepresident 2014. aastal aktiivselt jõupingutustes, mille eesmärk oli aidata rakendada ELi vahendatud Belgradi–Priština dialoogi raames saavutatud kokkuleppeid. Kõrge esindaja juhtis ka E3+3 rühma läbirääkimisi Iraaniga, mis jätkuvad 2015. aastal.

⁶⁹ Vt Euroopa Liidu Nõukogu, nõukogu järeldused konfliktide ennetamise kohta, nõukogu 3101. istung (välisasjad), 20.6.2011.

Euroopa Liidu eriesindajad ja erisaadikud osalesid jätkuvalt vahendus- ja dialoogialastes jõupingutustes, tehes seda otseselt ja kaudselt ning ELi vahendustegevuse kontseptsiooniga kooskõlas. EL toetas aktiivselt käimasolevaid ja Alžeeria juhitud rahukõnelusi seoses olukorraga Malis. Euroopa välisteenistuse asjaomased töötajad ja ELi delegatsioonid jätkasid tööd, et suurendada vahendustegevuse toetamise ja konfliktide ennetamise suutlikkust üldisemalt konfliktialüüsi toetamise ja ekspertnõuannete andmise kaudu.

Jätkati tööd üleminekuperioodi õigusemõistmise ELi strateegia väljatöötamiseks ning koos Euroopa rahutagamise kontaktbürooga korraldati üleminekuperioodi õigusemõistmist käsitlev seminar.

EL jätkas oma partnerluste tugevdamist. EL ja ÜRO korraldasid ühise seminari, millel käsitleti konfliktide ennetamist ja analüüsi, vahetati omandatud kogemusi ning määratleti võimalusi tulevaseks koostööks. EL jätkas koostööd ÜRO vahendamise tugiüksuse ja valvemeeskonnaga ning rahastas selle tegevust. Jätkus kontaktide pidamine ja koostöö teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEAN), Ameerika Riikide Organisatsiooni (OAS), Islami Koostöö Organisatsiooni (OIC), Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) ja Maailmapangaga.

Partnerlused kodanikuühiskonnaga toimusid läbi tiheda koostöö kodanikuühiskonna organisatsioonide kahe konsortsiumiga, kes andsid ekspertteadmisi Euroopa välisteenistuse töötajatele ja kolmandatele osapooltele. Euroopa rahutagamise kontaktbüroo hallatav kodanikuühiskonna dialoogivõrgustik korraldas 2014. aastal 16 üritust, millel käsitleti suurt arvu asjakohaseid küsimusi. EL jätkas dialoogi USAga julgeoleku ja arengu küsimustes ning hirmutegude ennetamiseks, mis hõlmas muu hulgas varajast hoiatamist, konfliktide ennetamist ja rahutagamist.

3. Kriisile reageerimine ja tegevuse koordineerimine

Euroopa välisteenistus tegi 2014. aastal aktiivselt tööd, et koostada kooskõlastatud analüüse ja arendada kiiret reageerimist, et käsitleda arvukaid kriise ja probleeme, mis mõjutavad Euroopa julgeolekut. 2013. aasta detsembris vastu võetud ühine teatis ELi kõikehõlmava lähenemise kohta omandas suure tähtsuse.

Kokku kutsuti 13 kriisiplatvormi,⁷⁰ et käsitleda kriise Lõuna-Sudaanis, Saheli piirkonnas, Kesk-Aafrika Vabariigis, Ukrainas, Iraagis ja Süürias ning seoses Ebola viirusega. Talitustevahelised töörühmad või töökonnad tagasid asjakohase hindamise ja otsuste rakendamise.

Euroopa välisteenistus korraldas ka mitmeid talitustevahelisi **missioone kriisist mõjutatud või kriisialdistes piirkondades**, mille eesmärgiks oli muu hulgas: vajaduste hindamine ja ühine planeerimine koos komisjoni talitustega; ELi delegatsioonide tugevdamine või vajadusel selle tagamine, et ELi kohalolek oleks kriisi toimumiskohale võimalikult lähedal; koostöö tegemine rahvusvaheliste partneritega ja ELi liikmesriikidega asetleidva koordineerimise lihtsustamine. 2014. aastal viidi missioone läbi järgmistes kriisipiirkondades: Kesk-Aafrika Vabariigis, Saheli piirkonnas, Türgi-Süüria piiril, Iraagis, Gaza sektoris, Myanmaris/Birmas, Filipiinidel, Gruusias, Libeerias, Sierra Leones ja Guineas.

⁷⁰ ELi kriisiplatvormi saab kokku kutsuda kõrge esindaja / asepresident, Euroopa välisteenistuse tegevpeasekretär või kriisidele reageerimise ja tegevuse koordineerimise tegevdirektor. See ühendab peamisi Euroopa välisteenistuse ja komisjoni esindajad ning võimaldab analüüsida ja hinnata kriisiolukorda ning leppida kokku ELi reageerimise põhielemendid.

Kriisiolukordades tehtava konsulaarkoostöö valdkonnas on Euroopa välisteenistus (eelkõige ELi delegatsioonide kaudu) innustanud edasist tegevust, et tõhustada konsulaarkoostööd kriisiolukordades, sealhulgas erandolukorra plaanimist (nt Nepal, Gaza sektor, Liibüa, Lesotho, India). Samuti toetas Euroopa välisteenistus nõukogu konsulaarasjade töörühmas kõnealustes küsimustes tehtavat tööd ning reisisoovitustega seonduvat tööd. Lisaks tegi Euroopa välisteenistus koostööd liikmesriikidega, et töötada välja konsulaarkoostöö algatusi, mis viiakse 2015. aastal läbi Kambodžas, Dominikaani Vabariigis, Nepalis, Nigeerias ja Tuneesias. Konsulaarkoostöö algatuste eesmärk on katsetada Euroopa välisteenistuse suutlikkust aidata liikmesriike konsulaarkaitse osutamise ülesande täitmisel. Euroopa välisteenistus jätkas veebilehe *Consular-on-Line* haldamist, mis ühendab omavahel liikmesriikide ja mõne partnerriigi (nt Norra, Šveits, Kanada ja USA) konsulaarosakonnad ja kriisikeskused ning liikmesriikide mõned sõjaväelased teabevahetuse ja erandolukorra plaanimise eesmärgil. Euroopa välisteenistus korraldas 2014. aastal konsulaarkoostöö õppusi või osales neis koos liikmesriikide ja teiste partneritega; sellisteks õppusteks olid Argonaut (Küpros) ja õppuse ML14 konsulaaraspektid (Nairobi).

F. Ühine julgeoleku- ja kaitsepoliitika

1. Võimekam ÜJKP

2014. aastal oli kesksel kohal julgeolekut ja kaitset käsitlevate Euroopa Ülemkogu 2013. aasta järelduste rakendamine.

Kokku tegutses kohapeal 16 ELi ÜJKP missiooni ja operatsiooni. Käivitati üks uus sõjaline operatsioon ja kaks uut tsiviilmissiooni: EUFOR RCA, EUCAP Sahel Mali ja EUAM Ukraine. ÜJKP raames töötab kokku ligikaudu 7000 inimest⁷¹.

⁷¹ Pärast 2014. aasta juuli sündmusi evakueeriti EUBAM Libya Tripolist ja missiooni piiratud koosseis jätkab tegutsemist Tuneesia pinnal.

Enamiku missioonide ja operatsioonide keskmes on kohaliku suutlikkuse suurendamine. Näiteks Malis kasutab EL nii sõjalist (EUTM Mali) kui tsiviilmissiooni (EUCAP Sahel Mali), et aidata Mali ametivõimudel suurendada nende suutlikkust tagada julgeolek ja saavutada taas kontroll oma territooriumil. EUTM Mali käigus on saanud väljaõppe ligikaudu 3500 sõdurit. Missioonil EUCAP Sahel Mali keskendutakse sisejulgeolekujõudude (ISF) tegevuse tõhususe suurendamisele ja sisejulgeolekujõudude kolme üksuse (s.t politsei, eripolitsei ja kaitseväge) käsuliini taastamisele.

Aafrika Sarvel jätkus aktiveeritud ELi operatsioonide keskuse kaasaaitamisel kolme ÜJKP-missiooni ja operatsiooni vaheline koordineerimine, mis lõi olulise seose piraatlusevastase võitluse ning sõjaliste ja tsiviilvõimete suurendamise vahel.

ELi tervikliku lähenemisviisi konkreetse elluviimisenä töötavad Euroopa välisteenistus ja komisjoni talitused praegu ühiselt välja poliitilist lähenemisviisi ELi toetuse suhtes, mida antakse suutlikkuse suurendamiseks partnerriikides ja piirkondlikes organisatsioonides, et võimaldada neil üha rohkem kriise ise ära hoida ja ohjata (väljaõpe ja varustamine). Kõnealuse poliitilise lähenemisviisi väljatöötamisel tuginetakse eelkõige asjakohastele Malit ja Somaaliat puudutavatele katseprojektidele ning samuti Aafrika rahu ja julgeoleku struktuuri toetamist käsitlevale juhtumiuuringule, mis käivitati 2014. aasta detsembris partnerite julgeoleku ja arengu toetamiseks ning selleks, et tagada nende võime kriise ise ära hoida ja ohjata.

Partnerite panus ÜJKPsse on kiiduväärt. EL jätkas tihedat koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas ÜRO, NATO, Aafrika Liidu ja OSCEga. See oli oluline Aafrikas, Lähis-Idas, Ukrainas, Afganistanis ja Balkanil toimuvate kriiside käsitlemiseks terviklikul ja vastastikku täiendaval viisil. 2014. aastal osales ÜJKP missioonides ja operatsioonides viisteist partnerriiki, kelle hulgast mõned osalesid esimest korda: Gruusia operatsioonis EUFOR RCA, Austraalia missioonis EUCAP Nestor ja Moldova Vabariik missioonis EUTM Mali. EL kirjutas Tšiili, Colombia ja Korea Vabariigiga alla kolmele uuele ELi kriisiohjamisoperatsioonides osalemist käsitlevale raamlepingule, mis on praegu ratifitseerimisel.

Tsiviilmissioonide rahastamisel esines 2014. aastal ÜVJP/ELi eelarvesse tehtavate maksete puudujääkide tõttu raskusi. Sõjaliste operatsioonide rahastamise osas toimus 2014. aastal Athena mehhanismi läbivaatamine.

1.1. Võimed

Kogu 2014. aasta jooksul tegid EL ja selle liikmesriigid pingsat tööd, et vastata Euroopa Ülemkogu 2013. aasta detsembris esitatud üleskutsele suurendada tsiviil- ja sõjalisi võimeid, mis on usaldusväärse ja tõhusa ÜJKP arengu jaoks äärmiselt olulised. Oma 18. novembri järeldustes ÜJKP kohta tervitas nõukogu selle ülesande täitmisel võetud meetmeid ja tehtud edusamme, nagu on märgitud kõrge esindaja / asepresidendi juuli aruandes.

Sõjaliste võimete arendamiseks tehti veelgi rohkem jõupingutusi, viies selleks ellu 2013. aasta detsembris ELi riigipeade ja valitsusjuhtide poolt kinnitatud koostööprojektid ning samuti edendades süstemaatilisemat ja pikaajalist kaitsekoostööd Euroopas.

Kuna ÜJKP tsiviilmissioone, mis on oluline ELi välistegevuse vahend, kasutatakse väga sageli (16st missioonist 11), eeldab see tsiviilvõimete arendamise tõhustamist. Sel eesmärgil on jätkatud tööd, eelkõige edendades tsiviilvõimete arendamise kava eri suundi.

1.1.1. Tsiviilvõimed

2014. aasta oli veel üks sündmusterohke ja raske aasta, kui käivitati kaks uut missiooni: EUCAP Sahel Mali ja EUAM Ukraine.

Vaatamata tehtud edusammudele on tsiviilvõimete ja eriti ELi kiirsiirmisvõime loomine endiselt probleem, eelkõige tuntakse puudust hea väljaõppega spetsiifiliste valdkondade spetsialistidest. Tsiviilekspertide töölevõtmise süsteem vaadati läbi, kuid üldine protsess on endiselt pikk.

Korduvad kõrgetasemelised seminarid, kus käsitletakse tsiviilpersonali ÜJKP missioonidele lähetamise hõlbustamist, annavad liikmesriikidele ja ELi institutsioonidele endiselt ainulaadse võimaluse arutada tsiviilvõimeid. Kõnealusel aastal korraldati kuues seminar, millest võtsid osa veelgi suurema arvulised pealinnadest lähetatud delegatsioonid. Seminaril rõhutati muu hulgas tsiviilvõimete loomist selliste vahendite abil nagu tsiviilvõimete haldamise vahend *Goalkeeper* (vt allpool) ning arutati ÜJKP tsiviilmissioonide isikkoosseisu julgeoleku ja kaitse küsimust. Liikmesriigid väljendasid toetust selle tegevuse jätkumisele järgmisel aastal seitsmenda seminari korraldamisega.

Septembris esitati ülevaade „tsiviilniši” võimetest aastatel 2013–2014; ülevaade oli koostatud vastuste põhjal, mis liikmesriigid olid andnud küsimustikule, mis puudutas muu hulgas integreeritud politseiüksusi, formeeritud politseiüksusi, riiklikke ja rahvusvahelisi politsei eksperdirühmasid.

Jätkati tööd Euroopa eripolitseiüksusega tehtava koostöö tugevdamiseks. Eurosandarmeeria (Eurogendfor) ja Euroopa välisteenistus kirjutasid 2014. aasta oktoobris alla nendevahelisele üldisele halduskokkuleppele.

Jätkus töö loetelu koostamiseks üldistest (konkreetselt missioonile mitteomastest) ülesannetest, mis võivad ÜJKP tsiviilmissioonidel esile kerkida; loetelu peaks valmima 2015. aasta keskpaigaks. Eeltingimuseks on tsiviilvõimete arendamise kava täielik rakendamine, mis soodustab ÜJKP sõjalise ja tsiviiltegevuse vahelist sünergiat.

Liikmesriikidele esitati detsembris ÜJKP missioonide ja peakorterite tsentraliseeritud ja integreeritud ressursihalduse süsteemi käsitleva teostatavusuuringu tulemused. ÜJKP lao kohta vahekokkuvõtte tegemine on edasi lükatud 2015. aasta märtsiks, võimaldades selle paremat integreerimist käimasolevatesse aruteludesse jagatud teenuskeskuse küsimuses. Liikmesriikide taotlusel töötati välja uuring, mis käsitleb võimalust kasutada missiooni kaitseks riiklikke vahendeid, sealhulgas sõjalisi üksuseid, ning see esitatakse liikmesriikidele 2015. aasta alguses.

Liikmesriikide jätkuval toel tehti edusamme, et viia lõpule tarkvaraprojekti *Goalkeeper* väljatöötamine, mis valmib kavakohaselt 2015. aasta keskpaigaks. Töötatakse välja registreerimismoodul, et liikmesriigid ja Euroopa välisteenistus saaksid paremini koostada ja hallata ÜJKP missioonidele lähetatava isikkoosseisu töögraafikuid. Kogu *Goalkeeperi* platvormi kasutuselevõtmiseks tuleb 2015. aastal ajakohastada ülejäänud kolm moodulit.

1.1.2. Sõjalised võimed

Vastuseks 2013. aasta detsembris kokku tulnud Euroopa Ülemkogu poolt kõrgele esindajale ja Euroopa Kaitseagentuurile antud ülesandele võtsid nõukogu ja Euroopa Kaitseagentuuri juhtorgan 18. novembril 2014 vastu poliitikaraamistiku, et edendada süstemaatilisemat ja pikaajalist kaitsekoostööd, mis on muutunud oluliseks, et säilitada ja arendada sõjalisi võimeid.

See esitati täielikus vastavuses NATO planeerimisprotsessidega. Selles raamistikus on liikmesriigid pühendunud sellele, et süvendada Euroopas kaitsekoostööd, mille abil saab arendada, rakendada ja muuta kestlikuks tulevikku suunatud sõjalisi võimeid, mille nad teevad vabatahtlikkuse alusel erinevaks tegevuseks (riigi, rahvusvaheline, ÜJKP, ÜRO või NATO tasandi tegevus) kättesaadavaks. Kuigi liikmesriikidel on peamine roll, on ELi struktuuride osutatav toetus kaitsekoostöö tõhustamisel oluline, muu hulgas kuna see annab stiimuleid ja hoogustab sünergiaid ELi teiste poliitikatega.

Liikmesriigid tegid Euroopa Kaitseagentuuri toetusel edusamme Euroopa Ülemkogu poolt 2013. aasta detsembris kinnitatud koostööprojektide ja -programmide rakendamisel peamiste võimete valdkondades (õhus tankimise võime, kaugjuhitavate õhusõidukite süsteemid, valitsuste satelliitside ja küberkaitse).

Nõukogu kutsus 18. novembri järeldustes Euroopa Kaitseagentuuri üles määratlema koostöö võimalusi ning toetama koostööprojekte neid võimaldavate vahendite ja stiimulitega, juhtides selles osas tähelepanu jätkuvale tööle ühiste hangetega.

Võimearendusplaani (CDP) läbivaatamine lõpetati oktoobris. Võimearendusplaan, milles antakse liikmesriikidele ulatuslikum ülevaade Euroopas pikema aja jooksul olemasolevatest võimetest (kõige kriitilisemad puudujäägid sellistes valdkondades nagu luure, seire, sihtmärgi kinnistamine ja kohaluure (ISTAR) / teavitamine, küberkaitse, strateegiline transport ja õhuoperatsioonid, operatsioonide läbiviimist võimaldavad tegurid, teadusuuringute ja tehnoloogia mõõde, tööstuslikud võimed ja hankekavad), on oluline element võimete arendamise koostööprioriteetide kehtestamisel.

Kooskõlas võimearendusplaani läbivaatamisega ajakohastas ELi sõjaline komitee (ELSK) olulisel määral peacesmärgi protsessi, mille tulemusena koostati uus vägede kataloog, milles on esitatud võimalikud olemasolevad võimed, ning edukataloog, milles tuuakse välja kriitilised puudujäägid ELi ambitsioonide taseme saavutamisel. Selle töö lõpetuseks toimus saadud kogemuste ulatuslik läbivaatamine.

Sõjaliste võimete arendamise alane koostöö ELi ja NATO vahel jätkus intensiivsete töötajatevaheliste kontaktidega kõigil tasanditel ning ELi-NATO sõjaliste võimete tööühma raames, võimaldades läbipaistvust ning tagades võimete vastastikuse täiendavuse ja vastastikuse tugevdamise kahe organisatsiooni vahel.

1.1.3. ELi Satelliidikeskus

Nõukogu uus otsus, mis võeti vastu 2014. aasta juunis, tähistab keskuse struktuurilist arengut ja pakub tulevaste väljakutsetega toimetulekuks uusi võimalusi. See võimaldab keskusel teha koostööd komisjoni ja ELi asutuste ja organite või liikmesriikidega kosmose ja julgeoleku valdkonnas. Eesmärk on maksimeerida sünergiaid ja vastastikust täiendavust teiste ELi tegevustega, mis mõjutavad SATCENi ja mille osas on SATCENi tegevused asjakohased, näiteks ELi piiride kontrollimine. Sellega laiendatakse ka kulude katmise põhimõtte kohaldamisala, et tagada SATCENile täiendavaid rahastamisallikaid.

2014. aastal jätkus keskuse toodangu kasvu trend. Esimest korda tarniti rohkem kui 1000 toodet. Liikmesriigid laadisid alla rohkem kui 25 000 toodet, mis tähendab, et viie aasta jooksul on allalaadimiste arv suurenenud enam kui 1000 % võrra. ELi siseselt oli SATCEN oluline vahend, mis võimaldas anda sõltumatu hinnangu Ukraina kriisile.

ELi väliselt saadi 2014. aastal kinnitust, et rahvusvahelised organisatsioonid (ÜRO, Aafrika Liit, OSCE jne) tunnustavad SATCENi suutlikkust.

SATCEN toetas Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni (OPCW) Süürias (OPCW-le tarniti 150 toodet). OPCW palus pikendada ajaliselt keskuse volituste kehtivust kuni 2015. aasta septembrini, tunnistades nii SATCENi antava toetuse lisaväärtust ja kvaliteeti. Samuti soovis Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur saada SATCENi ekspertidelt abi. Mõlemad meetmed on rahastatud stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendist (IsSP).

1.2. Saadud kogemused ja väljaõpe

1.2.1. Saadud kogemused

2014. aasta veebruaris tuli esimest korda kokku ÜJKP kogemuste haldamise rühm, sealhulgas kõik asjakohased Euroopa välisteenistuse⁷² ja komisjoni⁷³ sidusrühmad, ning kiitis heaks iga-aastase saadud kogemusi käsitleva aruande, milles määratleti viis peamist kogemust⁷⁴.

Need kogemused ei ole uued, kuid neist ei ole veel õppust võetud, s.t neid ei ole veel täielikult rakendatud. Aruanne sisaldas 19 peamist soovitusi, mis tuginesid nimetatud viiele peamisele kogemusele ja kirjeldasid konkreetseid meetmeid, mida tuleb iga kogemuse rakendamiseks võtta.

⁷² Euroopa välisteenistuse sidusrühmadeks on kriisiohjamise ja planeerimise direktoraat, ELi sõjaline staap, tsiviiloperatsioonide planeerimise ja läbiviimise teenistus, ELi luureandmete analüüsi keskus, julgeolekupoliitika ja konfliktide ennetamise direktoraat, kriisile reageerimise ja tegevuse koordineerimise osakond, kriisiohje tsiviilaspektide komitee esimees, poliitilis-sõjalise töörühma esimees ning asjakohased geograafilised osakonnad. Rühma töös osaleb ka ELi sõjalise komitee esimees.

⁷³ Komisjoni sidusrühmadeks on arengu ja koostöö peadirektoraat – EuropeAid, humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraat ning välispoliitika vahendite talitus.

⁷⁴ Poliitika- ja julgeolekukomitee arutas neid kogemusi märtsis ning kinnitas need juunis asjaomaste töörühmade antud nõuannete kohaselt. Peamised kogemused on järgmised.

1. Terviklik lähenemisviis suurendab missioonide tõhusust ja missioonitulemuste jätkusuutlikkust.
2. ÜJKP missiooni isikkoosseisu lähetamiseelse koolituse ühine alus võib oluliselt suurendada missiooni tõhusust ja sidusust.
3. Selleks et missioon oleks tõeliselt edukas ja jätkusuutlik, on vaja, et vastuvõttev riik võtaks isevastutuse ja toetaks missiooni.
4. Kasulikuks vahendiks on osutunud „ettevalmistavate meetmete” kasutamine.
5. Saadud kogemusi tuleks uute missioonide ettevalmistamisel süstemaatiliselt arvesse võtta.

Kogemuste haldamise rühm, keda abistas ekspertide tasandil kogemuste töörühm, kontrollis peamiste kogemuste rakendamist 2014. aastal.

Kogemuste töörühm korraldas 2014. aasta novembris esimese vastastikuste eksperthinnangute vahetamise ÜRO rahuvalveoperatsioonide osakonnaga. Need hinnangute vahetamised jätkuvad.

1.2.2. Väljaõpe ja õppused

Liikmesriigid ja nende riiklikud koolitusasutused jätkavad aktiivset tegutsemist kooskõlas olemasoleva väljaõppekontseptsiooni ja uute koolitusnõuetega. Peaaegu kogu korraldatud koolitustegevus oli järjepidev ning edusamme tehti uute koolituskursuste ja koolitusmoodulite väljatöötamisel, sealhulgas töötati välja Interneti kaugõppesüsteem (IDL).

ELi uut ÜJKP alast koolituspoliitikat käsitleva dokumendi koostamisel on alates 2014. aasta veebruarist tehtud suuri jõupingutusi. Praegune EJKP alane ELi väljaõppepoliitika (2003) ja EJKP alane ELi väljaõppekontseptsioon (2004) asendatakse ELi uue ÜJKP alase koolituspoliitikaga. ÜJKP alases ELi koolituspoliitikas käsitletakse ÜJKP kõiki tsiviil- ja sõjalisi aspekte käsitlevat koolitust seoses kriisiohjamise tervikliku lähenemisviisiga ELis ning integreeritakse need aspektid koolituspoliitikasse.

Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledži (ESDC) raamistikus korraldati seitse ÜJKP alast sissejuhatavat kursust, kus kõnealusel aastal keskenduti erinevatele piirkondlikele ja/või temaatilistele aspektidele (vabadus, turvalisus ja õigus, idapartnerlus, ASEAN ja Vahemere lõunapiirkond), et reageerida konkreetsetele temaatilistele arengutele ÜJKP valdkonnas, sealhulgas ELi partnerluste arendamine ÜJKP valdkonnas.

2014. aasta juunis lõppes „ELi poolt ÜRO rahuvalveoperatsioonidele osutatava ÜJKP toetuse tõhustamise tegevuskava” (mille nõukogu võttis vastu 2012. aasta juunis) rakendamiseks ette nähtud kaheaastane tähtaeg. Koolituse (F. 4) osas tehtav koostöö hõlmas ÜRO koolitusstandardite kasutamist ELi kursuste, õppekavade ja suuniste väljatöötamisel ning nendesse integreerimist (näiteks julgeolekusektori reformi osas juhendamine, jälgimine ja nõustamine), aga ka ÜRO kogemustel ja tavalel põhinevate ELi standardite jagamist (näiteks soolist võrdsuslikkust, inimõigusi ja laste kaitset käsitlevad koolitusmoodulid).

Aastatel 2011–2014 aidati Euroopa Liidu politseikoolituse projekti (EUPST) raames arendada 68 riigist pärit rohkem kui 2400 politseiametniku suutlikkust. Nende edusammude ärakasutamiseks nähakse stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi strateegiadokumendis ette toetada jätkuprojekti (EUPST II) läbiviimist. Kriisiohjamise ja planeerimise direktoraat (CMPD) toetas kindlalt selle projekti jätkamist ning teeb seda ka edaspidi.

2014. aasta oktoobris korraldasid Euroopa välisteenistus ja CMPD kolmandat korda koosoleku, kus vahetati kogemusi, saadud õppetunde ja parimaid tavasid kõnealuses valdkonnas. Koosoleku sihtrühmaks olid missiooni/operatsiooni isikkoosseisu liikmed, kes väljaõppeüksuste juhtidena vastutavad missiooni/operatsiooni isikkoosseisu väljaõppe eest, või muud missiooni/operatsiooni isikkoosseisu liikmed, kellele on antud selline ülesanne, ning koolitusasutuste, muu hulgas Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledži (ESDC), Euroopa Politseikolledži (CEPOL), Euroopa tsiviilkriisiohje uue väljaõppealgatuse (ENTRi), Euroopa Liidu politseikoolituse projekti (EUPST) esindajad ning Euroopa välisteenistuse, ELi asutuste ja liikmesriikide esindajad.

Koosolekul arutati praegusi ja tulevase väljaõppealaseid väljakutseid. Programmi üks peamisi elemente olid eriistungid, mis olid pühendatud ÜJKP missioonide/operatsioonide kohta tagasiside saamisele missioonide/operatsioonide isikkoosseisu liikmetelt, sealhulgas kogemuste vahetamisele, ning väljaõppevajaduste arutamisele väljaõppe pakkujatega. Kohtumine toimus paralleelselt ELi sõjalise staabi korraldatud seminariga sõjalise väljaõppe ja hariduse kohta.

Euroopa Liidu sõjaline staap (EUMS) ja rahvusvaheline ühendatud peakorter (MN JHQ, Ulm, Saksamaa) korraldasid 30. oktoobril 2014 ELi teise iga-aastase seminari sõjalise väljaõppe ja hariduse kohta, kus kõnealusel aastal keskenduti „ÜJKP missioonide ja operatsioonide planeerimiseks vajalike individuaalsete ja kollektiivsete pädevuste arendamisele”. Seminaril oli 70 osalejat liikmesriikidest, ELi institutsioonidest, pädevuskeskustest ning muudest tsiviil- ja sõjalistest, siseriiklikest ja rahvusvahelistest koolituskonsortsiumitest ja instituutidest. Selle eesmärk oli paremini määratleda ÜJKP missioonide ja operatsioonide planeerimist puudutava väljaõppe alased nõuded.

On üldiselt teada, et kõik (nii lähetatud kui lepingulised) rahvusvahelised isikkoosseisu liikmed peaksid saama lähetamiseelse koolituse enne nende lähetamist missiooni piirkonda. Nõuetekohase lähetamiseelse koolituse tähtsust mainiti ELi 2013. aasta aruandes (seoses ÜJKPga saadud kogemuste kohta) ühena viiest kõige olulisemast järeldusest. Lisaks ENTRi raamistikus korraldatud tavapärasele lähetamiseelsele koolitusele viis Euroopa Julgeoleku- ja Kaitsekolledž (ESDC) kolledži võrgustiku kaudu läbi ka katseprojekti „Ettevalmistav koolitus ÜJKP missioonideks”. Lähetamiseelne koolitus hõlmab peamiselt siiski lähetatud isikkoosseisu liikmeid. Euroopa välisteenistus teeb tööd uue väljaõppepoliitika kavandiga, muu hulgas eesmärgiga luua nii lähetatud isikkoosseisu liikmete kui ka lepinguliste rahvusvaheliste isikkoosseisu liikmete lähetamiseelse väljaõppe jaoks jätkusuutlik lahendus.

Teistel olulistel koolitusüritustel käsitleti muu hulgas selliseid küsimusi nagu ÜJKP missioonide ja operatsioonide võimalike tulevaste kõrgemate ametnike ettevalmistamine, ÜJKP operatsioonide ja ÜJKP missioonide strateegiline planeerimine, ELi ja Hiina suhted, julgeolekusektorireform, õigusriik, konfliktianalüüs ja konfliktitundlikkus ning üksikisikute ja inimrühmade kaitsmise rahvusvahelised standardid.

Euroopa Liidu sõjaline komitee jätkas rea meetmete rakendamist,⁷⁵ mille eesmärk oli parandada sõjalist väljaõpet ja haridust osana ulatuslikumast ÜJKP alasest koolitusest, Euroopa Liidu sõjaline staap (EUMS) suurendas töötajatevaheliste mitteametlike arutelude vormis strateegilisel tasandil toimuvat struktureeritud dialoogi NATO koolitusasutustega, et määrata kindlaks mõlemale organisatsioonile ühist huvi pakkuvad valdkonnad ja optimeerida nappide koolitusressursside kasutamist, tehes seda kõigi ELi liikmesriikide huvides ning võttes arvesse kaasavuse põhimõtet. Selles kontekstis on Euroopa Liidu sõjaline komitee, võttes arvesse NATO juba olemasolevat tööd, töötanud välja raamistiku ÜJKP sõjalise väljaõppe alaste nõuete⁷⁶ määratlemiseks, keskendudes teatavatele valdkondadele (näiteks küberkaitse, ÜJKP operatsioonide planeerimine või tsiviil- ja sõjaline koostöö).

ELi ja NATO kavandatud ühine õppus CME-CMX 15 lükati 2014. aastal edasi, vaatamata ELi jõupingutustele selle suunas.

1.3. ÜJKP tegevuse kontseptsioonid

Kontseptsioonide, standardimise ja parimate tavade arendamine on oluline tegur, mis aitab tõhustada tegevuse tulemuslikkust. Selles kontekstis käsitatakse mõistet „kontseptsioon” kui vahendit, millega suunatakse ÜJKP tegevust konkreetsetes valdkonnas. Kontseptsioonide, standardse töökorra, suuniste ja parimate tavade pidev läbivaatamine ja uute mudelite väljatöötamine on vajalik, et luua alus missioonide ja operatsioonide tulemuslikumale planeerimisele, läbiviimisele ja toetamisele. Kõnealune protsess tugineb ELi kriisiohjamismissioonide ja -operatsioonide käigus saadud õppetundidele ning teiste rahvusvaheliste osalejate kogemustele.

⁷⁵ Sõjaline väljaõpe ja haridus ELis – lühiajalisi ettepanekuid käsitleva tegevuskava lõplik kavand, Euroopa välisteenistuse dok 02648/2/14, 4. veebruar 2014.

⁷⁶ ÜJKP sõjalise väljaõppe alaste nõuete haldamise raamistik, Euroopa välisteenistuse dok 000945/8/14 REV8.

Sõjalise julgeoleku valdkonnas saavutatakse see ülesanne kontseptsioonide väljatöötamise rakendusprogrammiga, mis tugineb järgmisele: Euroopa Kaitseagentuuri võimearendusplaan, ELi Nõukogu eesistujariigi või liikmesriikide nimel välja töötatud algatused; ÜJKP operatsioonide ja missioonide kogemuste saamise protsessist tulenevad arengud ning/või rahvusvaheliste partnerorganisatsioonide välja töötatud kontseptuaalne töö.

2014. aastal oli käimas 33 kontseptsioonide väljatöötamise projekti, millest 12 viidi edukalt lõpule.

Tsiviilvaldkonnas koostas tsiviilmissioonide plaanimise ja juhtimise teenistus (CPCC) suunised ÜJKP tsiviilmissioonidel jõu kasutamist käsitlevate erieeskirjade ettevalmistamiseks, milles liikmesriigid leppisid 18. septembril kokku. Samuti leppisid liikmesriigid kokku tegevussuunistes ÜJKP tsiviilmissioonidega seotud juhendamise, jälgimise ja nõustamise kohta; see küsimus on järjest olulisem paljudes käimasolevates missioonides.

Nii sõjalises kui tsiviilvaldkonnas jätkus arutelu selle üle, kuidas tagada kiire siirmine vastavalt Euroopa Ülemkogu 2013. aasta detsembri järeldustele.

Mõned käsitletud küsimused puudutasid tsiviil- ja sõjalist koostööd. ELi kontseptsioon ELi juhitud sõjaliste operatsioonide ja missioonide logistilise toe kohta võib aja jooksul hõlbustada tihedama koostöö tegemist ELi juhitud tsiviilmissioonidega, kuna selles püütakse käsitleda logistikafunktsioonide täitmise erinevaid võimalusi. Tsiviil- ja sõjalised struktuurid koostasid koostöös ELi juhitud kriisiohjamise missioonide ja operatsioonide tervise- ja meditsiinialase kontseptsiooni, mille eesmärk on anda lühidalt ühtseid juhiseid optimaalse arstiabi andmiseks nii tsiviilmissioonidel kui ka sõjalistel operatsioonidel.

ÜROga tehtava koostöö osas leppisid EL ja ÜRO kokku missioonide/operatsioonide planeerimise koordineerimise korra, mida Mali puhul juba edukalt rakendati. ELi sõjaline staap viimistles ÜRO rahuvalveoperatsioone toetavaid ELi sõjalisi operatsioone käsitleva ELi kontseptsiooni, mis annab suuniseid ÜROga läbiviidavate üleminekumissioonidega seotud ELi operatsioonide planeerimiseks, operatsioonide ülevõtmiseks ÜRO-lt või ELi ja ÜRO ühisoperatsioonide teostamiseks. EL ja ÜRO leppisid samuti kokku kontseptsioonide ja suuniste osas tehtava edasise töö üksikasjaliku korra ning vahetasid mitmel korral mõtteid julgeolekusektorireformi osas tehtava töö kontseptuaalse aluse üle.

2. Tõhusam ÜJKP

2.1. Partnerlused

Koostöö partneritega on Euroopa Liidu tervikliku lähenemisviisi lahutamatu osa. Partnerlused võimaldavad ELil kasutada oma partnerite teadmisi, kogemusi ja konkreetseid võimeid, tuues nad samal ajal ELile lähemale. Partneritega arendati edasi ÜJKP alast koostööd olemasolevas heakskiidetud raamistikus ning selle käigus austati täielikult aluspõhimõtet, mille kohaselt on EL otsuste tegemisel sõltumatu. Prioriteetseteks peeti partnereid, kes jagavad ELiga samu väärtusi ja põhimõtteid ning suudavad ja tahavad toetada ELi kriisiohjamismeetmeid.

Mitu partnerit toetas poliitiliselt ja praktiliselt hiljuti käivitatud ÜJKP missioone ja operatsioone. Gruusia lähetas operatsioonile EUFOR RCA kergejalaväe kompanii, millega ta oli suuruselt teine operatsioonil osaleja; Serbia andis sellesse operatsiooni samuti oma panuse; Montenegro, Moldova Vabariik, Šveits ja Serbia osalevad missioonis EUTM Mali; Austraalia ühines esmakordselt missiooniga EUCAP Nestor; Ukraina andis Euroopa Liidu juhitavate merevägede (EU NAVFOR) operatsiooni Somaalias – operatsioon Atalanta käsutusse fregati (siiani suurim Ukraina antud toetus) ja Uus-Meremaa luurelennuki.

Viisteist partnerriiki (Austraalia, Albaania, Kanada, Tšiili, endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik, Gruusia, Montenegro, Uus-Meremaa, Norra, Moldova Vabariik, Serbia, Šveits, Türgi, Ukraina ja USA) osalesid 2014. aastal kümnes ÜJKP missioonis ja operatsioonis; nende lähetatud personal moodustas umbes 8% kogu isikkoosseisust. Muud praktilise koostöö algatused on Ukraina ja endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi antud toetus ELi lahingugruppidele; maailma toiduabi programmi laevade eskortimine Hiina laevade poolt ning Hiina ja operatsiooni EUNAVFOR kaks ühist mereõppust; Jaapani ja operatsiooni EUNAVFOR ühine mereõppus ning ÜJKP missioonide toetamise projektid, sealhulgas Nigeris; Kanada jätkuv toetus EUTM Mali missioonile. Jätkus koostöö USAg, sealhulgas Kosovos, Kongo Demokraatlikus Vabariigis ja Aafrika Sarvel/Somaalias, ning sõjaväelastevahelisel tasandil EUCOMi ja AFRICOMiga.

ÜJKP partnerluste võrgustik laienes edasi Aiasse ja Ladina-Ameerikasse, kui Tšiili ja Colombiaga (esimesed partnerid Ladina-Ameerikas) ning Korea Vabariigiga (esimene partner Aias, teine Aasia / Vaikse ookeani piirkonnas pärast Uus-Meremaad) kirjutati alla raamlepingutele, mis käsitlevad osalemist ELi juhitud kriisihjamisoperatsioonides. Nende lepingute jõustumine avab uusi võimalusi dialoogi pidamiseks ja konkreetse operatiivkoostöö tegemiseks.

Idapartnerluse mitmepoolses raamistikus tehtav ÜJKP alane koostöö täiendas väga häid kahepoolseid suhteid Gruusia, Moldova Vabariigi ja Ukrainaga.

2013. aasta juunis loodud ÜJKP valdkonna koostööd käsitlev idapartnerluse paneel võimaldas viia 2014. aastal läbi 15 dialoogi ja koolitustegevust, sealhulgas kursused ja seminarid Brüsselis ja Kiievis, õiguslane seminar, ümarlauaarutelu tsiviilvõimete üle, lahingugrupi õppuse vaatlemine Rootsis, ÜJKP missiooni külastamine Gruusias ja kodanikuühiskonnaga peetud konverents Vilniuses.

ELi ja ÜRO vaheline partnerlus ja koostöö kriisiohjamise valdkonnas on muutunud „eluviisiks”, mis tugineb erinevatel operatsioonitandritel (Mali, Kesk-Aafrika Vabariik, Kongo Demokraatlik Vabariik, Somaalia) tehtud koostöö käigus saadud kogemustele ning millega kaasnevad regulaarne kõrgetasemeline dialoog ELi ja ÜRO kriisiohjamise juhtkomitees ja töötajatevahelised kohtumised. ÜRO rahuvalveoperatsioone toetava ELi tegevuskava rakendamine viidi lõpule ning selle saavutuste hulka kuulub muu hulgas planeerimismenetluste, kontseptsioonide, koolituse ja õppuste koordineerimise korra kehtestamine ning kahe organisatsiooni saadud kogemuste vahetamine. Suurepärase hoo säilitamiseks on käimas arutelu tulevaste strateegiliste prioriteetide määratlemist käsitleva järelalgatuse üle.

Nii EL kui ka NATO jagavad hinnangut, et kriisid ida- ja lõunanaabruses on muutnud oluliselt julgeoleku olukorda Euroopas ja laiemas Atlandi-üleses kogukonnas.

Nende kriiside mõju tugevdas veelgi Euroopa Ülemkogu 2013. aasta detsembri järelduste tähtsust, mis käsitlevad Euroopa julgeoleku ja kaitse tegevuskava, sealhulgas NATOga tehtava koostöö edendamist.

EL osales 4.–5. septembril 2014 NATO tippkohtumisel Walesis ning tervitas asjaomaseid tulemusi. Nagu ka eelmistel aastatel, jätkasid EL ja NATO nendevahelist praktilist koostööd käsitlevate konkreetsete ettepanekute järkjärgulist elluviimist; kõrge esindaja oli need esitanud 2011. aastal NATO-le Euroopa Ülemkogu poolt 2010. aasta septembris antud volituste alusel.

See hõlmab korrapäraseid kohtumisi kõrge esindaja ja NATO peasekretäri vahel, vastavate tööühikute vastastikust teavitamist ühist huvi pakkuvates küsimustes (muu hulgas kriis ida- ja lõunanaabruses, Kosovo, merendusjulgeolek jne), kahte mitteametlikku Põhja-Atlandi Nõukogu ning poliitika- ja julgeolekukomitee koosolekut Ukraina teemal, kontakte ELi mittekuuluvate NATO liitlastega formaadis PSC+7 ja PSC+9. ELi ja NATO ametnike mitteametlike kohtumiste käigus suurendati veelgi vastastikust teadlikkust ja arusaamist vastavast tegevusest, aidates nii vältida jõupingutuste asjatut dubleerimist ning tagada vastastikuse täiendavuse ja koostööneis valdkondades, kus mõlemad organisatsioonid tegutsevad aktiivselt.

EL oli 2014. aastal Somaalia ranniku lähedal toimuvat piraatlust käsitleva kontaktrühma (CGPCS) eesistujaks ning see andis ainulaadse võimaluse arendada edasi sidemeid kõnealuses piirkonnas esindatud riikidega. CGPCS tegevus on piirkondlik ning India Ookeani Komisjon (IOC), Mauritius, Araabia Ühendemiraadid ja Seišellid on erinevate rühmade kaasesistujaks.

EL oli 2013. aasta sügisest 2014. aasta kevadeni kaasesistujaks ASEANi piirkondliku foorumi istungjärkudevahelises toetusrühmas, kus käsitleti usalduse suurendamise meetmeid ja ennetavat diplomaatiat ja sellega seonduvat kaitsevaldkonna ametnike dialoogi, ning sellega rõhutati ELi valmidust tõhustada koostööd Aasia partneritega.

Partnerlus hõlmab ka koostööd valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonnaga. Euroopa välisteenistus tegi aktiivselt koostööd Euroopa rahutagamise kontaktbürooga (EPLO), mis on valitsusväliste rahutagamisorganisatsioonide võrgustik, ning kodanikuühiskonna dialoogivõrgustikuga, keskendudes Ukrainale, Gruusiale, Afganistanile ja Somaaliale. Euroopa välisteenistus Brüsselis ning kohapeal tegutsevad ÜJKP missioonid ja operatsioonid teevad koostööd ka kodanikuühiskonnaga laiemalt, sealhulgas inimõiguste ja naiste õiguste kaitsjatega.

2.2. Lahingugrupid ja kiirreageerimine

Jätkati tööd, et vastata Euroopa Ülemkogu poolt 2013. aasta detsembris esitatud üleskutsele parandada ELi kiirreageerimisvõimet, muu hulgas suurendades ELi lahingugruppide kasutatavust ja rakendatavust. Samm edasi astuti Euroopa välisteenistuse algatatud ELi üldise sõjalise kiirreageerimiskontseptsiooni ning allutatud õhu- ja meretranspordi mõistete läbivaatamisel ning koostati uus maismaa kiirreageerimise kontseptsioon. See hõlmab muu hulgas ELi lahingugruppide modulaarsuse suurendamist, et need oleksid paremini kohandatavad kõikvõimalike ülesannete täitmiseks. Peale selle jätkusid arutelud ministrite tasandil peamise küsimuse, s.t poliitilise tahte üle, mida peeti nende operatiivse kasutatavuse parandamiseks hädavajalikuks.

2014. aastal täiustati ELi lahingugruppide tööülesannete ja kohustuste nimekirja ning seda soodustas ka liikmesriikide rahvusvaheliste sõjaliste operatiivsete kohustuste märkimisväärne vähendamine maailma muudes piirkondades (näiteks Afganistan).

3. Ühtsem ÜJKP

3.1. Sise- ja välisjulgeoleku vaheline seos

Nõukogu 2013. aasta novembri järeldustes ÜJKP kohta on märgitud, et „nõukogu rõhutab, et sise- ja välisjulgeoleku mõõde on üha enam omavahel seotud. Nõukogu tõstab esile, kuivõrd tähtis on jätkuvalt tugevdada ÜJKP ning vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonna osaliste vahelisi sidemeid, et aidata paremini mõista nende vastavaid eesmärke ja tagada mõlemapoolne kasu. See aitab muu hulgas tegeleda oluliste horisontaalsete küsimustega, nagu ebaseaduslik sisseränne, organiseeritud kuritegevus ja terrorism. Sellega seoses tuleks vajaduse korral veelgi kiirendada ELi asutuste (Europol, Frontex, CEPOL) ja Interpoli suuremat panust ÜJKPsse”.

Euroopa Ülemkogu 26.–27. juuni 2014. aasta järel dustes märgitakse, et „lahendus paljudele vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal esinevatele probleemidele peitub suhetes kolmandate riikidega, mis nõuab ELi sise- ja välispoliitika vahelise seose parandamist”.

ÜJKP ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala vaheliste sidemete tugevdamise tegevuskava⁷⁷ raames esitati 2014. aasta novembris poliitika- ja julgeolekukomiteele ning sisejulgeoleku alalisele komiteele kolmas iga-aastane eduaruanne⁷⁸.

Käimas on nimetatud poliitilises raamistikus määratletud meetmete lõpuleviimine. Sellega viiakse lõpule ÜJKP ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala praeguse tegevuskava oluline osa. Selle rakendamisel on peetud kinni Euroopa välisteenistuse talituste järkjärgulise tugevdamise tempot. Rakendatud on sihipärast ülalt-alla lähenemisviisi, eelkõige ELi ametite puhul. Selle tulemusena on loodud koostöökorraldus Europoli ja Frontexiga.

Interpoliga ÜJKP valdkonnas tehtava koostöö tihendamine peaks aitama kaasa sellise ühtsuse suurendamisele.

Poliitika- ja julgeolekukomitee (PJK) ning sisejulgeoleku komitee (COSI) kutsusid COSI toetusrühma ja kriisiohje tsiviilaspektide komiteed (CIVCOM) võtma koostöös Euroopa välisteenistuse ja komisjoni asjaomaste talituste ning asjaomaste justiits- ja siseküsimumuste asutuste esindajatega arvesse PJK ja COSI 11. novembri 2014. aasta koosolekul toimunud arutelu ning töötama välja võimalikud konkreetsed ettepanekud selle kohta, kuidas tugevdada koostööd ÜJKP missioonide ja operatsioonide ning vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonna osalejate vahel.

Komisjoni hiljutises teatises „Euroopa julgeoleku tegevuskava”, milles on esitatud uuendatud sisejulgeolekustrateegia ajavahemikuks 2015–2020, kutsutakse üles suurendama sise- ja välisjulgeoleku vahelise seose operatiivsust ning tugevdama veelgi justiits- ja siseküsimumuste ning ÜJKP vahelisi seoseid.

⁷⁷ Vt Euroopa Liidu Nõukogu, ÜJKP ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala vaheliste sidemete tugevdamine – tegevuskava projekt, 18173/11, 5.12.2011.

⁷⁸ Dok 14854/14.

3.2. Tsiviil-sõjaline koostoime

Koostoime edendamine tsiviil- ja sõjaliste võimete arendamisel põhines Euroopa Ülemkogu 2013. aasta detsembri kohtumise järeldustel. Vajadus suurendada koostoimet võimete arendamisel oli kesksel kohal.

Eriti oluline on tunnistada, et võimed ja tehnoloogia on üha enam kahese kasutusega ning seetõttu on olemas märkimisväärne potentsiaal edendada koostoimet tsiviil- ja kaitseotstarbeliste teadusuuringute vahel, mis on võimete arendamise aluseks. Selleks osalevad Euroopa Kaitseagentuur ja Euroopa välisteenistus komisjoni töös, mida tehakse ÜJKPga seotud teadusuuringute alase ettevalmistava meetmega.

II OSA: VÄLJAVAATED AASTAL 2015

Paljud 2014. aastal ja varasematel aastatel alanud kriisid jätkuvad peaaegu kindlasti 2015. aastal. Kooskõlas Euroopa Ülemkogu 2013. aasta detsembri kohtumise järeldustega tehakse olulist tööd, et kujundada välja ELi välistegevuse lähenemisviisid ja vahendid, mida kasutada üha keerukamas Euroopa naabruses ja arenevas maailmas.

1. Naabus

Kogu aasta jooksul toimub Euroopa naabruspoliitika (ENP) läbivaatamine, eesmärgiga muuta see tõhusamaks ja et paremini reageerida mitmesugustele eesmärkidele ja väljakutsetele naabruses.

EL tunnistab, et meie partnerite laiem geograafiline kontekst ja nende suhted oma naabritega on olulised ENPd mõjutavad kaalutlused. Üksnes ELil ja tema partneritel on õigus otsustada suveräänselt selle üle, kuidas nad soovivad oma suhteid arendada.

EL pöörab arvestaval määral tähelepanu oma strateegilise kommunikatsiooni tugevdamisele ELi poliitika toetamiseks, võttes samal ajal ennetavaid meetmeid, et tugevdada üldsuse vastupidavust kolmandate poolte poolt teabega manipuleerimise suhtes.

Idanaabruse osas on esikohal **Ukraina** ja **Venemaa** suhetega seotud probleemid. EL toetab jätkuvalt Ukraina suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust ning jõupingutusi, et saavutada Minski kokkulepete alusel jätkusuutlik ja rahumeelne lahendus konfliktile riigi idaosas. EL aitab jätkuvalt Ukraina valitsust vajalike poliitiliste ja majanduslike reformide läbiviimisel, mis sõltub konkreetsetest reformisammudest. EL toetab Ukrainat ka tsiviilmissiooni EUAM Ukraine kaudu. Esimesel poolaastal toimusid kaks olulist kõrgetasemelist kohtumist: ELi-Ukraina tippkohtumine Kiievis ja rahvusvaheline konverents Ukraina toetuseks Kiievis.

Idapartnerluse tippkohtumine Riias (21.–22. mai) andis olulise võimaluse teha kokkuvõtteid hetkeolukorrast ning koostada tegevuskava idapartnerluse edasiseks arendamiseks. EL on idapartnerlusele täielikult pühendunud ning kinnitab taas oma eesmärgi arendada ELi ja tema kuue suveräänse, sõltumatu partneri vahel tõhustatud ja diferentseeritud suhteid. Koostöö ulatuse ja sügavuse määravad ELi ja partnerite ambitsioonid ja vajadused ning reformide tempo. Eriti tuleks teha jõupingutusi tõhusamaks koostööks seoses riiklike struktuuride tugevdamise, liikuvuse ja inimestevaheliste kontaktide, turuvõimaluste ja omavaheliste ühendustega. EL jääb ootama, et kõik liikmesriigid ratifitseeriksid nii kiiresti kui võimalik assotsieerimislepingud / põhjalikud ja laiaulatuslikud vabakaubanduslepingud Gruusia, Moldova Vabariigi ja Ukrainaga.

EL rõhutab, et nende lepingute rakendamine, mis aitab kaasa nimetatud riikide poliitilise assotsieerimise ja majandusliku integratsiooni tugevdamisele liiduga, on lähiaastatel ELi ja asjaomaste partnerite olulisim prioriteet.

Moldova Vabariigi osas pööratakse tähelepanu uue valitsuse abistamisele oluliste reformide (justiits- ja rahandusvaldkond, investeerimistingimused, korruptsioonivastane võitlus ning julgeolekureform) läbiviimisel.

Gruusia osas on vaja teha tööd assotsieerimislepingu / põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu sujuva rakendamise, sealhulgas kohtusüsteemi ja prokuratuuri sõltumatuse suurendamise toetuseks, mis on riigi moderniseerimise seisukohast otsustava tähtsusega. Võttes arvesse Ukraina kriisi pikendati 2014. aastal toimunud strateegilise läbivaatamise tulemusena missiooni EUMM Georgia volitusi veel kahe aasta võrra. 2015. aastal lubatud isikkoosseis ei muutu, ent tegevusplaani viimasel läbivaatamisel optimeeritakse missiooni struktuuri, et saavutada praeguses tegevuskeskkonnas paremaid tulemusi (muu hulgas keskenduda rohkem analüütilisele aruandlusele, kohapealsete büroode töötajate paindlikkusele, projektiüksuse loomisele, et edendada missiooni tegevust usalduse suurendamise vallas).

Ülejäänud kolme idapartneri osas saadakse 2015. aastal nende konkreetsete algatuste analüüsimise tulemused, mille eesmärk on leida võimalusi uue kahepoolse lepingu sõlmimiseks Armeenia (Vilniuse 2013. aasta deklaratsiooni järelmeetmena) ja Aserbaidžaaniga ning mis esitatakse koos uue kahepoolse strateegilise lepingu eelnõuga, mis asendab assotsieerimislepingu ja strateegilise moderniseerimispartnerluse. Seda eelnõud on vaja nõuetekohaselt arvesse võtta. Valgevene osas jätkatakse kontaktide hoidmist, pidades silmas ka võimalike tulemuste saavutamist (sealhulgas viisalihtsustus- ja tagasivõtulepingud ning läbirääkimiste alustamine liikuvuspartnerluse üle). EL on valmis jätkama inimõiguste, demokratiseerimise ja poliitvangide küsimustes tehtud edusammude alusel koostööd Minskiga kooskõlas nõukogu poolt kokku lepitud 29 sammuga.

Jätkatakse ÜJKP valdkonna koostööd käsitleva idapartnerluse töörühma tööd kooskõlas selle volitustega, pidades silmas koostöö edasist arendamist.

Sündmused **lõunanaabruses** jäävad ELi ja rahvusvahelisel tasandil tähelepanu keskmesse. Kõnealuses piirkonnas asetleidvate arvukate konfliktide tõttu on vaja naabruspoliitika läbi vaadata ning suurendada sünergiaid liikmesriikide ning ELi poliitikate ja vahendite vahel.

13. aprillil toimus Barcelonas mitteametlik ministrite kohtumine lõunanaabruse partneritega Euroopa naabruspoliitika tuleviku teemal, millel osalesid 36 välisministrit koos kõrge esindaja / asepresidendi ja volinik Johannes Hahniga ning muud piirkondlike organisatsioonide esindajad. Kohtumine andis nii ELi liikmesriikidele kui ka lõunanaabruse partneritele võimaluse pidada viljaka arvamuste vahetuse Euroopa naabruspoliitika läbivaatamise protsessi üle, tagades seega isevastutuse põhimõtte järgimise.

Olukorrale Süürias ja Iraagis on vaja pidevalt tähelepanu pöörata ja võtta sellega seoses pidevalt meetmeid, sealhulgas tuleb toetada ISILi/Da'eshi üle võidu saavutamiseks tehtavaid jõupingutusi. Selle prioriteedi osana rakendatakse Süüriat ja Iraaki ning ISILi/Da'eshi ohtu käsitlev ELi piirkondlik strateegia. Iraagi osas keskendutakse Iraagi uue valitsuse toetamisele tema püüdlustes stabiliseerida olukorda Iraagis ja kindlustada seal rahu ning ehitada üles kaasav poliitiline keskkond. Süüria puhul toetab EL ÜRO erisaadiku Staffan de Mistura jõupingutusi vähendada järkjärgult vägivalda ja luua poliitilise üleminekuni viiva protsessi jaoks soodne keskkond. See hõlmab meie käsutuses olevate vahendite kasutamist. Komisjon teatas, et eespool nimetatud strateegia elluviimiseks 2015.–2016. aastal on vaja 1 miljard eurot. Eelarve läbivaatamisel on esmatähtis uurida võimalusi, kuidas paremini seada prioriteediks humanitaar-, stabiliseerimis- ja arenguabi edasine andmine lühikeses kuni keskpikas perspektiivis, et aidata lahendada käimasolevaid kriise.

EL jätkab koostööd ka rahvusvaheliste ja piirkondlike partneritega, et leevendada Süürias ja Iraagis toimuvate konfliktide destabiliseerivat mõju naaberriikidele, sealhulgas seoses arvukate pagulaste saabumisega. Liibanon on endiselt eriti ohustatud ning EL jätkab koostööd ametivõimudega ning toetab vastuvõtvaid kogukondi ja Liibanoni relvajõudusid. Jordaanias jätkab EL poliitilise reformi toetamist, edendab Euroopa naabruspoliitika tegevuskava rakendamist ning toetab vastuvõtvaid kogukondi. Jätkuvalt tuleb tunnustada Türgi panust pagulaste vastuvõtmisesse ning seda asjakohaselt toetada.

Lähis-Ida rahuprotsessi osas tuleb teha kiiresti edusamme.

Paljud 2014. aastal toimunud traagilised sündmused on näidanud vajadust luua uuesti poliitiline raamistik, et võimaldada läbirääkimiste taasalustamist. EL jätkab aktiivset osalemist ja tööd rahu saavutamiseks, sealhulgas neliku raames, nii mõlema poolega kui ka Araabia riikide ja rahvusvahelise kogukonna teiste liikmetega. Eesmärgiks on jätkuvalt kahe riigi olemasolul põhinev lahendus, mis põhineb kõigis lõpliku staatuse küsimustes saavutatud kokkuleppel ning vastab nii iisraellaste kui ka palestiinlaste õiguspärastele ootustele. EL pakub lõpliku staatuse küsimuses kokkuleppe saavutamise korral mõlemale poolele enneolematut poliitilist, majanduslikku ja julgeolekualast toetust ning privilegeeritud eripartnerlust.

ELi põhihuvides on lõpetada see konflikt ning arendada samaaegselt mõlema poolega tihedaid suhteid. EUBAM Rafah strateegiline läbivaatamine 2015. aasta alguses rõhutab ELi ja laiema rahvusvahelise üldsuse soovi vähendada juurdepääsule ja liikumisele seatud piirangud Gaza sektorisse sisenemisel ja sealt väljumisel. ÜJKP-l võib selles osas olla oluline toetav roll ning seega tuleks kaaluda missiooni EUBAM Rafah taaskasutamist (potentsiaalselt laiemas geograafilises piirkonnas) niipea, kui poliitilised ja julgeolekualased tingimused seda võimaldavad.

EUPOL COPPS andis jätkuvalt olulist abi sõltumatu Palestiina tsiviilpolitsei ja Palestiina kohtusüsteemi loomiseks. 2015. aasta alguses toimuva strateegilise läbivaatamise käigus püütakse pikendada missioonide volituste kehtivust.

Koostööd Pärsia lahe riikidega tuleb tihendada nii piirkondlikul kui kahepoolisel tasandil, eelkõige lahenduse leidmiseks meie ühises naabruses tekkinud ühistele probleemidele, eelkõige vägivaldse äärmusluse ja terrorismi probleemile. ELi ja Pärsia lahe koostöönõukogu ministrite kohtumine toimus 24. mail 2015 Dohas.

Jeemenis avaldab EL jätkuvalt kõikidele osalistele survet saavutada püsiv poliitiline kokkulepe kooskõlas olemasoleva kõikehõlmava raamistikuga kõnealuseks üleminekuks. See on ainus viis, kuidas lahendada riigi praegusi nii julgeoleku- kui ka majandusalaseid väljakutseid ning kaitsta Jeemeni ühtsust ja territoriaalset terviklikkust. Laiapõhjaline konsensus poliitiliste osalejate hulgas peaks viima uue põhiseaduse viimistlemiseni ja vastuvõtmiseni. Kuid see protsess jääb tõenäoliselt keerukaks ja hapraks kogu aasta jooksul, kui suured poliitilised, majanduslikud ja julgeolekuga seotud riskid suurendavad poliitilist ebakindlust. Ametiasutused peavad eelkõige tegelema kiiresti terroristlikust tegevusest tuleneva ohuga.

Väga oluline on pöörata suuremat tähelepanu **Marokole** ja **Tuneesiale** ning teha nendega tihedamalt koostööd. Maroko ja Tuneesia on teinud ulatuslikumale demokraatialle üleminekul märkimisväärseid edusamme ning otsustavalt tähtis on soodustada ja toetada demokraatlike reformide vastuvõtmise ja rakendamise olulist protsessi, samuti selgelt tunnustada nende privilegeeritud staatust ja sellise partnerluse strateegilist tähtsust ELi jaoks. Järgmine peamine samm mõlema riigi jaoks on liikuvuspartnerluse rakendamine ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu üle peetavate läbirääkimiste jätkamine. Seoses tihedate suhetega Tuneesiaga käivitab EL 2015. aasta jooksul Tuneesia ametivõimudega julgeoleku- ja terrorismialase dialoogi. Lisaks alustab Tuneesia varsti läbirääkimisi, mille eesmärk on ühineda alates 2016. aastast programmiga „Horisont 2020”.

Teine prioriteet on vaadata läbi ELi tegevus Egiptuses. Käimas on assotsieerimislepingu kohaldamise järkjärguline taasalgustamine, samuti toimuvad ettevalmistused läbirääkimiste pidamiseks Euroopa naabruspoliitika tegevuskava üle. Eesmärk on teha Egiptusega koostööd, et toetada riiki ja selle elanikke ülemineku ajal, arutades samal ajal probleemseid küsimusi, eelkõige inimõiguste ja põhivabaduste valdkonnas.

Liibüas toetab EL ÜRO jõupingutusi saavutada poolte vahel kokkulepe, mille eesmärk on moodustada rahvusliku ühtsuse valitsus kui esmatähtis vahend, mis viib välja poliitilisest ja julgeolekualasest ummikseisust, millesse Liibüa on viimasel ajal sattunud. Poliitilise ülemineku protsess, mille käigus luuakse püsiv relvarahu, parandatakse julgeolekut (sealhulgas saadetakse relvarühmitused laiali) ja ehitatakse üles avaliku sektori asutused, sõltub selles valdkonnas tehtud edusammudest. Liibüa ühtsuse valitsuse abistamiseks selles osas võiks koos ELi vahenditest antava toetusega kasutada mitmeid ÜJKP võimalusi. Käimas on ÜJKP hoolikas kavandamine ning selles võetakse arvesse ÜRO dialoogi tulemusi (sealhulgas võimalikud konkreetsed taotlused ELi toetuse saamiseks) ja liikmesriikide arutelusid nõukogu tasandil. Samuti tuleb teha otsus missiooni EUBAM Libya tuleviku kohta (nimetatud missiooni töötajate arvu Tunisises vähendatakse praegu kolmeni) ning selle kohta, kas seda saab vajaduse korral uuendada, et alustada taas integreeritud piirihalduse (IBM) alast tegevust Liibüas. Pärast seda, kui rahvusliku ühtsuse valitsus on moodustatud, annab EL sellele asjakohase toetuse.

EL jätkab tööd positiivsete arengute saavutamiseks suhete arendamisel Alžeeriaga. Prioriteediks on Euroopa naabruspoliitika tegevuskava rakendamise lõpuleviimine. 2015. aastal algatati ELi–Alžeeria dialoog energiaküsimustes. EL teeb Alžeeriaga täiendavat koostööd julgeoleku- ja terrorismivastase võitluse valdkonnas.

EL toetab jätkuvalt piirkondlikku koostööd Vahemere piirkonnas, eelkõige innustades algatama Vahemere Liidu raames konkreetseid ja sisulisi projekte, tugevdades dialoogi Araabia Riikide Liigaga ning edendades ulatuslikumat piirkondlikku dialoogi ja koostööd Magribi piirkonnas.

Lõunanaabruse osas on Vahemere piirkonnas põhiprioriteediks võitlus rände ja rändajate salaja üle piiri toimetamise vastu ning asjakohased julgeolekualased väljakutsed. Reageerimise käigus tuleb luua tõhusad seosed rändepoliitika sise- ja välismõõdme vahel, tuginedes juba olemas olevatele vahenditele, kaasa arvatud Vahemere rakkerühm ja meetmed, mis on ette nähtud nõukogu 2014. aasta oktoobris vastu võetud järeldustes rände kohta.

2. Euroopa ja Kesk-Aasia

Venemaa osas on ELil raske tee käia ning suhete hoidmiseks on vaja leida uusi võimalusi. Pärast Krimmi ebaseaduslikku annekteerimist ja Ida-Ukraina jätkuvat destabiliseerimist Venemaa poolt ei saa suhted jääda tavapäraseks. EL jääb Krimmi ebaseadusliku annekteerimise mittetunnustamise poliitika juurde ning jätkab diplomaatilise osalemise kahe-suunalist poliitikat, mis toetab poliitilise lahenduse saavutamist Minski kokkulepete alusel, ning võtab vajaduse korral sihipäraseid piiravaid meetmeid. Edu saavutamine Ukraina kriisi lahendamisel jääb eeltingimuseks koostöö taastamisele paljudes ühist huvi pakkuvates valdkondades.

Samal ajal jääb Venemaa väga oluliseks geopoliitiliseks (ehkki agressiivse naabruspoliitika ja suurte riigisiseste probleemidega) osalejaks, kellega ELil on mitmeid ühiseid huve. EL jätkab inimõiguste olukorra jälgimist.

See lähenemisviis peab kajastama seda keerulist tegelikkust. EL ja Venemaa peavad jätkama G20s koostööd sellistes küsimustes nagu kliimamuutused ja terrorism ning rahvusvahelist julgeolekut puudutavates küsimustes, nagu Süüria, Liibüa, Iraani tuumaprogramm ja Lähis-Ida rahuprotsess.

Samal ajal kutsub EL Venemaad jätkuvalt üles täitma oma rahvusvahelisi kohustusi, mis puudutavad näiteks teiste riikide suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse austamist, WTOd, õigusriigi põhimõtet ja hea valitsemistavaga seotud küsimusi. Pikaajalises perspektiivis oleks kõigile kasulik laiem majanduslikult jõukas ala kogu Euroopas ja mujal, mis tugineb WTO eeskirjadele ja suveräänsetele valikutele.

EL jätkas 2015. aastal tegevust Lääne-Balkani riikides kooskõlas stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi eesmärkidega ning nõukogu järeldustega selles valdkonnas, millest viimased võeti vastu 15. ja 16. detsembril 2014. Näeme ette, et Belgradi ja Priština vahelise dialoogi esimene voor toimub 2015. aasta alguses pärast uue valitsuse moodustamist Prištinas. Üldeesmärgiks on suhete normaliseerimine ning kogu aasta jooksul on prioriteediks 2013. aasta aprillis sõlmitud kokkuleppe rakendamine. Bosnia ja Hertsegoviina osas loodab EL kooskõlas 15. detsembri 2014. aasta järeldustega saada kõikidelt poliitilistelt jõududelt kirjaliku lubaduse, et viiakse läbi reformid, mis on vajalikud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu jõustumiseks ning konkreetsete edusammude tegemiseks selle riigi teel ELiga ühinemise suunas.

ELi koostöö endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigiga jääb sama tihedaks nagu viimastel aastatel; erilist tähelepanu pööratakse riigisisesele poliitilisele dialoogile, kus selle edasise halvenemise oht eeldab, et kõik osapooled võtaksid sihipäraseid riskimaandamismeetmeid. 2014. aasta juunis tehti otsus anda Albaaniale kandidaatriigi staatus ning seega on 2015. aasta oluline aasta, mil tuleks reformide läbiviimiseks teha veelgi rohkem jõupingutusi. Ka enne suve korraldatavad kohalikud valimised vajavad põhjalikku ettevalmistamist ja nõuetekohast läbiviimist. Montenegros on vaja 2015. aastal esmaseks prioriteediks seada reformide läbiviimine.

Pikaleveninud konfliktide küsimuses jätkab EL tihedat koostööd Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooniga (OSCE).

Türgi osas on esmane prioriteet jätkata koostööd õigusriigi ja põhiõiguste valdkonnas ning toetada edasisi reforme. EL jätkab kurdide rahuprotsessi toetamist. Võitluses ISILi/Da'eshi vastu jääb Türki oluliseks partneriks, et võidelda äärmusluse vastu Süürias ja Iraagis ning ühise välisvõitlejate ohu vastu.

EL kasutab samuti võimalust tuletada meelde, et Türgilt eeldatakse Küprose probleemi lahendamiseks peetavate läbirääkimiste aktiivset toetamist.

ELi Kesk-Aasia strateegia läbivaatamine toimub aasta alguses ning selle tulemused avaldatakse uutes nõukogu järeldustes juunis. EL nimetas uue ELi eriesindaja Kesk-Aasias ning see annab veel kord kinnitust ELi pühendumisest sellele piirkonnale ja hoogustab asjakohast tegevust.

Kõrgetasemeline julgeolekualane dialoog toimub märtsis Dušanbes.

Tõhustatud partnerlus- ja koostööleping Kasahstaniga parafeeriti 20. jaanuaril 2015. Kasahstan korraldab tõenäoliselt juulis ELi ja Kesk-Aasia riikide ministrite kohtumise.

Esimese poolaasta lõpuks püüame lõpule viia läbirääkimised **EMP ja Norra finantsmehhanismide** uuendamise üle. Samuti kavatseme alustada Andorra, Monaco ja San Marinoga läbirääkimisi assotsieerimislepingu sõlmimiseks. Šveitsi Liidunõukogu võtab komisjoniga eeldatavasti ühendust pärast seda, kui 9. veebruaril 2014 võeti vastu põhiseaduse artiklite rakendamise seaduse eelnõu ning volitused uute läbirääkimiste pidamiseks isikute vaba liikumist käsitleva kokkuleppe üle.

Arktika on üha suureneva strateegilise tähtsusega piirkond. EL püüab Arktika Nõukogu järgmiseks 2015. aasta aprillis toimuvaks ministrite kohtumiseks muuta oma vaatejastaatuse Arktika Nõukogus ametlikuks nüüd, kus Kanada vastuseis on tagasi võetud. Komisjoni välistegevuse rühm võiks pidada kevadel asjakohaseid arutelusid, millele järgneks konsulteerimine väliste osalejatega. Ettevalmistusi võib seejärel jätkata teatise avaldamiseks 2016. aasta alguses.

3. Aafrika

ELil on **Aafrikaga** seoses kaks keskset prioriteeti: soodustada rahumeelse kontinendi teket konfliktide ja terrorismi ärahoidmise teel ning luua jõukust jätkusuutliku majanduskasvu ja arengu kiirendamise teel. Lõpuks on ju ELil ja Aafrikal globaalsetes küsimustes – nagu kliimamuutused, ränne ja 2015. aasta järgne üldine tegevuskava – ühised huvid.

EL teeb tööd, et säilitada kõikidel tasanditel intensiivne poliitiline dialoog Aafrikaga, eelkõige Aafrika Liiduga, ning rakendada 2014.–2017. aasta tegevuskavas määratletud prioriteetsed valdkonnad: rahu ja julgeolek; demokraatia, hea valitsemistava ja inimõigused; inimareng; säästev ja kaasav areng ja majanduskasv ning maailmajao sisene integratsioon; ülemaailmsed ja esilekerkivad probleemid. EL tervitab Aafrika Liidu valitud teemat 2015. aastaks (naiste mõjuvõimu suurendamine ja areng seoses Aafrika tegevuskavaga 2063) ning 2016. aastaks (inimõigused, mille fookuses on sooküsimused). ELi tegevuse keskmesse jäävad terviklik lähenemisviis ja ÜJKP missioonid, mille hulgast üheksa ÜJKP missiooni on Aafrika pinnal.

Aafrika Sarve piirkond jääb oluliseks prioriteediks ning ELi eriesindaja Alexander Rondos ja ELi delegatsioonid teevad jätkuvalt kõvasti tööd selle piirkonna stabiliseerimiseks. Somaalias on väga oluline tugineda poliitilise stabiilsuse ja julgeoleku valdkonnas tehtud edusammudele ning aidata veelgi tugevdada poliitilist protsessi riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Lõuna-Sudaanis jätkab EL piirkondlikult juhitud vahendusprotsessi toetamist ning koostöö tegemist kõigi osapooltega, et leida venimajäänud konfliktile püsiv lahendus.

Saheli piirkond on jätkuvalt ELi tähelepanu keskmes, kuna selle piirkonna julgeolek ja areng on olulise tähtsusega. EL on seoses sellega pühendunud Saheli julgeolekut ja arengut käsitleva ELi strateegia rakendamisele piirkondliku tegevuskava kaudu. Eelkõige keskendutakse radikaliseerumise ja vägivaldse äärmusluse ennetamisele ja selle vastu võitlemisele, noortele, rändele ja liikuvusele, piirihaldusele ning võitlusele ebaseadusliku kauplemise ja rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu, kasutades kõiki asjakohaseid vahendeid, sealhulgas ÜJKP missioone Nigeris ja Malis.

Malis on EL kui kaasvahendaja, eelkõige ELi eriesindaja kaudu Sahelis, valmis abistama pooli nende püüdlustes rakendada 15. mail 2015 Bamakos allkirjastatud rahukokkulepe. EL kavatseb oma tervikliku lähenemisviisi raames jätkata asjaomaste vahendite – muu hulgas ÜJKP missioonide EUTM Mali ja EUCAP Sahel Mali – kasutamist.

Guinea lahe piirkonnas seatakse prioriteediks ELi Guinea lahe strateegia ja peatselt vastu võetava Guinea lahe tegevuskava rakendamine. Käimasolev koostöö Aafrika ja rahvusvaheliste partneritega on väga oluline, võttes arvesse kava korraldada 2015. aasta novembris Togos Aafrika Liidu tippkohtumine merendusjulgeoleku ja arengu teemal.

Ida-Aafrika järvede piirkonnas keskendub EL – tihedas koostöös Aafrika ja rahvusvaheliste partneritega – oma tegevuses kahele stabiilsuse jaoks olulisele valdkonnale: usaldusväärsete, rahumeelsete ja kaasavate valimiste korraldamine Burundis ja Kongo Demokraatlikus Vabariigis (Kongo DV) ning Kongo DV idaosas tegutsevate kõikide relvastatud rühmituste, eelkõige Rwanda demokraatlike vabastusjõudude (FDLR) neutraliseerimine.

Kongo DVs annab missioon EUSEC RDC osa oma ülesannetest üle Euroopa Arengufondi programmile „Progress”, jätkates samal ajal oma kooskõlastatud volitusi oluliselt väiksema isikkoosseisu liikmete arvuga. Missioon lõpetatakse 30. juunil 2016.

Kesk-Aafrika Vabariigis (KAV) jätkab EL riigi ülesehitamiseks tugeva julgeoleku tagamist ja toetuse andmist, sealhulgas andes panuse valimiste korraldamisse ÜRO toetusprogrammi raames. Üleminekuoperatsioon EUFOR RCA osutus Banguis julgeolekuolukorra stabiliseerimise eesmärgil tegutseva MINUSCA toetamisel väga edukaks. Praegu annab EUFOR RCA kahe linnaosaga seotud ülesanded üle MINUSCA-le. Operatsioon lõpetab tegevuse 15. märtsil 2015. Sellele järgneb EUMAM RCA, mis on sõltumatu sõjaline nõuandemissioon, mille eesmärk on toetada tihedas koostöös MINUSCAGA Kesk-Aafrika Vabariigi ametiasutusi tulevase julgeolekusektori reformi ettevalmistamisel. See aitab Kesk-Aafrika Vabariigi relvajõududel (FACA) kontrollida valitsevat olukorda ning suurendada tulevikueesmärgi (kujundada ajakohastatud, tõhusad ja vastutustundlikud relvajõud) saavutamiseks vajalikku suutlikkust ja kvaliteeti. Missioonile on kavas anda volitused üheks aastaks.

4. Põhja- ja Lõuna-Ameerika

Ameerika annab ELile seoses uue komisjoni koosseisu prioriteetidega mitmeid võimalusi aidata hoogustada ELi majanduskasvu ja töökohtade loomist, ent võimalusi avaneb ka ELi mitmepoolse tegevuskava ja sisepoliitika välisaspektide osas (näiteks kliimamuutused, energia, digitaalne majandus). 2015. aasta annab võimaluse parandada partnerlusi peamiste liitlastega ning anda ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse juunis toimuva tippkohtumisega ka tugeva signaali Ladina-Ameerikaga tihedama poliitilise koostöö tegemise kohta. ELi koostöö piirkondlike rühmadega edendab tugevaid kahepoolseid suhteid.

ELi ja Ameerika riikidel on mitmeid samu olulisi välispoliitilisi probleeme (kliimamuutused, ränne, uimastid, julgeolek, rahvusvaheline finantskoostöö). Koostöö, eelkõige USAga, on äärmiselt oluline. See eeldab aga kõikidel juhtudel jätkuva laiaulatusliku poliitilise koostöö tegemist, kaasa arvatud mitmepoolsetel foorumitel. Äärmiselt oluline on säilitada strateegilisi partnerlusi ja neid edasi arendada.

Pärast seni tehtud edusamme tiheneb eeldatavasti veelgi **ÜJKP** alane koostöö, sealhulgas panuse andmisega ELi ÜJKP missioonidesse (USA, Kanada, ent ka Colombia ja Tšiili).

Kanadaga tehtava koostöö puhul on ELi prioriteediks laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu ja strateegilise partnerluse lepingu allkirjastamine ja ajutine kohaldamine ning Arktika Nõukogus ja välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas koostöö edasine jätkamine. Tulevane strateegiline partnerlusleping kinnitab ELi ja Kanada ühiseid väärtusi ning selle eesmärk on viia suhted uuele tasemele. Lepinguga tugevdatakse sidemeid kõigis koostöövaldkondades, sealhulgas tihendatakse ka julgeolekupoliitikaalast koostööd (muu hulgas kolmandates riikides kriisiohjamise ja suutlikkuse suurendamise toetamiseks).

EL jätkab **Ameerika Ühendriikidega** tihedat koostööd välispoliitika valdkondades, mis hõlmab näiteks Minski kokkulepete rakendamist, Venemaa vastu kehtestatud sanktsioone, samuti abi Ukrainale, sealhulgas julgeolekusektorireformi osas.

Suurt tähelepanu pöörame ka ISILi/Da'eshi vastasele võitlusele, mida koordineeritakse muu hulgas ISILi/Da'eshi vastase koalitsiooni kaudu, ning terrorismivastasele võitlusele, samuti meetmetele, milles lepiti kokku 19. veebruaril 2015 Washingtonis vägivaldse äärmusluse vastu võitlemise teemal toimunud kohtumisel.

EL püüab viia lõpule raamkokkuleppe (kaasa arvatud USA kehtestatav õiguskaitse) ja Safe Harbori kava. EL ja USA jätkavad samuti tihedat koostööd energeetika, eelkõige energiajulgeoleku alal ning teevad koostööd kliimamuutuste alal, pidades silmas ÜRO kliimamuutuste konverentsi Pariisis.

On oluline tugevdada jätkuvalt ÜJKP valdkonnas tehtavat koostööd, innustades USAd panustama ELi missioonidesse ja operatsioonidesse, edendades sõjaväelastevahelist koostööd, muu hulgas logistika alal.

ELi ja USA suhete üks peamisi prioriteete on **Atlandi-ülene kaubandus- ja investeerimispartnerlus (TTIP)**. Lisaks puhtalt majanduslikule kasule, mida saadakse tänu suurenenud kahepoolsele kaubandus-, investeerimis- ja õigusalasle koostööle, võib Atlandi-ülene kaubandus- ja investeerimispartnerlus oluliselt tugevdada ELi positsiooni ülemaailmses standardite kehtestamises ning aidata kujundada majanduse tegevuskava kogu maailmas.

ELi tugevam majandus, Atlandi-ülene majandusintegratsioon ja geograafilis-majanduslik partnerlus tugevdaksid kõik ELi suutlikkust reageerida eesseisvatele väljakutsetele Euroopas. TTIP tugevdab ELi ja USA strateegilist partnerlust paralleelselt olemasolevate tihedate julgeoleku- ja poliitiliste sidemetega.

ELi **konfliktijärgse abi ja vahendamise** suutlikkus Põhja- ja Lõuna-Ameerikas võib 2015. aastal samuti tuua kaasa uusi edulugusid, nii nagu näiteks Colombias. EL on samuti kaasatud kodanike julgeoleku tugevdamisse Kesk-Ameerikas ja Kariibi piirkonnas ning toetab siseriiklikke reforme Kuubal. Kuubaga seoses peab EL juba läbirääkimisi poliitilise dialoogi ja koostöölepingu sõlmimiseks.

5. Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna riigid

2015. aasta toob kaasa Euroopa Liidu ning **Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna** vaheliste pikaajaliste suhete edasise dünaamilise konsolideerumise. ELi tegevus ja poliitilised algatused kajastavad ELi strateegilisi huve ja soovi, et piirkonnas luuakse rahu ja demokraatia ja austatakse inimõigusi, tehakse piirkondlikku koostööd ja toimub majandusareng.

ELil on kavas tugevdada oma kohalolekut piirkonnas poliitiliste algatuste ja ELi juhtide suurema isikliku pühendumise kaudu.

Kasulikke juhiseid leiab ka edaspidi ELi suunistest, näiteks Ida-Aasia riikide suhtes teostatava poliitika suunised (2012), ELi ja Hiina strateegiline koostöökava (2020), ELi ja ASEANi ning ELi ja India tegevuskavad, ELi Afganistani strateegia (2014) ning Euroopa Liidu poliitikat ja toetust Myanmarile/Birmale hõlmav raamistik. Mõnda neist poliitikasuunistest võidakse aasta jooksul ajakohastada.

Aasia ja Vaikse ookeani piirkonna alalistel julgeolekuprobleemidel on ELi huvidele otsene mõju, samal ajal kui mittetraditsioonilised julgeolekuprobleemid, nagu kliima, veevarude majandamine (eelkõige Mekongi piirkonnas), energeetika, inimkaubandus, pandeemiad ja katastroofidega seotud riskid, kuuluvad üha enam piirkondliku julgeoleku päevakorda. Suurenev energianõudlus ja konkurents ressursside pärast võib suurendada pingeid.

Need julgeolekuprobleemid on sageli vastuolus õitsva majandusega ning kõik peavad andma suure panuse, sealhulgas EL, investeeringute turvalisuse ja tarneteede säilitamiseks. Nõukogu jätkab 2015. aastal Aasia julgeoleku kõikide aspektide käsitlemist.

Praktikas tegeleb EL oma muredega veel ennetava tegevuse kaudu: koostöö Aasia riikidega kriiside lahendamise, vahendamise ja konfliktijärgse lepitamise alal ning julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas (Aceh, Myanmar/Birma, Mindanao, Nepal, Ida-Timor), ent ka piiriülestes küsimustes, näiteks küberjulgeoleku, piiriülese kuritegevuse vastase võitluse ja merendusjulgeoleku alal.

Kahepoolsel tasandil areneb **ÜVJP/ÜJKP** valdkonnas Austraalia, Hiina, Jaapani, Uus-Meremaa ja Korea Vabariigiga tehtav koostöö jõudsalt edasi. Piirkondliku julgeoleku küsimused on tähtsal kohal ELi tippkohtumistel Hiina, Jaapani ja Korea Vabariigiga ning Aasia-Euroopa välisministrite kohtumisel (ASEM). Afganistan on endiselt ainus koht Aasias, kuhu ELil on praegu (alates 2007. aastast) lähetatud ÜJKP missioon (EUPOL Afghanistan). Võttes arvesse ELi enda kogemusi, toetab EL loomulikult jõupingutusi, mille eesmärk on luua Aasias tugev mitmepoolne ja eeskirjadel põhinev julgeolekukoostöösüsteem. ELi ühinemine Kagu-Aasia sõprus- ja koostöölepinguga 2012. aastal intensiivistas **ASEANi piirkondliku foorumiga (ARF)** tehtavat koostööd ning ELi juhid osalesid olulistel piirkonnas toimunud mitmepoolsetel kõrgetasemelistel julgeolekuteemalistel kohtumistel, alates Shangri-La julgeolekualasest dialoogist Aasias kuni ARFi ministrite iga-aastaste kohtumisteni. See jätkub ka 2015. aastal.

EL jääb piirkonna suurimaks abistajaks. Hoolimata majanduslikest piirangutest suurendati uues finantsraamistikus (2014–2020) Aasiale eraldatavat summat märkimisväärselt.

Sellega seoses saab piirkond uues „partnerluse rahastamisvahendis” kättesaadavatest vahenditest märkimisväärse osa, eesmärgiga edendada ELi strateegilisi huve (parem turulepääs, liidu partnerlusstrateegiate toetamine, majanduslik kohalolek, strateegia „Euroopa 2020” rahvusvahelise mõõtmekeskuse rakendamine ja avalik diplomaatia).

ASEMi on oluline roll Aasia suhtes kohaldatavas ELi ennetavas lähenemisviisis — pärast ASEMi edukat 10. tippkohtumist Milanos ning valmistudes ASEMi välisministrite 12. kohtumiseks, mis toimub Luxembourgis ja mida juhatab kõrge esindaja / asepresident 5.–6. novembril 2015.

EL nimetab peatselt **ASEANi** juurde esimese suursaadiku, kes asub ametisse Jakartas ning näitab nii välja oma tihedaid suhteid nimetatud piirkondliku organisatsiooni ja selle kümne liikmesriigiga.

ASEAN, mille eesistujaks on 2015. aastal Malaisia, on saavutamas eesmärki luua 2015. aastal ASEANi majandusühendus. EL on ASEANi suuruselt teine kaubanduspartner Hiina järel. EL on sõlminud vabakaubandus- ja investeerimislepingu Singapuriga ja peab läbirääkimisi vabakaubanduslepingute sõlmimiseks teiste ASEANi liikmete, sealhulgas Vietnami, Malaisia ja Taiga.

2015. aastal tähistatakse ELi ja **Hiina** diplomaatiliste suhete 40. aastapäeva. ELi ja Hiina jaoks on peamine prioriteet jätkata koostööd ELi ja Hiina strateegilise koostöökava 2020 alusel, milles lepitakse kokku 2013. aasta novembris Pekingis toimunud ELi ja Hiina tippkohtumisel. ELi ja Hiina strateegilise dialoogi viies voor ning ELi ja Hiina 17. tippkohtumine on tähtsateks sammudeks, et edendada 2015. aastal meievahelist koostööd.

EL jätkab suhete arendamist uue **India** valitsusega, sealhulgas ELi ja India võimaliku tippkohtumise kaudu. Samal ajal jätkab EL Indiaga Pariisi konverentsi ja 2015. aasta järgse arengukava vastuvõtmise eel selliste ülemaailmsete võtmeküsimuste arutamist nagu energia ja kliimamuutused.

EL tõstatab India partneritega kohtumistel jätkuvalt üles seni lahendamata küsimuse kahe kinnipeetud Itaalia meremehe kohta.

EL püüab teha edusamme Jaapaniga strateegilise partnerluse lepingu ja vabakaubanduslepingu üle peetavatel läbirääkimistel, võttes eriti arvesse Jaapani teatatud eesmärki viia läbirääkimised lõpule 2015. aasta lõpuks. Kuna Jaapan on avaldanud huvi panustada rohkem ülemaailmse rahu ja stabiilsuse tagamiseks tehtavatesse jõupingutustesse, analüüsime, kuidas tihendada julgeolekualast koostööd Jaapaniga. ELi ja Jaapani tippkohtumine 2015. aasta teises kvartalis Brüsselis on oluline võimalus arutada ühiseid probleeme ja ühiseid poliitilisi eesmärke, nagu majanduse elavdamine, rahvusvaheline julgeolek ja kliimamuutused.

2015. aastal pöörab EL **Korea Vabariigiga** sõlmitud partnerluse raames erilist tähelepanu kolme olemasoleva peamise lepingu (raamleping, vabakaubandusleping ja raamleping osalemise kohta ELi kriisihjamisoperatsioonides) täielikule rakendamisele ning olemasolevate poliitiliste ja valdkondlike dialoogide tugevdamisele. Soulis tuleks korraldada ELi-Korea tippkohtumine.

Rahvusliku ühtsuse valitsus **Afganistanis** on uueks arenguks, mis võib tuua kaasa riigisiseseid muutusi ja aidata stabiliseerida piirkonda. Kui Afganistani riiklikud julgeolekujõud on võimelised tagama julgeoleku, võimaldab see viia läbi Londoni konverentsil ette nähtud ambitsioonikad majanduslikud ja poliitilised reformid ning sisulise rahuprotsessi. ELi Afganistani strateegia, mida toetatakse arengukoostöö rahastamisvahendist (DCI) 1,4 miljardi euroga, ELi laiendatud politseimissioon ning kavandatud partnerlus- ja arengualane koostööleping, mis tuleks 2015. aastal viimistleda, on asjakohaseks raamistikuks ELile ja selle liikmesriikidele, kes seda pikaajalist protsessi toetavad. Läbivaadatud vastastikuse aruandluskohustuse raamistik tuleks kokku leppida kõrgemate ametnike kohtumisel 2015. aasta kesksuvisel.

Pakistani osas on prioriteediks tagada edusammude jätkumine ELi ja Pakistani viieaastase tegevuskava rakendamisel, mille üle teostatakse järelvalvet strateegilise dialoogi abil. ELi ja Pakistani strateegilise dialoogi kolmas voor peaks kavakohaselt toimuma 2015. aastal Islamabadis. 2015. aastal jälgitakse hoolikalt edusamme, mida Pakistan teeb säästvat arengut ja head valitsemistava stimuleeriva erikorra (GSP+) kohase 27 põhikonventsiooni tegelikul rakendamisel, et esitada aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Samuti jätkab EL dialoogi Pakistaniga konkreetsetes küsimustes, sealhulgas inimõiguste, terrorismivastase võitluse, energeetika ja rände küsimuses.

Bangladeshis jätkab EL valitsemistava ja inimõiguste olukorra seiret ning teeb koostööd valitsuse, USA ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooniga (ILO), et tagada jätkusuutlikkuse kokkuleppega võetud kohustuste rakendamine, et parandada töötajate õigusi, töötingimusi ja -ohutust Bangladeshis valmisriiete tööstuses.

EL jätkab koostööd Sri Lanka, Myanmaris, Tai ja Kambodžaga, eelkõige küsimustes, kus ELil on oluline kaal ning kus ebastabiilne poliitiline olukord või konfliktijärgne ebakindel leppimise protsess võivad nõuda erilist tähelepanu.

2015. aasta on iseäranis soodne aasta meie suhete edasiarendamiseks **Austraalia** ja **Uus-Meremaaga**. Austraalia osas on 2015. aastal prioriteediks kriisiohjelepingu allkirjastamine 2015. aasta alguses ja seejärel samal aastal hiljem raamlepingu allkirjastamine. EL jätkab osalemist julgeolekuküsimustes tehtavas koostöös, sealhulgas igal aastal peetavas julgeolekualases dialoogis ja terrorismivastase võitluse dialoogis. Uus-Meremaa osas on prioriteediks suhteid ja koostööd käsitleva partnerluslepingu allkirjastamine ning osalemine julgeolekuküsimustes tehtavas koostöös, sealhulgas igal aastal peetavas julgeolekualases dialoogis.

EL jätkab igakülgset arengualast koostööd ja elavdab poliitilist dialoogi **Fidži** uue demokraatliku valitsusega. EL jätkab koostöö tegemist Vaikse ookeani saarte foorumiga (PIF).

6. Rahvusvaheline julgeolek

ELi tegevuse prioriteediks jääb massihävitusrelvade leviku tõkestamine. 27. aprillil – 22. mail 2015 New Yorgis toimuv tuumarelva leviku tõkestamise lepingu läbivaatamiskonverents annab võimaluse suurendada ühtekuuluvust tuumarelva omavate ja mitteomavate riikide vahel. EL on samuti jätkuvalt Lähis-Ida massihävitusrelvadest vaba tsooni peamine toetaja.

Alles jääb vajadus tugeva rahvusvahelise raamistiku järele, et lahendada need probleemid, ning EL toetab jätkuvalt rahvusvaheliste lepingute (keemiarelvade keelustamise konventsioon, relvakaubandusleping, tuumarelva leviku tõkestamise leping, jalaväemiinide keelustamise konventsioon, ballistiliste raketide leviku tõkestamist käsitlev Haagi tegevusjuhend jne) ülemaailmset ja tõhusat rakendamist. ELi toetus on suunatud eelkõige Rahvusvahelisele Aatomienergiaagentuurile (IAEA), Keemiarelvade Keelustamise Organisatsioonile ja Tuumarelvakatsetuste Üldise Keelustamise Lepingu Organisatsioonile ning relvakaubanduslepingu tõhusale rakendamisele.

Aasta esimesel poolel jääb ELi ja rahvusvahelise üldsuse jaoks esmaprioriteediks viia läbi diplomaatiline protsess, mille eesmärk on leida **Iraani tuumaküsimusele** kõikehõlmav lahendus.

Kavas on pidada ELi juhtimisel mitu läbirääkimiste vooru poliitilisel ja ekspertide tasandil. EL avaldab samal ajal jätkuvalt Iraanile survet võtta endale piirkonnas konstruktiivne roll (samuti täita riigisisest oma rahvusvahelisi kohustusi, muu hulgas inimõigustealaseid kohustusi).

Tuumakokkuleppe sõlmimine suurendab olulisel määral võimalusi arendada ELi ja Iraani vahel tihedamaid ja viljakaid suhteid.

Euroopa Liit peab jätkama tähelepanu pööramist Korea Rahvademokraatlikule Vabariigile kui ebastabiilsuse allikale piirkonnas, arvestades selle käimasolevaid ebaseaduslikke massihävitusrelvade ja ballistiliste rakettide programme. EL teeb ka edaspidi kõik, mis tema võimuses, et toetada Lõuna- ja Põhja-Korea vahelist dialoogi ning kutsuda üles kõnealust dialoogi pidama ja alustama usaldusväärsel alustel uuesti kuuepoolseid läbirääkimisi, koordineerides tihedalt kõikide oma peamiste partneritega. EL tegutseb samuti jätkuvalt selle nimel, et parandada Korea Rahvademokraatliku Vabariigi (KRDV) inimõiguste olukorda.

Jätkuvalt on ja aja jooksul võib suureneda mure selle pärast, milline tähendus on **massihävitusrelvade levikul** seoses Süüria konfliktiga, arvestades võimalust, et massihävitusrelvade varjatud varud võivad sattuda islami äärmuslike rühmituste, näiteks ISILi kätte. Üldisemalt põhjustab konflikt jätkuvalt selle, et tekib üha enam äärmuslikke terrorirühmitusi, sealhulgas (Euroopast ja väljaspoolt saabuvate) välisvõitlejate nähtus ja ulatuslikum sektantlus. Põhjalikumalt on vaja kontrollida nii Lähis-Idast kui Põhja-, Ida- ja Lääne-Aafrikast pärit erinevate äärmuslike rühmituste vaheliste sidemete võimalikku tihenemist.

Euroopa julgeoleku osas on tekkinud uued ja keerulised ohud, mis rõhutavad vajadust suurendada sünergiaid ja tihendada koostööd kõikidel tasanditel. Komisjoni poolt 2015. aasta aprillis vastu võetud Euroopa julgeoleku tegevuskavas esile toodud kolm peamist prioriteeti, milles tuleks koheselt meetmeid võtta, on terrorism, organiseeritud kuritegevus ja küberkuritegevus. Need on selgelt üksteisega seotud ja piiriülesed ohud ning nende mitmetahulisuse ja rahvusvahelisuse tõttu on neile vaja reageerida ELi tasandil tõhusalt ja koordineeritult. Tegevuskavas on esitatud konkreetsed vahendid ja meetmed, mida kasutatakse selles ühises töös, et tagada julgeolek ja tegeleda tõhusamalt nimetatud kolme kõige pakilisema ohuga. EL jätkab tööd integreeritud piirkondlike strateegiate kaudu ja pidades dialoogi võtmetähtsusega partneritega, seda ka mitmepoolsel tasandil.

Jätkata tuleb edusammude tegemist **ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika** tõhususe, mõju ja nähtavuse suurendamisel.

Euroopa Ülemkogu hindab kõikides küsimustes tehtud konkreetseid edusamme 2015. aasta juunis ning annab täiendavaid suuniseid aruande põhjal, mille nõukogu koostab komisjoni, kõrge esindaja ja Euroopa Kaitseagentuuri panustele tuginedes.

Arutada tuleb kaitsekulutuste ja Euroopa kaitsevõime küsimusi, samuti ettevalmistavat tööd mitmes valdkonnas, näiteks partnerite kriisiohje- ja julgeolekualase suutlikkuse toetamise osas (sealhulgas „väljaõpe ja varustamine”), ning ELi ja NATO suhteid.

Missioonid ja operatsioonid on jätkuvalt ÜJKP keskmes. Jätkub partnerite partneritega kontaktide hoidmine ning ÜJKP missioonidel ja operatsioonidel osalemise edendamine, korrapäraste julgeoleku- ja kaitsedialoogide pidamine, mitmepoolsete/piirkondlike partnerluste tugevdamine ning strateegiliste partneritega ühiste seminaride korraldamine.

On olemas võimalused edendada 16. detsembril vastu võetud **merendusjulgeolekutegevuskava** välisaspekte Aafrika Liidu tippkohtumisel (Addis Abeba, 30. jaanuaril 2015) ning ELi ja Hiina strateegilise partnerluse raames (2015. aasta veebruaris või märtsis).

EL teeb samuti tööd eesmärgiga parandada oma **kiirreageerimisvõimet** võtta kasutusele asjakohaseid tsiviil- ja sõjalisi vahendeid.

Eriti oluline on välja töötada reageerimisviis nn hübriidohtudele, s.t kuidas tulla toime häirivate ja destabiliseerivate ohtudega, mille tekitamist eitatakse ja mida toetatakse agressiivse teabetegevusega.

Küberruumi ülemaailmsel konverentsil, mis toimus 16.–17. aprillil 2015 Haagis, töötati välja küberruumi strateegilised tegevussuunad ning loodi võimalus edendada vaba, avatud ja turvalise küberruumi põhimõtet, mille puhul on otsuste tegemisse kaasatud kõik sidusrühmad. Üldiselt on olnud oluline, et EL jätkaks tegelemist nii küberjulgeolekule avalduvate ohtude kui ka küberruumi kasutamisest tuleneva kasuga, milleks on muu hulgas vabadus ja eraelu puutumatuse, majanduskasvu, innovatsioon ja juurdepääs. EL jätkab järgmisel aastal prioriteetide käsitlemist, sealhulgas küberjulgeoleku osas usaldust suurendavate meetmete väljatöötamist, et suurendada riigi küberruumis käitumise prognoositavust, toetades kolmandates riikides kübervaldkonna suutlikkuse suurendamist ning inimõiguste austamist interneti haldamise osana.

2015. aastal on EL ikka silmitsi konfliktidega, mis nõuavad **ELi laiaulatuslikku reageerimist**, sealhulgas konfliktide ennetamist, tekkivate konfliktiolukordade varajast tuvastamist ja vahendamist. Me jätkame partneritega, näiteks ÜROga, praktilise koostöö suurendamist konfliktide ennetamise valdkonnas, sealhulgas vahendamisel, ühise konfliktialüüsi koostamisel ja ELi poolt rahastatava kodanikuühiskonna dialoogivõrgustiku kaudu.

Tööd tuleb teha **ELi uue konfliktidest varajase hoiatamise süsteemi** integreerimiseks strateegiliste otsuste tegemisse. Ennetamise parandamiseks, aga ka konfliktide lahendamise ja rahu kindlustamise edendamiseks on vaja struktureeritud konfliktialüüsi, et aidata suunata ELi ühistegevust koos ELi liikmesriikide ja rahvusvaheliste partneritega, tuginedes kodanikuühiskonna kogemustele. Seejuures parandatakse koolitust ja juhendamist asjakohastes teenistustes, et suurendada välistegevuse tõhusust ja konfliktitundlikkust.

Esmatähtis on investeerida teiste poolt teostatava vahendamise toetamisse ning veelgi tugevdada ELi suutlikkust. Euroopa välis teenistuse **vahendamise toetusrühm** aitab veelgi edendada vahendamist tekkivatele ja käimasolevatele kriiside olukordadele esmase reageerimise vahendina. Ülemineku perioodi õigusemõistmise osas viimistletakse ja rakendatakse ELi uus poliitika dokument ning tugevdatakse viisi, kuidas EL osaleb julgeolekusektori reformis, koostades selleks tegevusjuhised, et parandada kogu ELi süsteemi tõhusust.

63. Euroopa Liit jätkab kaitsmise kohustuse elluviimise edendamiseks suunatud jõupingutuste toetamist oma kolme samba raames, mida ta peab võrdselt oluliseks.

64. 2015. aastal toimub rahu ja julgeoleku valdkonna põhjalik läbivaatamine, eelkõige vaadatakse läbi ÜRO rahutagamisoperatsioonid, rahu kindlustamise struktuur ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioon 1325 (naiste, rahu ja julgeoleku kohta). See annab õigeaegse võimaluse hinnata kriitiliselt ÜRO rahu ja julgeoleku struktuuri ning sillutada tee edasiseks. Nimetatud läbivaatamiste vahelised seosed on olulised.

65. ÜRO rahutagamisoperatsioonide läbivaatamine toimub 2015. aastal.

Kõrgetasemeline sõltumatu töörühm peaks kevadel esitama aruande ÜRO peasekretärile, kes viib seejärel seda protsessi edasi. EL ja mõned ELi liikmesriigid on juba andnud töörühmale oma panuse ning jäävad selle tegevust tähelepanelikult jälgima.

2015. aastal korraldavad ÜRO Peaassamblee ja ÜRO Julgeolekunõukogu **ÜRO rahukindlustamisstruktuuri kümne rakendamisaasta läbivaatamise**. Seda tehakse ekspertidest koosneva nõuanderühma töö põhjal, kes teeb riikide uuringuid Burundis, Kesk-Aafrika Vabariigis, Sierra Leones, Lõuna-Sudaanis ja Ida-Timoris. Nõuanderühm teostab rahukindlustamisstruktuuri poliitilise ja institutsioonilise läbivaatamise ning koostab selle põhjal järeldused ja esitab soovitusel. EL annab sellesse protsessi omapoolse panuse.

2015. aastal on **ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 (naiste, rahu ja julgeoleku kohta)** 15. aastapäev ning sel puhul toimub 2015. aasta oktoobris selle **kõrgetasemeline läbivaatamine**, et hinnata edusamme, mida on tehtud nimetatud resolutsiooni rakendamisel ülemaailmsel, piirkondlikul ja riiklikul tasandil, uuendada kohustusi ning käsitleda tekkinud takistusi. EL annab sellesse protsessi omapoolse panuse.

7. Inimõigused ja demokraatia

EL jätkab kahe- ja mitmepoolsel tasandil **inimõiguste** teema edendamist ja kaitsmist ning inimõiguste integreerimist kõikidesse ELi poliitikatesse.

2014. aasta lõpus kaotas kehtivuse 2012. aasta inimõiguste ja demokraatia tegevuskava ning uus võetakse vastu 2015. aasta teisel poolaastal.

Uus tegevuskava hõlmab täielikult kõrgele esindajale ja Euroopa Komisjonile 2015.–2019. aastaks antud volitusi ning sisaldab klauslit vahekokkuvõtte tegemise kohta (2017), mis langeb kokku välistegevuse rahastamisvahenditest vahekokkuvõtte tegemisega.

EL jätkab mitmepoolset tegevust, eelkõige ÜROs, nagu on sätestatud nõukogu 2015. aasta veebruari järeldustes ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel. Nimetatud järeldused võeti nagu igal aastal vastu enne ÜRO Inimõiguste Nõukogu peamist istungjärku, mis toimus 2015. aastal märtsis Genfis.

2015. aasta esimesel poolaastal koostatakse aastaaruanne inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas 2014. aastal. Nagu eelmistelgi aastatel on aruandes temaatiline ja riike käsitlev osa.

Valimisvaatlusmissioonid jäävad oluliseks vahendiks, mis täidavad ELi välistegevuse põhieesmärki – edendada demokraatiat kogu maailmas.

Naiste mõjuvõimu suurendamise osas saab 2015. aasta olema oluline aasta soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks, kuna tähistame naiste olukorra komisjonis 1995. aasta Pekingi deklaratsiooni ja tegevusprogrammi 20. aastapäeva ning samuti naiste panust rahu ja julgeoleku tagamisse käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 vastuvõtmise 15. aastapäeva.

8. Ülemaailmsed küsimused

Terrorismivastase võitluse kohta 9. veebruaril vastu võetud nõukogu järelduste alusel võetakse terrorismivastast võitlust ELi üldises välistegevuses veelgi rohkem arvesse ning laiendatakse terrorismivastase võitluse poliitikat ja meetmeid, mis keskenduvad järgmistele teemadele: partnerlussuhete tugevdamine kõige olulisemate riikidega; suutlikkuse suurendamise toetamine; võitlus radikaliseerumise ja vägivaldse ekstremismi vastu; rahvusvahelise koostöö edendamine; võitlus seda põhjustavate teguritega ja käimasolevate kriiside lahendamine.

2015. aasta jaanuaris algab **2015. aasta järgse arengukava** üle peetavate valitsustevaheliste läbirääkimiste viimane voor, kus tuginetakse varasematele ÜRO 2012. aasta säästva arengu konverentsist (Rio+20) tulenevatele protsessidele, eriti säästva arengu eesmärgi käsitleva avatud tööühma (kes esitas 2014. aasta juulis ettepaneku, mis hõlmas 17 eesmärki ja 169 sihteesmärki) ning samuti säästva arengu rahastamise ekspertide valitsustevahelise komitee tööle.

EL rõhutab käimasoleva, **ELi-AKV riikide suhteid pärast 2020. aastat** käsitleva strateegilise analüüsi protsessi raames vajadust jääda avatuks ja realistlikuks Cotonou lepingu järgse struktuuri edasise vormi suhtes, mis peaks looma ELi ja AKV riikide vahel tõeliselt kaasaegsed suhted.

Tervikliku lähenemisviisi tegevuskava töötatakse välja enne 2015. aasta esimese kvartali lõppu.

Kõrge esindaja ja komisjon peaksid 2015. aasta keskpaigaks töötama liikmesriikidega konsulteerides välja kogu ELi hõlmava strateegilise raamistiku julgeolekusektori reformi jaoks.

Kõnealuse aasta jooksul võib osutuda vajalikuks koostada **ennetav välispoliitika strateegia ülemaailmsetes küsimustes** – see on Saksamaa, Itaalia ja Madalmaade algatus.

Kliimamuutuste küsimus jääb 2015. aastal ELi geopoliitiliseks strateegiliseks prioriteediks. Esmaeesmärk on saavutada detsembris Pariisis toimival ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsil õiguslikult siduv ambitsioonikas kokkulepe, mida kõik osalised peaksid kohaldama. Euroopa Ülemkogu kiitis ELi eesmärgid heaks 2014. aasta oktoobris.

Kuna **Arktika** kliima muutused on Euroopa jaoks oluline küsimus, siis on ELil Arktikaga seoses tehtava eduka koostöö toetamisel otsustav roll. ELi Arktika strateegia on kavas vastu võtta 2015. aasta lõpus.

Energia on jätkuvalt ELi välispoliitika oluline osa. Euroopa energiajulgeoleku strateegia ning energialiidu projekti vastuvõtmine vajab välispoliitika poolset panust, et toetada nende rakendamist eelkõige järgmistes valdkondades: 1) ELi energiavarustuse ja tarneteede mitmekesistamine, 2) avatud, eeskirjadel põhineva ja läbipaistva ülemaailmse juhtimise edendamine ning 3) ühise ja ühtse sõnumi saatmine ELi energiapartneritele.

Ränne jääb keskseks prioriteediks ka 2015. aastal ja pärast seda. Euroopa välisteenistus peab pidama prioriteetseks panustamist Euroopa rändekavasse, mis on peamine 2015. aasta mais vastu võetud strateegia.

Euroopa välisteenistus teeb põhiliste päritolu- ja transiidiriikidega koostööd Euroopa rändekavas sisalduvate poliitikate ja protsesside osas, näiteks Euroopa naabruspoliitika, Rabati protsess, Hartumi protsess jm, eelkõige kõige rohkem mõjutatud piirkondades.

Ebola epideemia tõi esile vajaduse tugevdada paljude arenguriikide tervishoiusüsteeme, aga ka vajaduse parandada rahvusvahelise üldsuse suutlikkust kehtestada tõhusad hädaolukorra menetlused kriisiolukordadeks.

Rahvusvaheliste jõupingutustega lahendada kogu maailmas **uimastiprobleem** püütakse jätkuvalt hõlmata nii pakkumise (mis on seotud salakaubaveo ja organiseeritud kuritegevusega) ja nõudluse pool (tervishoid, uimastite kuritarvitamise ohvrite sotsiaalne integratsioon). 2015. aasta on otsustava tähtsusega 2016. aasta aprillis toimuva ÜRO Peaassamblee erakorralise narkootikumide teemalise istungjärgu ettevalmistamiseks.

LISAD

I lisa. ÜVJP valdkonna õigusaktid (piiravad meetmed) 2014. aastal⁷⁹

Afganistan/Taliban

Nõukogu 14. märtsi 2014. aasta rakendusotsus 2014/142/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2011/486/ÜVJP, milles käsitletakse teatavate isikute, rühmituste, ettevõtjate ja üksuste vastu suunatud piiravaid meetmeid seoses olukorraga Afganistanis (*ELT L 76, 15.3.2014, lk 46*)

Nõukogu 14. märtsi 2014. aasta rakendusotsus 2014/140/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2011/486/ÜVJP, milles käsitletakse teatavate isikute, rühmituste, ettevõtjate ja üksuste vastu suunatud piiravaid meetmeid seoses olukorraga Afganistanis (*ELT L 76, 15.3.2014, lk 42*)

Nõukogu 8. oktoobri 2014. aasta rakendusotsus 2014/701/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2011/486/ÜVJP, milles käsitletakse teatavate isikute, rühmituste, ettevõtjate ja üksuste vastu suunatud piiravaid meetmeid seoses olukorraga Afganistanis (*ELT L 293, 9.10.2014, lk 37*)

Valgevene

Nõukogu 20. jaanuari 2014. aasta rakendusotsus 2014/24/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2012/642/ÜVJP Valgevene vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 16, 21.1.2014, lk 32*)

Nõukogu 8. juuli 2014. aasta rakendusotsus 2014/439/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2012/642/ÜVJP Valgevene vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 200, 9.7.2014, lk 13*)

Nõukogu 30. oktoobri 2014. aasta otsus 2014/750/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2012/642/ÜVJP Valgevene vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 311, 31.10.2014, lk 39*)

⁷⁹ Selles loetelus on ainult ÜVJP otsused, millega kehtestatakse piiravad meetmed. Euroopa Liidu toimimise lepingu kohaldamisalasse jäävate meetmete rakendamiseks tuleb vastavalt vajadusele ette valmistada ka nõukogu määrus või nõukogu rakendusmäärus.

Bosnia ja Hertsegoviina

Nõukogu 20. märtsi 2014. aasta otsus 2014/157/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/173/ÜVJP piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Bosnias ja Hertsegoviinas (*ELT L 87, 22.3.2014, lk 95*)

Kesk-Aafrika Vabariik

Nõukogu 10. märtsi 2014. aasta otsus 2014/125/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2013/798/ÜVJP Kesk-Aafrika Vabariigi vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 70, 11.3.2014, lk 22*)

Nõukogu 23. juuni 2014. aasta rakendusotsus 2014/382/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2013/798/ÜVJP Kesk-Aafrika Vabariigi vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 183, 24.6.2014, lk 57*)

Nõukogu 1. detsembri 2014. aasta rakendusotsus 2014/863/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2013/798/ÜVJP Kesk-Aafrika Vabariigi vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 346, 2.12.2014, lk 52*)

Côte d'Ivoire

Nõukogu 12. mai 2014. aasta rakendusotsus 2014/271/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2010/656/ÜVJP, millega uuendatakse Côte d'Ivoire'i vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 138, 13.5.2014, lk 108*)

Nõukogu 14. juuli 2014. aasta otsus 2014/460/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/656/ÜVJP, millega uuendatakse Côte d'Ivoire'i vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 207, 15.7.2014, lk 17*)

Krimm/Sevastopol

Nõukogu 23. juuni 2014. aasta otsus 2014/386/ÜVJP, mis käsitleb Krimmist või Sevastopolist pärit kaupadele kohaldatavaid piiranguid vastusena Krimmi ja Sevastopoli ebaseaduslikule annekteerimisele (*ELT L 183, 24.6.2014, lk 70*)

Nõukogu 30. juuli 2014. aasta otsus 2014/507/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/386/ÜVJP, mis käsitleb Krimmist või Sevastopolist pärit kaupadele kohaldatavaid piiranguid vastusena Krimmi ja Sevastopoli ebaseaduslikule annekteerimisele (*ELT L 226, 30.7.2014, lk 20*)

Nõukogu 18. detsembri 2014. aasta otsus 2014/933/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/386/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid vastusena Krimmi ja Sevastopoli ebaseaduslikule annekteerimisele (*ELT L 365, 19.12.2014, lk 152*)

Kongo Demokraatlik Vabariik

Nõukogu 17. märtsi 2014. aasta otsus 2014/147/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2010/788/ÜVJP, mis käsitleb Kongo Demokraatliku Vabariigi vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 79, 18.3.2014, lk 42*)

Nõukogu 1. detsembri 2014. aasta rakendusotsus 2014/862/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2010/788/ÜVJP, mis käsitleb Kongo Demokraatliku Vabariigi vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 346, 2.12.2014, lk 36*)

Egiptus

Nõukogu 20. märtsi 2014. aasta otsus 2014/153/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/172/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Egiptuses (*ELT L 85, 21.3.2014, lk 9*)

Jugoslaavia Liitvabariik (Milosevic)

Nõukogu 28. oktoobri 2014. aasta otsus 2014/742/ÜVJP, millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2000/696/ÜVJP teatavate S. Miloševići ja temaga seotud isikute vastu suunatud eripiirangute säilitamise kohta ning sellega seonduvad ühised seisukohad 98/240/ÜVJP, 98/326/ÜVJP, 1999/318/ÜVJP ja 2000/599/ÜVJP (*ELT L 308, 29.10.2014, lk 99*)

Guinea Vabariik

Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus 2014/213/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/638/ÜVJP Guinea Vabariigi vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 111, 15.4.2014, lk 83*)

Nõukogu 20. oktoobri 2014. aasta otsus 2014/728/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/638/ÜVJP Guinea Vabariigi vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 301, 21.10.2014, lk 33*)

Iraan (massihävitusrelvad)

Nõukogu 20. jaanuari 2014. aasta otsus 2014/21/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 15, 20.1.2014, lk 22*)

Nõukogu 16. aprilli 2014. aasta otsus 2014/222/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 119, 23.4.2014, lk 65*)

Nõukogu 21. juuli 2014. aasta otsus 2014/480/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 215, 21.7.2014, lk 4*)

Nõukogu 7. novembri 2014. aasta otsus 2014/776/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 325, 8.11.2014, lk 19*)

Nõukogu 25. novembri 2014. aasta otsus 2014/829/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/413/ÜVJP, mis käsitleb Iraani vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 338, 25.11.2014, lk 1*)

Iraan (inimõigused)

Nõukogu 10. aprilli 2014. aasta otsus 2014/205/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/235/ÜVJP teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Iraanis (*ELT L 109, 12.4.2014, lk 25*)

Iraak

Nõukogu 22. juuli 2014. aasta otsus 2014/484/ÜVJP, millega muudetakse ühist seisukohta 2003/495/ÜVJP, mis käsitleb Iraaki (*ELT L 217, 23.7.2014, lk 38*)

Põhja-Korea (Korea Rahvademokraatlik Vabariik)

Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus 2014/212/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2013/183/ÜVJP, mis käsitleb Korea Rahvademokraatliku Vabariigi vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 111, 15.4.2014, lk 79*)

Nõukogu 8. oktoobri 2014. aasta otsus 2014/700/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2013/183/ÜVJP, mis käsitleb Korea Rahvademokraatliku Vabariigi vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 293, 9.10.2014, lk 34*)

Libeeria

Nõukogu 14. märtsi 2014. aasta otsus 2014/141/ÜVJP, millega muudetakse ühist seisukohta 2008/109/ÜVJP, mis käsitleb Libeeria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 76, 15.3.2014, lk 45*)

Liibüa

Nõukogu 28. jaanuari 2014. aasta rakendusotsus 2014/41/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2011/137/ÜVJP piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Liibüas (*ELT L 26, 29.1.2014, lk 41*)

Nõukogu 23. juuni 2014. aasta otsus 2014/380/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/137/ÜVJP piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Liibüas (*ELT L 183, 24.6.2014, lk 52*)

Nõukogu 22. juuli 2014. aasta rakendusotsus 2014/487/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2011/137/ÜVJP piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Liibüas (*ELT L 217, 23.7.2014, lk 48*)

Nõukogu 20. oktoobri 2014. aasta otsus 2014/727/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/137/ÜVJP piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Liibüas (*ELT L 301, 21.10.2014, lk 30*)

Moldova Vabariik

Nõukogu 23. juuni 2014. aasta otsus 2014/381/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/573/ÜVJP Moldova Vabariigi Transnistria piirkonna juhtkonna vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 183, 24.6.2014, lk 56*)

Nõukogu 30. oktoobri 2014. aasta otsus 2014/751/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2010/573/ÜVJP Moldova Vabariigi Transnistria piirkonna juhtkonna vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 311, 31.10.2014, lk 54*)

Myanmar/Birma

Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus 2014/214/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2013/184/ÜVJP, mis käsitleb Myanmar/Birma vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 111, 15.4.2014, lk 84*)

Venemaa

Nõukogu 31. juuli 2014. aasta otsus 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (*ELT L 229, 31.7.2014, lk 13*)

Nõukogu 8. septembri 2014. aasta otsus 2014/659/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas (*ELT L 271, 12.9.2014, lk 54*)

Nõukogu 4. detsembri 2014. aasta otsus 2014/872/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas, ja otsust 2014/659/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/512/ÜVJP (*ELT L 349, 5.12.2014, lk 58*)

Somaalia

Nõukogu 12. mai 2014. aasta otsus 2014/270/ÜVJP, millega muudetakse nõukogu otsust 2010/231/ÜVJP, mis käsitleb Somaalia vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 138, 13.5.2014, lk 106*)

Nõukogu 20. oktoobri 2014. aasta rakendusotsus 2014/729/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2010/231/ÜVJP, mis käsitleb Somaalia vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 301, 21.10.2014, lk 34*)

Sudaan ja Lõuna-Sudaan

Nõukogu 28. jaanuari 2014. aasta rakendusotsus 2014/40/ÜVJP, millega rakendatakse 18. juuli 2011. aasta otsust 2011/423/ÜVJP, mis käsitleb Sudaani ja Lõuna-Sudaani vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 26, 29.1.2014, lk 38*)

Lõuna-Sudaan

Nõukogu 10. juuli 2014. aasta otsus 2014/449/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Lõuna-Sudaanis (*ELT L 203, 11.7.2014, lk 100*)

Sudaan

Nõukogu 10. juuli 2014. aasta otsus 2014/450/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Sudaanis ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2011/423/ÜVJP (*ELT L 203, 11.7.2014, lk 106*)

Süüria

Nõukogu 10. veebruari 2014. aasta otsus 2014/74/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 40, 11.2.2014, lk 63*)

Nõukogu 28. mai 2014. aasta otsus 2014/309/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 160, 29.5.2014, lk 37*)

Nõukogu 23. juuni 2014. aasta rakendusotsus 2014/387/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 183, 24.6.2014, lk 72*)

Nõukogu 22. juuli 2014. aasta rakendusotsus 2014/488/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 217, 23.7.2014, lk 49*)

Nõukogu 26. septembri 2014. aasta rakendusotsus 2014/678/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 283, 27.9.2014, lk 59*)

Nõukogu 20. oktoobri 2014. aasta rakendusotsus 2014/730/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 301, 21.10.2014, lk 36*)

Nõukogu 12. detsembri 2014. aasta otsus 2014/901/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2013/255/ÜVJP, mis käsitleb Süüria vastu suunatud piiravaid meetmeid (*ELT L 358, 13.12.2014, lk 28*)

Ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP

Nõukogu 10. veebruari 2014. aasta otsus 2014/72/ÜVJP, millega ajakohastatakse ja muudetakse loetelu isikutest, rühmitustest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse ühise seisukoha 2001/931/ÜVJP (terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta) artikleid 2, 3 ja 4, ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2013/395/ÜVJP (*ELT L 40, 11.2.2014, lk 56*)

Nõukogu 22. juuli 2014. aasta otsus 2014/483/ÜVJP, millega ajakohastatakse ja muudetakse loetelu isikutest, rühmitustest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse ühise seisukoha 2001/931/ÜVJP (terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta) artikleid 2, 3 ja 4 ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus 2014/72/ÜVJP (*ELT L 217, 23.7.2014, lk 35*)

Tuneesia

Nõukogu 30. jaanuari 2014. aasta otsus 2014/49/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/72/ÜVJP teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Tuneesias (*ELT L 28, 31.1.2014, lk 38*)

Ukraina

Nõukogu 17. märtsi 2014. aasta otsus 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 78, 17.3.2014, lk 16*)

Nõukogu 21. märtsi 2014. aasta rakendusotsus 2014/151/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 86, 21.3.2014, lk 30*)

Nõukogu 28. aprilli 2014. aasta rakendusotsus 2014/238/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 126, 29.4.2014, lk 55*)

Nõukogu 12. mai 2014. aasta otsus 2014/265/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 137, 12.5.2014, lk 9*)

Nõukogu 28. mai 2014. aasta otsus 2014/308/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 160, 29.5.2014, lk 33*)

Nõukogu 11. juuli 2014. aasta otsus 2014/455/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 205, 12.7.2014, lk 22*)

Nõukogu 18. juuli 2014. aasta otsus 2014/475/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 214, 19.7.2014, lk 28*)

Nõukogu 25. juuli 2014. aasta otsus 2014/499/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 221, 25.7.2014, lk 15*)

Nõukogu 30. juuli 2014. aasta otsus 2014/508/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 226, 30.7.2014, lk 23*)

Nõukogu 8. septembri 2014. aasta otsus 2014/658/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 271, 12.9.2014, lk 47*)

Nõukogu 17. novembri 2014. aasta otsus 2014/801/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 331, 18.11.2014, lk 26*)

Nõukogu 28. novembri 2014. aasta otsus 2014/855/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2014/145/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega (*ELT L 344, 29.11.2014, lk 22*)

Ukraine (omastamine)

Nõukogu 5. märtsi 2014. aasta otsus 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (*ELT L 66, 6.3.2014, lk 26*)

Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus 2014/216/ÜVJP, millega rakendatakse otsust 2014/119/ÜVJP teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas (*ELT L 111, 15.4.2014, lk 91*)

Jeemen

Nõukogu 18. detsembri 2014. aasta otsus 2014/932/ÜVJP piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Jeemenis (*ELT L 365, 19.12.2014, lk 147*)

Zimbabwe

Nõukogu 17. veebruari 2014. aasta otsus 2014/98/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/101/ÜVJP Zimbabwe vastu suunatud piiravate meetmete kohta (*ELT L 50, 20.2.2014, lk 20*)

II lisa. Esinemised Euroopa Parlamendis 2014. aastal

1. Appearances of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014

Date	Meeting	Subject
11-Feb	Committee on Foreign Affairs	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 10 Feb.2014
03-Apr	Plenary	Main aspects and basic choices of the common foreign and security policy and the common security and defence policy (art 36 TEU) – EU comprehensive approach and coherence of EU external action
06-Nov	Interparliamentary Conference (Rome)	Interparliamentary Conference (Rome)
12-Nov	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Meeting ahead of the Foreign Affairs Council of 17-18 November
26-Nov	Plenary	Recognition of Palestine statehood
26-Nov	Plenary	25th anniversary of the UN Convention on the Rights of the Child
01-Dec	Committee on Foreign Affairs	Exchange of views
11-Dec	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Meeting ahead of the Foreign Affairs Council of 15 December

2. Appearances on behalf of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
15-Jan	Plenary	EL Presidency	Situation in South Sudan
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Situation of rights defenders and opposition activists in Cambodia and Laos
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Recent elections in Bangladesh
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Recent moves to criminalise LGBTI people
20-Jan	Committee on Budgetary Control	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	EEAS budgetary discharge 2012
05-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine
05-Feb	Plenary	IT Presidency	EU's role in Central African Republic (CAR)
05-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Syria
05-Feb	Plenary	IT Presidency	Situation in Egypt
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - The situation in Thailand
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - Right to education in Transnistrian region
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - Bahrain, in particular the case of Nabeel Rajab, Abdulhadi al-Khawaja and Ibrahim Sharif
26-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
26-Feb	Plenary	EL Presidency	Situation in Iraq
26-Feb	Plenary	EL Presidency	Use of armed drones
27-Feb	Plenary	Commissioner Semeta	Venezuela
10-Mar	Plenary	Commissioner Borg	Eradication of torture in the world
10-Mar	Plenary	Commissioner Borg	Saudi Arabia
10-Mar	Plenary	Commissioner Füle	Priorities for EU relations with the Eastern Partnership countries
12-Mar	Plenary	IT Presidency	EU's priorities for the 25th session of the UN Human Rights Council
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Russia: sentencing of demonstrators involved in the Bolotnaya Square events
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Launching consultations to suspend Uganda and Nigeria from the Cotonou Agreement in view of recent legislation further criminalising homosexuality
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Security and human trafficking in Sinai
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Commissioner Füle	Strategic dialogue on the programming priorities under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) and of the European Neighbourhood Instrument (ENI)

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
31-Mar	EP-PAP Parliamentary Summit	EL Presidency	Policy Headlines of the European Union with regard to Africa
03-Apr	Plenary	EL Presidency	Situation in Iran
16-Apr	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine and the Russian pressure on Eastern Partnership countries and in particular destabilisation of eastern Ukraine
16-Apr	Plenary	EL Presidency	Religious freedoms and cultural diversity
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	EU-Japan strategic partnership agreement
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - Pakistan
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - Syria
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - North Korea
15-Jul	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Violence between Israel and Palestine
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Crime of aggression
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Destruction of Syria's chemical weapons
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Situation in Iraq

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - Case of Meriam Yahia Ibrahim in Sudan
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - The recent attacks by Boko Haram in Nigeria
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - Freedom of expression and assembly in Egypt
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Situation in Libya
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Situation in Iraq and Syria and the IS offensive including the persecution of minorities
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Israel-Palestine after the Gaza war and the role of the EU
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Persecution of human rights defenders in Azerbaijan
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Burundi and in particular on the case of Pierre Claver Mbonimpa
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Human rights violations in Bangladesh
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Situation in Kobane and the threat of IS
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Situation in Hong-Kong
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Death penalty in Pakistan and the case of Asia Bibi
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Closing of the NGO "Memorial" in Russia

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Situation of human rights in Uzbekistan
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Disappearance of 43 teaching students in Mexico
12-Nov	Plenary	Commissioner Hahn	Humanitarian situation in South Sudan
12-Nov	Plenary	Commissioner Hahn	Turkish actions creating tensions in the exclusive economic zone of Cyprus
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Pakistan: blasphemy laws
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Case of accused war criminal Seseli in Serbia
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Kidnapping and mistreatment of women in Iraq
03-Dec	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the FAC Defence of 18 November
17-Dec	Plenary	IT Presidency	Freedom of expression in Turkey
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Persecution of the democratic opposition in Venezuela
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Mauritania, in particular the case of Biram Dah Abeid
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Sudan: the case of Dr Amin Mekki Medani

3. Appearances of Senior EEAS Representatives⁸⁰ before the European Parliament in 2014 and Exchanges of views with newly appointed Heads of Delegation

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
20-Jan	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Debriefing on the negotiations for an Institutional Framework Agreement governing EU-Switzerland relations
20-Jan	Committee on Development	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Public Hearing on: " Place of humanitarian aid in EU external relations: the importance of respecting the humanitarian principles"
22-Jan	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Public hearing "European Council on Defence: What's next for CSDP?"
22-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for the Sahel Mr Reveyrand	Exchange of views on situation in Sahel
23-Jan	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views
23-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs & Committee on Development	Managing Director for Africa Mr Westcott	Exchange of views on the current status of operations in the Central African Republic (CAR)

⁸⁰ Members of Corporate Board, Managing Directors, EUSRs, PSC Chair

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
23-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs & Committee on Development	Managing Director for Africa Mr Westcott	Exchange of views on the latest developments in South Sudan
27-Jan	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Geneve II Conf. (on Syria)
30-Jan	EPP Group	Managing Director for Asia and the Pacific Mr Isticioaia-Budura	Hearing on EU-Japan Strategic Partnership Agreement
04-Feb	Breakfast meeting with members of the Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for South Mediterranean Mr Leon	Briefing on the situation in Egypt
17-Feb	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on the implications of the Swiss referendum on mass immigration
18-Feb	Parliamentary Forum	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Europe's Parliaments in multinational organisations and international fora: From back seat to front row?
03-Mar	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	FAC Debriefing (on Ukraine)
03-Mar	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Exchange of views on the situation in Libya

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
05-Mar	Joint Consultation Meeting	Political and Security Chair Mr Stevens	CSDP missions, political updates on Libya, Mali, CAR, Afghanistan
10-Mar	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Strategic dialogue with Commissioner Piebalgs on the programming under the European Instrument for Democracy and Human Rights, the Instrument contributing to Stability and Peace and the Partnership Instrument
10-Mar	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on the international assistance package to Ukraine
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Debriefing on the state of play in negotiations of a Political Dialogue and Co-operation Agreement with Cuba and other developments in Latin America
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of Delegation in Ankara Mr Manservigi	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
18-Mar	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 17 March
19-Mar	Subcommittee on Security and Defence	EU Special Representative for Horn of Africa Mr Rondos	Exchange of views on the situation in the Horn of Africa
08-Apr	Western Balkans WG	EU Special Representative Mr Sorensen	Exchange of views on the current situation in Bosna and Herzegovina
09-Apr	Delegation for relations with USA	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Debriefing on the EU-US Summit of 26 March in Brussels
10-Apr	SME Global & SME Europe	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Breakfast debate about the EU-Switzerland relations

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
04-Jun	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Exchange of views on the presidential elections in Egypt of 26 and 27 May 2014
04-Jun	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Exchange of views on the findings and conclusions of the presidential elections in Ukraine on 25 May 2014, and on the latest developments in Ukraine
14-Jul	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Washington Mr David O'Sullivan	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
14-Jul	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation to the Council of Europe Mr Vilen	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
22-Jul	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Crisis in the Middle East
22-Jul	Committee on Development	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on EU development policy principles, state of play of programming and the role of the EP
28-Aug	Enlarged Bureau of the Committee on Foreign Affairs jointly with the Bureaus of external committees (DEVE, INTA, SEDE, DROI)	Executive Secretary General Mr Vimont	Latest crisis developments in Ukraine, Iraq, Libya and Gaza.

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
01-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Georgia Mr Herman	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
01-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation to China and Mongolia, Mr Schweisgut	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
02-Sep	Plenary Session followed by three parallel thematic sessions	Third Annual Conference of EU Heads of Delegation	- Revamping EU policy; - Toward and EU economic, political and security strategy in Asia-pacific; Challenges for EU development cooperation in Africa and Latin America
11-Sep	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the informal Defence Council
17-Sep	Delegation to the Euro-Latin American Parliamentary Assembly	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Exchange of views on the state of play in EU-LAC relations
22-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Albania Mrs Vlahutin	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
23-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Japan Mr Isticioia-Budura	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
23-Sep	Joint meeting of the Committee on Budgetary Control and the Committee on Foreign Affairs	Managing Director Mr Child	Special Report No 11/2014 (2013 Discharge) "The establishment of the European External Action Service"
13-Oct	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views
03-Nov	Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative Mr Salber	Exchange of views
04-Nov	Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views on his recent visits to Egypt and Pakistan
05-Nov	Committee on Budgetary Control	Managing Director Mr Child	Special Report No 11/2014 (2013 Discharge) "The establishment of the European External Action Service"
05-Nov	Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs	Managing Director Mrs Marinaki	Exchange of views on terrorism, foreign fighters and presentation of TE-SAT report
05-Nov	Others - Spring forward for women Conference	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Keynote speaker at the opening session
05-Nov	Subcommittee on Security and Defence	Political and Security Chair Mr Stevens	CSDP priorities in the context of evolving security environment

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
11-Nov	Delegation for relations with Israel	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Current situation in the region
13-Nov	36th EP-Canada Interparliamentary meeting	Managing Director for the Americas Mr Leffler	State of play of the bilateral EU-Canada relationship
17-Nov	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 17 November 2014
17-Nov	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Latest developments in Syria and Iraq
11-Dec	Delegation for relations with Maghreb countries	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Situation in Libya
11-Dec	Delegation for relations with the Maghreb countries	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Exchange of views on Libya
11-Dec	Joint Consultation Meeting	Political and Security Chair Mr Stevens	Joint Consultation Meeting
17-Dec	Committee on Development Coordinators' Meeting	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 12 December 2014

III lisa. Avaldused ja deklaratsioonid

2014. aastal tehti 539 *avaldust ja deklaratsiooni*, mis kuulusid nelja kategooriasse:

- **Kõrge esindaja deklaratsioonid ELi nimel:** need kajastavad ELi ametlikku seisukohta ja esitatakse kõrge esindaja volituste alusel, konsulteerides eelnevalt liikmesriikidega. Ametliku seisukoha puudumisel lepivad nimetatud deklaratsioonide suhtes kokku liikmesriigid nõukogus. Kolmandad riigid võivad kutse järel nendega ühineda.
- **Kõrge esindaja / asepresidendi avaldused:** kasutatakse üldjuhul selleks, et reageerida sündmustele, mis nõuavad ELi kiiret reaktsiooni ning esitatakse kõrge esindaja / asepresidendi volituste alusel, liikmesriikidega ametlikult konsulteerimata.
- **Kõrge esindaja / asepresidendi pressiesindaja avaldused:** kasutatakse sageli ELi kiireks reageerimiseks sündmustele, mille puhul ei ole kõrge esindaja / asepresidendi isiklik kaasamine tingimata vajalik.
- **ELi kohalikud avaldused:** puudutavad konkreetset kohalikku/piirkondlikku küsimust.

Jaotus kategooriate kaupa

Kategooria	Arv (osakaal)
Kõrge esindaja deklaratsioonid	49 (9,09 %)
Kõrge esindaja / asepresidendi avaldused	173 (32,10 %)
Pressiesindaja avaldused	235 (43,60 %)
Kohalikud avaldused	82 (15,21 %)
Kokku	539 (100 %)

Geograafiline jaotus

Piirkond	Arv (osakaal)
Aafrika	117 (21,71 %)
Aasia	85 (15,77 %)
Ida-Euroopa / Lääne-Balkani piirkond	136 (25,23 %)
Ladina-Ameerika	18 (3,34 %)
Põhja-Aafrika	44 (8,16 %)
Lähis-Ida / Pärsia laht	107 (19,85 %)
Mitmepoolne / Põhja-Ameerika	32 (5,94 %)

Temaatiline jaotus

Piirkond	Arv (osakaal)
Inimõigused	110 (20,4 %)
Valimised / Reform	83 (15,4 %)
Konfliktid / Stabiliseerimisprotsessid	181 (33,6 %)
Julgeolekuintsidendid	49 (9,09 %)
Õnnitlus-/kaastundesõnumid	43 (7,98 %)
Massihävitusrelvade leviku tõkestamine	9 (1,67 %)
Muu	64 (11,9 %)

Ühisavaldused

9 avaldust esitati ühiselt koos teiste komisjoni liikmetega. Neli avaldust esitati ühiselt kolmandate riikide esindajatega. Tabelis on esitatud ühisavalduste arv, milles iga komisjoni liige osales.

Komisjoni liige	Arv
Johannes Hahn	4
Andris Piebalgs	1
Kristalina Georgieva	1
Andris Piebalgs / Kristalina Georgieva	2
Christos Stylianides	1

IV lisa. ÜVJP eelarve, 2014

19.030101 EUMM Georgia

2014/35/ÜVJP EUMM Georgia – Nõukogu otsus 2014/915/ÜVJP	18 300 000,00
Vahesumma	18 300 000,00

19.030102 EULEX KOSOVO

ÜVJP/2014/15/EULEX Kosovo – Nõukogu otsus 2014/349/ÜVJP	34 000 000,00
ÜVJP/2014/32/EULEX Kosovo – Nõukogu otsus 2014/685/ÜVJP	55 820 000,00
Vahesumma	89 820 000,00

19.030103 EUPOL AFGHANISTAN

ÜVJP/2013/07/EUPOL Afghanistan – Nõukogu otsus 2013/240/ÜVJP	17 633 790,14
ÜVJP/2015/01/EUPOL Afghanistan – Nõukogu otsus 2014/922/ÜVJP	57 750 000,00
Vahesumma	75 383 790,14

19.030104 Muud kriisiohjemeetmed ja -operatsioonid

ÜVJP/2014/05/EUCAP Sahel Mali – Nõukogu otsus 2014/219/ÜVJP	5 500 000,00
ÜVJP/2014/12/EUBAM Libya – Nõukogu otsus 2014/294/ÜVJP	26 200 000,00
ÜVJP/2014/13/EUBAM Rafah – Nõukogu otsus 2014/430/ÜVJP	940 000,00
ÜVJP/2014/16/EUPOL COPPS – Nõukogu otsus 2014/447/ÜVJP	8 975 000,00
ÜVJP/2014/27/EUCAP Sahel Niger – Nõukogu otsus 2014/482/ÜVJP	9 155 000,00
ÜVJP/2014/25/ESDC – Nõukogu otsus 2014/491/ÜVJP	756 000,00
ÜVJP/2014/26/EUAM Ukraine – Nõukogu otsus 2014/486/ÜVJP	2 680 000,00

ÜVJP/2014/31/EUSEC RD Congo – Nõukogu otsus 2014/674/ÜVJP	4 600 000,00
---	--------------

ÜVJP/2014/29/EUAM Nestor – Nõukogu otsus 2014/726/ÜVJP	17 900 000,00
---	---------------

ÜVJP/2014/33/EUAM Ukraine – Nõukogu otsus 2014/800/ÜVJP	13 100 000,00
---	---------------

Vahesumma	89 806 000,00
------------------	----------------------

19.030105 Erakorralised meetmed	0,00
--	-------------

19.030106 Ettevalmistavad ja järelmeetmed

328 776,63

Vahesumma	328 776,63
------------------	-------------------

19.030107 Euroopa Liidu eriesindajad

ÜVJP/2014/02/ELi eriesindaja Lõuna-Kaukaasias ja Gruusia kriisi jaoks – Nõukogu otsus 2014/22/ÜVJP	1 040 000,00
ÜVJP/2014/04/ELi eriesindaja Saheli piirkonnas – Nõukogu otsus 2014/130/ÜVJP	1 350 000,00
ÜVJP/2014/17/ELi eriesindaja Afganistanis – Nõukogu otsus 2014/383/ÜVJP	3 760 000,00
ÜVJP/2014/24/ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas – Nõukogu otsus 2014/384/ÜVJP	5 250 000,00
ÜVJP/2014/22/Euroopa Liidu inimõiguste eriesindaja – Nõukogu otsus 2014/385/ÜVJP	550 000,00
ÜVJP/2014/21/ELi eriesindaja Kosovos – Nõukogu otsus 2014/400/ÜVJP	1 450 000,00
ÜVJP/2014/20/ ELi eriesindaja Lõuna-Kaukaasias ja Gruusia kriisi jaoks – Nõukogu otsus 2014/438/ÜVJP	1 380 000,00
ÜVJP/2014/30/ ELi eriesindaja Aafrika Sarvel – Nõukogu otsus 2014/673/ÜVJP	890 000,00

Vahesumma	15 670 000,00
------------------	----------------------

19.0302 Massihävitusrelvade leviku tõkestamine ja desarmeerimine

ÜVJP/2014/03/WHO II – Nõukogu otsus 2013/668/ÜVJP	1 727 000,00
ÜVJP/2014/01/BAFA - relvakaubandusleping IV – Nõukogu otsus 2013/768/ÜVJP	5 200 000,00
ÜVJP/2014/06/Mõttekojad II – Nõukogu otsus 2014/129/ÜVJP	3 600 000,00
ÜVJP/2014/36/Haagi tegevusjuhend III – Nõukogu otsus 2014/913/ÜVJP	990 000,00
ÜVJP/2014/34/ SALW Sahel-Libya – Nõukogu otsus 2014/912/ÜVJP	3 561 257,06
Vahesumma	15 078 257,06

KOKKU 304 386 823,83**Aastasse 2015 üle kantavad kulukohustuste assigneeringud⁸¹:****19.030104 Muud kriisihjemeetmed ja -operatsioonid**

ÜVJP/2015/02/EUCAP Sahel Mali – Nõukogu otsus (ÜVJP) 2015/76 (kulukohustuste kogusumma 11 400 000 eurot)	11 250 000,00
---	---------------

19.0302 Massihävitusrelvade leviku tõkestamine ja desarmeerimine

ÜVJP/2015/10/Haagi tegevusjuhend VI – Nõukogu otsus (ÜVJP) 2015/259	2 528 069,00
ÜVJP/2015/05/AVAKOSMOS-UNIDIR ja ÜVJP/2015/06/AVAKOSMOS-UNODA - Nõukogu otsus (ÜVJP) 2015/203	1 274 398,85
Kokku	15 052 467,85

⁸¹ Vastavalt finantsmääruse artikli 13 lõikele 2 aastasse 2015 üle kantavad kulukohustuste assigneeringud

V lisa. Selle hindamine, kas ÜVJP on koordineeritud ELi muude välisrahastamisvahenditega ja täiendab neid

Mis puutub ÜVJP/ÜJKP koordineerimisse ja täiendavusse ELi muude välisrahastamisvahenditega, siis on ELi eelarve IV rubriigis tervikliku lähenemisviisi seisukohast olulised ELi muud peamised välisvahendid: ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA), Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahend (ENI), demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahend (EIDHR), stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahend (IcSP), partnerluse rahastamisvahend (PI) ja arengukoostöö rahastamisvahend (DCI). Tähtis on ka Euroopa Arengufond (EAF), mida rahastatakse väljaspool ELi eelarvet.

Need mitmeaastasesse finantsraamistikku (2014–2020) lisatud vahendid olid mõeldud selleks, et toetada Euroopa Liidu välispoliitikat, igaüks eri lähtekohast ja üksteist vastastikku tugevdaval viisil. Vahendite vastastikune täiendavus tagati eelkõige nende vahendite vastuvõtmise kogu protsessi jooksul.

Terviklikkuse arvessevõtmine on saanud ÜJKP missioonide strateegilisel ja operatiivsel planeerimisel tavaks, nii ka 2014. aastal. Euroopa välisteenistuse esindajad ja ELi vahendite kavandamise ja rakendamise eest vastutavad komisjoni talitused osalevad aktiivselt strateegilise ja operatiivse planeerimise kõikides etappides, näiteks kriisiohjamise kontseptsiooni (CMC), operatsiooni kontseptsiooni (CONOPS) ja tegevusplaani (OPLAN) ja strateegilise läbivaatamise (SR) protsessis. Korraldatakse ühiseid missioone kohapeale koos erinevate ELi talituste esindajatega. ELi delegatsioonidel on terviklikus lähenemisviisis oluline roll, mitte üksnes julgeolekuvajaduste kaardistamisel ja kindlakstegemisel, vaid ka eelkõige *julgeolekusektorireformi* valdkonna projektide (näiteks valitsemistava, politsei, kohtusüsteem) kindlakstegemisel täielikus vastastikuses täiendavuses ÜJKPga.

ÜVJP/ÜJKP vahendite võrdlemisel IV rubriigis loetletud ELi vahenditega (ja Euroopa Arengufondiga) on oluline võtta arvesse nende erinevaid õigusraamistikke, menetlusi ja rakendajaid. Näiteks tuleb vahendeid IcSP, ENI, DCI, IPA, PI ja EIDHR käsitlevad määrused võtta vastu ELi toimimise lepingu alusel (seadusandlik tavamenetlus). Nõukogu otsused ÜVJP tsiviilmissioonide ja sõjaliste operatsioonide kohta võetakse vastu ELi lepingu alusel. Peale selle erinevad arenguabi kavandamise etappides tähtsajad ja algus-/lõppkuupäevad sageli oluliselt kriisiohjamissioonide planeerimise tähtaegadest ja algus-/lõppkuupäevadest. Sellepärast jääb probleemiks kõigi vajaduste rahuldamine ja kõikide eesmärkide täitmine õigete vahenditega õigel ajal. Samuti rakendavad arenguabiprojekte rakendusasutustena erinevad organisatsioonid, samal ajal kui ÜJKP missioonide puhul on enamik rakendajaid ELi liikmesriikide valitsuseksperdid.

Järgnevas tabelis on näited ÜJKP missioonide täiendavuse kohta teiste ELi välistegevuse vahenditega. Tegelikult hõlmab koordineerimine ja täiendavus kõiki ELi rahastatud meetmeid ja projekte ning samuti riiklike ja rahvusvaheliste osalejate meetmeid (näiteks ÜRO, OSCE, Aafrika Liit, NATO, USA, Hiina, ELi liikmesriikide kahepoolsed meetmed jne).

ÜJKP MISSIOON VÕI OPERATSIOON	SEONDUVAD ELi VÄLISVAHENDID – RIIGIPÕHISED	NÄITED ELi KOORDINEERITUD JA TÄIENDAVA TEGEVUSE KOHTA
EUBAM Libya	ENI, IcSP	2014. aastal ELi piirihaldamise abimissiooni tegevuse (EUBAM) jaoks kindlaks määratud katseprojekti valdkondadele kavandati ENP ja IcSP programmide ja projektidega kujundada terviklik lähenemisviis. Näiteks piirihalduse alase koolitusega peaksid kaasnema programmid, millega edendada noorte tööhõivet, parandada tervishoidu ja kutseõpet ning anda kogukonna tasandil tegutsemiseks väga vajalik lähtepunkt. Kahjuks ei õnnestunud valitseva julgeolekuolukorra tõttu neid programme ellu viia.

EUPOL Afganistan	DCI, IcSP	DCIst anti politsei tegevuseks ja suutlikkuse suurendamiseks jätkuvalt olulist toetust Afganistani avaliku korra tagamise sihtfondile (LOTFA) ning antud toetus täiendab täielikult EUPOLi väljaõppe, nõustamise ja järelevalve alast tegevust. EL rahastas IcSP kaudu kaht koolituskeskust.
EUAM Ukraine	ENI, IcSP	Enne otsuse tegemist tsiviiljulgeolekusektori reformi käsitleva ÜJKP missiooni kohta vaadati läbi olemasolevad ELi vahendid ja programmid. ÜJKP missioon katab vajaduse, mida ei saanud hõlmata muude ELi vahenditega. Koordineerimine muude vahenditega jätkub ning EUAM toetab ELi tulevaste tsiviiljulgeolekusektori programmide kindlakstegemist.

EUCAP Sahel Niger	EAF, IcSP	ELi delegatsioon koordineerib kõiki ELi sekkumisi julgeolekusektoris. See koordineerimine toimub korrapäraste kohtumiste ja pideva teabevahetuse teel, püüdes luua sünergiat ja suurendada ELi mõju. Selle koordineerimise ja koostöö näideteks on paljud koolituskursused, mida on ühiselt korraldatud kahe või enama ELi projekti ning EUCAPi ja PAJEDI ühise sekkumise käigus, eesmärgiga luua ja tugevdada kriisiohjamiskeskuste suutlikkust kõigis piirkondades. EAFi õigusemõistmist ja õigusriiki toetava programmi (PAJED) julgeolekut puudutav komponent hõlmab üht EUCAPiga elluviidavat projekti, mille eesmärk on ühiseid operatiivkeskusi varustada ja koolitada. EAFi projekt kolme põhjapoolse piirkonna kohaliku arengu toetamiseks (25,6 miljonit eurot) jätkub IcSP kahe lühiajalise sekkumisega (29 miljonit eurot), mille eesmärk on toetada suurte julgeolekuohtudega silmitsi olevate piirkondade stabiliseerimist struktuursete ja pikaajaliste meetmete abil. EUCAP on võtnud üle mõned Saheli programmi terrorismivastase võitluse meetmed (IcSP, pikaajaline), kuna selle riiklik komponent jõudis 2014. aasta oktoobris lõpule.
---------------------------------	------------------	--

EUCAP Sahel Mali	EAF, IcSP	Riigi ülesehitamist käsitleva EAFi lepinguga toetatakse Mali valitsust põhiteenuste tagamisel ülemineku- ja rahvusliku leppimise protsessi ajal. Lisaks on EAFi 12 miljoni eurose eelarvega projekti eesmärk toetada kohtusüsteemi reformi. Lisaks sellele sillutas IcSP programm (9 miljonit eurot) teed EUCAP Sahel Mali lähetamiseks, varustades politsei- ja sandarmeeriaüksuseid, kes saavad tõenäoliselt kasu EUCAP koolitusest. Kaalumisel on teine programm (5 miljonit eurot), mille eesmärk on renoveerida ja varustada keskne politseijaoskond Bamakos. EUCAP tagaks uue struktuuri tehnilise abi ja järelevalve.
EUFOR RCA	EAF, IcSP	Pärast KAVi lähetatud ühist missiooni suunati ELi vahendid (peamiselt EAF ja IcSP) käimasolevatele programmidele, et saavutada sünergia missiooni jõupingutustega aidata kaasa ohutu ja turvalise keskkonna loomisele Banguis olevates pingekolletes. See hõlmas IcSP uut otsust eraldada 4 miljonit eurot ohustatud kogukondadele, keskendudes nendele linnaosadele, kus EUFOR teostab patrulltegevust.

EUTM Somaalia EUNAVFOR Atalanta EUCAP Nestor, Aafrika Sarv	EAF, IcSP	Konkreetne koordineerimisvõimalus, mis on üldiselt Somaalia kokkuleppes („Somali Compact”) ette nähtud, on ka kolmel ÜJKP operatsioonil ning seda pakub aktiveeritud operatsioonide keskus, mis võimaldab koostoidet muude ELi vahenditega. ELi tegevuse järjepidevuse, mõju ja nähtavuse suurendamiseks määrati ELi eriesindaja, et aidata kujundada ELi piirkondlik lähenemisviis Aafrika Sarve ees seisvate omavahel seotud probleemide suhtes. ELi eriesindaja on etendanud olulist rolli Somaalia konkreetsete arengute osas. IcSP kriitilise tähtsusega mereteede programmi raames viiakse alates 2009. aastast ellu meetmeid, mille abil arendada kestlikku merendusjulgeolekut ja merenduse juhtimise suutlikkust piirkonnas. EAFi piirkondliku merendusjulgeoleku programmi (MASE) projekti raames vaadeldakse samuti pikaajalise suutlikkuse arendamist merendusjulgeoleku valdkonnas. ELi väljaõppemissiooni (EUTM) eesmärk on toetada Somaalia politseijõudude väljaõpet. Lisaks toetab EL julgeolekuolukorra parandamist Somaalias, nii eraldati EAFi raames Aafrika rahutagamisrahastust märkimisväärsed rahalised vahendid (peaaegu 771 miljonit eurot) Aafrika Liidu missioonile Somaalias (AMISOM).
---	-----------	--

EU BAM Rafah EUPOL COPPS	ENI	Missiooni EUPOL COPPS jõupingutused viia edasi peamisi reforme nii kriminaalõigus- kui ka julgeolekusektoris on täielikult kooskõlas sellega, et Palestiinaga⁸² tehtavas ELi arengukoostöös keskendutakse õigusriigi põhimõttele (keskne sektor nr 1: toetus kohaliku ja riikliku tasandi juhtimisele). Missiooni EUBAM Rafah taaskasutamine Gaza piiriületuspunktides oleks oluline tegur, mis võimaldaks ELi arenguprojekte seal edukalt ellu viia (eelkõige hõlbustaks ehitusmaterjali sissevedu Gaza sektorisse).
--	------------	--

EL on pühendunud sellele, et veelgi parandada koordineerimist ja vastastikust täiendavust liidu välistegevuses. ELi terviklikku lähenemisviisi käsitlevate nõukogu järelduste⁸³ järelmeetmena esitas komisjon 2015. aasta aprillis tegevuskava.

Ka Euroopa Komisjoni presidendi Jean-Claude Junckeri asepresidentide suurem roll soodustab ELi välispoliitikavahendite ühtset ja vastastikku täiendavat kohaldamist. Sellega seoses juhib ja koordineerib liidu kõrge esindaja / komisjoni asepresident kõigi välissuhetega tegelevate volinike välistegevuse alast tööd.

⁸² Kõnealust nimetust ei tõlgendata Palestiina Riigi tunnustamisena ja see ei piira liikmesriikide individuaalseid seisukohti selles küsimuses.

⁸³ Vt Euroopa Liidu Nõukogu, nõukogu järeldused ELi tervikliku lähenemisviisi kohta, nõukogu 3312. istung (välisasjad), 12. mai 2014.